

WÓJT GMINY OSTRÓWEK

ZMIANA
STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY OSTRÓWEK

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XXXVIII/211/2014 Rady Gminy Ostrówek
z dnia 17 października 2014 r.
w sprawie uchwalenia Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania
Przestrzennego Gminy Ostrówek

Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie

Sierpień, 2014 r.

WPROWADZENIE DO ZMIANY STUDIUM

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ostrówek posiada formę ujednoczonego dokumentu z wyróżnieniem projektowanej zmiany.

Zakres zmian obejmuje tekst Studium i rysunek Studium zarówno w części dotyczącej uwarunkowań jak i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Część I Studium określająca uwarunkowania została zaktualizowana bez wyróżniania dokonanych w niej zmian. Wyróżnione zmiany ustaleń obowiązującego Studium zawarte są w części II dotyczącej kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Zmiany w części tekstowej kierunków zostały oznaczone kursywą. Uporządkowaniu i ujednoczeniu bez wyróżniania zmian poddana została legenda mapy.

Niniejsza Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ostrówek została opracowana na podstawie Uchwały Nr XXV/150/13 Rady Gminy Ostrówek z dnia 9 maja 2013r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ostrówek w zakresie zmiany przeznaczenia terenów projektowanego Regionalnego Portu Lotniczego „Lublin – Niedźwiada” wraz z terenami około lotniskowymi i powiązanymi elementami infrastruktury technicznej oraz zmiany innych ustaleń będących skutkiem zmiany przeznaczenia terenów projektowanego lotniska.

Obszar Zmiany Studium obejmuje granice administracyjne gminy Ostrówek wskazane w załączniku graficznym do ww. uchwały.

Studium – I edycja

Uchwała Nr XV/72/2004 z dnia 25 września 2004 r.

Opracowane przez: Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie

Zespół:

Generalny projektant Studium

Ewa Banak *OIU Warszawa WA 007*

Zespół Generalnego Projektanta

Jacek Babuchowski, Krystyna Kuśmierz, Maria Maciejewska, Jolanta Siemaszkiewicz, Elżbieta Zalewska, Lucjan Zieliński

Zagadnienia przestrzenne

Elżbieta Kraszewska *OIU Warszawa WA 097*

Zagadnienia ludnościowe, dziedzictwo kulturowe

Elżbieta Zalewska, Maria Brykowska

Środowisko przyrodnicze

Elżbieta Panasiuk, Elżbieta Stefanowicz

Działalność pozarolnicza

Jolanta Drzas

Turystyka i rekreacja

Elżbieta Zalewska

Komunikacja

Witold Mielniczuk

Telekomunikacja, elektroenergetyka

Elżbieta Kasperska

Komunalna infrastruktura techniczna

Elżbieta Łoś

Rolnictwo i leśnictwo

Maria Topolska

Opracowanie graficzne mapy wynikowej w skali 1:10000

Danuta Łuciuk, Barbara Buczyńska

Opracowanie komputerowe

Marek Trochimiuk, Maria Brykowska, Artur Pietruczuk, Elżbieta Stefanowicz

Redakcja

Elżbieta Zalewska

Zmiana Studium – II edycja

Uchwała Nr XXXVIII/211/2014 z dnia 17 października 2014 r.

Opracowana przez: Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie ul. Graniczna

Projektant prowadzący

Lucjan Zieliński *OIU Warszawa – WA 245*

Zespół projektowy

Elżbieta Zalewska

Inga Kulicka

Justyna Gorczyca

Jolanta Drzas

Elżbieta Mazurek

Agnieszka Szewczyk

Waldemar Rudnicki

Dariusz Brzozowski

Magdalena Kołodyńska

Paweł Wójtowicz

Opracowanie graficzne

Marek Trochimiuk

Maria Brykowska

Artur Pietruczuk

Elementy opracowania stanowiące załączniki do Uchwały Rady Gminy Ostrówek w sprawie uchwalenia Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ostrówek.

Poniżej wymienione składniki opracowania Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ostrówek stanowią załączniki do Uchwały Rady Gminy Ostrówek Nr XXXVIII/211/2014 z dnia 17 października 2014 r.

- Załącznik nr 1: Ujednolicony tekst Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ostrówek, w zakresie kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- Załącznik nr 2: Ujednolicony rysunek Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ostrówek, wykonany w skali 1 : 10000,
- Załącznik nr 3: Rysunek Studium określający uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego wykonany w skali 1 : 10000,
- Załącznik nr 4: Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag wniesionych do Zmiany Studium

SPIS TREŚCI

CZEŚĆ I. UWARUNKOWANIA ROZWOJU I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY OSTRÓWEK	9
I. WPROWADZENIE	10
1. Cele Zmiany Studium	11
II. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY OSTRÓWEK	12
1. Uwarunkowania prawne.....	12
2. Opracowania planistyczne.....	12
3. Opracowania programowe	13
4. Materiały wejściowe.....	13
5. Relacje z otoczeniem.....	14
5.1.Położenie administracyjno-geograficzne	14
5.2.Powiązania przyrodnicze.....	14
5.3.Powiązania z regionem	14
6. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z opracowań planistycznych, studialnych, strategicznych i programowych wyższego rzędu.....	15
6.1.Uwarunkowania rozwoju wynikające z europejskich i krajowych programów i systemów przyrodniczych	15
6.2.Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające ze Zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (PZPWL projekt).....	15
6.3.Uwarunkowania rozwoju wynikające ze Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020	17
6.4.Uwarunkowania rozwoju wynikające z innych planów i programów regionalnych	19
III. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE ROZWOJU GMINY - OCENA STANU ZAGOSPODAROWANIA.....	20
1. Uwarunkowania przyrodnicze.....	20
1.1. Zasoby środowiska naturalnego	20
1.2.Zasoby przyrody objęte ochroną prawną	28
1.3.Jakość i zagrożenia środowiska naturalnego.....	29
1.4.Odporność środowiska na degradację	31
1.5.Ocena warunków środowiska przyrodniczego w aspekcie możliwych kierunków zagospodarowania przestrzennego.....	32
2. Uwarunkowania kulturowe	34
2.1.Stan dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury.....	34
2.2.Formy ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	36
2.3.Analiza krajobrazowo – widokowa	44
2.4.Zagrożenia środowiska kulturowego	44
2.5.Uwarunkowania wynikające z ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	46
3. Demograficzno-społeczne uwarunkowania rozwoju	46
3.1.Liczba ludności i rozmieszczenie przestrzenne	46
3.2.Gęstość zaludnienia	47
3.3.Procesy demograficzne	48
3.4.Rynek pracy	52
3.5.Sieć osadnicza	55
3.6.Mieszkalnictwo	60
3.7.Uслуги publiczne	64
4. Gospodarka	67
4.1.Przedsiębiorczość pozarolnicza	68
4.2.Gospodarka turystyczna	70
4.3.Rolnictwo	72
4.4.Leśnictwo	75
5. Infrastruktura komunikacyjna	76
6. Infrastruktura techniczna.....	81

CZĘŚĆ II. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY	91
1. <i>Funkcje gminy, cele rozwoju i zagospodarowania przestrzennego .....</i>	92
2. <i>Ogólne zasady polityki przestrzennej gminy .....</i>	93
3. <i>Kierunki kształtowania i rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy</i>	94
3.1. <i>Kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenu .....</i>	95
3.2. <i>Parametry i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenu .....</i>	98
4. <i>Kierunki i zasady rozwoju mieszkalnictwa .....</i>	101
5. <i>Kierunki i zasady rozwoju osadnictwa .....</i>	102
6. <i>Kierunki i zasady rozwoju przedsiębiorczości pozarolniczej .....</i>	203
6.1. <i>Kierunki rozwoju usług komercyjnych .....</i>	104
6.2. <i>Kierunki i zasady rozwoju przemysłu i przedsiębiorczości .....</i>	104
7. <i>Kierunki i zasady rozwoju rolnictwa .....</i>	107
8. <i>Kierunki rozwoju turystyki .....</i>	108
8.1. <i>Przesłanki rozwoju turystyki i rekreacji .....</i>	108
8.2. <i>Kierunki przestrzennego rozwoju funkcji turystycznej .....</i>	110
9. <i>Obszary i zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk .....</i>	112
9.1. <i>Zasady ochrony i zagospodarowania przestrzennego obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych .....</i>	112
9.2. <i>Zasady ochrony i zagospodarowania przestrzennego obszarów i obiektów wymagających ochrony planistycznej .....</i>	116
9.3. <i>Zasady gospodarowania zasobami naturalnymi oraz kierunki ochrony jakości środowiska naturalnego i jego rekultywacji .....</i>	118
9.4. <i>Zasady ochrony obszarów naturalnych zagrożeń środowiska .....</i>	122
10. <i>Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej .....</i>	122
10.1. <i>Ochrona szczególna .....</i>	123
10.2. <i>Obiekty i tereny proponowane do objęcia ochroną poprzez miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego .....</i>	125
10.3. <i>Kształtowanie harmonijnego krajobrazu kulturowego .....</i>	126
11. <i>Kierunki rozwoju systemów komunikacji .....</i>	127
11.1. <i>Zasady kształtowania parametrów podstawowej sieci drogowej i sytuowanie obiektów przy drogach .....</i>	130
11.2. <i>Techniczne zaplecze komunikacji .....</i>	131
11.3. <i>System powiązań trasami rowerowymi .....</i>	131
11.4. <i>Tereny i urządzenia związane z komunikacją .....</i>	131
11.5. <i>Publiczna komunikacja pasażerska .....</i>	132
11.6. <i>Komunikacja lotnicza .....</i>	132
12. <i>Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym .....</i>	133
13. <i>Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym .....</i>	133
14. <i>Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² oraz obszary przestrzeni publicznej .....</i>	133
14.1. <i>Obszary objęte obowiązkiem sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego .....</i>	135
14.2. <i>Obszary, dla których opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jest wskazane .....</i>	135
15. <i>Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej .....</i>	135
15.1. <i>Zaopatrzenie w wodę .....</i>	135
15.2. <i>Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, odprowadzanie wód opadowych .....</i>	135
15.3. <i>Gospodarka odpadami .....</i>	136
15.4. <i>Gazyfikacja .....</i>	137
15.5. <i>Ciepłownictwo .....</i>	137
15.6. <i>Elektroenergetyka .....</i>	137
15.7. <i>Telekomunikacja .....</i>	138
16. <i>Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej .....</i>	138
17. <i>Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych .....</i>	142
18. <i>Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny .....</i>	143

19.	Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych	134
20.	Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych	144
21.	Zabezpieczenie warunków obronności i obrony cywilnej	144
22.	Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji	144
23.	Obszary, na których będą rozmieszczone urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW	145
24.	Uzasadnienie przyjętych rozwiązań oraz synteza zmiany studium	145

SPIS WYKRESÓW

151

CZĘŚĆ I
**UWARUNKOWANIA ROZWOJU
I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY OSTRÓWEK**

I. WPROWADZENIE

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest obligatoryjnym dokumentem planistycznym sporządzanym dla obszaru całej gminy. Studium gminy jest przestrzennym zapisem priorytetów i działań zapisanych w strategii rozwoju gminy, a zarazem skutecznym narzędziem służącym kształtowaniu polityki przestrzennej prowadzonej przez samorząd gminy, a w szczególności koordynacji prac nad miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Określenie polityki przestrzennej gminy winno uwzględniać wszystkie determinanty zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie z *art. 10 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (t.j. Dz. U. z dnia 12.06.2012 r., poz. 647 z późn. zm.) oraz *Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy - zakres merytoryczny opracowania odpowiada wymaganiom wymienionych wyżej aktom normatywnym*. Zadaniem Studium jest:

- zidentyfikowanie kompleksowych uwarunkowań rozwojowych gminy, jej potrzeb oraz problemów do rozwiązania;
- określenie podstawowych kierunków rozwoju i możliwości przekształceń funkcji terenów;
- stworzenie podstaw formalnych prowadzenia negocjacji w zakresach ponadlokalnych zadań publicznych;
- stworzenie podstaw zmian miejscowych planów zagospodarowania, a także koordynacji realizacji programów rozwojowych i inwestycyjnych;
- określenie podstaw formułowania strategii i programów, dotyczących realizacji określonych celów i zadań wynikających z polityki samorządu, dla których istotne znaczenie ma zapewnienie warunków rozwoju zrównoważonego, na który składają się:
  - układ sieci osadniczej, wielkość i sposób rozmieszczania zespołów osadniczych;
  - struktura przestrzenno - funkcjonalna obszarów zabudowy;
  - struktura terenów rolniczych i rekreacyjnych;
  - sposób rozmieszczenia, wzajemne relacje i układy wewnętrzne przestrzeni publicznych, koncentracji zatrudnienia i usług, zespołów zabudowy mieszkaniowej, terenów otwartych i zieleni, układów komunikacji i infrastruktury technicznej.

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania składa się z dwóch części. Pierwszą część stanowią uwarunkowania rozwoju, drugą kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy.

Uwarunkowania rozwoju gminy wynikają w szczególności ze stanu: dotychczasowego zainwestowania gminy, zagospodarowania i uzbrojenia terenu, środowiska przyrodniczego i wymogów ochrony środowiska przyrody i krajobrazu kulturowego, dziedzictwa kulturowego, potrzeb i możliwości rozwoju gminy, systemów komunikacji i infrastruktury technicznej. Uwarunkowania zawierają także ocenę możliwości i szans rozwoju gminy oraz definiują zagrożenia zewnętrzne i wewnętrzne jej rozwoju. W Zmianie Studium zawarto wyniki prac obejmujących zebranie wniosków do studium oraz prac diagnostycznych i studialnych. Jednocześnie przeprowadzono prace

związane z gromadzeniem i analizą materiałów wyjściowych w wyniku, których stworzona została baza danych niezbędna do prowadzenia dalszych prac.

Część „Uwarunkowania rozwoju” wraz z analizą wniosków do Zmiany Studium gminy służy do określenia stanu zagospodarowania przestrzennego gminy i umożliwia prawidłowe ustalenie zasad polityki przestrzennej i dalsze działania planistyczne i realizacyjne, które są ustalane w drugiej części studium tj. w „Kierunkach zagospodarowania przestrzennego gminy”.

W sporządzonej Zmianie Studium przebieg linii infrastrukturalnych został pobrany z **Bazy Danych Obiektów Topograficznych**. Opracowanie zostało sporządzone w technologii GIS (ang. **Geographic Information System - System Informacji Przestrzennej**), co pozwoli na systematyczne monitorowanie zmian w przestrzeni gminy Ostrówek.

Zakłada się, że na podstawie szczegółowo rozpoznanych uwarunkowań możliwe jest określenie polityki przestrzennej, która będzie podstawą dalszych działań planistycznych i decyzji związanych z gospodarką przestrzenną, co może służyć również działalności marketingowej. Zgromadzony zasób informacji może być wykorzystywany także dla sporządzania programów gospodarczych i inwestycyjnych, promocji oraz opracowań inwestycyjnych dla potencjalnych inwestorów, którzy zechcą uczestniczyć w rozwoju gospodarczym gminy.

1. Cele Zmiany Studium

Zarząd Województwa Lubelskiego realizując zapisy zawarte w „Strategii rozwoju województwa lubelskiego” (uchwała Sejmiku Województwa Lubelskiego Nr XXII/265/2000 z dnia 14 lipca 2000r.) dotyczące między innymi, rozbudowy i modernizacji systemu komunikacyjnego i przejść granicznych, w tym budowy międzynarodowego lotniska zlokalizowanego w obrębie planowanej aglomeracji lubelskiej rozpoczął starania o wydanie zezwolenia na założenie lotniska, ze wskazaniem lokalizacji na granicy Ostrówek - Niedźwiada. Efektem działań była wydana w czerwcu 2001 r. zgoda Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej na założenie lotniska.

Zadanie Samorządu Województwa pod nazwą Lotnisko Regionalne – Port Lotniczy Lublin – Niedźwiada zostało zamieszczone w wojewódzkim rejestrze zadań samorządowych. Zgodnie z pismem Wojewody Lubelskiego z dnia 13 lutego 2002 r. warunkiem realizacji lotniska było wprowadzenie odpowiednich ustaleń do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin Ostrówek i Niedźwiada. Zarząd Województwa Lubelskiego, odpowiedzialny za kształtowanie i realizację przestrzennego rozwoju województwa, podjął decyzję o przystąpieniu do sporządzenia przez Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla gminy Ostrówek. Przyjęcie przez Radę Gminy Ostrówek miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego Regionalnego Portu Lotniczego „Lublin – Niedźwiada” umożliwiającego realizację lotniska wraz z funkcjami około lotniskowymi nastąpiło w 2005 roku.

W 2007 roku Zarząd Województwa Lubelskiego zdecydował o zmianie lokalizacji budowy lotniska regionalnego. Nowa lokalizacja lotniska w Świdniku oznaczała wycofanie się samorządu województwa z planów budowy lotniska na terenie gmin Ostrówek i Niedźwiada. Niezagospodarowane pod funkcję lotniskową tereny stanowią obecnie niewykorzystany potencjał. Stąd też obszary planowane w Studium pod realizację lotniska wymagają wyboru nowego kierunku zagospodarowania terenów, a następnie jego efektywną realizację.

II. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY OSTRÓWEK

Opracowania dotyczące rozwoju przestrzennego gminy Ostrówek uwzględniają uwarunkowania zewnętrzne, do których należą:

- uwarunkowania prawne tj. podstawa prawna regulująca zakres i sposób wykonania opracowań planistycznych,
- posiadane przez gminę dotychczas wykonane i obowiązujące opracowania planistyczne,
- materiały wyjściowe tj. wytyczne, wnioski i opinie zainteresowanych, mapy w skali 1:10 000, dane statystyczne oraz materiały uzyskane z inwentaryzacji bezpośredniej (terenowej).

1. Uwarunkowania prawne

Podstawą prawną do sporządzenia *Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ostrówek* są następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z dnia 12.06.2012 r., poz. 647 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. poz.594 z dnia 11 marca 2013 r.);
- uchwała Rady Gminy Ostrówek Nr XXV/150/13 z dnia 9 maja 2013r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia *Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ostrówek* w zakresie zmiany przeznaczenia terenów projektowanego Regionalnego Portu Lotniczego „Lublin – Niedźwiada” wraz z terenami około lotniskowymi i powiązаныmi elementami infrastruktury technicznej oraz zmiany innych ustaleń będących skutkiem zmiany przeznaczenia terenów projektowanego lotniska.

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ostrówek opracowana została w Biurze Planowania Przestrzennego w Lublinie na podstawie umowy nr 8961/08/13 z dnia 09.04.2013r. zawartej pomiędzy Zarządem Województwa Lubelskiego, reprezentowanym przez Marszałka Województwa Lubelskiego p. Krzysztofa Hetmana i Wicemarszałka Województwa Lubelskiego p. Sławomira Sosnowskiego, a Zarządem Gminy Ostrówek, reprezentowanym przez Wójta Gminy Ostrówek p. Krzysztofa Karczmarza.

2. Opracowania planistyczne

Obowiązującymi opracowaniami planistycznymi na obszarze gminy są:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ostrówek przyjęte przez Radę Gminy Ostrówek Uchwałą Nr XV/72/2004 z dnia 25 września 2004 r.;

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego Regionalnego Portu Lotniczego „Lublin – Niedźwiada” przyjęty przez Radę Gminy Ostrówek Uchwałą Nr XXI/111/2005 z dnia 28 czerwca 2005 r.

3. Opracowania programowe

Wstępnym etapem prac nad sporządzeniem Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ostrówek była przeprowadzona analiza opracowań planistycznych i programowych mających istotne znaczenie dla rozwoju przestrzennego gminy lokalnych i regionalnych dokumentów strategicznych, stanowiących główne narzędzie prowadzonej przez samorząd województwa polityki regionalnej, wśród których wymienia się:

- Aktualizację „Strategii Rozwoju Gminy Ostrówek” uchwaloną Uchwałą Nr XIX/88/08 w dniu 29 listopada 2008 roku przez Radę Gminy Ostrówek;
- Strategię Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 z perspektywą do 2030 roku przyjętą przez Sejmik Województwa Lubelskiego Uchwałą Nr XXXIV/559/2013 z dnia 24 czerwca 2013 r.;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego przyjęty przez Sejmik Województwa Lubelskiego Uchwałą Nr XLV/597/02 z dnia 29 lipca 2002 r.;
- Zmiana Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (projekt);
- Program Ochrony Środowiska Województwa Lubelskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019 przyjęty przez Sejmik Województwa Lubelskiego Uchwałą Nr XXIV/398/2012 z dnia 30 lipca 2012 r.;
- Plan Gospodarki Odpadami Dla Województwa Lubelskiego 2017 przyjęty przez Sejmik Województwa Lubelskiego Uchwałą Nr XXIV/396/2012 z dnia 30 lipca 2012 r.;
- Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami w województwie lubelskim na lata 2011-2014 przyjęty przez Sejmik Województwa Lubelskiego Uchwałą Nr IX/122/2011 z dnia 30 maja 2011 r.

4. Materiały wejściowe

- opracowanie ekofizjograficzne sporządzone w 2004 r. na potrzeby miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego regionalnego portu lotniczego „Lublin – Niedźwiada” na terenie gminy Ostrówek;
- wytyczne, wnioski i opinie do Zmiany Studium zebrane w ramach czynności wstępnych, zgłoszone przez organy administracji rządowej i organy właściwe do opiniowania rozwiązań przyjętych w projekcie studium na podstawie przepisów szczególnych, w wyniku zawiadomienia o przystąpieniu do sporządzania Zmiany Studium;
- mapy topograficzne w skali 1:10 000,
- dane statystyczne dotyczące gminy Ostrówek.

5. Relacje z otoczeniem

5.1. Położenie administracyjno-geograficzne

Gmina Ostrówek położona jest w północno-wschodniej części województwa lubelskiego i w północnej części powiatu lubartowskiego. Graniczy od północy z gminami Kock i Czemierniki z kompleksem lasów Nadleśnictwa Lubartów, od wschodu z gminą Siemień, od południa z gminą Niedźwiada, od zachodu z gminą Firlej i Lubartów. Zachodnią granicę gminy na pewnym odcinku stanowi koryto rzeki Wieprz, następnie Wieprzysko - starorzecze Wieprza uchodzące do Tyśmienicy oraz Tyśmienica. Gmina zajmuje powierzchnię 89,9 km², (0,36% powierzchni województwa lubelskiego) i liczy 4053 mieszkańców (0,19 % ludności województwa).

Według regionalizacji fizyczno - geograficznej Polski (J. Kondracki, 1988r.) teren gminy położony jest na obszarze Wysoczyzny Lubartowskiej i stanowi peryferyjny rejon Nizin Środkowopolskich. Obszar gminy położony jest w obrębie dwóch mezoregionów; Pradoliny Wieprza i Równiny Lubartowskiej. Równina Lubartowska - zajmuje przestrzeń pomiędzy Pradolina Wieprza, a lessową krawędzią Wyżyny Lubelskiej. Pradolina Wieprza - obejmuje dolny bieg tej rzeki oraz jej dopływy Tyśmienicy. Szerokie na kilka kilometrów obniżenie dolinne oddziela położoną na południu Równinę Lubartowską od Wysoczyzny Siedleckiej.

5.2. Powiązania przyrodnicze

W systemie powiązań obszarów chronionych dolina Wieprza została uznana za korytarz ekologiczny o randze krajowej wg Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET – PL. Korytarz ekologiczny łączy obszary chronione od południa – Nadwieprzański Park Krajobrazowy z położonym na północy gminy Obszarem Chronionego Krajobrazu „Pradolina Wieprza”. Dolina Tyśmienicy wchodzi w skład Poleskiego Obszaru Węzłowego o znaczeniu międzynarodowym, w którym utworzono Transgraniczny Rezerwat Biosfery „Polesie Zachodnie”. System lokalnych powiązań ekologicznych tworzą dolina Tyśmienicy i Wieprzyska łączących się z korytarzem ekologicznym rangi krajowej tj. doliny Wieprza. Lasy Czemiernickie, których fragment obejmuje wschodnią część gminy oraz Dolina Tyśmienicy wyznaczone zostały do ochrony jako Tyśmienicki Obszar Chronionego Krajobrazu.

Na podstawie *Dyrektywy 79/409/EWG w sprawie ochrony dziko żyjących ptaków* (tzw. Dyrektywy Ptasiej) w gminie ustanowiono jeden obszar objęty programem NATURA 2000 jako obszar specjalnej ochrony ptaków „Dolina Tyśmienicy” o powierzchni 640,4 ha (7,1% powierzchni gminy).

Obszar gminy Ostrówek położony jest w zasięgu oddziaływania Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) Nr 407 (Chełm – Zamość), który dotychczas nie został objęty ochroną prawną.

5.3. Powiązania z regionem

Gmina Ostrówek znajduje się w zasięgu obsługi miast Lubartowa i Kocka. Lubartów jest ośrodkiem obsługi o znaczeniu ponadlokalnym, posiadającym znaczny potencjał gospodarczy. W Lubartowie funkcjonują m.in. agencja rozwoju lokalnego i ośrodek wspierania biznesu, które to instytucje mogą w przyszłości przyczynić się do ożywienia gospodarczego miasta i sąsiednich gmin.

Kock jest ośrodkiem obsługi o znaczeniu lokalnym. Jego potencjał gospodarczy jest niski, brak jest infrastruktury ekonomicznej, mogącej w istotny sposób oddziaływać aktywizująco na rozwój gospodarczy sąsiednich gmin.

Powiat lubartowski, generalnie posiadający rolniczy charakter należy do obszarów o dość niskiej aktywności gospodarczej w porównaniu do innych regionów województwa (pomijając obszary miast). Stopień nasycenia powiatu przedsiębiorczością można określić jako średnio - niski.

Wśród gmin powiatu lubartowskiego najwyższy wskaźnik nasycenia przedsiębiorczością wykazują gminy miejskie Lubartów i Ostrów Lubelski. Gmina Ostrówek ze wskaźnikiem 32,4% podmioty na 1000 mieszkańców plasuje się na ostatnich lokatach w powiecie lubartowskim.

System komunikacyjny gminy Ostrówek jest powiązany z drogą wojewódzką nr 815 relacji Wisznice – Parczew – Siemień – Lubartów przebiegającą przez południowo - wschodnią część gminy. Droga ta łączy większe ośrodki regionu, tj. Lublin, Lubartów i Parczew z przejściem granicznym w Sławatyczach poprzez drogi krajowe nr 19 i 63. Dość dobrze rozwinięta sieć dróg powiatowych wiąże układ drogowy gminy z:

- drogą krajową nr 19 poprzez drogę powiatową nr 1532L Kock- Tarkawica – Ostrówek Kolonia,
- drogą wojewódzką nr 815 poprzez drogę powiatową nr 1537L relacji Ostrówek – Parczew oraz drogę nr 1253L relacji Ostrówek – Czemierniki – Leszkowice - Kamienowola,
- drogą wojewódzką nr 814 poprzez drogę powiatową nr 1533L, 1532L oraz 1253L relacji Ostrówek – Dębica – Zawada.

Zaopatrzenie w energię elektryczną terenu gminy Ostrówek odbywa się poprzez napowietrzne linie magistralne SN 15kV Lubartów – Parczew oraz Kock – Zawada, które powiązane są ze stacjami 110/15kV w Lubartowie, Kocku i Radzynie Podlaskim. Z linii tych zasilane są napowietrzne stacje transformatorowe o napięciu 15/0,4 kV.

6. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z opracowań planistycznych, studialnych, strategicznych i programowych wyższego rzędu

6.1. Uwarunkowania rozwoju wynikające z europejskich i krajowych programów i systemów przyrodniczych

Jednym z najważniejszych celów w dziedzinie ochrony przyrody, stojących przed krajami Unii Europejskiej, jest ochrona różnorodności biologicznej poprzez zachowanie naturalnych siedlisk oraz dzikich gatunków flory i fauny. Cel ten osiąga się głównie poprzez tworzenie spójnej Europejskiej Sieci Ekologicznej, tzw. sieć NATURA 2000, zrównoważone gospodarowanie zasobami przyrodniczymi i ich stały monitoring. Strategia ta jest szczególnie widoczna w dwóch dyrektywach Unii Europejskiej, które stanowią prawną podstawę ochrony europejskiej flory i fauny tj. Dyrektywie Rady 79/409/EEC z 1979 r. w sprawie ochrony dzikich ptaków (tzw. Dyrektywy Ptasiej) oraz Dyrektywie Rady 92/43/EEC z 1992 r. w sprawie ochrony naturalnych siedlisk i dzikiej fauny i flory (tzw. Dyrektywie Siedliskowej). Sieć NATURA 2000, tworzą: Specjalne Obszary Ochrony (SOO), wytypowane w oparciu o Dyrektywę Siedliskową oraz Obszary Specjalnej Ochrony (OSO), wytypowane w oparciu o Dyrektywę Ptasia.

Na terenie gminy wyznaczono Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO) obejmujący Dolinę Tyśmienicy (północna część gminy) o powierzchni 640,4 ha.

W granicach gminy Ostrówek wyodrębniają się należące do Krajowej Sieci Ekologicznej (ECONET-PL) korytarz ekologiczny Wieprza o znaczeniu krajowym i zachodni skraj Poleskiego Obszaru Węzłowego – o znaczeniu międzynarodowym.

6.2. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające ze Zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (PZPWL projekt)

Dla gminy Ostrówek najważniejszym ustaleniem planu uchwalonego Uchwałą Nr XLV/597/02 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 29 lipca 2002 roku, (ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego Nr 107, poz. 2449) w dniu 9 września 2002 roku było wskazanie obszaru gminy jako lokalizacji planowanego regionalnego portu lotniczego. Zmiany związane z realizacją

inwestycji w Świdniku wymusiły konieczność aktualizacji dokumentu. Zmiana planu województwa dotycząca lokalizacji regionalnego portu lotniczego (wskazująca Świdnik jako miejsce usytuowania lotniska), uchwalona została w kwietniu 2009 roku. Obszar inwestycyjny położony w gminach Ostrówek i Niedźwiada w tym czasie miał pełnić funkcję „strategicznej rezerwy terenowej”.

W roku 2006 Biuro Planowania Przestrzennego przystąpiło do kompleksowej zmiany planu województwa (prace są obecnie na ukończeniu). W projekcie PZPWL nie przewiduje się utrzymania strategicznej rezerwy pod lotnisko regionalne na terenie gminy Ostrówek, zakłada się jednak potrzebę wykorzystania terenów przeznaczonych pod lotnisko regionalne uwzględnionych w Planie z 2002 r., które to tereny cechują się korzystną strukturą własnościową – **jako wielofunkcyjna strefa rozwoju przedsiębiorczości**. Z uwagi na sprzyjające uwarunkowania przyrodnicze jak i koncentrację własności Samorządu Województwa Lubelskiego, teren ten posiada predyspozycje do rozwoju terenochłonnych form działalności gospodarczej (pod pojęciem „funkcje terenochłonne” rozumie się lokalizację inwestycji z bogatym i różnorodnym programem funkcjonalno – użytkowym, który umożliwiłby kompleksowe wykorzystanie terenów inwestycyjnych).

Kierunki zagospodarowania przestrzennego tego obszaru winny uwzględnić zwarty duży areal terenów inwestycyjnych, pozbawiony zabudowy, oddalony od siedlisk ludzkich i obszarów objętych ochroną przyrody, co pozwala na dużą elastyczność w zakresie wyboru funkcji. Ponadto zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym na terenie powinny mieć wzgląd na warunki powiązań infrastrukturalnych w ujęciu lokalnym i regionalnym, w szczególności uzupełnienie sieci elektroenergetycznej stosownie do prognozowanych potrzeb.

W dziedzinie ochrony kształtowania przestrzeni przyrodniczej w wymiarze ponadlokalnym niezbędne jest wyznaczenie i objęcie ochroną planistyczną Tyśmienickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, obejmującego dolinę Tyśmienicy i Lasy Czemiernickie. Do objęcia ochroną prawną i planistyczną wskazuje się obszary niezbędne do kształtowania ciągłości przestrzennej głównie roślinnych formacji nadrzecznych, związanych z terasą zalewową Wieprza i siedliska łągowo-wierzbowo-topolowych.

Duża ekspozycyjność strefy krawędziowej doliny Wieprza i harmonia krajobrazów kulturowych zbliżonych do naturalnych wymuszają szczególną dbałość o sposób i intensywność zagospodarowania tych terenów. W zakresie ochrony przestrzeni krajobrazowej szczególnie istotne jest ustanowienie tzw. strefy ekspozycji krajobrazowej, umożliwiającej swobodny wgląd w harmonijny krajobraz łągowy doliny Wieprza wzdłuż odcinka drogi powiatowej granica gminy – Leszkowice.

W zakresie ochrony i zrównoważonego gospodarowania zasobami naturalnymi szczególne znaczenie w gminie posiada zachowanie i kształtowanie zasobów wodnych. W związku z tym należy:

- określić zasady zagospodarowania na tym terenie pod kątem ochrony wód powierzchniowych i podziemnych,
- określić kierunki rozwoju małej retencji na dopływach Wieprza i Tyśmienicy,
- zwiększyć naturalną retencyjność stref wododziałowych poprzez przeznaczanie ich części pod zalesienie.

Gmina Ostrówek winna być objęta priorytetem kształtowania ciągłości przestrzennej ekosystemów leśnych.

Złoża surowców mineralnych pozostających w bilansie zasobów należy objąć ochroną przed takim zagospodarowaniem, które mogłoby w przyszłości uniemożliwić ewentualne podjęcie eksploatacji.

W dziedzinie ochrony przeciwpowodziowej kierunki działań powinny uwzględniać zapisy wynikające z ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (t.j. Dz.U.2012 Nr 0 poz.145 z 2012r. z późn. zm.). W dolinie Wieprza i Tyśmienicy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zgodnie z zasadą zapobiegania zagrożeniom poprzez planowanie przestrzenne, ochrona obszarów zagrożonych zalaniem musi wiązać się z zakazem zabudowy naturalnych terenów zalewowych, w tym dolin rzecznych, a tam gdzie konieczne – ze stopniowym wycofywaniem z nich zabudowy istniejącej.

Tereny leśne i przyleśne wschodniej części gminy oraz strefa doliny Wieprza posiadają naturalne predyspozycje do rozwoju turystyki. Tereny te znajdują się w strefie zrównoważonego rozwoju turystyki, w której kształtowanie warunków przestrzennych dla rozwoju tej funkcji jest możliwe przez lokalizację zabudowy letniskowej głównie w obrębie istniejącej zabudowy. Rozwój rekreacji winien opierać się na zróżnicowanym programie użytkowym z istotną rolą zabudowy letniskowej polegającej na adaptacji istniejącej zabudowy zagrodowej czy realizacji nowej zabudowy jako uzupełnienie ukształtowanych ciągów wsi lub ich kontynuacja.

Przez obszar gminy przebiega odcinek drogi wojewódzkiej nr 815. Droga ta docelowo winna spełniać parametry drogi klasy G.

W sferze infrastruktury technicznej przewiduje się:

- modernizację istniejącej sieci średniego i niskiego napięcia;
- możliwie szybkie wdrażanie programu sanitarnego wsi i zlikwidowanie rażącej dysproporcji pomiędzy wysokim stopniem zaopatrzenia w wodę z wodociągów zbiorowych, a niezadowalającą długością sieci kanalizacji sanitarnej;
- budowę systemu gazociągów wysokich i średnich ciśnień dla umożliwienia zaopatrzenia w gaz całego obszaru;

W zakresie obronności i bezpieczeństwa publicznego należy uwzględnić :

- opracowanie zlewniowych programów przeciwpowodziowych;
- retencję dolinową na obszarach zalewowych w dolinach rzek Wieprz i Tyśmienicy;
- poprawę stanu technicznego drogi nr 815 po której odbywa się transport materiałów niebezpiecznych.

6.3. Uwarunkowania rozwoju wynikające ze Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 roku) - jest najważniejszym dokumentem programowym, który określa wizję rozwoju oraz cele i kierunki rozwoju województwa lubelskiego. *Strategia* prezentuje zasadniczą zmianę podejścia do programowania rozwoju i prowadzenia polityki regionalnej. Opiera się na terytorializacji polityki rozwojowej, wskazując m.in. obszary strategicznej interwencji, jest zorientowana na konkretne rezultaty i efekty. Zakłada zintegrowane podejście oraz wieloszczeblowe zarządzanie, w tym poprzez mobilizowanie regionalnych i lokalnych inicjatyw. Przyjmuje horyzont czasowy do roku 2020 z perspektywą do roku 2030. Zaproponowane w dokumencie cele strategiczne odpowiadają na zidentyfikowane najważniejsze problemy i wyzwania rozwojowe naszego regionu. Ukierunkowane są na innowacje, wzmocnienie miast, rozwój nowoczesnej wsi, rozwój przedsiębiorczości, wykorzystanie potencjału naukowego oraz wielokierunkową integrację regionu polepszającą jego spójność oraz wykorzystanie posiadanych potencjałów rozwojowych.

Celami strategicznymi rozwoju gminy Ostrówek zapisanymi w *Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020 (z perspektywą do 2030 r.)* jest:

- **restrukturyzacja rozwoju rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich** wraz z celami operacyjnymi dotyczącymi:
  - poprawy warunków dla wzrostu konkurencyjności i towarowości gospodarstw;
  - rozwoju przetwórstwa rolno – spożywczego;
  - wspierania przedsiębiorczości na wsi i tworzenia pozarolniczych miejsc pracy na obszarach wiejskich;
  - wyposażenia obszarów wiejskich w infrastrukturę transportową, komunalną i energetyczną;
- **funkcjonalna, przestrzenna, społeczna i kulturowa integracja regionu poprzez cele operacyjne:**
  - poprawa wewnętrznego skomunikowania regionu;
  - wspieranie włączenia społecznego;
  - wzmacniania społecznej tożsamości regionalnej i rozwijanie więzi i współpracy wewnątrzregionalnej;
  - racjonalne i efektywne wykorzystywanie zasobów przyrody dla potrzeb gospodarczych, przy zachowaniu i ochronie walorów środowiska przyrodniczego.

Priorytetami rozwoju województwa lubelskiego mającymi swoje odniesienie do rozwoju gminy Ostrówek są wyznaczone **Obszary Strategicznej Interwencji** (OSI), które stanowią przestrzenne odzwierciedlenie potencjałów i problemów rozwojowych zidentyfikowanych na obszarze województwa lubelskiego. Stanowią one wyznacznik obszarów o szczególnych potencjałach rozwojowych, jak również obszarów problemowych o znaczeniu priorytetowym dla samorządu województwa. Wyznaczenie OSI wynika z idei koncentracji interwencji na określonym terytorium. W wyniku przeprowadzonych prac i analiz nad opracowaniem *Strategii* wyróżnionych zostało 7 Obszarów Strategicznej Interwencji, w tym *obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych* oraz *nowoczesna wieś, do których zakwalifikowano obszar gminy Ostrówek*.

Obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych, są to obszary funkcjonalne – problemowe o randze regionalnej, wymagające działań naprawczych w zakresie gospodarki wodnej (dolina rzeki Wieprz). Wsparcie rozwoju tych obszarów będzie służyć rozwiązaniu problemów gospodarowania zasobami wodnymi i zrównoważonemu rozwojowi oraz wykorzystaniu specyficznego potencjału obszarów funkcjonalnych poprzez ograniczenie zagrożeń dla rozwoju funkcji gospodarczych i osadnictwa. Interwencja powinna obejmować działania mające na celu poprawę bezpieczeństwa poprzez eliminowanie zagrożeń powodziowych oraz będzie służyć zrównoważonemu rozwojowi funkcji ochronnych i gospodarczych (w np. tym turystycznych) na obszarach o różnym stanie zainwestowania i statusie ochrony przyrody i krajobrazu (korytarze ekologiczne o randze krajowej); niedoboru zbiorników niezbędnych do przetrzymywania wody, jak też niedoinwestowania gospodarki komunalnej

Nowoczesna wieś – są to obszary produkcji rolniczej, obszar rozwoju gospodarki hodowlanej, obszar rozwoju gospodarki rybackiej. Obszary te charakteryzują się zróżnicowanym stanem zainwestowania i zagospodarowania przestrzeni rolniczej, drobnotowarowej i niedoinwestowanej gospodarki rolnej, zasobami obiektów, rezerwą obszarów ogroblowanych możliwych do wykorzystania w gospodarce rybackiej oraz tradycjami w hodowli ryb. Interwencja

powinna obejmować działania mające na celu wsparcie inicjatyw na rzecz edukacji i podnoszenia kompetencji rolników, wsparcie tworzenia i rozwoju rynków hurtowych produktów rolnych, wsparcie rozwoju grup producenckich, wsparcie rozwoju zakładów przetwórstwa, zakładów branży mięsnej i mleczarskiej, wsparcie rozwoju infrastruktury gospodarki rybackiej, uzupełnienie sieć dróg i wyposażenia w infrastrukturę komunalną oraz zaplecza sanitarnego, rozbudowę i modernizację infrastruktury elektroenergetycznej i gazowej w celu umożliwienia poboru zwiększonej ilości energii ze źródeł rozproszonych.

6.4. Uwarunkowania rozwoju wynikające z innych planów i programów regionalnych

- Program Ochrony Środowiska Województwa Lubelskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019, stanowi punkt odniesienia dla prowadzonej polityki ekologicznej w gminie Ostrówek i jest kontynuacją „Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2008 – 2011 z perspektywą do roku 2015”;
- Plan Gospodarki Odpadami Dla Województwa Lubelskiego 2017 stanowiący aktualizację obowiązującego planu. W odniesieniu do gminy Ostrówek istotny jest zapis dotyczący wprowadzenia kompleksowej gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy w oparciu o Zakład Zagospodarowania Odpadów w Lubartowie;
- Program Rozwoju Alternatywnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego określa cele strategiczne rozwoju energetyki ze źródeł odnawialnych na terenie województwa lubelskiego oraz cele operacyjne określające sposoby realizacji celów strategicznych;
- Program Rozwoju Energetyki dla Województwa Lubelskiego;
- Program Gospodarki Wodnej Województwa Lubelskiego;
- Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa lubelskiego na lata 2009 – 2032;
- Program ochrony i rozwoju zasobów wodnych województwa lubelskiego w zakresie udroźnienia rzek dla ryb dwuśrodowiskowych;
- Program ochrony przed suszą w województwie lubelskim;
- Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020 (RPO WL 2014 – 2020) w opracowaniu, będzie zasadniczym narzędziem realizacji Strategii. Zakłada się, że programy rozwoju będą realizować cele Strategii, precyzując działania konieczne dla ich realizacji celów i odnosząc się do przestrzeni, sektorów, dziedzin lub konkretnych obszarów. RPO WL 2014 - 2020 będzie największym, skoncentrowanym dodatkowym źródłem finansowania rozwoju województwa w okresie obowiązywania Strategii.

W każdym z wymienionych dokumentów znajduje się szereg zapisów, które będą adaptowane dla potrzeb Zmiany Studium. Ze względu na różnorodność tematyki i wielość zapisów, stosowne odniesienia znajdują się w konkretnych miejscach niniejszego dokumentu.

III. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE ROZWOJU GMINY - OCENA STANU ZAGOSPODAROWANIA

1. Uwarunkowania przyrodnicze

1.1. Zasoby środowiska naturalnego

Położenie i zróżnicowanie fizycznogeograficzne

Według regionalizacji fizycznogeograficznej Polski, gmina Ostrówek znajduje się w obszarze Europy Zachodniej, niemal w całości w obrębie mezoregionu Wysoczyzna Lubartowska. Północno – zachodnie obrzeża gminy położone są w mezoregionie Pradolina Wieprza. Oba mezoregiony należą do makroregionu Nizina Południowopodlaska.

Krajobrazem naturalnym Wysoczyzny Lubartowskiej jest krajobraz równinny, miejscami przechodzący w falisty i wzgórzowy, będący jednym z gatunków krajobrazu peryglacialnego (A. Richling i A. Dąbrowski 1995). Cechami charakterystycznymi tego krajobrazu są: w hydrosferze - zróżnicowana głębokość wód podziemnych i rzadka sieć wód powierzchniowych (na obszarach wzgórzowych - wody są głębokie, często piętrowe), w pedosferze – dominacja gleb rdzawych i bielcowych, zaś w roślinności potencjalnej – przewaga siedlisk tj.: bory mieszane i sosnowe oraz grądy.

Krajobrazem naturalnym Pradoliny Wieprza jest równina zalewowa będąca gatunkiem krajobrazu zalewowych den dolin akumulacyjnego. Cechami wyróżniającymi ten typ krajobrazu są: w hydrosferze - wody płytkie i okresowe zalewy, w pedosferze – dominacja mady, natomiast w roślinności potencjalnej – przewaga siedlisk łąg.

Budowa geologiczna

Pod względem geologicznym gmina Ostrówek położona jest na pograniczu dwóch jednostek strukturalnych: krystalicznej platformy wschodnioeuropejskiej i niecki brzeżnej należącej do struktur fałdowych Europy Zachodniej. Nieckę brzeżną wypełniają głównie utwory kredowe.

Główną rolę w budowie geologicznej gminy odgrywają utwory kredowe, trzeciorzędowe i czwartorzędowe. Utwory kredy (mastrycht) wykształcone są jako margle opoki, wapienie, kreda piszcząca. Zalegają one na głębokości 25-32,5 m p.p.t. w centralnej części gminy i 70 - 90 m pod powierzchnią terenu w obrębie doliny Wieprza. Na utworach kredowych zalegają utwory trzeciorzędowe reprezentowane przez ropy, mułki i piaski glaukonitowe. Miąższość osadów trzeciorzędowych jest niewielka i wynosi od 4,5 do 8,0 m. Występują one na głębokościach 11 m w okolicach miejscowości Luszawa, 17 m w Ostrówku - Kolonii i 37 m p. p. t. w Dębicy. Natomiast utwory czwartorzędowe (plejstocen i holocen) pokrywają całą powierzchnię gminy. Utwory plejstoceny pochodzą z okresu zlodowacenia środkowopolskiego. Są to przede wszystkim piaski akumulacji lodowcowej, często pościelone gliną, piaski, żwiry i głazy moreny czołowej, występujące w północno-wschodniej części gminy (okolice Dębicy, Ostrówek - Kolonii, Zawady) i środkowej części gminy (na zachód od Ostrówka) oraz glina zwałowa (północno - wschodnia część gminy i fragmentarycznie część południowa i wschodnia gminy). W okolicach Ostrówka i Żurawińca występują utwory eoliczne – piaski drobnoziarniste, tworzące formy wydymowe. Osadami holocenu są: torf, namuły, mułki, piaski, mady rzeczne. Wypełniają one dna dolin rzeki Wieprz i Tyśmienicy. Miąższość pokrywy utworów czwartorzędowych wynosi w obszarze wysoczyznowym 20 - 25 m, w części północno-zachodniej zmniejsza się do 5 - 10 m, a w obrębie dolin osiąga wartość 70 - 80 m.

Na terenie gminy przeważają grunty korzystne dla budownictwa (piaski lodowcowe, żwiry). Niekorzystne dla zabudowy są utwory holoceny (grunty organiczne, grunty mineralne)

nieskonsolidowane, często nawodnione). Wypełniają one doliny Wieprza i Tyśmienicy oraz rozległe obniżenie terenu w środkowej części gminy w okolicach Ostrówka.

Złóża kopalin

W gminie występuje znaczna ilość złóż piasków i żwirów. Sporządzany corocznie przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie bilans zasobów kopalin informuje o aktualnie udokumentowanych (na dzień 31.12.2012) zasobach złóż i ich eksploatacji. W tabeli zestawiono złoża surowców zbilansowanych na terenie gminy Ostrówek.

Tabela 1. Udokumentowane złoża kopalin w gminie Ostrówek - stan 2012 rok

Nazwa złoża Miejscowość	Zasoby geologiczne bilansowe (w tys. ton m ³)	Stan zagospodarowania
Kruszywo naturalne – piaski i żwiry		
Antoniówka	98	Z – złożo, z którego wydobycie zostało zaniechane
Dębica - Kolonia	133	Z – złożo, z którego wydobycie zostało zaniechane
Górka Lubartowska VII	398	R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo
Leszkowice	87 043	P - złożo o zasobach rozpoznanych wstępnie
Górka Lubartowska	102 412	P - złożo o zasobach rozpoznanych wstępnie
Bursztyny		
Górka Lubartowska	1088	P - złożo o zasobach rozpoznanych wstępnie
Surowce ilaste ceramiki budowlanej		
Jeleń I	42	T – złożo zagospodarowane, eksploatowane okresowo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.XII.2012r, PIG.PIB, Warszawa 2013;

Do 2010 roku były eksploatowane dwa złoża piasków i żwirów: „Antoniówka” i „Kolonia Dębica” (według dokumentacji geologicznych złóż). Z wyżej wymienionych złóż wydobycie zostało zaniechane (złożo „Antoniówka” nie do końca zostało wyeksploatowane). Od 2005 roku złożo „Leszkowice” nie było eksploatowane. Złożo surowców ilastych ceramiki budowlanej „Jeleń I” jest złożem eksploatowanym okresowo, występuje na glebach chronionych. Dodatkowo rozpoznanyimi złożami na terenie gminy są: złożo bursztynu „Górka Lubartowska” i złożo piasków i żwirów „Górka Lubartowska VII”. Spośród w/w udokumentowanych złóż kopalin, złożo surowców ilastych ceramiki budowlanej w Jeleniu posiada wyznaczony teren i obszar górniczy (koncesja ważna do 31.12.2031 roku). Wschodnia i południowa część gminy znajduje się w granicach obszaru perspektywicznych zasobów złóż węgla kamiennego w Lubelskim Zagłębiu Węglowym¹. Dodatkowo południowo - wschodnia część gminy cechuje się największą perspektywicznością obszarów bursztynonośnych².

Koncentracja udokumentowanych złóż kopalin występuje przede wszystkim w środkowej i południowej części gminy³.

Z udokumentowanych złóż kopalin nie prowadzi się wydobycia na skalę przemysłową. Pozyskiwany surowiec wykorzystywany jest głównie na potrzeby drogownictwa i budownictwa.

¹ Bilans perspektywicznych zasobów kopalin Polski; Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2011;

² Zasady poszukiwań i dokumentacji złóż bursztynu, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2010;

³ Raport o stanie zagospodarowania Przestrzennego gminy Ostrówek; Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie, 2012 r.;

Rzeźba terenu

Rzeźba terenu gminy jest słabo zróżnicowana. Najwyższe wzniesienie terenu 165,1 m n. p. m. występuje w środkowej części gminy w okolicach Kolonii Luszawy-Góry (na północ od miejscowości Luszawa), natomiast najniższy położony jest teren w okolicach Dębicy. Największe powierzchnie w gminie zajmuje zdenudowana równina falista, miejscami płaska, położona na wysokości 155-165 m n. p. m., łagodnie obniżająca się w kierunku zachodnim i północnym, zbudowana z utworów lodowcowych i wodnolodowcowych. Urozmaiceniem równiny są niewielkie pagórki moreny czołowej, położone w okolicach miejscowości Żurawiniec, Luszawa, Ostrówek. W środkowej części gminy (okolice Ostrówka) rozciąga się rozległe obniżenie o charakterze równiny akumulacji fluwioglacjalnej i jeziorno-zastoiskowej, zbudowanej z osadów piaszczystych i torfów. Inną znaczącą formą rzeźby terenu gminy są doliny rzeki Wieprz i Tyśmienicy. Dolina Wieprza zaznacza się krawędzią o wysokości względnej 10 m, miejscami stromą o spadkach terenu dochodzących do 15%. Dolina o szerokości 2 – 3 km jest płaska i podmokła. W dnie doliny występują starorzecza o różnej wielkości i kształcie (często parabolicznym), wypełnione wodą lub gruntami organicznymi. W dolinie Wieprza i Wieprzyska wyodrębniają się terasy: nadzalewowa o wysokościach 4,5 – 10,0 m nad poziom rzeki, pozostająca poza zasięgiem tzw. wody stuletniej i trzy terasy zalewowe: wyższe o wysokości względnej 2,5 - 4,5 m n. p. rzeki, średnia – na wysokości 1,5 - 2,5 m n. p. rzeki i niższa położona na wysokości 0,5 - 1,5 m n. p. rzeki, w większości zagrożone wodą stuletnią. Dolina Tyśmienicy osiąga szerokość 2,5 - 3,0 km, piaszczyste terasy nadzalewowe przechodzą łagodnie do poziomu równiny. Strefa krawędziowa doliny Wieprza zagrożona jest procesami erozji i wymaga zabiegów przeciwerozrywnych.

Wody powierzchniowe

Zgodnie z podziałem hydrograficznym kraju, obszar gminy Ostrówek położony jest w regionie wodnym Wisły Środkowej, w zlewni Wieprza. Sieć wód powierzchniowych tworzą rzeki: Wieprz oraz jego dopływy: Tyśmienica, Wieprzysko z dopływem oraz Biłka z bezimiennym dopływem. Rzekom towarzyszą liczne starorzecza, będące często zbiornikami wody stojącej oraz system rowów melioracyjnych. Na niewielkich odcinkach rzeki stanowią naturalną granicę administracyjną gminy, tj. na południowym odcinku – rzeka Wieprz oraz na północnym odcinku - rzeka Tyśmienica. Wieprz jest rzeką meandrującą, której szerokość koryta (w obrębie gminy) wynosi od 30 do 70 m. Szczególnie interesującym elementem sieci rzecznej gminy jest Wieprzysko, ciek okresowo płynący, zazwyczaj płytki i zarastający zbiornik wody stojącej. Tyśmienica w wyniku przekształcenia naturalnego koryta rzecznoego została wyprostowana i uregulowana. W środkowej części gminy przepływa niewielki ciek uchodzący do Wieprzyska, a w południowo-wschodniej części gminy – ciek Biłka, wpadający do Wieprza w okolicy wsi Leszkowice. Rzeki przepływające przez teren gminy posiadają charakter nizinny (mała prędkość i wielkość przepływów) – mimo to Wieprz jest rzeką o wysokich wahaniami stanów wody, dochodzących nawet do 3 m. Średni roczny przepływ Wieprza wynosi około 20,0 m³/s, natomiast Tyśmienicy od 5 do 10 m³/s.

Na terenie gminy Ostrówek nie ma jezior, a woda stojąca jest magazynowana w wielu zagłębieniach bezodpływowych oraz stawach powstałych w wyniku działalności gospodarczej człowieka. Na obszarze objętym opracowaniem istnieją stawy hodowlane w miejscowości Dębica. Powiązane są one z doliną Tyśmienicy i częściowo wchodzą w skład obszaru NATURA 2000.

Zgodnie z nowym podziałem kraju na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) obszar opracowania znajduje się w obrębie 6 JCWP, granice których pokrywają się z granicami naturalnymi zlewni cieków powierzchniowych. Są to:

- ✓ PLRW2000192479 - Wieprz od Bystrzycy do Tyśmienicy – rzeka nizinna piaszczysto – gliniasta – zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych (wpływ działalności antropogenicznej na stan JCW generuje konieczność przesunięcia w czasie osiągnięcia celów środowiskowych z uwagi na brak rozwiązań technicznych możliwych do zastosowania w celu poprawy stanu JCW). Obszar JCWP obejmuje południową i południowo - zachodnią część

analizowanego terenu wzdłuż doliny rzeki Wieprz do miejscowości Luszawa;

- ✓ PLRW20001724769 – Bilka - potok nizinny piaszczysty - niezagrożony nieosiągnięciem celów środowiskowych, położony w południowo – wschodniej części obszaru gminy, obejmując tereny na wschód od miejscowości Leszkowice;
- ✓ PLRW200017248329 – Piskornica – potok nizinny piaszczysty - zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych (wpływ działalności antropogenicznej na stan JCW generuje konieczność przesunięcia w czasie osiągnięcia celów środowiskowych z uwagi na brak rozwiązań technicznych możliwych do zastosowania w celu poprawy stanu JCW), obejmując obszar gminy położone na wschód od miejscowości Antoniówka;
- ✓ PLRW200017248789 – Wieprzysko - potok nizinny piaszczysty – niezagrożony nieosiągnięciem celów środowiskowych, obejmując centralną część gminy;
- ✓ PLRW2000242489 – Tyśmienica od Bystrzycy do ujścia – rzeka zaliczana do małych i średnich, występująca na obszarach będących pod wpływem procesów torfotwórczych – zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych (wpływ działalności antropogenicznej na stan JCW generuje konieczność przesunięcia w czasie osiągnięcia celów środowiskowych z uwagi na brak rozwiązań technicznych możliwych do zastosowania w celu poprawy stanu JCW). Obszar JCWP obejmuje tereny na północ od Tarkawicy;
- ✓ PLRW200017248749 – Dopływ spod Tarkawicy – potok nizinny piaszczysty - niezagrożony nieosiągnięciem celów środowiskowych, obejmując północno – wschodnią i wschodnią część analizowanego obszaru.

Wody podziemne

Na terenie gminy zasoby wód podziemnych o znaczeniu użytkowym w zdecydowanej większości związane są z utworami poziomu kredowego, sporadycznie z utworami poziomu trzeciorzędowego i czwartorzędowego. Zasoby tych wód są wystarczające dla celów gospodarczych i komunalnych.

Pod względem hydrologicznym gmina położona jest na obszarze występowania Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) Nr 407 Niecka Lubelska Chełm – Zamość, dla którego przewiduje się ustanowienie obszaru ochronnego. Stopień zagrożenia wód podziemnych, określany jako czas pionowej migracji zanieczyszczeń do GZWP wynosi powyżej 25 lat, co świadczy o niewielkim zagrożeniu tych wód zanieczyszczeniami⁴. Południowo – zachodnie krańce gminy na południe od rzeki Wieprz występują w obszarze GZWP Nr 406 Niecka Lubelska Lublin. Wody w obrębie tego zbiornika cechują się średnim stopniem zagrożenia na zanieczyszczenia. Czas pionowej migracji zanieczyszczeń wynosi 5-25 lat.⁵

Według podziału na jednolite części wód podziemnych obszar gminy położony jest w granicach jednostek subregionu nizinnego Środkowej Wisły o nr 84 (PLGW 230084), która nie jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych.

⁴ Dokumentacja hydrologiczna dla ustanowienia stref ochronnych czwartorzędowego zbiornika obszaru wód podziemnych GZWP nr 407

⁵ Dokumentacja hydrologiczna dla ustanowienia stref ochronnych czwartorzędowego zbiornika obszaru wód podziemnych GZWP nr 406

Warunki klimatyczne

Klimat terenu gminy odznacza się cechami klimatu kontynentalnego. Kontynentalizm klimatu polega na:

- ✓ niskich temperaturach zimą i wysokich latem (duże średnie rocznych amplitud temperatur);
- ✓ dominacja opadów letnich;
- ✓ skróceniu okresu wegetacyjnego;
- ✓ skrócenie okresów przejściowych między porami roku.

Według regionalizacji klimatycznej Lubelszczyzny, obszar gminy sytuuje się w dziedzinie lubartowsko – parczewskiej, uważanej za niezbyt sprzyjającą człowiekowi. Obserwuje się tutaj duże wahania temperatury przy średnich dobowych i średnich z wielolecia. Średnia roczna temperatura powietrza dla Ostrówka roku wynosi 7°C – 8°C. W rocznym rozkładzie średnich temperatur miesięcznych, najcieplejszym miesiącem jest lipiec (17°C/18°C) a najchłodniejszym – styczeń (4 °C/5 °C). Średni czas trwania zimy termicznej wynosi 90 – 100 dni, natomiast średni czas trwania lata termicznego wynosi 80 – 90 dni. Wpływ kontynentalnych mas powietrza obserwowany jest w przypadku opadów atmosferycznych. Średnie wartości opadów dla gminy kształtują się na poziomie 550 – 600 mm. Najwięcej opadów występuje w miesiącach letnich (czerwiec, lipiec, sierpień), mniej – w styczniu, lutym i marcu. Wiatry najczęściej wieją z sektora zachodniego i południowego. Średnia prędkość wiatrów wynosi 3,0 – 3,5 m/s. Najsilniejsze (5 m/s i więcej) występują zimą, najsłabsze o prędkościach ok. 2 m/s – latem. Ze względu na brak większych źródeł zanieczyszczeń na terenie gminy stan czystości powietrza nie budzi większych zastrzeżeń.

Gleby

W granicach gminy przeważają gleby średniej i słabej jakości. Są one zróżnicowane pod względem typów, co uwarunkowane jest budową geologiczną podłoża, a także lokalnymi warunkami hydrobiologicznymi. Generalnie dominują gleby bielcowe wykształcone na piaskach i piaskach gliniastych, rzadziej na glinach oraz gleby brunatne wytworzone na glinach i piaskach gliniastych. W dolinie rzeki Wieprz występują najczęściej gleby torfowe i torfowo - murszowe, zajęte przeważnie przez kompleksy użytków zielonych tj.: łąki i pastwiska.

Ruchy masowe

Na terenie gminy znajdują się obszary predestynowane do występowania ruchów masowych ziemi. Skoncentrowane są one wzdłuż krawędziowej doliny rzeki Wieprz oraz wzdłuż starorzecza Wieprzysko na zachód od miejscowości Tarkawica. Aktualnie dostępne dane, to jedynie wstępne informacje o możliwej predyspozycji tych obszarów do ruchów masowych, wynikających z budowy geologicznej i morfologii terenu. Rozpoznanie i udokumentowanie osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami na obszarze objętym opracowaniem, planowane jest na lata 2019 – 2022 w ramach realizowanego projektu p.n. „System Ochrony Przeciwosuwiskowej”.

Szata roślinna

Pod względem przyrodniczo – leśnym obszar gminy znajduje się w krainie IV Mazowiecko – Podlaskiej w granicach okręgu Równiny Lubartowskiej, cechując się niską lesistością i ubogim zasobem gatunków tworzących drzewostan. Na terenie gminy wyróżnia się kilka podstawowych typów siedlisk przyrodniczych, tj.: zbiorowiska torfowiskowe, łąkowo – pastwiskowe, leśne, wodne, szuwarowe oraz synantropijne.

Grunty leśne w gminie Ostrówek zajmują powierzchnię 1775,6 ha (19,8% powierzchni gminy), stanowiąc blisko 7% tych gruntów w powiecie. Występują w niewielkich kompleksach na terenie całej gminy. Lasy wschodniej części gminy stanowią obrzeża większego, położonego poza granicami gminy, kompleksu leśnego Lasów Czemiernickich. W strukturze własnościowej dominują lasy prywatne stanowiąc 93,1% ogólnej powierzchni leśnej, zaś lasy należące do Skarbu Państwa zajmują 6,9%. Lasy państwowe znajdują się we władaniu Nadleśnictwa Lubartów.

Na terenie gminy stwierdzono 43 gatunki roślin chronionych i rzadkich w skali ponadlokalnej. W wyniku przeprowadzonej na terenie gminy inwentaryzacji przyrodniczej wyznaczono 120 stanowisk roślin objętych ochroną ścisłą i częściową. Do zbiorowisk roślinnych wstępujących na terenie gminy należy zaliczyć:

- ✓ **zbiorowiska leśne i zaroślowe** – dominującym typem siedliskowym jest bór suchy (Bs). Znaczne powierzchnie zajmuje bór świeży (Bśw) oraz bór mieszany świeży (BMśw). Niewielkie powierzchnie zajęte są przez ols (Ol), las mieszany wilgotny (Lmw), las świeży (Lśw) i las mieszany świeży (LMśw). Lasy są w dużym stopniu przekształcone przez człowieka, co przejawia się głównie w występowaniu na znacznych powierzchniach młodego wiekowo drzewostanu, uproszczonym składzie florystycznym i dominacji jednego gatunku drzewa – głównie sosny. Wśród zbiorowisk roślinności leśnej panującymi zbiorowiskami są zespoły roślinności borowej. Bory sosnowe są zróżnicowane pod względem składu florystycznego, uwilgotnienia, żyzności i zakwaszenia podłoża. Dość suche siedliska pokrywają bory mieszane, znajdujące się głównie we wschodniej części gminy. Niewielką powierzchnię zajmuje bór mieszany wilgotny w lesie Mitros na wschód od Leszkowic. W lokalnych obniżeniach terenu w lasach położonych w kierunku północno-zachodnim od wsi Jeleń, w kierunku południowym od Antoniówki i w kierunku wschodnim od Leszkowic rośnie śródładowy bór wilgotny. W jego sąsiedztwie wykształcił się fragmentarycznie bór bagienny. Zbiorowiska łąkowe zajmują małą powierzchnię (na siedlisku lasu świeżego) w lesie na południe od Antoniówki;
- ✓ **zbiorowiska łąkowe** – które tworzą: łągę jesionowo-olsową, łągę gwiazdnicową i łągę wierzbowo-topolową. Występują głównie w dolinie Wieprza, w pobliżu miejscowości: Kolonia Borek, Żurawiniec, Ostrówek, Babczyzna oraz w sąsiedztwie stawów w Dębicy i w lesie Mitros (na wschód od Leszkowic). Głównym gatunkiem w drzewostanie jest olsza czarna. Na uwagę zasługują fragmenty łągi wierzbowo-topolowej występujące nad Wieprzem w pobliżu Leszkowic i Kolonii Borek, w których zachowały się okazałe wierzby: biała i krucha, topole czarne, rzadziej białe, a także pojedyncze okazy rzadkiej na terenach nizinnych olszy szarej. Wzdłuż brzegów Wieprza, Tyśmienicy i Wieprzyska występuje fragmentami łąg nadrzeczny z przewagą wierzby wiciowej. Typowo wykształcone olsy występują dość rzadko na terenie gminy. Fragmenty olsów zachowały się w Kolonii Borek, w lesie Mitros, w Żurawińcu, Babczyźnie i Dębicy. W olsach i łągach występują rzadkie gatunki roślin: turzycza prosowa, (w Babczyźnie i Dębicy), jaskier wielki i czermień błotna (w Wieprzysku). Pierwotnie bardziej rozpowszechnione na terenie gminy olsy i łągi zostały wycięte i typowe dla nich siedliska zajmują obecnie zarośla łąkowe;
- ✓ **zbiorowiska kserotermiczne i muraw napiaskowych** – wykształciły się niewielkimi płatami. Na skarpie w Bindudze występuje niewielki płat tarniny, a w Kolonii Borek – smółki pospolitej;
- ✓ **zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe** – występują głównie w dolinach Wieprza i Tyśmienicy oraz w dolinach mniejszych cieków wodnych. Przewagę stanowią zbiorowiska z dużym udziałem traw porastające zmeliorowane w większości łąki. Niewielki udział mają zbiorowiska ziołoroślowe i turzycowe, występujące głównie wzdłuż rowów melioracyjnych. Naturalne zespoły łąk wilgotnych z domieszką rzadkich gatunków roślin położone są w okolicach Dębicy, Żurawińca i Leszkowic. W rejonie Kolonii Borek znajduje się rzadki zespół łąkowy z przewagą trzęślicy modrej;

- ✓ naturalne **zbiorowiska torfowiskowe (torfowisk niskich i przejściowych)** – z dominującą turzycą nitkowatą, pospolitą i prosową występują w pobliżu Dębicy, Żurawińca, Zabagnia i Ostrówka;
- ✓ **zbiorowiska roślinności wodnej** - występują głównie w starorzeczach Wieprza i Tyśmienicy, wyrobiskach potorfowych, oczkach wodnych i niektórych rowach melioracyjnych, rzadziej – w Wieprzu i stawach w Dębicy. Najczęściej spotykanym zespołem roślin pływających jest zespół z rzęsą drobną i rzęsą trójrowkową. Na szczególną uwagę zasługują zbiorowiska rzadkie i chronione m.in.: zbiorowisko z grążelem żółtym w starorzeczu Wieprzysko i Tyśmienicy, zespół z żabiściekiem pływającym – w torfiance Owce Bagno (k/Leszkowic), okolicach Dębicy i rowach w pobliżu Żurawińca i Babczyny;
- ✓ **zbiorowiska szuwarowe** - wykształciły się głównie wzdłuż brzegów Wieprza i starorzecza Wieprzysko, na obrzeżach stawów w Dębicy, rowów melioracyjnych i torfianek. Pospolicie występującymi zespołami roślinności szuwarowej są zespoły z panującą trzcina pospolitą, pałą szerokolistną, manną mielec, strzałką wodną. Rzadziej występują zbiorowiska z oczeretem jeziornym, pałą wąskolistną, skrzypem bagiennym oraz zbiorowiska wielkich turzyc. Szczególnie interesującymi są płaty roślinności z turzycą prosowatą (w torfiankach Owce Bagno, stawach i rowach w Dębicy, w okolicach Babczyny i Zabagnia);
- ✓ **zbiorowiska synantropijne** – rozwinęły się na terenach zagospodarowanych przez człowieka, w grupie której wyróżnia się zbiorowiska segetalne (zwane też chwastami polnymi właściwymi), które rosną na polach uprawnych wśród roślin okopowych i zbożowych oraz zbiorowiska ruderalne zasiedlające szczególnie środowiska miejskie np. pobocza dróg, rowy czy tory kolejowe.

Fauna

Typowo rolniczy charakter gminy w decydujący sposób wpływa na rodzaj występującej tutaj fauny. Obszary pól uprawnych stwarzają dogodne warunki do bytowania następujących gatunków ptaków: pokląskwa, pliszka żółta, szczygieł, skowronek polny, świergotek polny, dzwonec, gąsiorek, pokrzewka cierniówka, trznadel. Odmiennie środowiska tworzą tereny dolin rzecznych Wieprza i Tyśmienicy oraz tereny leśne. Najbardziej atrakcyjną dla świata zwierząt ze względu na różnorodność biotopów jest dolina Wieprza z dawnym jego korytem – Wieprzyskiem. Dolina Wieprza stanowi korytarz ekologiczny (rangi krajowej) – trasę przemieszczania się różnych gatunków zwierząt, w tym wielu chronionych. Występują tu: kos, kwiczoł, pierwiosnek, trznadel, remiz, pliszka żółta i siwa, grzywacz, sierpówka, szpak, zaganiacz, dzwonec, pokrzewka ogrodowa i czarnobista, sikora modra i bogatka, świergotek drzewny, polny i łąkowy, skowronek polny, jaskółka brzegówka, strzyżyk, dziwonia, pokląskwa, gąsiorek, srokosz, pustułka, zimorodek, myszółów zwyczajny. W okresie zimowym na w/w obszarze można spotkać łabędzia krzykliwego i niemego.

Północna część gminy Ostrówek, położona w dolinie rzeki Tyśmienicy objęta jest programem Natura 2000 jako obszar specjalnej ochrony ptaków „Dolina Tyśmienicy”. W obrębie obszaru NATURA 2000 znajdującego się w granicach gminy, stwierdzono występowanie co najmniej 3 gatunków ptaków wymienionych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Są to:

- ✓ derkacz (*Crex crex*) – gatunek występujący najliczniej w obrębie ostoi w granicach gminy;
- ✓ błotniak stawowy (*Circus aeruginosus*) – stawy rybne w Dębicy oraz oczka wodne na północ od miejscowości Zabagnie;
- ✓ bocian biały (*Ciconia ciconia*) – pola uprawne na północ od miejscowości Zabagnie.

Dodatkowo w granicach obszaru NATURA 2000 stwierdzono występowanie gatunków zwierząt objętych ścisłą ochroną gatunkową do których należą:

- ✓ żuraw (*Grus grus*) - obszary szuwarowe na północ od miejscowości Zabagnie;
- ✓ lerka (*Lullula arborea*) – pola uprawne na północ od stawów w Dębicy na obrzeżach gminy.

Kompleksy leśne graniczące zarówno z terenami pól uprawnych jak i z terenami łąk zasiedlają: drozd śpiewak, trznadel, dzwonec, sikora modra i bogatka, pokrzewka ogrodowa i czarnołbista, kos, pierwiosnek, piecuszek, zięba, wilga, kukułka, dzięcioł duży, myszółow zwyczajny, kwiczoł, wilga.

Zasoby energii odnawialnej

Zgodnie z ustawą Prawo energetyczne w myśl art. 3 pkt. 20 za odnawialne źródła energii uważa się źródła wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, aerotermalną, geotermalną, hydrotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu pochodzącego ze składowisk odpadów, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowych szczątków roślinnych i zwierzęcych.

Gmina Ostrówek dysponuje stosunkowo dużym potencjałem zasobów odnawialnych, jednakże nie jest on wykorzystywany. Na obszarze objętym opracowaniem przepływają rzeki, których potencjał hydrologiczny obrazuje poniższa tabela.

Tabela 2. Potencjał hydrologiczny rzek

Nazwa rzeki	Teoretyczna moc [MW]	Udokumentowana tech. moc [MW]	Udokumentowana tech. moc z progami opłacalności [MW]	Roczne teor. zasoby energ. [GWh/rok]	Roczne tech. zasoby energ. [GWh/rok]
Wieprz	2,94	1,47*	1,47*	25,79	12,88
Tyśmienica	3,01	0,13	0,13	26,36	1,14
OGÓŁEM				52,15	14,02

* zasoby techniczne na podstawie: Matuszek W. Stan aktualny i rozwój hydroenergetyki jako źródła OZE. Elektroenergetyka, Nr 1/2005, (52)

Źródło: Stan i perspektywy rozwoju hydroenergetyki w województwie lubelskim, BPP w Lublinie, Lublin 2012;

Potencjalnym źródłem energii wodnej jest rzeka Wieprz, charakteryzująca się znacznymi zasobami hydroenergetycznymi, powyżej 200 kW/m piętrzenia. Teoretyczne zasoby energetyczne pozostałych rzek przepływających przez gminę kształtują się na poziomie 52,15 GWh, zaś roczny potencjał techniczny wynosi zaledwie 14,02 GWh/rok. Dane te świadczą o tym, iż teoretyczne zasoby hydroenergetyczne rzek, mogą być wykorzystane do wytwarzania energii w małych elektrowniach wodnych.

Obszar gminy Ostrówek znajduje się w korzystnej strefie energetycznej wiatru (Lorenc 2004). Według opracowania Przestrzenne Aspekty Lokalizacji Energetyki Wiatrowej w Województwie Lubelskim (2009) na terenie gminy wyodrębniono obszary o najmniejszej uciążliwości z uwagi na realizację energetyki wiatrowej koncentrację, których obserwuje się głównie w południowej części obszaru.

Z warunków solarnych kluczowe znaczenie w aspekcie możliwości wykorzystania energii posiadają: uśłonecznienie i natężenie promieniowania słonecznego. Uśłonecznienie (czas

bezpośredniego dopływu promieniowania słonecznego w ciągu roku do powierzchni ziemi) wynosi 1600 - 1650 h/rok i należy do wysokich w województwie lubelskim. Rocznie promieniowanie całkowite waha się w granicach 3700 - 3800 MJ/m² (MJ- megadžul, 1 kWh=3,5MJ). Parametry te sprawiają, że gmina została zaliczona do obszarów o korzystnych warunkach do rozwoju energetyki słonecznej, tj. obszarów o potencjalnej energii użytecznej powyżej 950 kWh/m²⁶.

Gmina Ostrówek nie posiada korzystnych warunków pozyskania energii geotermalnej.

Gmina cechuje się wysokim potencjałem produkcji energii z biomasy, który ocenia się, iż nie do końca jest wykorzystany. Głównymi źródłami pozyskania energii są: celowe uprawy energetyczne (obszar preferowany do upraw wieloletnich roślin energetycznych), użytki zielone (energia możliwa do pozyskania ok. 20021 GJ/rok) oraz zasoby słomy (powierzchnia upraw zbóż ok. 3 tys. ha). Ze względu na rolniczy charakter gminy dodatkowym źródłem biomasy może być biogaz wytwarzany z obornika bądź gnojowicy. Pod względem potencjalnych zasobów biomasy obszar gminy należy do uprzywilejowanych do rozwoju tego rodzaju energetyki odnawialnej.

Walory przyrodniczo – krajobrazowe

Najwyższym stopniem zachowania naturalnych walorów przyrodniczych cechują się koryta rzek Tyśmienica oraz Wieprz. O wysokich walorach krajobrazowych decydują liczne meandry Wieprza i Wieprzyska, starorzeczka, zachowane niewielkie kompleksy olsów. Strefa ekspozycji krajobrazowej doliny Wieprza wymaga ochrony przed zabudową uniemożliwiającą wgląd w krajobraz. Dolinę rzeki Tyśmienicy urozmaicają pozostałości olsów, kompleks stawów w Dębicy i zbiorniki wodne powstałe po eksploatacji torfu. W wykształconych w dolinach rzecznych zbiorowiskach roślinności wodnej, szuwarowej, torfowiskowej oraz łąk i pastwisk występuje szereg chronionych i rzadkich gatunków roślin.

Centralna część gminy została w dużym stopniu wylesiona i zajęta przez pola uprawne. Atrakcyjność krajobrazową, florystyczną i faunistyczną zwiększa znacznie rozdrobnienie pól, wnikające pasmami w pola uprawne niewielkie fragmenty lasów, a także doliny niewielkich cieków i lokalnie podmokłe i zabagnione obniżenia terenowe. Lasy zachowane fragmentarycznie na terenie gminy nie wykazują dużego zróżnicowania gatunkowego. Największą powierzchnię zajmują rosnące na piaskach bory suche. Największe zróżnicowanie gatunkowe występuje w Lesie Mitros, położonym na wschód od Leszkowic, w którym wyodrębniono bór mieszany świeży, las mieszany wilgotny i ols.

1.2. Zasoby przyrody objęte ochroną prawną

Na terenie gminy jedynym obszarem przyrodniczym, który uzyskał status obszaru chronionego, jest północna część gminy położona w dolinie rzeki Tyśmienicy. Teren ten został objęty programem Natura 2000 jako obszar specjalnej ochrony ptaków „Dolina Tyśmienicy” zajmując powierzchnię 640,4 ha, co odpowiada 7,1% powierzchni gminy. Działania szczegółowe dotyczące ochrony obszaru Natura 2000, wynikające z planu zadań ochronnych dla tego terenu (w trakcie opracowania), ustanowione zostaną w drodze aktu prawa miejscowego⁷.

Na obszarze gminy występują gatunki objęte ochroną prawną. Do prawnie chronionych gatunków roślin na omawianym terenie należą gatunki podlegające ścisłej ochronie tj.: rosiczka okrągłolistna, grąźel żółty, storczyk krwisty, storczyk szerokolistny, widłak jałowcowaty oraz widłak goździsty.

Grunty rolne i leśne podlegają ochronie przed nierolniczym i nieleśnym użytkowaniem na podstawie *ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych*⁸. W stosunku do gruntów rolnych, w

⁶ Programu rozwoju alternatywnych źródeł energii dla województwa lubelskiego, Lublin 2004;

⁷ Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego gminy Ostrówek, BPP w Lublinie, Lublin 2012;

⁸ (Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266, z późn. zm.);

obszarze gminy, szczególną ochroną objęte są grunty klasy III, a przeznaczenie ich na cele nierolnicze wymaga uzyskania zgody ministra właściwego do spraw rozwoju wsi. Na obszarze gminy gleby klasy III zajmują powierzchnię ok. 6% użytków rolnych.

Zgodnie z *ustawą o lasach*⁹ lasy ochronne uznawane są za szczególnie chronione. Do statusu lasów ochronnych (wodochronnych) wskazuje się fragmenty lasów położone w miejscowościach: Dębica, Zawada, Żurawiniec–Kolonja, Żurawiniec, Leszkowice, Antoniówka, Kamienowola, Ostrówek, Tarkawica, zaś do statusu lasów glebochronnych fragmenty lasów w Leszkowicach.

Zgodnie z *ustawą Prawo ochrony środowiska*¹⁰ złoża kopalin podlegają ochronie polegającej na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopalin, w tym kopalin towarzyszących. Szczegółowe zasady gospodarowania złożem kopaliny określają przepisy *ustawy Prawo geologiczne i górnicze*¹¹.

1.3. Jakość i zagrożenia środowiska naturalnego

Powietrze atmosferyczne

Powietrze atmosferyczne jest czynnikiem, który w sposób bezpośredni decyduje o warunkach życia człowieka. Gmina Ostrówek jest typową gminą rolniczą w związku, z czym tło zanieczyszczeń powietrza kształtowane jest przede wszystkim przez źródła naturalne i antropogeniczne. Źródła naturalne mają główny udział w opadzie pyłu. Są nimi: pola uprawne, (z których wywiewany jest pył), roślinność (źródło pyłków roślinnych, których stężenie w powietrzu nasila się w porze kwitnienia traw i drzew) oraz drogi, (z których wskutek ruchu samochodowego jest porwany pył). Wśród antropogenicznych źródeł zagrożenia powietrza wymienia się: lokalne punktowe źródła zanieczyszczeń (paleniska domowe, małe kotłownie), emitujące pył, tlenki azotu, dwutlenek siarki, tlenek węgla oraz transport emitujący tlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory oraz metale ciężkie.

Należy stwierdzić, iż obszar gminy charakteryzuje się stosunkowo dobrą jakością powietrza atmosferycznego, na co wpływ ma niewątpliwie rolniczy charakter gminy, a także brak przemysłu, który stanowiłby główne źródło generowania związków zanieczyszczających powietrze atmosferyczne.

Wody powierzchniowe

Zgodnie z nową metodyką badań jakości wód wynikającą z założeń Ramowej Dyrektywy Wodnej, ocenę stanu ekologicznego jednolitych części rzek województwa lubelskiego sporządzono w oparciu o *Rozporządzenie Ministra Środowiska z 2011 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych*¹². Na terenie gminy nie zlokalizowano żadnego punktu monitoringu wód powierzchniowych. W obszarze analizy, rzekami objętymi stałym monitoringiem jakości wody są: Wieprz i Tyśmienica. Południowa i południowo - zachodnia część analizowanego terenu wzdłuż doliny rzeki Wieprz do miejscowości Luszawy położona jest w jednolitej części wód powierzchniowych (JCWP) PLRW2000192479 - Wieprz od Bystrzycy do Tyśmienicy, zaś obszary położone na północ od miejscowości Tarkawica znajdują się w JCWP PLRW2000242489 Tyśmienica od Bystrzycy do ujścia. Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych przepływających przez gminę Ostrówek przeprowadzona została w 2011 roku. Badania JCWP Wieprz od Bystrzycy do Tyśmienicy przeprowadzone były w punkcie pomiarowo - kontrolnym w Woli Skromowskiej (miejscowość w gm. Firlej oddalona od Ostrówka - Kolonii o blisko 19km), klasyfikując potencjał ekologiczny jednolitej części wód powierzchniowych o nazwie Wieprz od Bystrzycy do Tyśmienicy jako zły (V). O stanie wód decydowały elementy biologiczne, które

⁹ (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 12, poz. 59, z późn. zm.);

¹⁰ (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.);

¹¹ (Dz. U. z 2011 r. Nr 163, poz. 981, z późn. zm.);

¹² (Dz.U. Ne 258, poz. 1550 z późn. zm.);

zostały sklasyfikowane jako element o złym potencjale. Elementy fizykochemiczne określono na II klasę jakości wód, czyli stan dobry. Badania JCWP Tyśmienica od Bystrzycy do ujścia przeprowadzone były w punkcie pomiarowo – kontrolnym w Kocku (oddalonym od Ostrówka - Kolonii o blisko 16km), klasyfikując potencjał ekologiczny jednolitej części wód powierzchniowych o nazwie Tyśmienica od Bystrzycy do ujścia jako słaby (IV). O stanie wód decydowały elementy biologiczne, które zostały sklasyfikowane jako element o słabym potencjale. Elementy fizykochemiczne określono na II klasę jakości wód, czyli stan dobry. Pozostałe ciekły wodne, przepływające przez teren analizy, z uwagi na swoją wielkość, nie zostały objęte monitoringiem badania jakości ich wód.

Przyczyną zanieczyszczeń wód powierzchniowych są przede wszystkim ścieki bytowo – gospodarcze oraz zanieczyszczenia rolnicze (z uwagi na typowy rolniczy charakter obszaru). Na przestrzeni ostatnich lat, na terenie gminy Ostrówek zrealizowano dwie nowe oczyszczalnie ścieków w miejscowościach: Leszkowice oraz w Ostrówku – Kolonii, co będzie miało pozytywny wpływ na ograniczenie zanieczyszczeń rzek¹³.

Wody podziemne

Podobnie jak w przypadku wód powierzchniowych, ocena stanu ekologicznego jednolitych części wód podziemnych sporządzona została w oparciu o wyżej cytowane *Rozporządzenie Ministra Środowiska*. Obecnie oceniany jest stan chemiczny oraz stan ilościowy wód podziemnych. Ocena stanu chemicznego mówi o aktualnej jakości wód, w oparciu o zestaw wskaźników fizykochemicznych oraz chemicznych. Gmina Ostrówek położona jest na terenie jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) 84, który obejmuje obszar regionu Środkowej Wisły. Wody podziemne na obszarze gminy nie zostały objęte monitoringiem. Najbliżej położonym punktem monitoringu, dla którego określono klasę jakości wód podziemnych był punkt pomiarowo – kontrolny w Kuraszewie (miejscowość w gminie Wołyń oddalona od Ostrówka - Kolonii o ok. 17 km). Zwierciadło wód podziemnych ma charakter naporowy. Wody te charakteryzują się dobrym stanem chemicznym. Najbardziej narażone na zanieczyszczenie są wody czwartorzędowe, mniej ze względu na znaczną głębokość i słabą przepuszczalność nakładu wody wgłębne i to bez względu na stratygrafię warstwy wodonośnej. Ocenia się, iż stan wód podziemnych (poza gruntowymi) jest zadawalający. Do głównych problemów należy zaliczyć: niedostateczną sanitację obszarów wiejskich, skażenie związkami azotu, na co niewątpliwie ma wpływ gospodarka nawozowa stosowana w rolnictwie¹⁴.

Gleby

Z uwagi na wybitnie rolniczy charakter gminy, największe zagrożenie dla jakości gleb stanowi postępujące zakwaszenie gleb. Odsetek gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych kształtuje się na poziomie 80 - 100% gruntów ornych. Zasobność gleb w składniki chemiczne (tj.: magnez, potas, fosfor) jest istotnym czynnikiem decydującym o jakości gleby omawianego obszaru. Gleby o bardzo niskiej i niskiej zasobności w te składniki mineralne stanowią 41 – 80% gruntów ornych. W grupie czynników istotnie wpływających na stopień zakwaszenia gleby wymienia się czynniki naturalne (rodzaj skały macierzystej, przewaga opadów nad parowaniem) oraz czynniki antropogeniczne (nadmierne stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin). Nadmierne zakwaszenie gleb jest czynnikiem zmniejszającym efektywność stosowania większości zabiegów agrotechnicznych, a zwłaszcza nawożenia mineralnego, co powoduje znaczne zmniejszenie plonów. Pod względem zawartości metali ciężkich gleby na terenie gminy zalicza się do mało zanieczyszczonych, ponieważ w przeważającej części zanieczyszczenia gleb występowały w granicach naturalnej zawartości metali.

Hałas

¹³Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego gminy Ostrówek, BPP w Lublinie, Lublin 2012;

¹⁴ Ocena stanu chemicznego i ilościowego jednolitych części wód podziemnych w 2010 roku, Inspekcja Ochrony Środowiska, Warszawa 2011;

Hałas stanowi uciążliwość środowiskową uznawaną za jeden z ważniejszych powodów pogarszania się standardów życia mieszkańców. Głównym źródłem hałasu na terenie gminy jest ruch komunikacyjny odbywający się drogami powiatowymi oraz drogami gminnymi. W obszarze gminy nie były prowadzone pomiary długookresowe oraz krótkookresowe hałasu drogowego. Z uwagi na fakt, iż na terenie gminy nie ma zlokalizowanych uciążliwych zakładów przemysłowych nie występują tu większe zanieczyszczenia klimatu akustycznego związane z działalnością tego sektora gospodarczego.

1.4. Odporność środowiska na degradację

Przez pojęcie odporności środowiska naturalnego na degradację, należy rozumieć zdolność do zachowania wewnętrznej równowagi, mimo naruszenia jej przez czynniki zarówno pochodzenia naturalnego jak i sztucznego. O odporności na degradację decydują takie elementy środowiska naturalnego jak: hydrosfera, pedosfera i biosfera.

Odporność gleb

Odporność pokrywy glebowej zależy od jej podatności na erozję wodną, erozję wietrzną, degradację chemiczną oraz zmiany stosunków wodnych. Potencjalne zagrożenie erozją wodną zależy od nachylenia terenu, właściwości fizycznych gleb, częstotliwości i intensywności opadów, a także od sposobu użytkowania gruntów. Na obszarze gminy zagrożenie erozją wodną jest bardzo małe, natomiast w znacznie większym stopniu teren poddawany jest erozji wietrznej. Czynnikiem kształtującym nasilenie tego zjawiska są: podatność materiału glebowego na wywiewanie, wilgotność gleby, prędkość wiatru, położenie w terenie, czas i sposób prowadzenia zabiegów uprawowych oraz stopień pokrycia roślinnością. Znaczne obszary narażone są na silną deflację, kształtującą się na poziomie powyżej 30 t/ha/rok, głównie na terenach o ubogich glebach piaszczystych w niezalesionych częściach gminy. W dolinach rzek Wieprza i Tyśmienicy występuje deflacja słaba, nieprzekraczająca 15 t/ha/rok. Sołectwa położone w zachodniej części gminy narażone są deflację średnią na poziomie 15 - 30 t/ha/rok.

Istotnym zagrożeniem dla gleb, jest ich silne zakwaszenie, co znacznie ogranicza możliwości produkcyjne tego obszaru. Gleby o odczynie kwaśnym stanowią utrudnienie w pobieraniu przez rośliny składników pokarmowych oraz ułatwiają przyswajanie metali ciężkich, przez co tego typu gleby w praktyce rolniczej należy traktować jako zdegradowane. Zabiegiem niezbędnym do zrównoważenia zakwaszenia gleb wywołanego stosowaniem nawozów jest ich wapnowanie.

W gminie dominują gleby bielcowe wykształcone na piaskach i piaskach gliniastych w 5 kompleksie glebowo – rolniczym. W przeważającej części są to gleby o małych (90 – 125 mm) i średnich (125 – 170 mm) zasobach wody potencjalnie dostępnej. Oznacza to odpowiednio małe i średnie możliwości retencjonowania wody w glebie, a jednocześnie małą i średnią odporność na modyfikację stosunków wodnych. Wysokie zasoby wody potencjalnie dostępnej (170 – 300 mm) cechują gleby znajdujące się w dolinach rzecznych.

Odporność wód

Hydrosfera stanowi geokomponent najbardziej wrażliwy i najbardziej narażony na przekształcenia i degradację. O odporności środowiska wodnego na zanieczyszczenia w głównej mierze decydują takie czynniki jak: wielkość przepływu wód płynących, spadek podłużny koryta, roczna i wieloletnia amplituda przepływów, stan obudowy biologicznej koryt rzecznych oraz wielkość ładunku zanieczyszczeń dopływających do odbiornika. Przepływająca rzeka Wieprz charakteryzuje się znacznymi wielkościami przepływu wód płynących ok. 22,4 m³/s, w związku z czym jej zdolność do samooczyszczania się jest duża. Dużo mniejszy przepływ posiada rzeka Tyśmienica zaledwie 8,5 m³/s i tym samym jej zdolności oczyszczające się niewielkie.

Znaczący wpływ na degradację wód podziemnych, mają zanieczyszczenia przenikające z powierzchni terenu. Znaczna część terenów gminy podatna jest na infiltracje zanieczyszczeń do wód podziemnych (utwory pochodzenia wodno-lodowcowego). W miejscach, gdzie obszary są w użytkowaniu leśnym spowolnione jest przesiąkanie wód do głębszych warstw gruntu. Znaczący negatywny wpływ na jakość wód gruntowych mogą mieć wszystkie miejsca składowania odpadów (np. wyrobiska po eksploatacji surowców mineralnych). Dlatego też duże znaczenie ma stan zaśmiecania gruntów. Dodatkowo ogromną rolę odgrywa infiltracja związków organicznych i chemicznych pochodzących z rolnictwa. Brak rozwiniętej sieci kanalizacyjnej w gminie stwarza znaczące zagrożenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych.

Odporność lasów

Istotnym elementem przyrodniczym są lasy. Odporność szaty roślinnej na degradację zależy od odporności na degradujące działania czynników pochodzenia naturalnego (szkodniki, choroby) oraz od odporności na degradujące działania czynników pochodzenia antropogenicznego, które w znacznym stopniu uzależnione są od stanu oraz od wielkości zasobów leśnych. Na terenie gminy przeważają siedliska borowe, cechujące się niską odpornością na degradację. Obszary leśne, za wyjątkiem Lasów Czemiernickich, stanowią rozdrobnione powierzchnie leśne, co znacznie obniża stabilność, żywotność oraz trwałość tych drzewostanów. W grupie czynników biotycznych mających wpływ na stan zdrowotny lasów wymienia się owady, zwierzęta łowne oraz grzyby patogeniczne, powodujące choroby bądź zamieranie drzew. Skład gatunkowy drzewostanów, a zwłaszcza zawartość gatunków liściastych jest istotnym wskaźnikiem opisującym wrażliwość ekosystemu na degradację. Dominujący udział sosny w lasach gminy, sprzyja występowaniu wielu szkodników owadzych (brudnica mniszka, borecznik). Na szkody wywoływane przez zwierzynę łowną (głównie jelenie i sarny) najbardziej narażone są uprawy oraz młodniki. Z grzybów pasożytniczych największe zagrożenie stwarza huba korzeniowa. Zagrożenia abiotyczne są powodowane występującymi w ostatnich latach anomaliami pogodowymi, m.in. obniżenie średniorocznych opadów oraz wzrost temperatur, co istotnie zwiększa podatność lasów na wszelkiego rodzaju choroby. Na terenie gminy brak jest rozwiniętego przemysłu, który bezpośrednio powodowałby degradację lasów poprzez emisję zanieczyszczeń.

1.5. Ocena warunków środowiska przyrodniczego w aspekcie możliwych kierunków zagospodarowania przestrzennego

Biorąc pod uwagę wartości środowiska przyrodniczego, prawne uwarunkowania ochronne dotyczące zasobów przyrody, stan sanitarny środowiska oraz jego naturalne predyspozycje do pełnienia określonych funkcji, wyróżnia się następujące obszary:

- 1) obszary o wybijających się wartościach przyrodniczych objęte ochroną prawną lub wymagające takiej ochrony:
  - a) obszary i obiekty przyrodnicze podlegające zaostrzonej ochronie na podstawie ustaw szczególnych:
    - obszar NATURA 2000 „Dolina Tyśmienicy”,
    - stanowiska roślin chronionych;
  - b) obszary o wyróżniających się w skali regionalnej i lokalnej wartościach przyrodniczych, wskazane do ochrony prawnej:
    - projektowany Tyśmienicki Obszar Chronionego Krajobrazu,
    - dolina Wieprza proponowany jako korytarz ekologiczny rangi krajowej,

- proponowany użytek ekologiczny (fragment starorzecza „Wieprzysko”),
  - proponowane 33 pomniki przyrody (drzewa pojedyncze, grupy drzew, aleje, głązy narzutowe).
- 2) obszary o podwyższonej wartości ekologicznej i użytkowej wymagające pozostawienia w dotychczasowym użytkowaniu
- a) doliny rzeczne i obniżenia terenowe, współtworzące, obok głównych powiązań ekologicznych, jakimi są dolina rzeki Wieprz i Tyśmienicy, osnowę Systemu Przyrodniczego Gminy. Obszary te wymagają zakazu wprowadzania przegród utrudniających migrację zwierząt i roślin, wydobywania surowców mineralnych na skalę przemysłową, zamiany łąk i pastwisk na pola uprawne. Powinny być one chronione przez zabiegami melioracyjnymi i wymagają wzbogacania o roślinność łągową. Lokalne obniżenia terenowe użytkowane jako łąki i pastwiska powinny pozostać w dotychczasowym użytkowaniu oraz chronione przed osuszaniem,
  - b) obszary leśne pełniące funkcje ekologiczne i klimatyczne jako nadrzędne nad funkcję gospodarczą,
  - c) obszary gleb klasy III i gleby organiczne, chronione przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze, powinny pozostawać w dotychczasowym użytkowaniu jako grunty orne oraz użytki zielone,
  - d) zieleń komponowana o funkcji kulturowej (jako głównej) i przyrodniczej (jako drugorzędnej) o dużym znaczeniu dla różnorodności krajobrazowej tj. park podworski w Dębicy;
- 3) obszary o przeciętnych walorach przyrodniczych i użytkowych środowiska nie podlegające ochronie przed zmianą użytkowania przydatne pod różne formy zagospodarowania
- a) tereny występowania gruntów ornych IV i V klasy bonitacyjnej o stosunkowo najlepszych wartościach produkcyjnych w grupie gleb niechronionych, wskazane w pierwszej kolejności do wykorzystania rolniczego,
  - b) tereny występowania gruntów ornych klasy VI o najslabszych wartościach użytkowania, wskazane do zalesień, bądź ze względu na korzystne warunki fizjograficzne – pod zabudowę,
  - c) tereny występowania użytków zielonych w pozadolinnych obniżeniach terenowych o słabej wartości przyrodniczej, wskazane do pozostawienia w dotychczasowym użytkowaniu jako łąki i pastwiska.
- 4) obszary wymagające zabiegów i działań wzbogacających środowisko
- a) w strefie dolin rzecznych – odbudowa roślinności łąkowej,
  - b) w strefie krawędziowej doliny Wieprza – zabiegi przeciwozyjne, ustanowienie strefy ekspozycji krajobrazowej umożliwiającej swobodny wgląd w harmonijny krajobraz doliny Wieprza.

2. Uwarunkowania kulturowe

2.1. Stan dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury

Rozwój osadnictwa pradziejowego

Obszar gminy został prawie w całości objęty badaniami Archeologicznego Zdjęcia Polski. Zarejestrowano ponad 150 stanowisk archeologicznych, świadczących o atrakcyjności terenu dla osadnictwa już od schyłkowego paleolitu. Znaleźiska z tej epoki poświadczono w miejscowości Leszkowice. Z przełomu paleolitu i mezolitu pochodzą ślady osadnictwa odkryte w miejscowościach Żurawiniec i Luszawa, a z późniejszego neolitu Leszkowicach, Żurawiniec – Kolonia (kultura pucharów lejkowatych) i Tarkawicy (kultura dołkowo - grzebykowa). Znaleźiska z wczesnej epoki brązu odnotowano jedynie w Tarkawicy i związane są one z kulturą mierzanowicką. Duża ilość śladów osadniczych pochodzi z wczesnej epoki brązu i wiąże się z kulturą trzciniecką (Babczyzna, Leszkowice, Luszawa, Tarkawica) oraz kulturą łużycką (Ostrówek – Kolonia, Żurawiniec - Kolonia, Ostrówek, Tarkawica i Żurawiniec). Znaleźiska z okresu lateńskiego i okresu wpływów rzymskich zarejestrowano w miejscowościach: Babczyzna (kultura łużycko-pomorska), Dębica (kultura przeworska), Tarkawica (kultura łużycko-pomorska, pomorska). Równie duża ilość śladów osadniczych pochodzi z okresu wczesnego średniowiecza odnotowanych w m. Dębica, Jeleń, Żurawiniec – Kolonia, Ostrówek – Kolonia, Luszawa, Tarkawica oraz ze średniowiecza (Kamienowola, Leszkowice, Luszawa, Ostrówek, Tarkawica) i późnego średniowiecza (Dębica, Cegielnia, Kamienowola, Ostrówek – Kolonia, Leszkowice, Ostrówek, Tarkawica).

Najwartościowsze poznawczo jest pole kurhanowe w Tarkawicy składające się z dwu grup. Pierwsza z nich to duże kopce o średnicy dochodzącej do 20 m i wysokości do 1,5 m; druga to kopce małe o nasypach średnicy od 5 do 7 m i wysokości od 0,5 do 0,7 m, co świadczy o dwóch fazach użytkowania cmentarzyska. Na uwagę zasługują również: kurhan położony w niewielkim zagajniku rosnącym przy dolinie Wieprza naprzeciwko cmentarza w Leszkowicach (o średnicy ok. 9 m, wysokości 2 m i nieokreślonej chronologii) oraz cmentarzysko w Tarkawicy (5/41), na którym prowadzone są intensywne uprawy rolne.

Większość stanowisk to bardzo małe i małe powierzchnie od 0,01 ha do 0,1 ha stanowiące 70% ogółu stanowisk. Przeważają stanowiska punktowe, płaskie, niezaznaczające się na powierzchni gruntu. Zdecydowana większość stanowisk nie jest bezpośrednio zagrożona niszczeniem i nie kwalifikuje się do podjęcia badań ratowniczych.

Rozwój osadnictwa nowożytnego

Na podstawie badań archeologicznych można określić wyraźne pasy osadnicze na rozległych terasach i wysoczyznach dolin Tyśmienicy i Wieprza (obecnie Wieprzysko).

Pierwsze piśmienne wzmianki o osadach gminy Ostrówek pochodzą z XIV wieku, dotyczą wsi Leszkowice oraz wsi Tarkawica (lokacja na prawie średzkim w 1317 r.). Wieś Luszawa notowana jest po raz pierwszy w 1444 r. Miejscowości te należały do klucza braci Dzierżka i Ostasza z Bejsc herbu Lewart - protoplastów rodziny Firlejów. Od początków XVI stulecia dobra Dębicy i część Tarkawicy były w posiadaniu Firlejów. W 1677 roku Dębica zostaje oddzielona od tych dóbr. Przed 1862 rokiem część ziem należała do Sierakowskich, a później do Grodzickich.

Na początku XIX wieku istniała już większość obecnych jednostek osadniczych. W dokumentach z tego okresu określających własność dóbr wymieniane są wsie: Ostrówek, Dębica, Tarkawica, Zawada, Antoniówka, Luszawa, Kamienowola, Żurawiniec.

W 1864 roku Leszkowice zostały siedzibą władz utworzonej wówczas gminy Luszawa (obejmującą swoim zasięgiem większość dzisiejszej gminy Ostrówek). Wpłynęło to znacząco na rozwój wsi Leszkowice, będącej do dziś największą jednostką osadniczą gminy.

Od 1785 roku rozpoczęła się kolonizacja niemiecka trwająca do końca XIX wieku. Pozostały po niej cmentarze w Tarkawicy i Zawadzie. Domy kolonistów nie różniły się wyglądem od domów miejscowej ludności i stąd też nie wytworzyły odrębnego stylu.

Układy przestrzenne i zabudowa wsi

Obecne miejscowości są jednostkami osadniczymi o różnej formie przestrzennej. Dominują zwarte i luźne rzędówki oraz wsie o zabudowie rozproszonej. Zwartymi rzędówkami są: Cegielnia, Jeleń, Kamienowola oraz Żurawiniec - Kolonia; rzędówkami luźnymi są Antoniówka i Babczyzna. Wsiami o zabudowie rozproszonej są Dębica, Dębica - Kolonia, Luszawa, Ostrówek.

Zwarta zabudowa po obu stronach drogi jest charakterystyczna dla ulicówek, do których należą wsie: Zawada, Żurawiniec oraz Ostrówek - Kolonia, która wykazuje największe tendencje rozwojowe i przekształca się stopniowo w wielodrożnicę. Wielodrożnicami są wsie Leszkowice i Tarkawica. Obecnie historyczny układ wsi został w dużym stopniu zniekształcony poprzez niekorzystne rozpraszanie zabudowy.

Pozostałości tradycyjnego budownictwa mieszkaniowego sprzed 1945 roku stanowią około 10% ogółu zabudowy mieszkalnej. Tradycyjne budownictwo obszaru nie różni się od występującego masowo na Lubelszczyźnie. W chałupach dominowała konstrukcja węglowa; dachy były cztero- i dwuspadowe, początkowo kryte słomianą strzechą z czasem wymienioną na trwalszy materiał. Zachowały się jeszcze stodoły kryte strzechą w Leszkowicach, Luszawie, Tarkawicy i Żurawiniec. Formy zabudowy tradycyjnej drewnianej z XIX i początku XX wieku pozostały głównie w Antoniówce, Leszkowicach i Tarkawicy. Nieliczne z nich we wsiach: Kamienowola, Dębica, Zawada, Żurawiniec, Jeleń, Ostrówek, Luszawa, Cegielnia, Ostrówek – Kolonia i Babczyzna. Poszczególne obiekty zachowane są w bardzo różnym stanie, często w dużej mierze zniszczone, zachowane fragmentarycznie, zniekształcone poprzez wykorzystanie współczesnych detali.

Zabytki sakralne

Do dnia dzisiejszego zachowały się dwa kompleksy sakralne wpisane do ewidencji dóbr kultury. Jednym z nich jest zespół kościoła parafialnego w Leszkowicach, a w nim: kościół p.w. Św. Oblubieńca (murow.) z I poł. XX w. drewniany, przebudowany; plebania drewniana z lat 1921 – 1924 (obudowana i rozbudowana) oraz ogrodzenie wraz z zielenią towarzyszącą. Drugi to zespół kościoła parafialnego w Ostrówku - Kolonii, a w nim: kościół p.w. MB Częstochowskiej, murowany (z wykorzystaniem murów dworu XIX w.), zbudowany w 1921 roku według projektu arch. Bohdana Kelles-Krauze, remontowany w 1973 r., wraz z ogrodzeniem murowanym (z l. 20-tych XX w.) i bramą murowano-żeliwną, (z l. 20-tych XX w.).

W miejscach związanych z ważnymi wydarzeniami lub na rozstajach dróg stawiano krzyże i kapliczki. Znajdują się w każdej wsi i przy każdej drodze. Wśród nich wyróżnić należy murowane kapliczki w Dębicy (2-ga poł. XIX w.) i Leszkowicach (pocz. XX w). Podejmowane działania remontowe licznych kapliczek przydrożnych, które w zdecydowanej większości prowadzone były bez zachowania podstawowych zasad sztuki budowlanej spowodowały trwałą utratę historycznych walorów.

Dawne zespoły dworsko – parkowe

W początkach XVI wieku gmina Ostrówek należała do majątku magnackiego rodu Firlejów, którzy pobudowali dwór w miejscowości Dębica. W 1677 roku Dębica zostaje oddzielona od ich dóbr i przechodzi kolejno we władanie Sierakowskich i Grodzickich. W 1871 roku Ewaryst Grodzicki

powiększa dobra o Zawadę i Tarkawicę. W rękach Grodzickich - Dębica pozostała do 1944 roku. Po II wojnie światowej dwór został zniszczony, a na części jego fundamentów postawiono budynek mieszkalny. Nie zachowały się żadne budynki folwarczne czy gospodarcze. Istniejące budynki gospodarcze powstały w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych XX wieku. Chlewnia zbudowana jest z betonowych prefabrykatów i szpeci otoczenie. Na przełomie XIX i XX wieku powstał park dworski składający się z dwóch części, rozdzielonych klonową aleją. Obecnie park (o pow. 2,88ha) jest zaniedbany i zniszczony. Do dnia dzisiejszego zachowały się: aleja dojazdowa, szpaler grabowy, od północy - pozostałości alei lipowej, dęby szypułkowe, modrzewie, ok. 80 lip drobnolistnych, jawor i kasztanowiec biały. Konieczne jest przeprowadzenie w obrębie alei kompleksowych działań w zakresie prac sanitarnych i zabezpieczających, jak również uzupełnienie ubytków w nasadzeniach.

Cmentarze

Na obszarze gminy istnieją cmentarze w miejscowościach:

- ✓ Cegielnia - cmentarz parafialny rzymskokatolicki, czynny,
- ✓ Cegielnia - cmentarz rzymskokatolicki, nieczynny,
- ✓ Leszkowice - cmentarz parafialny rzymskokatolicki, czynny, I poł. XXw.
- ✓ Żurawiniec – Kolonia - cmentarz kolonistów niemieckich, nieczynny, sprzed 1939r. Na cmentarzu znajdowały się nagrobki w postaci piaskowych kopców, które w raz z upływem lat uległy zniszczeniu;
- ✓ Zawada- cmentarz kolonistów niemieckich, nieczynny, XIX/XX w., gdzie większość nagrobków jest zniszczona, a te które pozostały wymagają renowacji.

Nieczynne cmentarze wymagają uporządkowania i oznakowania w sposób zgodny z przepisami odrębnymi w zakresie ochrony zabytków.

2.2. Formy ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

W rozumieniu ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami – zabytkiem jest nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Formami ochrony zabytków są:

- wpis do rejestru konserwatora zabytków na wniosek właściciela lub z urzędu, ujęcie w wojewódzkiej i/lub gminnej ewidencji zabytków;
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

W gminnej ewidencji zabytków, prowadzonej w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy, powinny być ujęte:

- zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
- inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;

- inne zabytki nieruchome wyznaczone przez Wójta Gminy w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków

W gminie Ostrówek wśród obiektów objętych ścisłą ochroną konserwatorską (*Dz. Urz. Woj. Lub. z 2014 r., poz. 1230*) znajduje się: park dworski i aleja dojazdowa w miejscowości Dębica (wykaz zabytków nieruchomych: Nr rejestru A/775). Przed realizacją zamierzeń inwestycyjnych przy obiektach i terenach (w tym również podziale terenu) wpisanych do rejestru zabytków wymagane jest uzyskanie warunków i wytycznych konserwatorskich oraz zezwolenia Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prowadzenie prac.

Gminna ewidencja zabytków

Na terenie gminy Ostrówek występują następujące obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków, stanowiące przedmiot zainteresowania konserwatorskiego:

Tabela 3. Gminna ewidencja zabytków

Miejscowość	Obiekt	Nr ewidencyjny	Lokalizacja
Antoniówka	Dawna szkoła drewniana 1930 r.	25	Przy drodze powiatowej Kamienowola – Antoniówka prostopadłej do trasy Lubartów – Ostrówek - Czemierniki
Dębica	Pozostałość dworu XVIII / XIX w. Park dworski	54	Pozostałość dworu – Park dworski zlokalizowany w północnej części Dębicy. Przy drodze gminnej Dębica – Babczyzna - Tarkawica
Cegielnia	Cmentarz rzymsko – katolicki, pocz. XX w.		Przy drodze powiatowej Cegielnia – Ostrówek – Kolonia, prostopadłej do trasy Czemierniki – Ostrówek – Lubartów.
Leszkowice	Zespół kościelny I poł. XX w.		Przy głównej trasie Lubartów – Leszkowice - Czemierniki
Leszkowice	Kapliczka pocz. XX w.		Przy trasie Lubartów – Leszkowice – Czemierniki. Na posesji Bielendy Lecha.
Leszkowice	Cmentarz parafialny, I poł. XX w.		Przy głównej trasie Lubartów – Leszkowice Czemierniki. Droga pow. nr 1253 L
Ostrówek - Kolonia	Zespół kościelny 1921 r.		Przy trasie Ostrówek – Kolonia – Żurawiniec.
Zawada	Cmentarz kolonistów niemieckich z XIX i XX w. (nieczynny)		Położony przy drodze polnej prostopadłej w kierunku zachodnim do drogi powiatowej w odległości ok. 200 m na zachód od drogi powiatowej Ostrówek – Kolonia – Kock
Żurawiniec - Kolonia	Cmentarz kolonistów niemieckich sprzed 1939 r. (nieczynny)		Położony w lesie na pograniczu wsi Żurawiniec – Kolonia - Tarkawica

Źródło: Gminna ewidencja zabytków gminy Ostrówek (stan 16.06.2007 r.)
UG Ostrówek 2012;

Przy podejmowaniu działań inwestycyjnych przy obiektach i terenach objętych gminną ewidencją zabytków obowiązuje uzyskanie warunków i wytycznych konserwatorskich, które określają

zasady działania¹⁵. W razie koniecznej rozbiórki obiektu figurującego w ewidencji wymagane jest jej uzgodnienie z Lubelskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Stanowiska archeologiczne

Na terenie gminy Ostrówek zlokalizowanych jest ponad 150 stanowisk archeologicznych zaewidencjonowanych podczas badań powierzchniowych Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP). Należą do nich:

Tabela 4. Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie gminy ostrówek ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków

Miejscowość	L.p.	Rodzaj	Wiek	Nr w /AZP/
1	2	3	4	6
Obszar AZP 69-81				
Dębica	1	Relikt założenia dworskiego	XVI w	1/12
		osada	XVII, XVIII w	
		śląd osadniczy	XIX w	
	2	śląd osadniczy	pradzieje	2/68
		osada (?)	XVIII w	
	3	śląd osadniczy	XV w	3/69
		osada	XVII w	
		osada (?)		
	4	śląd osadniczy	późne średniowiecze	4/70
		osada (?)	XVIII w	
	5	śląd osadniczy	przed X w	5/71
		śląd osadniczy	XVIII w	
	6	śląd osadniczy	po X w	6/72
		osada (?)	XVII w	
		osada	XVIII w	
	7	śląd osadniczy	po X w	7/73
		śląd osadniczy	po XV w	
		osada (?)	XVII w	
		śląd osadniczy	XVIII w	
	8	śląd osadniczy	wczesne średniowiecze	8/74
		osada (?)	późne średniowiecze	
	9	obozowisko	pradzieje	9/75
		śląd osadniczy	późne średniowiecze	
	10	śląd osadniczy	XV w	10/76
	11	śląd osadniczy	wczesne średniowiecze	11/77
	12	śląd osadniczy	pradzieje	12/78
	13	śląd osadniczy	epoka żelaza	13/79
		osada (?)	po X w	
		śląd osadniczy	XV w	
	14	śląd osadniczy	przed X w	14/80
		osada (?)	po X w	
		śląd osadniczy	XV w	
15	śląd osadniczy	pradzieje	15/81	
	śląd osadniczy	późne średniowiecze		
16	śląd osadniczy	epoka żelaza	16/82	
	śląd osadniczy	przed X w		

¹⁵ Ustawa z 18 marca 2010 r. – zmiana ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 75, poz. 474);

		śląd osadniczy	późne średniowiecze	
	17	osada	XVII, XVIII w	17/83
	18	osada (?)	po X w, XIV	18/84
Babczyzna	19	śląd osadniczy	epoka żelaza	1/86
		śląd osadniczy	po X w	
	20	śląd osadniczy	epoka brązu	2/87
		osada (?)	XVIII w	
	21	śląd osadniczy	pradzieje	3/88
	22	śląd osadniczy	po X w	4/89
	23	śląd osadniczy	pradzieje	5/90
		osada (?)	XVIII	
	24	śląd osadniczy	pradzieje	6/91
25	śląd osadniczy	epoka żelaza	7/92	
Zawada	26	osada	XVII w	1/66
		osada (?)	XVIII w	
	27	śląd osadniczy	po X w	2/67
		śląd osadniczy	XVII w	
Tarkawica	28	śląd osadniczy	wczesna epoka brązu	2/10
	29	osada	pradzieje, epoka żelaza	3/11
		śląd osadniczy	po X w	
	30	śląd osadniczy	pradzieje, epoka żelaza	4/40
	31	osada	epoka brązu, epoka żelaza	5/41
		śląd osadniczy	XVII w	
	32	śląd osadniczy	epoka żelaza	6/42
		osada (?)	XVII, XVIII w	
	33	śląd osadniczy	pradzieje	7/43
		osada (?)	wczesna epoka brązu	
		osada (?)	XVIII w	
	34	osada	epoka żelaza	9/45
	35	śląd osadniczy	pradzieje	10/46
		śląd osadniczy	XVIII w	
	36	Cmentarzysko kurhanowe	pochozenie nieokreślone	11/47
	37	śląd osadniczy	epoka brązu	12/48
		śląd osadniczy	późne średniowiecze	
		śląd osadniczy	XVIII w	
	38	śląd osadniczy	neolit	13/49
		śląd osadniczy	późne średniowiecze	
		osada	po X w	
		osada	XVII, XVIII w	
	39	śląd osadniczy	późne średniowiecze	14/50
		osada (?)	XVIII w	
	40	śląd osadniczy	epoka brązu	15/51
		osada (?)	XVII, XVIII w	
	41	śląd osadniczy	po X w	16/52
		osada (?)	XVIII w	
42	śląd osadniczy	po X w	17/53	
	śląd osadniczy	późne średniowiecze		
	osada	XVII, XVIII w		
43	śląd osadniczy	po X w	18/54	
	osada (?)	XVII, XVIII w		
44	śląd osadniczy	XI – XIII w	19/55	
	osada (?)	XVIII w		
45	osada (?)	po X w	20/56	
	śląd osadniczy	późne średniowiecze		

		osada	XVII, XVIII	
46		osada (?)	XI – XIII w	21/57
		śląd osadniczy	XIV, XV, XVI	
		osada (?)	XVII w	
47		osada (?)	po X w	22/58
		śląd osadniczy	XVII	
48		śląd osadniczy	pradzieje	23/59
		osada (?)	XVII	
49		śląd osadniczy	pradzieje	24/60
		osada	XI – XIII w	
		osada	XVII w	
50		osada (?)	po X w	25/61
		osada	XV, XVII, XVIII w	
51		śląd osadniczy	pradzieje	26/62
		śląd osadniczy	neolit	
		osada	po X w	
		śląd osadniczy	XV, XVII, XVIII w	
52		śląd osadniczy	pradzieje	27/63
		osada	XIII – X, XI, XVII w	
		osada (?)	XVIII w	
53		śląd osadniczy	epoka brązu	28/64
54		śląd osadniczy	wczesne średniowiecze	29/65
		śląd osadniczy	XVII w	
		osada	XVIII w	
Obszar AZP 70-81				
Żurawiniec - Kolonia	55	śląd osadniczy	po X w	5/96
		osada	XVII, XVIII w	
	56	śląd osadniczy	epoka brązu	6/97
		śląd osadniczy	po X w	
		osada	XVII, XVIII w	
		śląd osadniczy	epoka brązu	
		śląd osadniczy	po X w	
		osada	XVII, XVIII w	
	57	śląd osadniczy	wczesne średniowiecze	7/98
		osada (?)	XVII, XVIII w	
	58	śląd osadniczy	neolit	8/99
		śląd osadniczy	XVII w	
		osada (?)	XVIII w	
	59	śląd osadniczy	przed X w	9/100
		śląd osadniczy	XI – XII w	
osada		XVII w		
60		śląd osadniczy	epoka brązu	1/13
61		śląd osadniczy	nieokreślone chronologicznie	2/14
62		osada	epoka brązu	3/15
63		śląd osadniczy	nieokreślone chronologicznie	4/16
Jeleń	64	śląd osadniczy	nieokreślone chronologicznie	1/43
	65	śląd osadniczy	wczesne średniowiecze	2/44
Żurawiniec	66	śląd osadniczy	nieokreślone chronologicznie	2/17
	67	śląd osadniczy	paleolit/mezolit	3/18
	68	śląd osadniczy	epoka brązu	4/19
	69	śląd osadniczy	nieokreślone chronologicznie	5/20
	70	śląd osadniczy	nieokreślone chronologicznie	6/21
	71	śląd osadniczy	epoka brązu	7/22

	72	śląd osadniczy	nieokreślone chronologicznie	8/23
	73	osada	epoka brązu	9/24
	74	śląd osadniczy	nieokreślone chronologicznie	10/25
	75	śląd osadniczy	epoka brązu	11/26
	76	śląd osadniczy	nieokreślone chronologicznie	12/27
	77	śląd osadniczy	nieokreślone chronologicznie	13/28
	78	śląd osadniczy	nieokreślone chronologicznie	14/30
Luszcza	79	śląd osadniczy	pradzieje	1/71
	80	śląd osadniczy	XVII w	2/72
	81	osada (?)	pradzieje	2/73
	82	śląd osadniczy	XVII w	3/73
	83	śląd osadniczy	pradzieje	3/74
	84	śląd osadniczy	nieokreślone chronologicznie	4/29
	85	śląd osadniczy	nieokreślone chronologicznie	5/45
	86	śląd osadniczy	X – XII w	6/46
	87	osada (?)	epoka brązu	4/49
	88	śląd osadniczy	nieokreślone chronologicznie	7/47
	89	obozowisko	paleolit/mezolit	8/48
	90	śląd osadniczy	nieokreślone chronologicznie	10/50
	91	śląd osadniczy	nieokreślone chronologicznie	11/51
		osada	XII – XIV w	
	92	śląd osadniczy	epoka brązu	12/52
		śląd osadniczy	wczesne średniowiecze	
	93	śląd osadniczy	nieokreślone chronologicznie	13/53
	94	śląd osadniczy	XII – XIV w	14/54
	95	osada	do XV w	15/55
	96	śląd osadniczy	nieokreślone chronologicznie	16/56
97	śląd osadniczy	nieokreślone chronologicznie	17/57	
98	osada	nieokreślone chronologicznie	18/58	
99	osada (?)	epoka brązu	20/60	
100	śląd osadniczy	nieokreślone chronologicznie	21/61	
Obszar AZP 71-82				
Leszczowice	101	osada	neolit	1/69
	102	śląd osadniczy	XIII, XVII w	2/70
	103	śląd osadniczy	schyłkowy paleolit	3/1
		obozowisko	mezolit	
		osada	pradzieje	
		śląd osadniczy	pradzieje	
	104	kurhan	nieokreślony chronologicznie	4/4
	105	śląd osadniczy	epoka brązu	5/5
		osada	okres nowożytny	
	106	śląd osadniczy	epoka brązu	6/6
		śląd osadniczy	średniowiecze	
		osada	okres nowożytny	
	107	osada	okres nowożytny	7/7
	108	śląd osadniczy	późne średniowiecze	8/8
		osada	XVIII w	
		osada	okres nowożytny	
109	osada	okres nowożytny	9/9	
110	śląd osadniczy	pradzieje	10/10	
	osada	późne średniowiecze		
	osada	okres nowożytny		
111	śląd osadniczy	pradzieje	11/11	

		śląd osadniczy	późne średniowiecze	
		osada	okres nowożytny	
	112	śląd osadniczy	pradzieje	12/12
		śląd osadniczy	średniowiecze	
	113	osada	okres nowożytny	13/13
		osada	średniowiecze	
		osada	XVIIIw	
	114	osada	okres nowożytny	14/14
		śląd osadniczy	pradzieje	
		osada	późne średniowiecze	
		osada	XVIIIw	
	115	osada	okres nowożytny	15/15
	116	śląd osadniczy	późne średniowiecze	16/16
		osada	okres nowożytny	
	117	osada	okres nowożytny	17/17
118	osada	okres nowożytny	18/18	
119	śląd osadniczy	późne średniowiecze	19/19	
	osada	okres nowożytny		
120	osada	okres nowożytny	20/20	
121	osada	okres nowożytny	21/21	
122	śląd osadniczy	późne średniowiecze	22/22	
	śląd osadniczy	okres nowożytny		
123	osada	okres nowożytny	23/23	
Obszar AZP 70-82				
Kamienowola	124	śląd osadniczy	wczesne średniowiecze	1/27
		osada	XVIw.	
		osada	okres nowożytny	
	125	śląd osadniczy	XVIw.	2/28
		osada	okres nowożytny	
	126	śląd osadniczy	późne średniowiecze	3/29
		śląd osadniczy	XVIw.	
		osada	okres nowożytny	
	127	osada	XVIw.	4/30
		osada	okres nowożytny	
	128	śląd osadniczy	XVIw.	5/31
		śląd osadniczy	XVIIw.	
		osada	okres nowożytny	
129	osada	okres nowożytny	6/32	
130	osada	okres nowożytny	7/33	
131	śląd osadniczy	późne średniowiecze	8/34	
	osada	okres nowożytny		
132	osada	okres nowożytny	9/35	
Ostrówek	133	osada	pradzieje	1/1
	134	śląd osadniczy	pradzieje	2/2
		śląd osadniczy	średniowiecze	
		osada	okres nowożytny	
	135	śląd osadniczy	epoka brązu	3/3
		osada	okres nowożytny	
	136	osada	okres nowożytny	4/4
	137	osada	okres nowożytny	5/5
138	śląd osadniczy	pradzieje	6/6	
	osada	okres nowożytny		

	139	osada	okres nowożytny	7/7
	140	śląd osadniczy	średniowiecze	8/8
		osada	okres nowożytny	
	141	śląd osadniczy	późne średniowiecze	9/9
		osada	okres nowożytny	
	142	osada	XVIw.	10/10
	143	śląd osadniczy	pradzieje	11/11
		osada	XVIw.	
	144	osada	pradzieje	12/12
		osada	XVIIIw.	
		osada	okres nowożytny	
	145	osada	XVIIIw.	13/13
		osada	okres nowożytny	
	Ostrówek - Kolonia	146	śląd obozowiska	mezolit
śląd osadniczy			epoka brązu	
osada			XVIw.	
osada			okres nowożytny	
147		osada	okres nowożytny	2/15
148		śląd osadniczy	pradzieje	3/16
		osada	okres nowożytny	
149		osada	XVIIIw.	4/17
		osada	okres nowożytny	
150		śląd osadniczy	późne średniowiecze	5/18
		osada	okres nowożytny	
151		śląd osadniczy	wczesne średniowiecze	6/19
		osada	okres nowożytny	
152		śląd osadniczy	pradzieje	7/20
	osada	okres nowożytny		
Cegielnia	153	osada	okres nowożytny	1/21
	154	śląd osadniczy	pradzieje	2/22
		śląd osadniczy	XVIIw.	
		osada	okres nowożytny	
	155	osada	okres nowożytny	3/23
	156	osada	okres nowożytny	4/24
	157	śląd osadniczy	pradzieje	5/25
		osada	okres nowożytny	
	158	śląd osadniczy	pradzieje	6/26
		śląd osadniczy	późne średniowiecze	
osada		okres nowożytny		

Źródło: Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie gminy Ostrówek – Wojewódzki Konserwator Zabytków w Lublinie, Lublin 2010;

Zabytki archeologiczne były i są ciągle narażone na uszkodzenie lub zniszczenie wskutek działania sił przyrody oraz przekształcania środowiska przez człowieka. Teren gminy Ostrówek nie wyróżnia się specyficznym rodzajem zagrożeń. Struktura własności rolnej ze zdecydowaną przewagą drobnych gospodarstw jest czynnikiem sprzyjającym ochronie. Największym zagrożeniem są inwestycje gospodarcze, które często ingerują w substancję archeologiczną. Zdecydowanie wzrosło znaczenie procesów erozyjnych gleby, którym sprzyja coraz głębsza orka. Erozja dotyka w tym przypadku całych stanowisk, które wymagają natychmiastowego działania konserwatorskiego. Stąd też, prace ziemne prowadzone w obrębie wyznaczonych stanowisk archeologicznych wymagają prowadzenia badań archeologicznych w formie nadzoru. Na badania te należy uzyskać pozwolenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W przypadku planowanych w obrębie wyznaczonych

stanowisk archeologicznych dużych zamierzeń inwestycyjnych m.in. związanych z budową nowych budynków i inwestycji liniowych (dróg, sieci melioracyjnych, infrastruktury technicznej), którym towarzyszą prace ziemne i przekształcenia naturalnego ukształtowania – wymagają wcześniejszego uzgodnienia w celu uzyskania zaleceń konserwatorskich dla przedmiotowej inwestycji.

2.3. Analiza krajobrazowo – widokowa

Waloryzacja krajobrazu kulturowego

Walory krajobrazu gminy kształtują następujące komponenty, do których zalicza się: zróżnicowane ukształtowanie terenu, różnorodna szata roślinna stanowiąca naturalne pokrycie terenu, układy przestrzenne jednostek osadniczych oraz zespoły zabytkowe, osie kompozycyjne, dominanty przestrzenne, wnętrza krajobrazowe, jak również obiekty dysharmonijne w krajobrazie.

Krajobraz kulturowy zdefiniowano jako ukształtowany przez człowieka krajobraz, wymagający stałych zabiegów w celu jego trwałego utrzymania. Zaliczono do niego zwartą i rozproszoną zabudowę wiejską, pola uprawne, łąki i pastwiska. Szczególną wartość krajobrazową posiada dolina rzeki Wieprz na odcinku Leszkowice w kierunku do Górki Lubartowskiej, który to odcinek objęty jest strefą ekspozycji krajobrazowej, a tereny dotychczas niezainwestowane zostały wykluczone spod zabudowy¹⁶.

Miejscowości: Leszkowice, Tarkawica, Antoniówka i Kamienowola charakteryzują się krajobrazem historycznie nawarstwionym o czytelnym układzie kompozycji i zaniedbanym stanie zachowania zabudowy tradycyjnej (III stopień waloryzacji wg metody Janusza Bogdanowskiego). Wsie Dębica, Żurawiniec - Kolonia, Zawada i Żurawiniec cechuje dominujący krajobraz współczesny harmonizujący z dawnym, o słabo czytelnym układzie kompozycji i zaniedbanym lub zdegradowanym stanie zachowania tradycyjnej zabudowy (V topień waloryzacji). Pozostałe miejscowości gminy Babczyzna, Cegielnia, Jeleń, Ostrówek – Kolonia i Ostrówek prezentują dominujący krajobraz współczesny, sprzeczny z dawnym, o nieczytelnym układzie kompozycji i zdegradowanej zabudowie tradycyjnej (IV stopień waloryzacji).

Waloryzacja widokowa krajobrazu kulturowego

W postrzeganiu krajobrazu kulturowego wyjątkową rolę pełnią wyróżniki o cechach niepowtarzalnych. Do nich należą dominanty takie jak: zieleń parkowa w Dębicy, kościół wraz z drzewostanem w Leszkowicach, kościół wraz z drzewostanem w Ostrówek – Kolonia i kaplica w Tarkawicy. Oprócz nich charakterystyczne dla otoczenia są subdominanty i akcenty. Subdominantami są: kapliczki w Dębicy, Leszkowicach, Tarkawicy i Babczyźnie oraz komin cegielni w Jeleniu. Akcenty to krzyże i kapliczki przydrożne.

Równie dostrzegalne, ale szpecące są obiekty dysharmonijne. Do nich należą: komin w Gminnej Spółdzielni, 3 kondygnacyjny budynek wielorodzinny w Ostrówku - Kolonii, linia elektroenergetyczna, betonowe parkany znajdujące się prawie w każdej wiosce, wiata stalowa dla stacji bazowej dla potrzeb szerokopasmowego Internetu w Dębicy oraz maszty telefonii komórkowej w Luszawie.

2.4. Zagrożenia środowiska kulturowego

Do głównych zagrożeń w kształtowaniu środowiska kulturowego na obszarze gminy należy zaliczyć przede wszystkim¹⁷:

- zagrożenia dla wartości krajobrazu kulturowego:

¹⁶ Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego gminy Ostrówek, Lublin 2012;

¹⁷ Charakterystyka zagrożeń dokonana na podstawie opracowania Narodowego Instytutu Dziedzictwa – „Problematyka ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków w SUiKZPG oraz MPZP”, Warszawa 2011;

- rozbiórka tradycyjnego budownictwa mieszkaniowego i gospodarczego, spowodowane zużyciem technicznym obiektów;
  - brak środków finansowych na należyte utrzymanie obiektów;
  - przekształcenia krajobrazu kulturowego wpływające na jego fizjonomię m.in. poprzez stosowanie agresywnych rozwiązań funkcjonalnych, komunikacyjnych oraz przestrzennych.
- zagrożenia dla stanowisk archeologicznych:
- działania inwestycyjne, związane z budową i rozbudową infrastruktury;
  - erozja i niszczenie stanowisk przez głęboką orkę na terenach rolniczych;
  - potencjalna eksploatacja surowców naturalnych (piasku, żwiru itp.);
  - niewłaściwe metody gospodarowania przestrzenią osadniczą.
- zagrożenia dla wartości historycznej układów przestrzennych:
- zmiana charakteru fizjonomii ich układów;
  - likwidacja charakterystycznych obiektów (w tym dominanty przestrzenne) i panoramy;
  - wprowadzenie agresywnych rozwiązań funkcjonalnych i przestrzennych;
  - dewaloryzacja historycznych cech układów urbanistycznych;
  - wyludnianie wsi;
  - wymiana substancji budowlanej;
  - niska wartość techniczna bądź użytkowa oraz postępująca dekapitalizacja zabudowy tradycyjnej, co stwarza zagrożenie utraty tych obiektów, będących świadectwem historii i kultury obszaru;
  - zmiana charakteru użytkowania;
  - zmiana funkcji rolniczej i leśnej na nierolniczą i nieleśną;
  - nowe trasowanie układów komunikacyjnych i linii przesyłowych.
- zagrożenia dla zachowania zespołów zieleni zabytkowej:
- zaprzestanie użytkowania, opuszczenie i brak bieżącej konserwacji;
  - przekształcenie kompozycji wynikające z adaptacji i modernizacji obiektów budowlanych, którym towarzyszy zielen komponowana;
  - wtórne podziały terenu i zmiana charakteru użytkowania.
- zagrożenia dla zabytków architektury i budownictwa:
- prowadzenie prac budowlanych bez uwzględnienia wartości zastanych;

- zmiana detalu i kompozycji fasady budynku w wyniku np. ocieplania elewacji, wymiany okien lub drzwi;
- likwidacja ruin.

2.5. Uwarunkowania wynikające z ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Dziedzictwo kulturowe jest elementem ładu przestrzennego jako dobra publicznego. Obejmuje ono nie tylko obiekty i ich zespoły objęte ochroną prawną, ale całość krajobrazu kulturowego, którego ochrona jest jednym z koniecznych warunków rozwoju zrównoważonego. Diagnoza stanu dziedzictwa kulturowego stanowi podstawę wytycznych dotyczących zakresu i sposobów jego ochrony. W *Zmianie Studium* uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy należy wskazać obiekty i obszary dziedzictwa kulturowego, a także określić możliwości ich ochrony przed potencjalnymi zagrożeniami. W celu zapewnienia skuteczności działań związanych z ochroną i kształtowaniem dziedzictwa kulturowego, niezbędne jest uwzględnienie założeń wynikających z obowiązujących międzynarodowych i krajowych aktów prawnych oraz opracowań programowych szczebla wojewódzkiego i lokalnego. Na szczeblu lokalnym funkcjonuje gminny program opieki nad zabytkami na terenie gminy Ostrówek. Do najważniejszych kierunków działań przyjętych w w/wym. programie należy m.in.:

- tworzenie ścieżek edukacyjnych dla młodzieży szkolnej oraz izb regionalnych gromadzących przedmioty z przeszłości (na terenie szkół);
- pozyskanie do Skarbu Państwa na własność gminy działki gruntu w Zawadzie, na której położony jest cmentarz kolonistów niemieckich;
- opracowanie w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków planu renowacji nagrobków cmentarza w Zawadzie;
- oznakowanie tereny cmentarza kolonistów niemieckich w Żurawińcu – Kolonii;
- zapisanie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego szczegółowych ustaleń w zakresie działań inwestycyjnych właściwych z punktu widzenia ochrony krajobrazu kulturowego¹⁸.

Dla obiektów i obszarów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków oraz znajdujących się w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków obowiązują ustalenia zawarte w dokumentach planistycznych gminy Ostrówek w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Lublinie¹⁹.

3. Demograficzno-społeczne uwarunkowania rozwoju

3.1. Liczba ludności i rozmieszczenie przestrzenne

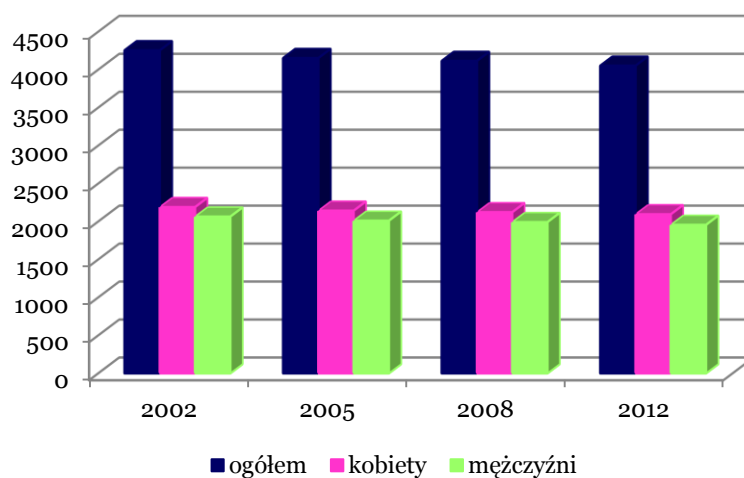
Do oceny zmian liczby ludności wykorzystane zostały dane z lat 2002 - 2012. Na podstawie danych statystycznych uzyskanych z Banku Danych Lokalnych GUS, w 2012 roku gminę zamieszkiwało 4053 osoby, w tym 51,7% stanowiły kobiety. W ciągu ostatniej dekady następował systematyczny spadek liczby ludności, który w porównaniu ze stanem z 2002 roku (4357 mieszkańców) wyniósł 181 osób, tj. o 4,2%. Należy zaznaczyć, że w latach 2005 – 2012 nastąpiło znaczne spowolnienie spadku liczby ludności, gdzie średnie tempo spadku liczby ludności wynosiło 2,5%.

¹⁸ Gminny program ochrony zabytków na terenie gminy Ostrówek, Ostrówek 2007 r.;

¹⁹ Projekt Zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego, Lublin 2012;

Wykres 1. Zmiany liczby ludności gminy w wybranych latach

Źródło: Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, 2002 - 2012;

Gminę Ostrówek tworzy 15 sołectw. Najliczniej zasiedlone są miejscowości Leszkowice, Tarkawica, Ostrówek – Kolonia, Dębica oraz Luszawa. Jedynie w czterech sołectwach odnotowano niewielki przyrost ludności tj. Leszkowice, Kamienowola, Antoniówka i Żurawiniec – Kolonia. W analizowanym okresie ubyło mieszkańców z miejscowości: Tarkawica, Żurawiniec, Cegielnia i Jeleń. Obecnie główny kierunek osiedlania się ludności wyznaczają miejscowości: Leszkowice, Tarkawica, Dębica, Zawada i Kamienowola, gdzie powstaje w większości nowa zabudowa jednorodzinna.

3.2. Gęstość zaludnienia

Gmina Ostrówek należy do najsłabiej zaludnionych gmin w powiecie lubartowskim. Konsekwencją przestrzenną pogłębiania się negatywnych procesów demograficznych jest utrzymujący się od lat bardzo niski wskaźnik zaludnienia. Średni wskaźnik gęstości zaludnienia dla gminy wynosił zaledwie 45 osób/km². Jest to zdecydowanie wartość niższa od wskaźnika gęstości zaludnienia dla powiatu lubartowskiego (70 osób/km²), jak i dla terenów wiejskich województwa lubelskiego (52 osób/km²). Najniższą gęstość zaludnienia obserwuje się w sołectwach: Antoniówka, Żurawiniec, Żurawiniec – Kolonia, Babczyzna oraz Luszawa, gdzie wskaźnik gęstości zaludnienia nie przekracza 40,0 osób/km². Najwyższe wartości gęstości zaludnienia charakteryzują sołectwa: Ostrówek – Kolonia (121,64 osób/km²), Cegielnia (80,38 osób/km²), Dębica – Kolonia (63,03 osoby/km²) i Jeleń (58,72 osoby/km²)²⁰.

²⁰ wg danych uzyskanych z UG Ostrówek za rok 2012;

Tabela 6. Liczba ludności i gęstość zaludnienia w sołectwach gminy Ostrówek w 2002 i 2012 roku

Miejscowość	Liczba ludności		Zmiana liczby ludności 2002/2012		Gęstość zaludnienia osób/km ²	
	2002	2012	W liczbach bezwzględnych	Dynamika [%]	2002	2012
Antoniówka	155	166	11	107,10	19,33	25,53
Babczyzna	70	68	-2	97,14	36,46	35,51
Cegielnia	170	144	-26	84,71	96,59	80,38
Dębica	369	354	-15	95,93	45,56	43,76
Dębica - Kolonia	156	139	-17	89,10	70,59	63,03
Jeleń	152	129	-23	84,87	69,09	58,72
Kamienowola	282	284	2	100,71	56,74	56,93
Leszkowice	925	948	23	102,49	50,52	51,49
Luszawa	356	335	-21	94,10	36,89	39,33
Ostrówek - Kolonia	402	379	-23	94,28	128,85	121,64
Ostrówek	230	207	-23	90,00	60,05	53,82
Tarkawica	559	514	-45	91,95	54,75	50,10
Zawada	268	258	-10	96,27	47,69	45,45
Żurawiniec - Kolonia	124	134	10	108,06	24,80	26,82
Żurawiniec	139	117	-22	84,17	30,35	25,72

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Ostrówek, 2002 i 2012;

3.3. Procesy demograficzne

Urodzenia

W latach 2002 - 2012 następowało zmniejszanie liczby urodzeń. W 2012 roku urodziło się 52 dzieci. Faktem niepokojącym jest odnotowany w 2012 roku wyraźny spadek liczby urodzeń, który w porównaniu z najwyższą liczbą urodzeń (71 dzieci) zmniejszył się o 26,8% (19 dzieci). W porównaniu do 2002 roku współczynnik urodzeń żywych był niewiele niższy (zmniejszył się o 0,1%) i w 2012 roku wynosił 12,8%. Współczynnik urodzeń na 1 000 mieszkańców w gminie był znacznie wyższy niż w powiecie lubartowskim oraz w województwie lubelskim i wynosił odpowiednio: 10,44 ‰ i 9,80 ‰.

Na podstawie analizy wskaźnika dynamiki demograficznej, obserwuje się, że od 2002 roku do chwili obecnej liczba ludności badanej populacji maleje. Jak wcześniej wspomniano, wyjątek stanowią lata 2005 - 2008, gdzie odnotowano zjawisko reprodukcji rozszerzonej. Istotny wpływ na kształtowanie się liczby urodzeń odgrywa wiek kobiet. Liczba kobiet w wieku rozrodczym (15 – 49 lat) wynosiła 910 kobiet, stanowiąc 22,5% ogólnej liczby ludności w gminie. Wielkość ta była nieco niższa zarówno od średniej dla województwa lubelskiego (24,1 ‰) oraz dla powiatu lubartowskiego (23,8%).

Tabela 7. Ruch naturalny ludności w gminie Ostrówek w wybranych latach

Lata	Urodzenia żywe	Zgony	Liczba Ludności	Współczynnik dynamiki demograficznej	Przyrost naturalny	Współczynnik przyrostu naturalnego (‰)
2002	55	58	4256	0,95	-3	-0,70
2005	71	58	4154	1,22	13	3,13
2008	64	47	4116	1,36	17	4,13
2012	52	62	4053	0,84	-10	-2,47

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych z Banku Danych Lokalnych GUS;

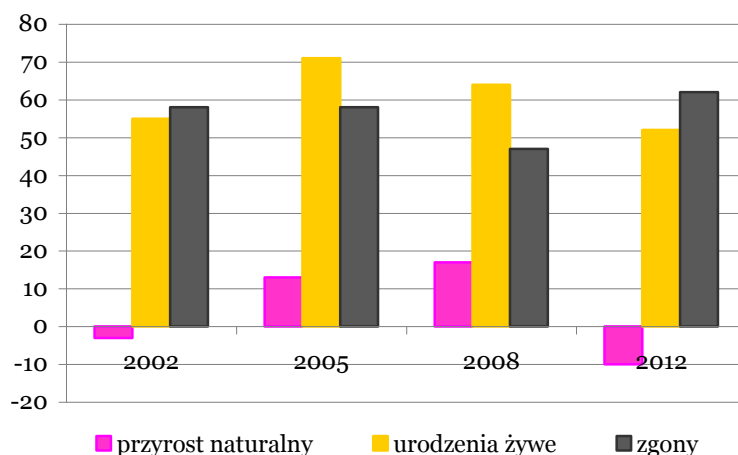
Zgony

W 2012 roku naturalny ubytek ludności wyniósł 14,8‰ (62 osoby), a tym samym był to najwyższy wskaźnik zgonów na przestrzeni ostatnich lat. Najniższa liczba zgonów przypadła na 2008 rok – 47 osób i od tego okresu odnotowywany jest systematyczny wzrost liczby zgonów. Obserwowany od kilku lat proces starzenia się ludności ma wpływ na wzrost ogólnego współczynnika zgonów, który w 2012 roku osiągnął najwyższą wartość 15,3‰ (2002 rok – 13,6‰). Zarówno w powiecie lubartowskim jak i w regionie lubelskim wskaźnik ten był zdecydowanie niższy i wynosił odpowiednio: 11,70 ‰ i 10,42 ‰.

Przyrost naturalny

W okresie 2002 - 2012 przyrost naturalny był zmienny z przewagą tendencji spadkowych. W latach: 2003, 2005 i 2008 zaobserwowano dodatni przyrost naturalny, który wynosił odpowiednio: 0,71; 3,13 oraz 4,13. Od 2009 roku przyrost naturalny wykazuje tendencje spadkowe i w 2012 roku wyniósł on (-2,47‰). Średnioroczna wartość wskaźnika przyrostu naturalnego w badanym okresie kształtowała się na poziomie – (-1,27‰). Najwyższą wartość zanotowano w 2008 roku (4,13‰), natomiast najniższą w 2010 roku tj. (-6,41‰). Współczynnik przyrostu naturalnego w porównaniu do 2002 roku (-0,70‰) zmniejszył się ponad 3-krotnie i wynosił w 2012 roku (-2,47‰). Porównując współczynnik przyrostu naturalnego w gminie do tego wskaźnika w powiecie lubartowskim i województwie lubelskim w 2012 roku należy stwierdzić, że przyrost naturalny także był ujemny, jednakże był on wyższy niż w gminie Ostrówek i wynosił odpowiednio: 1,27‰ i 0,62‰.

Wykres 2. Przyrost naturalny w wybranych latach w gminie Ostrówek

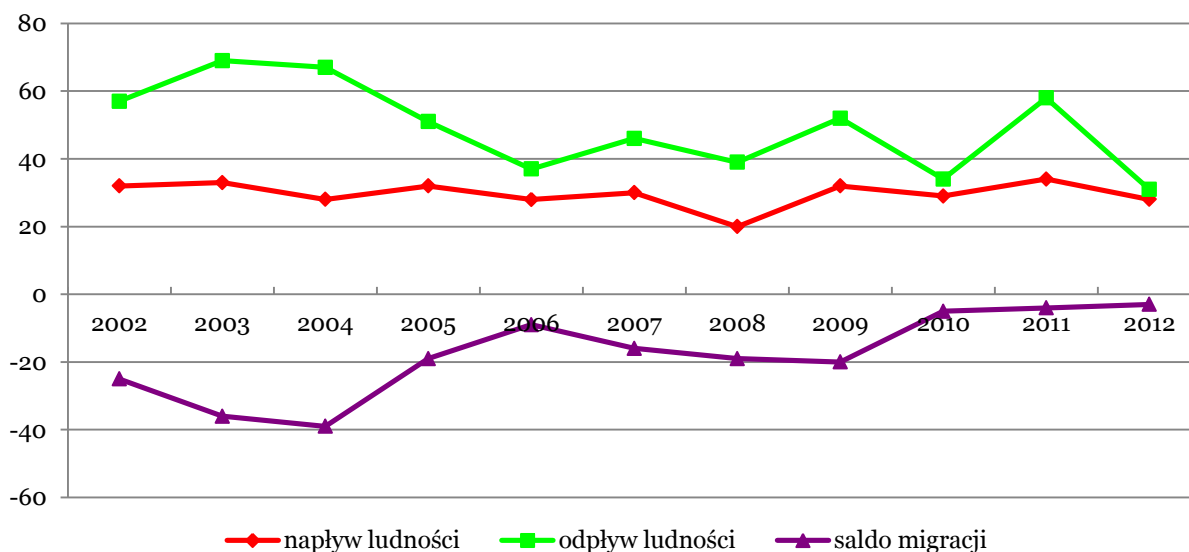

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych z Banku Danych Lokalnych GUS 2012;

Migracje ludności

Ogólne saldo migracji dla obszaru gminy od kilkunastu lat było ujemne. Ruch migracyjny na przestrzeni lat 2002 – 2012, podobnie jak przyrost naturalny przyjmował różnorakie wielkości. W efekcie lata 2002 – 2012 charakteryzowały się ujemnym saldem migracji, które wynosiło odpowiednio: (-25 osób) i (-3 osoby). Wskaźnik migracji kształtował się na poziomie (-5,87‰) w 2002 roku, a w 2012 roku osiągnął wartość (-0,74‰). Średnioroczna wartość wskaźnika migracji w badanym okresie wynosiła -1,27‰. Również w powiecie lubartowskim, jak i w województwie lubelskim saldo migracji na 1000 mieszkańców w 2012r. było ujemne i wynosiło kształtowało się na poziomie (- 1,13‰) i (- 2,39‰).

Wykres 3. Migracje ludności gminy Ostrówek w latach 2002 – 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, 2002 - 2012;

Struktura ludności według i płci

Struktura wieku ludności gminy odzwierciedla tendencje charakterystyczne dla całego kraju, gdzie obserwuje się dysproporcje cechujące się mniejszym udziałem dzieci i ludzi młodych, a znacznie przekraczającym średnie wskaźniki dla powiatu i województwa w udziale ludzi starszych. Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym zmalał z 21,5% w 2002 r. do 20,2 % w 2012 r., co jest wynikiem spadkowej tendencji liczby urodzeń oraz wejścia w wiek produkcyjny ludności urodzonej w latach 80 – tych tzw. wyżu demograficznego; wzrósł natomiast udział ludności w wieku produkcyjnym z 58,9 % w 2002 r. do 60,7 % w 2012 r. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym ulegał niewielkim wahaniom, wykazywał tendencję malejącą, z 19,6% w 2002 roku do 19,1% w 2012 r. Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2002 r. wynosił 41,9 osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym i zmalał do poziomu 37,5 w 2012 r.

Tabela 8. Zmiany w strukturze wieku ludności w wybranych latach

Lata	Wiek przedprodukcyjny		Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny		Wskaźnik obciążenia ekonomicznego
	l. bezwzg.	%	l. bezwzg.	%	l.bezwzg.	%	
2002	1002	23,5	2391	56,2	863	20,3	41,9
2005	938	22,6	2353	56,6	863	20,8	39,9
2008	915	22,2	2336	56,8	865	21,0	39,2
2012	878	21,7	2344	57,8	831	20,5	37,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS;

Zjawisko starzenia się ludności dotyczy większości sołectw gminy Ostrówek. Najwyższy udział ludności w wieku poprodukcyjnym w przedziale od 27,3% do 21,6% cechuje sołectwa: Żurawiniec, Ostrówek, Tarkawica, Cegielnia oraz Dębica, zaś najniższy udział tej grupy wiekowej w granicach 13,1% - 14,9% jest charakterystyczny dla miejscowości: Kamienowola, Jeleń oraz Dębica – Kolonia. Załedwie w dwóch wsiach tj. Żurawińcu – Kolonii i Antoniówce udział ludności w wieku przedprodukcyjnym przekroczył średnią dla gminy i kształtował się na poziomie 24,63% - 22,3%.

Tabela 9. Struktura wieku ludności wg sołectw gminy Ostrówek w 2012 roku

Miejscowość	Wiek przedprodukcyjny		Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny	
	[osoby]	udział w ogółem [%]	[osoby]	udział w ogółem [%]	[osoby]	udział w ogółem [%]
Antoniówka	40	24,10	99	59,64	29	17,47
Babczynna	11	16,18	41	60,29	14	20,59
Cegielnia	19	13,19	93	64,58	33	22,92
Dębica	55	15,54	228	64,41	78	22,03
Dębica - Kolonia	27	19,42	76	54,68	18	12,95
Jeleń	25	19,38	88	68,22	18	13,95
Kamienowola	47	16,55	205	72,18	38	13,38
Leszkowice	185	19,51	619	65,30	157	16,56
Luszawa	62	18,51	208	62,09	69	20,60
Ostrówek - Kolonia	58	15,30	249	65,70	75	19,79
Ostrówek	38	18,36	133	64,25	60	28,99

Miejscowość	Wiek przedprodukcyjny		Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny	
	[osoby]	udział w ogółem [%]	[osoby]	udział w ogółem [%]	[osoby]	udział w ogółem [%]
Tarkawica	78	15,18	340	66,15	130	25,29
Zawada	48	18,60	169	65,50	42	16,28
Żurawiniec - Kolonia	33	24,63	80	59,70	23	17,16
Żurawiniec	16	13,68	72	61,54	33	28,21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Ostrówek, 2012;

W strukturze płci mieszkańców gminy występuje wyraźne zróżnicowanie między liczbą kobiet i mężczyzn. Wskaźnik feminizacji w gminie w 2012 roku wyniósł 107 kobiet na 100 mężczyzn, co jest wartością zdecydowanie wyższą niż w powiecie lubartowskim (104K/100M) i w województwie lubelskim (106K/100M).

Wnioski wynikające ze stanu zasobów ludzkich

Analiza poszczególnych zjawisk demograficznych na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat wskazała, niekorzystne procesy:

- stały spadek liczby mieszkańców gminy;
- ujemny przyrost naturalny;
- malejąca liczba kobiet w grupie wiekowej 20 - 39 lat tj. w najkorzystniejszym wieku dla prokreacji, co w przyszłości może skutkować dalszym zmniejszaniem przyrostu naturalnego;
- niekorzystna struktura wieku;
- wysoki współczynnik feminizacji;
- spowolnienie migracji ludności.

3.4. Rynek pracy

Zatrudnienie

W 2012 roku na obszarze gminy liczba osób zatrudnionych wyniosła około 2000²¹. Ze względu na rolniczy charakter gminy podstawowym źródłem dochodów jej mieszkańców jest prawie w 90% praca w indywidualnych gospodarstwach. Gmina należy do obszarów, w których sytuacja społeczno-ekonomiczna ludności jest zdeterminowana gospodarką rolną, stanowiącą wiodącą funkcję rozwojową i źródła utrzymania, ze względu na naturalne uwarunkowania klimatyczno-glebowe, tradycje upraw i hodowli. Inne nierolnicze sektory gospodarki, w tym usługowo - produkcyjne i usługi niematerialne mają znaczenie uzupełniające. Stąd też, rynek pracy w gminie nie zaspokaja potrzeb lokalnej społeczności, której niewielka część mogła podjąć pracę w zakładach produkcyjno – handlowych działających na terenie gminy, a także w administracji gminnej, oświacie i służbie zdrowia.

Gmina posiada mało sprzyjające warunki zewnętrzne do rozwoju przedsiębiorczości. Głównym czynnikiem ograniczającym jej rozwój jest peryferyjne położenie. Położenie gminy w bliskim

²¹ na podstawie danych za rok 2012 uzyskanych Banku Danych Lokalnych, szacunek własny;

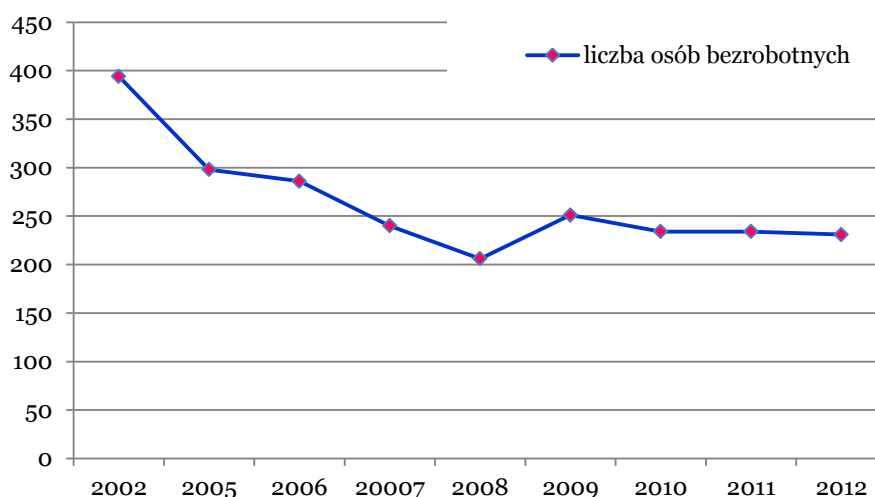
sąsiedztwie miasta Lubartowa z jego atrakcyjnymi terenami inwestycyjnymi i dogodnymi połączeniami z innymi miastami zarówno w regionie, jak i w kraju oraz rezygnacja z realizacji lotniska regionalnego w miejscowości Leszkowice nie sprzyja jak dotychczas rozwojowi gospodarczemu gminy. Obecnie rozwój przedsiębiorczości opiera się głównie na wykorzystaniu własnych potencjałów i zasobów gminy.

Szczególnym uwarunkowaniem dla rozwoju gospodarczego jest istniejący duży zasób terenów inwestycyjnych przeznaczonych pierwotnie pod budowę lotniska stanowiących w przewadze własność Samorządu Województwa i Skarbu Państwa, który może przyczynić się do powstawania nowych form działalności gospodarczej, a tym samym stworzyć szanse na zatrudnienie znacznej części ludności zamieszkałej w obszarze gminy Ostrówek.

Bezrobocie

W 2012 roku z obszaru gminy Ostrówek zarejestrowanych bezrobotnych było 231 osób, z czego 113 stanowiły kobiety. W latach 2002 – 2012 zaobserwowano spadek liczby osób bezrobotnych o 163 osoby tj. 44,4%. Wyjątek stanowi 2009 rok, gdzie bezrobocie dość wyraźnie wzrosło i kształtowało się na poziomie 251 osób, przy czym od 2010 roku wykazuje tendencję spadkową.

Wykres 4. Liczba bezrobotnych w gminie Ostrówek w latach 2002 – 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie;

Najliczniejszą grupę osób bezrobotnych stanowiły osoby młode (140 osób – 60,6% ogółu bezrobotnych), w tym głównie w wieku 25-34 lata (79 osób – 34,2%) oraz 18-24 lata (61 osoby – 26,4%) - są to przeważnie ludzie o niskim poziomie wykształcenia. Wysoki był również odsetek bezrobotnych w grupie wiekowej 35-44 lat (40 osób – 17,3%). Prawie 80% bezrobotnych mieszkańców gminy Ostrówek nie przekroczyło 45 roku życia. Najmniej liczną grupę – 4,3% ogółu bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 60-64 lata.

Tabela 10. Struktura bezrobotnych w latach 2002 – 2012 według wieku

Bezrobotni wg wieku	2002		2012	
	liczba	%	liczba	%
15-17	0	-	-	-
18-24	145	36,8	61	26,4
25-34	144	36,5	79	34,2
35-44	65	16,5	40	17,3
45-54	35	8,9	27	11,7
55-59	5	1,3	14	6,1
60 i więcej	0	-	10	4,3
Ogółem	394	100	231	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie, 2002 i 2012;

Bezrobocie długotrwałe będące następstwem bezrobocia długookresowego jest jednym z najgroźniejszych problemów społecznych występujących na rynku pracy. Na koniec 2012 roku osoby pozostające bez pracy ponad 12 miesięcy stanowiły ponad 50 % ogółu bezrobotnych (w 2005 - 46,6%), w tym 61,0% stanowiły osoby pozostające bez pracy ponad 2 lata. W 2012 roku zaledwie 10,8% osób zamieszkałych w gminie Ostrówek posiadało prawo do zasiłku (11,7% w 2005 r.).

W 2012 roku najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych zamieszkałych na obszarze gminy Ostrówek stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym - 31,6% (41,6% w 2002 roku) oraz gimnazjalnym i poniżej - 31,2% (30,5% w 2002 roku). Dokonując analizy struktury osób bezrobotnych wg poziomu wykształcenia w gminie Ostrówek zaobserwowano, że skala zjawiska maleje wraz ze wzrostem kwalifikacji. Stąd najmniej liczną grupę bezrobotnych odnotowano wśród osób posiadających wykształcenie wyższe tj. 5,2%.

Tabela 11. Struktura bezrobotnych w latach 2002 – 2012 wg poziomu wykształcenia

Bezrobotni wg wykształcenia	2002		2012	
	liczba	%	liczba	%
wyższe	7	1,8	12	5,2
policealne i średnie	89	22,6	42	18,2
ogólnokształcące	14	3,5	32	13,9
zasadnicze zawodowe	164	41,6	73	31,6
gimnazjalne i poniżej	120	30,5	72	31,2
Ogółem	394	100	231	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie, 2002 i 2012;

Wnioski

Obecna struktura zatrudnienia jest niekorzystna dla rozwoju gospodarczego gminy z uwagi na nadmierne zatrudnienie w rolnictwie oraz bardzo niską liczbę osób pracujących w innych działach gospodarki. Czynniki wpływającymi na pogłębianie niekorzystnych cech struktury zatrudnienia i zwiększanie bezrobocia są: uboga struktura gospodarcza i wynikająca z niej słabość pozarolniczego rynku pracy, niska liczba podmiotów gospodarczych, wysoki wskaźnik bezrobocia ukrytego na wsi, niskie kwalifikacje osób poszukujących pracy, niska atrakcyjność inwestycyjna gminy oraz mała

mobilność przestrzenna ludności. Przy utrzymującym się spadku zatrudnienia w rolnictwie, z uwagi na słabo rozwinięty sektor pozarolniczy, na terenie gminy trudno będzie znaleźć pracę związaną z obsługą rolnictwa lub działalnością niezwiązaną z rolnictwem. Szans i możliwości pobudzenia aktywności gospodarczej należy upatrywać w przeobrażeniach wsi z monofunkcyjnej na wieś wielofunkcyjną, jak również w racjonalnym wykorzystaniu zarówno zasobów kapitału ludzkiego i rezerw terenowych.

3.5. Sieć osadnicza

Gmina Ostrówek położona jest w środkowej części województwa lubelskiego. Obszar gminy leży w zasięgu bezpośredniego ciężenia do miasta Lubartowa, pełniącego funkcję ośrodka powiatowego, a jednocześnie jednego z ośrodków węzłowych aglomeracji lubelskiej.

Sieć osadniczą gminy tworzy 15 sołectw. Wieś gminna Ostrówek – Kolonia posiada wykształcone centrum usługowe z usługami jak: Urząd Gminy, szkoła podstawowa, gimnazjum, apteka, poczta, boisko sportowe, gastronomia, stacja paliw płynnych oraz usługi rolnicze w zakresie zaopatrzenia w środki do produkcji rolnej, skupu surowców i inne. Ośrodkiem wspomagającym ośrodek gminny jest miejscowość Leszkowice.

Przez teren gminy przebiega droga wojewódzka relacji : Wisznice – Parczew – Siemień – Lubartów (nr 815) oraz odcinki dróg powiatowych. Bezpośrednie połączenie z drogą krajową nr 19 jest możliwe poprzez drogę powiatową nr 1253L relacji Kock – Tarkawica -Ostrówek Kolonia.

Tabela 12. Uwarunkowania rozwoju osadnictwa gminy Ostrówek

Lp.	Nazwa miejscowości	Funkcja miejscowości	Liczba ludności *	Stan zainwestowania	Uwarunkowania rozwoju		
					Bariery ograniczające rozwój	Szanse rozwoju	Zagrożenia
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Dębica	ośrodek obsługi na poziomie elementarnym	354	szkoła podstawowa, oddział przedszkolny, OSP, sklep spożywczo – przemysłowy, ujęcie wody i stacja wodociągowa, wieża stacji bazowej L 19 C dla szerokopasmowego Internetu, skup żywca –1 magazyn pasz, park dworski i aleja dojazdowa znajdujący się w wykazie obiektów wpisanych do rejestru zabytków, pozostałości dworu z XVIII/XIX w. kapliczka z 2 połowy XIX w., stawy rybne, zabudowa zagrodowa – zwarta, zabudowa jednorodzinna – rozproszona.	brak kanalizacji sanitarnej oraz gazyfikacji.	atrakcyjne położenie w bliskim sąsiedztwie Lasów Czemiernickich, stawów rybnych hodowlanych, projektowany Tyśmienicki Obszar Chronionego Krajobrazu, Natura 2000, stanowiska archeologiczne, potencjał demograficzny – znaczny, zwarty układ zabudowy; usługi wielofunkcyjne, usługi rekreacyjno – turystyczne,.	brak funduszy na infrastrukturę techniczną, brak kapitału prywatnego; brak miejsc pracy, ubożenie ludności.
2.	Dębica - Kolonia	wieś podstawowa	139	pomnik pomordowanych podczas II wojny światowej, zabudowa zagrodowa - luźna.	brak podstawowych usług, kanalizacji sanitarnej oraz gazyfikacji, niski potencjał ludnościowy, słabe warunki do inwestowania.	projektowany Tyśmienicki Obszar Chronionego Krajobrazu, sąsiedztwo Lasów Czemiernickich, udokumentowane złoża surowców mineralnych (piaski, żwiry).	brak funduszy na infrastrukturę techniczną, brak kapitału prywatnego; ubożenie ludności, wyludnianie się wsi.
3.	Tarkawica	ośrodek obsługi na poziomie rozszerzonym	514	punkt pocztowy, OSP z placem zabaw dla dzieci, biblioteka publiczna - filia, stanowisko archeologiczne kultury przeworskiej, punkt sprzedaży pasz, magazyn GS „SCH” – nieczynny, pustostan, magazyny po byłym SKR , punkt usług-wyrób palet, skup żywca , 2 sklepy przemysłowo – spożywcze, warsztat samochodowy, studnia głębinowa, kabel telefonii światłowodowej, obiekt objęty ewidencją zabytków, cmentarz kolonistów niemieckich - nieczynny, stanowiska archeologiczne, zabudowa jednorodzinna – rozproszona, zabudowa zagrodowa – zwarta.	brak kanalizacji sanitarnej oraz gazyfikacji,	atrakcyjne położenie (dolina Wieprza i Tyśmienicy);kompleks leśny <i>Las Dębicki</i> od strony południowej, część zachodnia objęta planowanym Tyśmienickim Obszarem Chronionego Krajobrazu, stanowiska archeologiczne, obiekt objęty ewidencją zabytków, cmentarz kolonistów niemieckich – nieczynny, kapliczki i krzyże przydrożne rozwój funkcji turystycznej, rekreacyjnej i wypoczynkowej, zabudowa letniskowa, położenie przy drodze powiatowej łączącej się z drogą krajową nr 19 dogodnie do inwestowania, usługi	brak funduszy na infrastrukturę techniczną, brak kapitału prywatnego; brak miejsc pracy, od zachodniej strony obszary narażone na niebezpieczeństwo wystąpienia powodzi i obszary zagrożone erozją.

						wielofunkcyjne, duży potencjał demograficzny.	
4.	Zawada	wieś podstawowa	258	tartak, świetlica wiejska, obiekt objęty ewidencją zabytków, cmentarz kolonistów niemieckich – nieczynny, kabel telefonii światłowodowej, zabudowa jednorodzinna – rozproszona, zabudowa zagrodowa – zwarta.	brak podstawowych usług, kanalizacji sanitarnej oraz gazyfikacji.	atrakcyjne położenie w bliskim sąsiedztwie Lasów Czemiernickich, projektowany Tyśmienicki Obszar Chronionego Krajobrazu, możliwość rozwoju agroturystyki.	brak funduszy na infrastrukturę techniczną, brak kapitału prywatnego; brak miejsc pracy, ubożenie ludności.
5.	Żurawiniec - Kolonia	wieś podstawowa	134	OSP, zabudowa zagrodowa rozproszona.	brak podstawowych usług, kanalizacji sanitarnej oraz gazyfikacji, niski potencjał ludnościowy.	atrakcyjne położenie w dolinie Wieprza, od strony wschodniej – kompleks leśny, stanowiska archeologiczne, możliwość rozwoju agroturystyki.	brak funduszy na infrastrukturę techniczną, brak kapitału prywatnego; brak miejsc pracy, ubożenie ludności.
6.	Jeleń	wieś podstawowa	129	OSP, zabudowa zagrodowa – rozproszona.	brak podstawowych usług, kanalizacji sanitarnej oraz gazyfikacji, niski potencjał ludnościowy.	pomniki przyrody, stanowiska archeologiczne, stanowiska roślin rzadkich i chronionych sprzyjają rozwojowi turystyki, złoża surowców mineralnych – surowce ilaste ceramiki budowlanej.	brak funduszy na infrastrukturę techniczną, brak kapitału prywatnego; brak miejsc pracy, ubożenie ludności.
7.	Żurawiniec	wieś podstawowa	117	OSP, skup żyweca zabudowa zagrodowa i letniskowa – rozproszona.	brak podstawowych usług, kanalizacji sanitarnej oraz gazyfikacji, niski potencjał ludnościowy.	atrakcyjne położenie w dolinie Wieprza, stanowiska archeologiczne, możliwość rozwoju turystyki kwalifikowanej pieszej i wodnej, rozwój agroturystyki.	tereny zagrożone erozją, obszary narażone na niebezpieczeństwo wystąpienia powodzi, brak funduszy na infrastrukturę techniczną, brak kapitału prywatnego; brak miejsc pracy, ubożenie ludności.
8.	Luszawa	wieś podstawowa	335	sklep spożywczo – przemysłowy, świetlica wiejska, pustostany – budynki po byłym SKR, studnia głębinowa, gospodarstwa ekologiczne, zabudowa letniskowa i zagrodowa – rozproszona, maszt telefonii komórkowej.	brak kanalizacji sanitarnej oraz gazyfikacji,	atrakcyjne położenie w dolinie Wieprza, stanowiska archeologiczne, krzyże przydrożne, możliwość rozwoju turystyki kwalifikowanej pieszej i wodnej, rozwój agroturystyki, usługi podstawowe.	brak funduszy na infrastrukturę techniczną, brak kapitału prywatnego; brak miejsc pracy, ubożenie ludności

							tereny zalewowe, tereny zagrożone erozją.
9.	Cegielnia	wieś podstawowa	144	lecznica dla zwierząt, gospodarstwa ekologiczne, gospodarstwo agroturystyczne, ujęcie i stacja wodociągowa, sieć kanalizacyjna, 2 cmentarze – parafialny czynny oraz rzymskokatolicki – nieczynny, zabudowa zagrodowa – zwarta.	brak podstawowych usług, gazyfikacji.	położenie w sąsiedztwie Lasów Czemiernickich i projektowanego Tyśmienickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, stanowiska archeologiczne, dogodne tereny do rozwoju turystyki i rekreacji, znaczny udział terenów do inwestowania.	brak funduszy na infrastrukturę techniczną, brak kapitału prywatnego; brak miejsc pracy, ubożenie ludności.
10.	Ostrówek - Kolonia	ośrodek obsługi na poziomie rozszerzonym	379	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, apteka, szkoła podstawowa, gimnazjum, zespół kościelny, OSP, Gminny Klub Sportowy „Ostrowia”, gminna biblioteka publiczna, urząd pocztowy, gospodarstwa ekologiczne, Gminne Centrum Turystyczne, kompleks boisk „Orlik”, bank spółdzielczy, Urząd Gminy, GS „SCH” z pawilonem handlowym i 1 sklepem przemysłowym, 2 sklepy przemysłowo – spożywcze, plac pod targowisko, Gminny Związek Rolników, Kólek i Organizacji Rolniczych, baza GS „SCH” (skład węgla, magazyny, piekarnia, waga towarowa), stacja CPN, zakład naprawy pojazdów mechanicznych, kabel telefonii światłowodowej, oczyszczalnia ścieków, sieć kanalizacji sanitarnej, zabudowa zagrodowa – zwarta, jednorodzinna –zwarta.	brak gazyfikacji	stanowisko archeologiczne, wyroby artystyczne i rękodzieło, wyroby garncarskie, zespół śpiewaczy „Ostrowianki”	brak funduszy na infrastrukturę techniczną, brak kapitału prywatnego; brak miejsc pracy, ubożenie ludności
11.	Kamienowola	wieś podstawowa	284	sklep spożywczo – przemysłowy, OSP, zabudowa zagrodowa – zwarta.	brak kanalizacji sanitarnej oraz gazyfikacji.	atrakcyjne położenie w sąsiedztwie Lasów Czemiernickich, stanowiska archeologiczne, kapliczki, krzyże przydrożne, sprzyjają rozwojowi turystyki kwalifikowanej pieszej, udokumentowane złoża surowców mineralnych (piaski, żwiry), znaczny udział terenów przeznaczonych pod lokalizację przemysłu.	brak funduszy na infrastrukturę techniczną, brak kapitału prywatnego; brak miejsc pracy, ubożenie ludności
12.	Ostrówek	wieś podstawowa	207	świetlica wiejska, tartak, kabel telefonii światłowodowej, zabudowa zagrodowa – rozproszona.	brak podstawowych usług, kanalizacji sanitarnej oraz gazyfikacji.	od południa sąsiedztwo kompleksu leśnego, stanowiska roślin rzadkich i chronionych, tereny przeznaczonych pod lokalizację przemysłu.	brak funduszy na infrastrukturę techniczną, brak kapitału prywatnego; brak miejsc pracy, ubożenie ludności

13.	Antoniówka	wieś podstawowa	166	OSP, budynek po dawnej szkole, skup żywca, zabudowa zagrodowa –zwarta, zabudowa jednorodzinna – rozproszona.	brak podstawowych usług, kanalizacji sanitarnej oraz gazyfikacji, wyludnianie się wsi.	atrakcyjne położenie w sąsiedztwie Lasów Czemiernickich i projektowanego Tyśmienickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, 3 pomniki przyrody, możliwość rozwoju turystyki kwalifikowanej pieszej i agroturystyki.	brak funduszy na infrastrukturę techniczną, brak kapitału prywatnego; brak miejsc pracy, ubożenie ludności
14.	Leszkowice	ośrodek obsługi na poziomie rozszerzonym	948	szkoła podstawowa, urząd pocztowy, OSP, biblioteka publiczna - filia, gospodarstwa ekologiczne, plac po byłej szkole, dawny młyn, zespół kościelny, cmentarz parafialny czynny, 2 sklepy spożywcze, 1 sklep z odzieżą używaną, usługi – sprzedaż okien, piekarnia, przestrzeń publiczna – skwerek, ujęcie i stacja wodociągowa, oczyszczalnia ścieków, sieć kanalizacji sanitarnej, kabel telefonii światłowodowej, Ludowy Klub Sportowy Flis, rzemiosło artystyczne i rękodzieło, zabudowa zagrodowa zwarta, zabudowa jednorodzinna – rozproszona.	brak oraz gazyfikacji.	atrakcyjne położenie w dolinie Wieprza i w strefie ekspozycji krajobrazowej doliny Wieprza, od północy bardzo bliskie sąsiedztwo kompleksów leśnych, przydrożna kapliczka, krzyże przydrożne, rozwój turystyki kwalifikowanej [pieszej i wodnej, rozwój agroturystyki złożą surowców mineralnych (piaski, żwiry) udokumentowane, wstępnie rozpoznane złoża bursztynu, duży obszar terenów przeznaczonych pod lokalizację przemysłu, usług, w tym usługi logistyki. Dobre skomunikowanie z drogą wojewódzka nr 815.	brak funduszy na infrastrukturę techniczną, brak kapitału prywatnego; brak miejsc pracy, tereny zagrożone erozją, tereny zalewowe.
15.	Babczyzna	wieś podstawowa	68	zabudowa zagrodowa – rozproszona.	brak podstawowych usług, kanalizacji sanitarnej oraz gazyfikacji, wyludnianie się wsi.	położenie w dolinie Tyśmienicy i w projektowanym Tyśmienickim Obszarze Chronionego Krajobrazu, Natura 2000, stanowiska roślin rzadkich i chronionych stanowiska archeologiczne, rozwój agroturystyki.	brak funduszy na infrastrukturę techniczną, brak kapitału prywatnego; brak miejsc pracy, ubożenie ludności

3.6. Mieszkalnictwo

Zasoby mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe gminy obejmują zabudowę zagrodową, zabudowę jednorodzinną, a także zabudowę letniskową. Należy podkreślić, że w gminie sukcesywnie zmniejszają się zasoby mieszkaniowe, które pod koniec 2012 roku wynosiły 1086 mieszkań²², a od 2002 roku liczba ich zmalała o 291 lokali tj. 21,1% (2002 – 1377 lokali mieszkalnych). W ogólnej liczbie lokali mieszkalnych ujęte są również lokale niezamieszkałe i letniskowe.

Tabela 13. Zasoby mieszkaniowe w 2002 i 2012 roku

Nazwa wsi	Liczba lokali mieszkalnych		Liczba gospodarstw domowych		Liczba izb		Liczba opuszczonych budynków mieszkalnych	
	2002	2012	2002	2012	2002	2012	2002	2012
Antoniówka	57	44	41	18	157	132	9	18
Babczyzna	24	18	23	20	82	54	1	5
Cegielnia	73	42	101	52	287	126	4	10
Dębica	118	95	110	100	383	285	9	15
Dębica - Kolonia	41	34	36	36	135	102	2	15
Jeleń	46	35	52	35	125	105	3	7
Kamienowola	75	45	88	50	232	135	8	15
Leszkowice	312	257	320	280	900	771	22	55
Luszawa	114	80	119	90	320	240	8	24
Ostrówek - Kolonia	87	100	91	110	300	310	4	29
Ostrówek	59	49	68	55	192	150	6	10
Tarkawica	186	150	172	170	611	450	12	39
Zawada	81	70	73	75	224	210	2	8
Żurawiniec	61	37	48	40	155	120	6	14
Żurawiniec - Kolonia	43	30	35	32	122	120	5	14
Razem	1377	1086	1377	1111	4225	3310	101	278

Źródło: Dane z UG Ostrówek, 2002 i 2012;

W 2012 roku na 1 mieszkanie przypadało 3,85 osoby (3,17 – 2002 rok). Od kilku lat obserwuje się tendencje wzrostowe w odniesieniu do powierzchni użytkowej mieszkań (z 61,8m² w 2002 roku do 82,1m² w roku 2012), jak i powierzchni użytkowej przypadającej na 1 osobę z 17,0m² w 2002 roku do 25,1m² w roku 2012. Dla powiatu lubartowskiego wielkości te były niższe i wynosiły odpowiednio: 80,2m² i 24,5m².

²² wg danych pozyskanych z Gminy Ostrówek, 2012 rok

Tabela 14. Wybrane standardy mieszkaniowe w 2002 i 2012 roku

Lata	Ilość mieszkań	Średnio ilość osób na mieszkanie	Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania	Średnia powierzchnia użytkowa na osobę
2002	1377	3,17	61,8m ²	17,0 m ²
2012	1086	3,85	82,1 m ²	25,1 m ²

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Ostrówek, 2002 i 2012;

Większość mieszkań na terenie gminy została wybudowana po 1945 roku. Zasoby mieszkaniowe wybudowane przed 1918 rokiem (90 mieszkań) wymagają pilnych remontów kapitałnych i modernizacji, a nawet niekiedy kwalifikują się do wyburzenia. Około 65% substancji mieszkaniowej jest w dobrym stanie, następne 25 % w średnim stanie technicznym a około 10% w stanie złym. W gminie znajduje się 278 mieszkań opuszczonych, niezamieszkałych, w większości są to mieszkania w średnim i złym stanie technicznym.

Na terenie gminy ponad 98% zasobów mieszkaniowych znajduje się w zabudowie zagrodowej. Największe zasoby mieszkaniowe znajdują się w sołectwach: Leszkowice, Tarkawica, Ostrówek – Kolonia oraz Dębica. Budownictwo jednorodzinne w formie rozproszonej występuje głównie w Cegielni, Ostrówku – Kolonii, Leszkowicach i Tarkawicy. Zasoby mieszkaniowe w zabudowie wielorodzinnej zajmują niewielką powierzchnię – 0,64 ha i znajdują się w miejscowościach: Cegielnia (budynek z 9 lokalami) usytuowany na terenie szkoły, w Ostrówku – Kolonii w budynku po byłym Domu Nauczyciela (budynek 4 lokalowy) oraz w Dębicy i Leszkowicach (przy szkołach).

Tabela 15. Zasoby mieszkaniowe w 2002 i 2012 roku

Nazwa wsi	Liczba lokali mieszkalnych		Liczba gospodarstw domowych		Liczba izb		Liczba opuszczonych budynków mieszkalnych	
	2002	2012	2002	2012	2002	2012	2002	2012
Antoniówka	57	44	41	18	157	132	9	18
Babczyzna	24	18	23	20	82	54	1	5
Cegielnia	73	42	101	52	287	126	4	10
Dębica	118	95	110	100	383	285	9	15
Dębica - Kolonia	41	34	36	36	135	102	2	15
Jeleń	46	35	52	35	125	105	3	7
Kamienowola	75	45	88	50	232	135	8	15
Leszkowice	312	257	320	280	900	771	22	55
Luszawa	114	80	119	90	320	240	8	24
Ostrówek - Kolonia	87	100	91	110	300	310	4	29
Ostrówek	59	49	68	55	192	150	6	10
Tarkawica	186	150	172	170	611	450	12	39
Zawada	81	70	73	75	224	210	2	8
Żurawiniec	61	37	48	40	155	120	6	14
Żurawiniec - Kolonia	43	30	35	32	122	120	5	14
Razem	1377	1086	1377	1111	4225	3310	101	278

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Ostrówek, 2002 i 2012;

Wśród zasobów mieszkaniowych znajduje się 9 lokali mieszkalnych stanowiących własność gminy Ostrówek, z czego: 3 lokale zostały wydzielone w budynkach Szkół Podstawowych w Dębicy i Ostrówku, 1 lokal mieszkalny znajduje się w Szkole Podstawowej w Leszkowicach. Pozostałe 2 lokale występują w budynkach wolnostojących w Antoniówce i Leszkowicach.

Gmina Ostrówek dysponuje ponadto 2 lokalami socjalnymi zlokalizowanymi w budynkach wolnostojących, z których 1 wymaga rozbiórki. W najbliższych latach planuje się powiększenie gminnych zasobów mieszkaniowych m.in. poprzez adaptację budynków komunalnych na cele mieszkaniowe (lokale socjalne).

Uzbrojenie zasobów mieszkaniowych w instalacje techniczno – sanitarne

Istotnym czynnikiem kształtującym warunki mieszkaniowe w gminie stanowi wyposażenie mieszkań w podstawową infrastrukturę techniczną. W ostatnich latach nastąpiła znaczna poprawa w zakresie wyposażenia mieszkań w podstawowe urządzenia komunalne. W 2012 roku instalację wodociągową posiadało 99,0% ogółu mieszkań i była to wielkość wyższa zarówno od średniej dla obszarów wiejskich w powiecie lubartowskim (81,2%) jak i województwie lubelskim (79,7%). Sieć energii elektrycznej doprowadzona jest do wszystkich budynków mieszkalnych w gminie, jak również wszystkie miejscowości są strefonizowane. Dość wysokim poziomem charakteryzuje się stan wyposażenia w instalacje grzewczą. W 2012 roku ogrzewani centralne posiadało ok. 70 % ogółu mieszkań w gminie. Najbardziej niekorzystna sytuacja dotyczy wyposażenia w infrastrukturę sanitarną. Zaledwie w 3 miejscowościach: Leszkowice, Ostrówek – Kolonia i Cegielnia funkcjonuje sieć kanalizacyjna, a poziom przyłączeń do sieci kanalizacyjnej, wynosił 35,9% ogółu mieszkań. W gminie brak jest dostępu do sieci gazowej.

Tabela 16. Wybrane dane o wyposażeniu mieszkań (stan 2002 r. i 2012 r.)

Wsie	Wodociąg				Ilość mieszkań wyposażonych w energię elektryczną		Budynki mieszkalne przyłączone do sieci kanalizacyjnej
	Długość czynnej sieci rozdzielczej		Budynki mieszkalne i zbiorowego zam. przyłączone do sieci wodociągowej				
	2002	2012	2002	2012	2002	2012	2012
Leszkowice	5,4	5,7	198	230	50	257	230
Dębica wieś	8,8	8,8	82	87	21	95	-
Babczyzna	2,7	2,7	25	16	63	18	-
Jeleń	2,5	2,5	26	31	103	35	-
Tarkawica	11,2	11,2	117	148	36	150	-
Zawada	6,3	6,3	52	61	40	70	-
Żurawiniec - Kolonia	2,7	2,7	27	30	68	30	-
Ostrówek - Kolonia	3,2	3,2	95	116	268	100	120
Ostrówek	7,2	7,2	39	41	100	49	-
Antoniówka	3,3	3,3	39	50	77	44	-
Cegielnia	1,7	1,7	44	50	54	42	40
Dębica - Kolonia	2,7	2,7	25	30	168	34	-
Kamienowala	3,5	3,5	52	66	70	45	-
Luszawa	8,4	8,4	67	74	53	80	-
Żurawiniec	3,5	3,5	28	45	39	37	-
Ogółem	73,1	73,40	915	1075	1210	1086	390

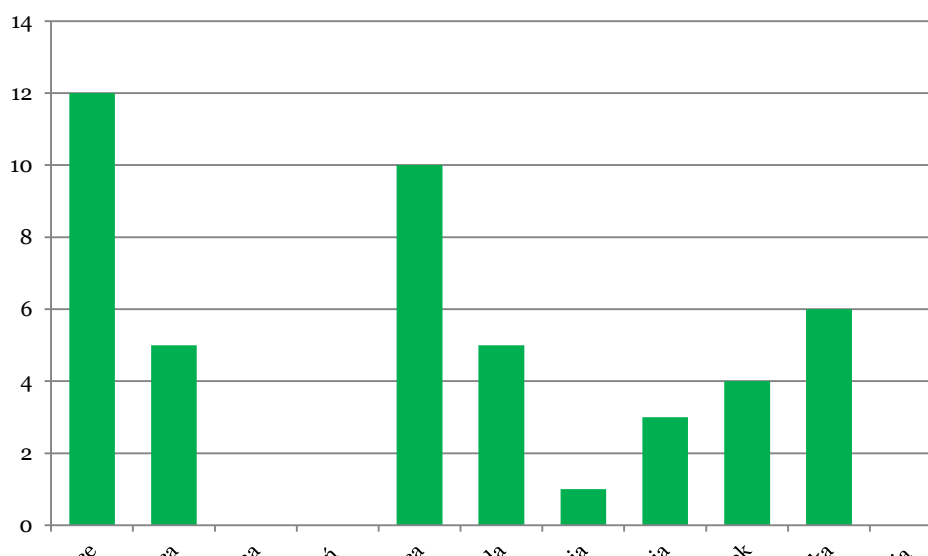
Źródło: Dane z UG Ostrówek, 2002 i 2012;

Wyrazem aktywności inwestycyjnej w zakresie budownictwa mieszkaniowego jest liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych na terenie gminy.

W latach 2005-2012 wydano ogółem 158 decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, w tym dla 57 dla budynków mieszkalnych, 44 decyzji dla budynków gospodarczych w zabudowie mieszkaniowej oraz 3 decyzje o warunkach zabudowy dla budynków o funkcji mieszanej (mieszkalno – gospodarczy). Decyzje o warunkach zabudowy dla inwestycji polegającej na rozbudowie istniejącego budynku mieszkalnego dotyczyły 42 inwestycji; 5 wydanych decyzji o warunkach zabudowy dotyczyły inwestycji polegającej na zmianie sposobu użytkowania budynku o innej funkcji na budynek o funkcji mieszkalnej. W tym samym okresie wydano łącznie 65 pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych. Największą liczbę pozwoleń w zakresie budownictwa mieszkaniowego wydano w sołectwach: Leszkowice, Kamienowola, Tarkawica i Antoniówka. Natomiast niską aktywnością inwestycyjną budownictwa mieszkaniowego charakteryzowały się sołectwa: Cegielnia, Jeleń, Żurawiniec i Babczyzna, gdzie nie wydano żadnej decyzji na budowę budynku mieszkalnego oraz Zurawiniec – Kolonia (1 decyzja), Ostrówek – Kolonia i Dębica - Kolonia (3 decyzje) oraz Ostrówek (4 decyzje). Ponadto, na terenie gminy wydano 51 pozwoleń na rozbudowę istniejących budynków mieszkalnych, gdzie najwięcej decyzji wydano w Leszkowicach (13), Tarkawicy (7), Zawadzie (6) i Dębicy (5).

Wykres 5. Liczba wydanych pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych w sołectwach gminy Ostrówek w latach 2005-2012

Źródło: Urząd Gminy Ostrówek, 2013

Ocena stanu mieszkalnictwa

Na terenie gminy obserwuje się znaczną poprawę w uzbrojeniu terenów mieszkaniowych w infrastrukturę komunalną. Należy podkreślić, że wskaźniki dotyczące standardu mieszkań, w tym wyposażenia mieszkań są wyższe od średnich dla powiatu lubartowskiego i województwa lubelskiego. W ostatnich latach dynamika rozwoju budownictwa mieszkaniowego utrzymuje się praktycznie na stałym poziomie, a najwyższą aktywność inwestycyjną (wyrażoną liczbą wydanych pozwoleń na budowę) zaobserwowano w miejscowościach: Leszkowice, Kamienowola, Tarkawica i Antoniówka.

W obszarze gminy istnieją znaczne rezerwy niezainwestowanych terenów przeznaczonych w planie miejscowym zagospodarowania przestrzennego pod funkcje mieszkaniowe, co w przypadku braku lokalizacji terenochłonnych inwestycji na obszarze wskazanym pod lotnisko regionalne – wymaga radykalnej weryfikacji (zmniejszenie rezerwy terenów przeznaczonych w planie pod funkcje

mieszkańciowe). Dotyczy to przede wszystkim terenów położonych na gruntach wsi Ostrówek, Ostrówek – Kolonia, Tarkawica, Zawada, Dębica-Kolonia, Żurawiniec-Kolonia, Luszawa i Kamienowola. Na pozostałym obszarze, oprócz miejscowości Leszkowice nie jest zasadne wyznaczenie nowych terenów pod jakąkolwiek zabudowę.

W celu racjonalnego gospodarowania przestrzenią rozwój zabudowy mieszkaniowej powinien odbywać się w zorganizowanych strukturach osadniczych, przy planowaniu nowych terenów mieszkaniowych należy uwzględniać możliwości tworzenia nowych przestrzeni publicznych (zieleńców, parków, placów zabaw itp.).

3.7. Usługi publiczne

Ochrona zdrowia

Usługi w zakresie ochrony zdrowia na terenie gminy świadczy Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Ostrówku - Kolonii. W 2012 roku w Zakładzie zatrudnionych było 3 lekarzy (lekarz medycyny ogólnej, pediatra, stomatolog) oraz w niepełnym wymiarze godzin – ginekolog. Personel lekarski wspomagają: 3 pielęgniarki, asystentka dentystyczna i położna. Wskaźnik kadr medycznych w gminie wynosił 1392 osoby / lekarza (1452 osoby / lekarza w 2002 roku) i jest znacznie niższy niż w powiecie lubartowskim (304 osoby / lekarza) oraz w regionie lubelskim (191 osób / lekarza). W Zakładzie Opieki Zdrowotnej wykonywane są podstawowe badania lekarskie i laboratoryjne, natomiast w zakresie badań specjalistycznych brak jest sprzętu diagnostycznego. Problemy te są częściowo rozwiązywane poprzez wypożyczanie sprzętu z innych ośrodków zdrowia bądź też kierowanie pacjentów do tych ośrodków. Na terenie gminy znajduje się 1 apteka prywatna w Ostrówku-Kolonii. Potrzeby w zakresie leczenia szpitalnego zapewnia Szpital Powiatowy w Lubartowie, a w dalszej kolejności szpitale specjalistyczne w Lublinie.

Pomoc społeczna

Przebieg procesów społeczno – gospodarczych silnie oddziałuje na sytuację społeczną, w tym na korzystanie z pomocy społecznej. W gminie Ostrówek funkcjonuje Ośrodek Pomocy Społecznej, z którego świadczeń w 2012 roku skorzystało 218 rodzin (832 osoby, tj. 19,9% ogółu ludności w gminie). Pomoc udzielana jest przeważnie w formie zasiłków pieniężnych, pomocy rzeczowej, poradnictwa specjalistycznego oraz posiłków dla dzieci. Główne czynniki warunkujące przyznawanie pomocy społecznej to m.in. ciężka lub długotrwała choroba, ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Tabela 17. Ilość udzielonych świadczeń z pomocy społecznej w wybranych latach

rok	Liczba rodzin	Ilość osób	% ogółu ludności
2002	408	1684	38,7
2005	288	1118	26,1
2010	285	970	23,1
2012	218	832	19,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Ostrówek, 2002 i 2012;

Niewystarczająca ilość środków finansowych w budżecie gminy nie pozwala na objęcie pomocą wszystkich wymagających pomocy osób w wyniku, czego w ciągu ostatnich kilku lat obserwuje się systematyczny spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej.

Oświata i wychowanie

W gminie Ostrówek opieka przedszkolna skupiona jest w 3 oddziałach przedszkolnych, tzw. „zerówkach”, działających przy szkołach podstawowych i zatrudniających po 1 nauczycielu. W roku szkolnym 2011/2012 z placówek przedszkolnych korzystało 72 dzieci. Oznacza to, że 73,8% dzieci w wieku 3-6 lat nie jest objętych wychowaniem przedszkolnym. W porównaniu do roku szkolnego 2001/2002 liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wzrosła o 0,9%. Istniejąca sieć oddziałów przedszkolnych przy szkołach gminnych nie zaspokaja potrzeb w tym zakresie. Wyposażenie oddziałów przedszkolnych spełnia wymogi w zakresie wychowania przedszkolnego.

W roku szkolnym 2011 / 2012 na terenie gminy Ostrówek działały 3 szkoły podstawowe zlokalizowane w miejscowościach: Ostrówek – Kolonia (teren szkoły leży w obrębie wsi Cegielnia), Dębica i Leszkowice. Łączna liczba uczniów w szkołach podstawowych w gminie wynosiła 357 dzieci (328 uczniów w 2002 roku). Przeciętnie na jedną szkołę przypadało 119 uczniów i była to liczba wyższa od średniej dla powiatu lubartowskiego (99 uczniów) natomiast niższa od wskaźnika dla województwa lubelskiego (121 uczniów). W gminie Ostrówek nauka odbywała się w 23 oddziałach, gdzie na 1 oddział nauczania przypadało 16 uczniów w powiecie lubartowskim – 15 uczniów, w regionie – 16). Kadre pedagogiczną w szkołach stanowiło 52 nauczycieli, w tym w szkołach podstawowych 38 nauczycieli, gdzie na jednego pełnozatrudnionego nauczyciela średnio przypadało 9 uczniów.

Szkoły podstawowe są w różnym stopniu wyposażone w infrastrukturę szkolną, służącą wychowaniu fizycznemu. Szkoła podstawowa w Ostrówku - Kolonii posiada zastępczą salę gimnastyczną, ale uczniowie tej szkoły korzystają z nowej pełnowymiarowej sali gimnastycznej gimnazjum w Ostrówku - Kolonii. Ponadto w 2011 roku w ramach rządowego programu „Moje boisko – Orlik 2012” powstało centrum wydarzeń sportowych. Po ukończeniu realizacji wszystkich prac związanych z tym obiektem, będzie on składał się z: boiska sportowego ze sztuczną nawierzchnią trawiastą, boiska do gry w piłkę siatkową, koszykówkę, tenisa ziemnego, kompleksu szatni z prysznicami, ławkami i sanitariatami oraz oświetlenia obiektów i ogrodzeń. Równie bogato wyposażona w urządzenia sportowe jest szkoła podstawowa w Leszkowicach. Uczniowie korzystają z pełnowymiarowego boiska do piłki nożnej, ręcznej, koszykówki i siatkówki. Urządzona jest skocznia i bieżnia do uprawiania lekkoatletyki. Najgorsza sytuacja występuje w szkole podstawowej w Dębicy, gdzie infrastruktura sportowa składa się tylko z 1 boiska sportowego.

Na terenie gminy Ostrówek młodzież kształci się w gimnazjum w Ostrówku - Kolonii, które rozpoczęło działalność w roku szkolnym 1999/2000. W 2012 roku naukę pobierało 143 uczniów (181 uczniów – w 2002 roku), w 6 oddziałach (na 1 gimnazjum w powiecie lubartowskim przypadało 171 uczniów, w województwie lubelskim – 159). Natomiast na jednego pełnozatrudnionego nauczyciela w gimnazjum przypadało 10 uczniów, tj. poniżej średniej zarówno dla powiatu lubartowskiego jak i województwa lubelskiego (13 uczniów / nauczyciela).

Działalność kulturalna

W gminie brak jest gminnego ośrodka kultury. Instytucją upowszechniania kultury w gminie jest Gminna Biblioteka Publiczna w miejscowości Ostrówek - Kolonia która przejęła funkcje ośrodka kultury oraz jej dwie filie: w Tarkawicy i Leszkowicach.

W 2012 roku z gminnych z bibliotek korzystało 648 czytelników tj. o 5,0% więcej niż w 2002 roku. Na jednego czytelnika przypada 18,6 wypożyczeń książek i czasopism w roku i jest to średnia niższa zarówno od wskaźnika dla powiatu lubartowskiego – 19,6 jak i w województwie lubelskim - 22,2). Księgozbiór biblioteki wynosił 17549 woluminów. Na 1000 ludności w gminie przypada 4330 woluminów (w powiecie lubartowskim – 3613, w województwie lubelskim – (-2835).

Pracownicy biblioteki organizują szereg imprez środowiskowych: zajęcia plastyczne, konkursy literackie, przeglądy piosenki dziecięcej i harcerskiej, wyświetlanie filmów na video, wystawy, wyjazdy do kin i teatrów itp.

Ambasadorem kultury gminy od ponad 20 lat jest Zespół Ludowy „Ostrowianki”, kultywujący pieśni ludowe, zwyczaje i obrzędy regionalne. Zespół posiada w swoim dorobku wiele nagród i wyróżnień (m.in. nagroda główna „Złota Baszta” na Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu Dolnym, medale: Oskara Kolberga, Złoty Talent, Zasłużony dla Województwa Lubelskiego).

Na terenie gminy rozwija się rzemiosło artystyczne i rękodzielnicze, w tym swoją twórczość prowadzą artyści malarze, hafciarze, a także wykonywane są wyroby ze słomy, wyroby garncarskie i florystyczne).

Sport i rekreacja

Na terenie gminy działalność sportowa prowadzona jest przez Gminny Klub Sportowy „Ostrowia” w Ostrówku – Kolonii oraz Ludowy Klub Sportowy – „Flis” w Leszkowicach. Zawodnicy obydwu klubów sportowych osiągają sukcesy na szczeblu krajowym. Ponadto podejmowane są inicjatywy uczniowskie jak.: „Gimnazjalista Ostrówek”, „Ostrowiak” Ostrówek – Kolonia, „Leszko” Leszkowice i UKS Dębica. Zajęcia sportowe prowadzone są w salach gimnastycznych i na boiskach sportowych. Większość wydarzeń sportowych rozgrywanych jest w kompleksie boisk sportowych „Orlik”.

Należy ocenić, że aktywność fizyczna na terenie gminy Ostrówek jest wysoka. Pomimo ogólnej dobrej sytuacji dotyczącej sportu i rekreacji na obszarze gminy do podstawowych czynników hamujących jego rozwój, należy zaliczyć: niewystarczającą liczbę obiektów infrastruktury technicznej (boisk i sal gimnastycznych), niezadowalający stan techniczny obiektów już istniejących oraz brak pełnego wyposażenia w sprzęt sportowy.

Bezpieczeństwo publiczne

Bardzo ważnym aspektem wpływającym na jakość życia mieszkańców jest zapewnienie maksymalnego bezpieczeństwa i ochrony ludności przed zagrożeniami. Wśród zagrożeń mogących powstać na terenie gminy można wyróżnić zagrożenia powodziowe, pożarowe i chemiczne. Wezbrania wód i przekroczenie stanów alarmowych rzek przepływających przez obszar gminy (Wieprz, Tyśmienica i Wieprzysko) stanowią zagrożenie powodziowe dla mieszkańców. Pożarem wielkoprzestrzennym zagrożone są „Lasy Czemiernickie” oraz kompleksy leśne w Leszkowicach i Tarkawicy. Poważne zagrożenie stanowi transport substancji niebezpiecznych w ruchu drogowym. Drogą wojewódzką nr 815 przewożone są znaczne ilości materiałów ropopochodnych, gazów i propanu-butanu. Duże zagrożenie stwarza transport materiałów niebezpiecznych drogą nr 19, która przebiega w bliskim sąsiedztwie gminy.

Dla zminimalizowania wystąpień zagrożeń środowiska i ich skutków uznaje się za celowe prowadzenie właściwej polityki lokalizacyjnej (zakaz wkraczania zabudowy na tereny zalewowe), weryfikację tras przewozu substancji niebezpiecznych i harmonizowanie funkcji społecznych lasów z ich zagrożeniem pożarowym.

Teren gminy w zakresie zabezpieczenia przeciwpożarowego obsługuje Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Lubartowie i Ochotnicza Straż Pożarna (OSP). W 2012 roku na terenie gminy działało 9 jednostek OSP (Ostrówek – Kolonia, Antoniówka Dębica, Jeleń, Kamienowola, Leszkowice, Tarkawica, Żurawiniec i Żurawiniec – Kolonia).

Jednostki posiadają podstawowe wyposażenie techniczne oraz remizo – świetlice, zaś jedna garaż metalowy na sprzęt pożarniczy. Siedem jednostek zaopatrzonych jest w samochody. Wszystkie placówki wyposażone są w motopompy, węże pożarnicze, specjalistyczne umundurowanie oraz syrenę alarmową. Jednostka OSP funkcjonująca w Ostrówku – Kolonii, jest włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego, posiada radiowy system alarmowy DSP - 50.²³

Służbami odpowiedzialnymi za zachowanie porządku publicznego i ochrony ludności jest policja mająca siedzibę w Komisariacie Policji w Kocku z Posterunkiem Policji w Ostrówku - Kolonii.

Usługi pocztowe

Na terenie gminy funkcjonują: Urząd Pocztowy w Ostrówku – Kolonii oraz punkty pocztowe w Leszkowicach i Tarkawicy. Rozmieszczenie punktów usługowych na terenach o najwyższej liczbie ludności zapewnia dobrą i sprawną obsługę w tym zakresie. W ciągu ostatnich dziesięciu lat wraz z rozwojem telefonii i Internetu zmalała znacznie rola poczty jako czynnika łączności i informacji w wyniku, czego nie zachodzi potrzeba poszerzenia zakresu jej usług.

Wnioski wynikające ze stanu sfery społecznej

Dynamika liczby ludności kształtowana jest w dużej mierze przez ruchy migracyjne. Rozwój sytuacji demograficznej w gminie uwarunkowany jest tym, w jaki sposób rozwiązane będą problemy gospodarze obszaru gminy. Udana transformacja gospodarza, w tym przede wszystkim rozwój sfery usługowej, zmniejszenie zatrudnienia w rolnictwie i wielofunkcyjny rozwój ośrodków wiejskich może spowodować zahamowanie spadku liczby mieszkańców oraz stabilizację populacji wsi, ze stopniową migracją ludności ze wsi o charakterze typowo rolniczym, do miejscowości gminnej i związanego z nią ośrodka wspomagającego. W poszczególnych wsiach, sytuacja demograficzna będzie się kształtować bardzo różnie, między innymi w zależności od rozwoju lokalnych inicjatyw gospodarczych i ewentualnego dopływu ludności z zewnątrz.

Główne problemy sfery społecznej są pochodną negatywnych zjawisk ekonomicznych w gminie. Należą do nich:

- niekorzystne tendencje w strukturze wiekowej (ujemny przyrost naturalny, deformacje struktur wiekowych);
- nadal wysoki stopień ubóstwa społeczeństwa;
- zmniejszanie wielkości zasobów mieszkaniowych (około 10% zasobów wymaga kapitalnego remontu);
- bardzo niski ruch budowlany;
- brak wyspecjalizowanych placówek prowadzących działalność kulturalną;
- niedostateczna ilość usług komercyjnych.

4. Gospodarka

Struktura gospodarcza gminy

W strukturze gospodarczej gminy dominującą pozycję posiada sektor rolniczy. Wśród ludności aktywnej zawodowo prawie 90% stanowi grupa zatrudnionych w rolnictwie, niespełna 10%

²³ Strategia Rozwoju Gminy Ostrówek na lata 2008 – 2020, Ostrówek 2008;

to pracujący poza tym sektorem, w tym większość w usługach oświaty, administracji publicznej, ubezpieczeń społecznych oraz ochrony zdrowia (114 osób w 2011 r.), zaś w handlu, budownictwie i transporcie dwukrotnie mniej niż w usługach nierynkowych (66 osób w 2011 r.).

4.1. Przedsiębiorczość pozarolnicza

Działalność gospodarcza na terenie gminy jest rozwinięta w słabym stopniu. Poziom nasycenia podmiotami funkcjonującymi poza rolnictwem na 1000 mieszkańców w 2002 roku był niski i wynosił 29,3. W porównaniu do 2012 roku wskaźnik był zdecydowanie wyższy i kształtował się na poziomie 35 podmiotów/1000M. Na terenach wiejskich województwa lubelskiego wskaźnik ten kształtował się na poziomie 51,9 (38,1 w 2002 r.).

Według stanu na 31.12.2012 r. na terenie gminy Ostrówek funkcjonowały 142 podmioty gospodarcze, wśród których większość zaliczała się do małych przedsiębiorstw (0 – 9 zatrudnionych). W 2012 roku ich udział wyniósł 95,1%, a firm zatrudniających od 10 do 49 osób zaledwie 4,9%, przy tym znaczącym w skali gminy zatrudnieniem wyróżniały się podmioty administracji publicznej, oświaty. W sektorze produkcyjnym zaledwie w 1 firma zatrudniała powyżej 9 pracowników. Liczba podmiotów zmniejszyła się od 2002 roku o 2 firmy, przy czym w kolejnych latach od 2002 do 2012 roku ulegała większym zmianom in plus bądź in minus. Zmiany te dotyczyły głównie osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w sektorze budownictwa, handlu i transportu. Na niemal niezmiennym poziomie pozostała liczba firm funkcjonujących na wydzielonych terenach przeznaczonych w dokumentach planistycznych na funkcje przemysłowo-usługowe i usługowe.

W strukturze według własności dominowały podmioty sektora prywatnego (133 – 93,7% ogółu podmiotów), a jego obrębem głównie osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (105 – 73,9% ogółu podmiotów). Do sektora prywatnego zaliczała się ponadto 1 spółka handlowa, 4 spółki cywilne, 2 spółdzielnie, 13 stowarzyszeń i organizacji społecznych. Podmioty sektora publicznego w liczbie 9 stanowią głównie państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego.

Struktura podmiotów gospodarczych według sekcji PKD charakteryzowała się przewagą sektora usług rynkowych, w tym dominującymi pod względem liczby firm sekcjami były budownictwo (40 podmiotów) oraz handel i naprawy (36 podmiotów), a w dalszej kolejności uplasowały się: przemysł (11), pozostała działalność usługowa (8), działalność finansowa i ubezpieczeniowa (7), działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (2), transport (1), usługi zakwaterowania i gastronomiczne (1). W obsłudze rolnictwa funkcjonowało 6 podmiotów. Podmioty sektora usług nierynkowych należały do sekcji: administracja publiczna i obrona narodowa (11 podmiotów), edukacja (6), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (5), działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (4).

Gmina Ostrówek należy do obszarów uprzemysłowionych w słabym stopniu. Zaledwie 1 spośród podmiotów przemysłowych zalicza się do grupy firm posiadających zatrudnienie w przedziale 10-49 osób, pozostałe zatrudniają od 1 do 9 pracowników. Prowadzona przez nie produkcja opiera się w dużej mierze na lokalnych surowcach – płodach rolnych (piekarnie – w Leszkowicach i Ostrówku-Kolonii), surowcach mineralnych (produkcja cegły w Jeleniu), drewnie (produkcja opakowań drewnianych, ciesielstwo i stolarstwo, produkcja wyrobów tartacznych, m.in. w Ostrówku). Wśród 11 podmiotów przetwórstwa przemysłowego, funkcjonujących w 2012 roku na terenie gminy, 3 prowadziły produkcję w zakresie branży spożywczej, 1 – w branży mineralnej, 6 – w zakresie przetwórstwa drewna i 1 w branży poligraficznej i reprodukcji zapisanych nośników informacji. Kilka firm nie posiadało wyodrębnionych lokalizacji na terenach przeznaczonych w studium i planie miejscowym pod funkcję przemysłowo-składową (między innymi produkcja wyrobów stolarskich i ciesielskich dla budownictwa, produkcja wyrobów tartacznych u klienta), a ich siedziby znajdowały się w obrębie terenów o funkcji mieszkaniowo-usługowej. W obszarze gminy nie funkcjonują podmioty przemysłowe prowadzące produkcję na zaopatrzenie rynku ponadlokalnego.

Przestrzenna alokacja podmiotów gospodarki w obszarze gminy wynika z funkcji miejscowości, ich liczby mieszkańców i struktury wieku, położenia względem ważnych szlaków komunikacyjnych, a także polityki lokalizacyjnej gminy (m.in. wyposażenia w infrastrukturę) oraz cech psychospołecznych mieszkańców i lokalnych tradycji.

W gminie Ostrówek ukształtowały się dwa ośrodki obsługi, posiadające największą liczbę podmiotów, w tym przemysłowych:

- Ostrówek-Kolonia, pełniący funkcję gminnego ośrodka obsługi mieszkańców, w obszarze którego koncentrują się usługi publiczne (administracja samorządowa, usługi w zakresie bezpieczeństwa publicznego, kultury, ochrony zdrowia, edukacja) oraz usługi rynkowe;
- Leszkowice – wspomagający funkcje ośrodka gminnego w zakresie obsługi mieszkańców.

Pod względem liczby podmiotów wyróżniają się ponadto: Tarkawica, Luszawa i Kamienowola.

Istotnym potencjałem w zakresie rozwoju przedsiębiorczości pozarolniczej w obszarze gminy Ostrówek jest skoncentrowany przestrzennie zasób terenów inwestycyjnych w miejscowości Leszkowice, stanowiących w przewadze własność Samorządu Województwa Lubelskiego, w mniejszości własność Skarbu Państwa i osób prywatnych.

Wnioski

Najważniejszym czynnikiem ograniczającym rozwój przedsiębiorczości na terenie gminy Ostrówek jest niski poziom dostępności komunikacyjnej w porównaniu z położonym w stosunkowo bliskiej odległości Lubartowem oraz konkurencyjność znajdujących się tam atrakcyjnych terenów inwestycyjnych, funkcjonujących na preferencyjnych warunkach. Ponadto do istotnych czynników ograniczających rozwój gospodarczy gminy należą:

- niedostatecznie rozwinięty system instrumentów finansowych i prawnych, warunkujących rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw w powiązaniu z programami rządowymi;
- niewystarczającą współpracę między instytucjami otoczenia biznesu a lokalnymi władzami samorządowymi i przedsiębiorcami;
- migracja ludzi młodych, o dużej skłonności do zachowań przedsiębiorczych, poza granice gminy i powiatu;
- niskie dochody ludności, nie przyczyniające się do tworzenia lokalnego rynku zbytu.

Do korzystnych czynników stwarzających możliwości stymulowania rozwoju przedsiębiorczości pozarolniczej w gminie należą:

- znaczący, skoncentrowany przestrzennie zasób terenów inwestycyjnych w miejscowości Leszkowice, stanowiących w przewadze własność Samorządu Województwa Lubelskiego, w mniejszości własność Skarbu Państwa i osób prywatnych;
- położenie obszaru gminy pomiędzy dwoma ważnymi szlakami drogowymi województwa: drogą krajową nr 19 od strony zachodniej i drogą wojewódzką nr 815 od strony wschodniej, dający możliwość zwiększenia dostępności komunikacyjnej;
- możliwość pozyskania środków z funduszy strukturalnych, przeznaczonych na rozwój obszarów wiejskich;

- rozwój usług otoczenia biznesu w ośrodku powiatowym;
- możliwość współpracy z zapleczem badawczo-rozwojowym na terenie Lublina i Świdnika w zakresie rozwoju firm stosujących nowoczesne technologie;
- poprawa stanu wyposażenia w infrastrukturę techniczną;
- możliwość tworzenia lokalnych instrumentów fiskalnych stymulujących rozwój przedsiębiorczości (ulgi podatkowe).

Wśród potencjalnych rodzajów działalności gospodarczych wytwarzających dobra i usługi przeznaczone na rynek ponadlokalny można wymienić: branże przemysłowe wysokiej technologii na bazie kooperacji z firmami hi tech z terenu Lublina i Świdnika oraz Lubartowa, konfekcjonowanie produktów z gospodarstw ekologicznych i specjalistycznych, przetwórstwo spożywcze, produkcję półfabrykatów na potrzeby OZE (np. brykiety), przemysł drzewny, przemysł budowlany, przemysł kosmetyczny (np. na bazie preparatów ziołowych pochodzących z roślin uprawianych na terenie gminy i gmin ościennych), jak również inwestycje z zakresu usług badawczo-rozwojowych oraz z zakresu rekreacji i sportu.

Budżet gminy

Dochody budżetu gminy w latach 2002 – 2011 kształtowały się na poziomie od 5,2 mln zł (w 2002 roku) do 12,6 mln (w 2012 roku). W przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiły one odpowiednio 1224,0 zł i 3138,03 zł (w tym dochody własne na poziomie 20,2%). Główną pozycją dochodów są subwencje ogólne, których udział w dochodach ogółem zmniejszył się w omawianym okresie z 58,0% do 50,3%. Ważną pozycję stanowią dochody własne, które świadczą o poziomie rozwoju gospodarczego gminy, w tym zwłaszcza sektora pozarolniczego. W roku 2002 r. stanowiły one ok. 17,8% wartości dochodów ogółem, ulegając niewielkiemu zwiększeniu ich udziału do 20,2% w 2011 r. W okresie tym udział podatku od osób prawnych i fizycznych w dochodach budżetu gminy uległ zwiększeniu z 3,8% do 5,1%. Trzecią, istotną pozycję dochodów stanowią dotacje celowe z budżetu państwa, które kształtowały się na poziomie 23,1% w 2002 r., a w 2011 r. uległy ponad dwukrotnemu zwiększeniu kwotowemu w stosunku do roku bazowego i niewielkiemu zmniejszeniu udziału do 22,9%.

Poziom wydatków w gminie Ostrówek przewyższał w 2011 roku wielkość dochodów gminy o ponad 4,3 mln zł (o 163,3 tys. zł w 2002 r.), wynosząc 17,02 mln zł, co wynikało z dużej skali prowadzonych inwestycji infrastrukturalnych i konieczności zapewnienia współfinansowania projektów inwestycyjnych realizowanych w ramach funduszy unijnych. Wśród wydatków największą pozycję, podobnie jak w większości gmin, stanowią wydatki na oświatę. W badanym okresie ich udział zmniejszył się z 48,6% w 2002 r. do 29,4% w 2011 r.

W aspekcie rozwoju gminy i poprawy warunków życia mieszkańców duże znaczenie mają wydatki inwestycyjne. W latach 2002-2011 wyniosły one łącznie 24,2 mln zł, stanowiąc 27,9% ogólnej kwoty wydatków. Ich kwota przypadająca na 1 mieszkańca w 2011 r. wyniosła 1664,6 zł. Główne pozycje wśród wydatków inwestycyjnych stanowiły: transport i łączność, administracja publiczna, gospodarka komunalna i ochrona środowiska (wodociągi, kanalizacja), rolnictwo, gospodarka mieszkaniowa, oświata i wychowanie, kultura fizyczna.

4.2. Gospodarka turystyczna

Walory turystyczne

Istotę przydatności obszaru gminy Ostrówek do rozwoju funkcji turystycznej stanowi dostępność rzek – Wieprza (zaliczanego do I kategorii przydatności turystycznej) i Tyśmienicy (do II)

oraz występowanie obszarów przyrodniczych o ponadprzeciętnych walorach krajoznawczych i wypoczynkowych. Ponadprzeciętnymi walorami krajobrazowymi charakteryzują się tereny dolinne Wieprza i Tyśmienicy (naturalny charakter i meandry rzeczne) oraz Lasy Czemiernickie. Znaczącymi walorami krajobrazowo-przyrodniczymi charakteryzuje się kompleks stawów o powierzchni ok. 50 ha w miejscowości Dębica.

Obszary te posiadają predyspozycje do rozwoju rekreacji i turystyki, skierowanej zwłaszcza na agroturystykę i inne formy turystyki kwalifikowanej, w tym turystykę pieszą, rowerową, wędkarstwo, myślistwo, jazdę konną, sporty wodne (kajakarstwo) oraz rozwój indywidualnej zabudowy letniskowej i rekreacyjnej (Dębica) i przekształcenie istniejącego zagospodarowania (opuszczone siedliska) pod zabudowę letniskową (Tarkawica, Żurawiniec, Luszawa, Leszkowice). Najciekawsza pod względem krajobrazowym jest największa i najliczniejsza wieś Leszkowice, położona w strefie krawędziowej doliny rzeki Wieprz. Posiada dobrze zachowany zwarty wielodrożnicowy układ urbanistyczny. Na jej terenie znajdują się dobrze zachowane domy drewniane o charakterystycznym dla tej części województwa detalu i formie architektonicznej oraz kościół z początku XX wieku.

Inne zabytki znajdujące się na obszarze gminy to kościół pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Ostrówku-Kolonii, wybudowany w 1921 r. na murach dziewiętnastowiecznego dworu, kaplica pw. Matki Bożej Kodeńskiej w Tarkawicy, kapliczki i krzyże (w tym do najciekawszych należą kapliczki w Kamienowoli i Dębicy z II połowy XIX w.), stanowisko archeologiczne kultury przeworskiej w miejscowości Tarkawica, cmentarz osadników niemieckich w Zawadzie, płyta upamiętniająca miejsce niemieckiego mordu, dokonanego na mieszkańcach wsi Dębica-Kolonia.

Obsługa ruchu turystycznego

Istniejącą na terenie gminy bazę obsługi ruchu turystycznego tworzą:

- Gminne Centrum Turystyczne w Ostrówku-Kolonii, stanowiące instytucję nie tylko informacyjną, lecz również odpowiedzialną za tworzenie produktu turystycznego i promocję walorów turystycznych i kulturowych gminy, organizację imprez kulturalnych;
- Gospodarstwo agroturystyczne w miejscowości Cegielnia;
- Kompleks boisk „Orlik” w Ostrówku-Kolonii;
- 3 oznakowane szlaki rowerowe o łącznej długości ok. 70 km z rozlokowanymi na ich trasie ławostołami, służącymi do odpoczynku.

Popularną formą uprawiania turystyki w gminie jest turystyka rowerowa. Jej popularyzacja zaowocowała zorganizowaniem cyklicznej imprezy kulturalnej „Święto Roweru”, cieszącej się dużym zainteresowaniem. Wśród innych cyklicznych imprez kulturalnych odbywających się na terenie gminy warto wymienić: Przelajowe Biegi Pierwiosnka w Leszkowicach, w ramach Grand Prix Polski Środkowo-Wschodniej; Leszkowska Biesiada Świętojańska, Etap Ogólnopolskiego Wyścigu Kolarskiego po Ziemi Lubartowskiej; Indywidualne Mistrzostwa Sportowo-Pożarniczo-Obronne; Ponadwojewódzkie Zawody w Biegach na Orientację, spływy kajakowe na rzece Wieprz.

Wnioski

W warunkach społeczno-gospodarczych gminy Ostrówek rozwój funkcji turystycznej może stać się czynnikiem aktywizacji obszaru i źródeł dochodów ludności. Z rozwojem turystyki związane jest również ożywienie innych gałęzi gospodarki: handel, gastronomia, transport, produkcja zdrowej żywności itp. Czynnikiem ograniczającym obecnie wykorzystanie walorów turystycznych gminy jest niedostateczny poziom rozwoju bazy turystycznej, w tym zwłaszcza noclegowej i gastronomicznej, na co może mieć wpływ sąsiedztwo ośrodków turystycznych w Firleju i Kocku oraz niski poziom

dostępności komunikacyjnej. W obszarze gminy istnieją jednak uwarunkowania przyrodniczo-krajobrazowe, kulturowe i mentalność oraz zaangażowanie ludności, predestynujące jej teren do stworzenia unikalnego produktu turystycznego, uzupełniającego wobec produktów turystycznych sąsiednich ośrodków.

4.3. Rolnictwo

Ocena jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Gmina Ostrówek posiada średniokorzystne warunki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa. Średni wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie wynosi 58,1 pkt. (wg skali IUNG w Puławach) i jest dużo niższy niż w województwie lubelskim – 73,4 pkt. i w kraju – 66,6 pkt. Wśród użytków rolnych zdecydowanie dominują gleby najsłabsze (V i VI kl. bonitacyjnej) zajmujące ok. 53 % ogółu gruntów ornyc, w tym kl. V – 33 % i kl. VI – 20 %. Gleby kl. I i II w gminie nie występują, gleby średnie – IV kl. bonitacyjnej zajmują 44,0 % ogółu gruntów ornyc, a gleby najwyższej klasy bonitacyjnej tj. III zaledwie 3,5 %, są one bezwzględnie chronione przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze i występują w małych kompleksach, głównie w północnej części gminy. Gleby o najniższej wartości produkcyjnej (VI kl.) występują w zasadzie na terenie całej gminy, a największe ich zasięgi znajdują się w okolicach miejscowości: Tarkawica, Żurawiniec, Żurawiniec-Kolonia, Luszawa, Zawada, Antoniówka i Leszkowice.

Wśród użytków rolnych - 88% gleb posiada odczyn kwaśny i bardzo kwaśny – gleby te wymagają wapnowania. Stosunki wilgotnościowe gleb są wadliwe: okresowym nadmiarem wody odznacza się 23% gleb, 17% gleb – niedoborem wody, a 16% gleb jest zagrożona częstym i długotrwałym niedoborem wody. Około 6 % powierzchni gminy zagrożone jest erozją wodną powierzchniową, występującą w stopniu słabym. Erozja występuje głównie w strefie krawędziowej doliny Wieprza, obszar ten zaliczony został do III stopnia pilności ochrony przed erozją (ochrona najniższa, pilna lokalnie).

Struktura użytkowania gruntów

W 2010 roku powierzchnia gruntów kwalifikowanych jako użytki rolne gospodarstw zajmowała 73,8% ogólnej powierzchni. Wysoki udział użytków rolnych w gminie świadczy o dominującej funkcji rolniczej. W strukturze użytków rolnych dominują grunty orne (blisko 52%), sady zajmują 0,4%, trwałe użytki zielone 21,9%, zaś lasy i grunty leśne - 19,8% powierzchni ogólnej gminy. Grunty pozostałe, w tym grunty zabudowane, drogi, wody, nieużytki zajmują 6,4% powierzchni ogólnej gminy. W okresie 2002 – 2010 nastąpiły zmiany w strukturze użytków rolnych. Wprawdzie nadal dominują grunty orne, jednak w ostatnich latach nastąpił spadek ich udziału (o 1,7%), przy równoczesnym spadku powierzchni sadów i trwałych użytków zielonych (w obydwu przypadkach o około 0,8%). Wzrosła jedynie powierzchnia lasów i gruntów leśnych (o 2,4%), która wynosiła w 2011 roku - 19,8% (w 2002 r. – 17,4%) powierzchni ogólnej gminy.

Przeprowadzona analiza struktury użytkowania gruntów w latach 2002 - 2010 wskazuje, że zmalał udział gruntów ornyc o około 1,8%, podobne zjawisko wystąpiło w odniesieniu do powierzchni sadów (spadek o 0,1%), natomiast zwiększył się bardzo nieznacznie udział użytków zielonych o około 0,1% .

Struktura władania gruntów

W gminie Ostrówek zdecydowanie dominuje sektor prywatny, który gospodaruje na obszarze 8315,4 ha (92,6%), z czego 91,6% - to grunty osób fizycznych. Pozostały 1% gruntów znajduje się we władaniu spółdzielni, kościołów i związków wyznaniowych, wspólnot gruntowych i spółek prawa handlowego. Prywatna własność gruntów stwarza możliwość szybszego przystosowania się rolnictwa do potrzeb gospodarki rynkowej.

Sektor publiczny zajmuje powierzchnię 663,1 ha tj. 7,39% ogólnej powierzchni gminy, z czego 292,6 ha zajmują grunty Skarbu Państwa (3,26%), grunty gmin i związków międzygminnych - 1995, ha (2,22%), grunty województwa – 113,4 ha (1,26%), natomiast pozostałe 57,6 ha – to grunty będące we władaniu spółek Skarbu Państwa, przedsiębiorstw państwowych, powiatów i związków powiatów.

Struktura agrarna

Przekształceniom rolniczej przestrzeni gminy towarzyszą zmiany struktury agrarnej. Gospodarstwa rolne w gminie, podobnie jak w województwie lubelskim, cechuje duże rozdrobnienie i związana z tym niska efektywność. Na przestrzeni ostatnich 10 lat nastąpiła redukcja ogólnej liczby gospodarstw, przy postępującej polaryzacji ich wielkości. W gminie funkcjonuje 896 gospodarstw rolnych. Gospodarstwa małe i średnie stanowią 84,2% ich ogólnej liczby, w tym od 1,0 do 5,0 ha – 43,2% i od 5,0 do 10,0 ha – 26,8%. Gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych powyżej 10,0 ha zajmują 15,8% ich ogółu (w województwie – 15,1%, w-kraju –19,1%). W wyniku przeprowadzonych analiz za lata 2002 – 2010 obserwuje się wzrost liczby gospodarstw małych (do 5 ha), powstałych w wyniku podziału i sprzedaży gospodarstw średnich. Nowi właściciele małych gospodarstw często czerpią jedynie zyski z dopłat, wydzierżawiając grunty gospodarstwom dużym. Jednocześnie nastąpiło zmniejszenie liczby gospodarstw dużych przy powiększeniu średniego areálu takiego gospodarstwa, na skutek kumulacji gruntów poprzez wykup gospodarstw upadających lub dziedziczenie.

Średnia powierzchnia ogólna gospodarstwa jest niższa od średniej w województwie (7,1 ha) i wynosi 6,9 ha²⁴. Powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo jest również niższa od średniej w województwie (6,2 ha) i wynosi 5,9 ha.

Produkcja rolna

Działające gospodarstwa rolne gminy cechuje niska efektywność. Znaczny odsetek gospodarstw rolnych prowadzi produkcję wielokierunkową tzw. mieszaną, bez wyraźnie określonej specjalizacji, zaś funkcjonujące gospodarstwa specjalistyczne na terenie gminy ukierunkowane są na produkcję trzody chlewnej; hodowlę gęsi; produkcję zdrowej żywności tzw. gospodarstwa ekologiczne oraz prowadzenie pasiek pszczół miodnych. Jedynie 3 gospodarstwa specjalistyczne zajmują się wyłącznie produkcją roślinną.

W strukturze produkcji rolnej gminy dominuje produkcja roślinna (wynika to przede wszystkim z istniejących warunków naturalnych) – gdzie decydujący wpływ na profil produkcji ma przewaga kompleksów przydatności rolniczej, głównie żytnich. Produkcją roślinną zajmuje się tylko 20% gospodarstw rolnych. W strukturze zasiewów zdecydowanie dominują zboża – 79,4%. Ważną pozycję zajmuje uprawa ziemniaków – 46,7%. W analizowanym okresie zaobserwowano zmniejszenie się powierzchni zasiewów w gminie, co wskazywałoby na nieopłacalność niektórych kierunków produkcji roślinnej. Zmieniła się również struktura zasiewów. Zmiany powierzchni upraw dotyczyły w szczególności ziemniaków, których spadek areálu spowodował, że w strukturze upraw wyprzedziły je zboża.

Produkcją zwierzęcą zajmuje się blisko 35% ogółu gospodarstw, gdzie dominującym gatunkiem jest hodowla trzody chlewnej i bydła. Hodowla ta oparta jest przede wszystkim na własnej bazie paszowej (zboża, ziemniaki). Gmina plasuje się na czołowych lokatach w powiecie pod względem obsady zwierząt gospodarskich na 100 ha UR. Wśród funkcjonujących 34 specjalistycznych gospodarstw rolnych – 31 z nich prowadzi hodowlę bydła i trzody chlewnej, hodowlę gęsi oraz produkcję zdrowej żywności. Na przestrzeni ostatnich 10 lat niemal zanikła hodowla owiec.

Gmina posiada doskonałe warunki do prowadzenia gospodarki rybackiej. We wsi Dębica na powierzchni ok. 50ha stawów stanowiących własność gminy produkuje się narybek: karpia, karasia,

²⁴ Dane pozyskane z Urzędu Gminy Ostrówek 2012 r.;

jazia i sandacza głównie na potrzeby Polskiego Związku Wędkarskiego. Przynależność gminy do Lokalnej Grupy Rybackiej (LGR) „W dolinie Tyśmienicy i Wieprza” pozwoli w najbliższym czasie na wsparcie prowadzenia działań ukierunkowanych na rozwój branż związanych z gospodarką rybacką takich jak: podnoszenie wartości produktów rybactwa m.in. poprzez tworzenie i rozwój systemów sprzedaży bezpośredniej produktów rybactwa. Ważnym działaniem również będzie rewitalizacja miejscowości w zrzeszonych gminach w LGR, organizowanie kół zainteresowań dla dzieci i młodzieży, budowa przystani, kąpielisk, tras turystycznych, łowisk dla wędkarzy, dróg dojazdowych do miejsc objętych inwestycją oraz wiele, wiele innych.

Na uwagę zasługują gospodarstwa ekologiczne, które powstawały od 2005 roku. W 2011 roku funkcjonowało 10 gospodarstw ekologicznych w miejscowościach: Cegielnia (3), Luszawa (1), Leszkowice (4) oraz Ostrówek - Kolonia (2). W gospodarstwach tych prowadzona jest uprawa metodami ekologicznymi, przede wszystkim malin, truskawek, roślin strączkowych (fasoli) i upraw zbożowych.

W gminie wśród 130 gospodarstw utrzymujących się wyłącznie z rolnictwa, pracuje około 800 osób. Zwraca uwagę wysoki procent gospodarstw bez następców, (co drugie gospodarstwo), co przy zaawansowanym procesie starzenia się ludności rolniczej spowoduje w przyszłości, że grunty tych gospodarstw znajdują się na rynku nieruchomości, stwarzając szansę na powiększenie areалу gospodarstw istniejących.

Obserwuje się proces sukcesywnego zmniejszania się przestrzeni rolniczej. W latach 2005 - 2011 wyłączono z użytkowania rolniczego 263,18 ha gruntów na cele nierolnicze. Proces ten spowodowany był przede wszystkim wyłączeniem gruntów rolnych z użytkowania rolnego na inwestycję celu publicznego, jakim miało być lotnisko regionalne, jak również na cele budowlane, komunikacyjne oraz pod usługi, magazyny i składy. Wśród gruntów wyłączonych z użytkowania rolniczego grunty orne stanowiły 257,25 ha, łąki - 5,68 ha i pastwiska 0,25 ha.

Obsługa rolnictwa

Od kilkunastu lat obsługę rolnictwa prowadzą niezmiennie firmy, które są skoncentrowane głównie w Ostrówku - Kolonii. Rozmieszczenie obiektów obsługi rolnictwa w 2011 roku przedstawiało się następująco:

- Ostrówek – Kolonia - Bank Spółdzielczy, Urząd Gminy, GS „SCH”, Gminny Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych, baza GS „SCH” (skład węgla, magazyny, piekarnia, waga towarowa);
- Żurawiniec - skup żywca – działalność prywatna;
- Ostrówek - tartak – własność prywatna;
- Dębica - skup żywca –1 magazyn pasz – w zabudowie zagrodowej, własność prywatna;
- Tarkawica - punkt sprzedaży pasz, magazyn GS „SCH” – nieczynny, pustostan, magazyny po byłym SKR – własność prywatna, punkt usług- wyrób palet, skup żywca działalność prywatna;
- Antoniówka - skup żywca, działalność prywatna.

System skupu płodów rolnych w gminie jest słabo rozwinięty. Z powodu rozproszonej i rozdrobnionej produkcji, niskich kwalifikacji zawodowych rolników, braku marketingu i grup producenckich, rolnicy nie są w stanie zapewnić dostaw towaru na rynek w wystarczającej ilości, o należytej jakości i jednorodności. W związku z powyższym nie są w stanie sprostać konkurencji na rynku rolnym. W gminie nie wykształciły się jeszcze nowoczesne struktury rynkowe. Dużą nadzieję

w tym względzie należy wiązać z giełdą hurtową w Elizówce k/Lublina w powiązaniu, z którą winien być tworzony rynek pierwotny w gminie w postaci grup producentów rolnych i ich związków.

Oprócz wymienionych powyżej podstawowych obiektów obsługi rolnictwa, czynnikiem intensyfikacji produkcji rolnej jest wyposażenie rolnictwa w środki produkcji zarówno trwałe jak i obrotowe. W gminie wyposażenie gospodarstw rolnych w ciągniki jest niskie, podobnie jak i w sprzęt towarzyszący. Zespołowe użytkowanie maszyn w gminie nie jest rozpowszechnione. Ważnym czynnikiem rozwoju rolnictwa są również warunki wodne występujące w profilu glebowym. W gminie Ostrówek melioracji wymaga ok. 10 %. Urządzenia melioracyjne są już zdekapitalizowane i wymagają pilnego odtworzenia i renowacji.

4.4. Leśnictwo

Powierzchnia gruntów leśnych na terenie gminy Ostrówek w 2012 roku wynosiła 1776,6 ha, co stanowiło 19,8% ogólnej powierzchni. Obszary leśne na terenie gminy koncentrują się głównie w jej wschodniej części w rejonach wsi Cegielnia i Antoniówka, stanowiąc obrzeża znacznego kompleksu leśnego – Lasów Czemiernickich oraz w południowej części gminy na północ od miejscowości Leszkowice.

W latach 2005 – 2012 na terenie gminy zalesiono około 25,0 ha powierzchni gruntów prywatnych, co świadczy o prowadzeniu mało aktywnej polityki w zakresie gospodarki leśnej, ze względu na niewielką skalę zalesień w stosunku do istniejących powierzchni lasów jak i potrzeb zalesieniowych gminy. Przeprowadzone zabiegi zalesieniowe umiejscowione były głównie w sąsiedztwie większych kompleksów leśnych gminy, co uwarunkowane było przede wszystkim zwiększeniem spójności przestrzennej ekosystemów leśnych.

Na terenie gminy istnieją lasy kwalifikujące się do nadania statusu ochronnego lasów, w tym lasów glebochronnych w Leszkowicach (3,5 ha) oraz lasów wodochronnych w miejscowościach: Dębica, Leszkowice, Ostrówek, Tarkawica, Antoniówka, Zawada, Kamienowola, Żurawiniec i Żurawiniec-Kolonia o powierzchni 127,64 ha. Stąd też oprócz działań ochronnych należy podejmować działania wzmacniające środowisko takie jak wykonanie programu zadrzewień oraz objęcie bezwzględną ochroną przed zabudową terenów cennych przyrodniczo, stanowiących korytarze przewietrzające przestrzeń gminy. Objęcie ochroną powinno polegać również na objęciu zakazem zabudowy terenów leśnych.

W strukturze własnościowej w dalszym ciągu dominują lasy prywatne stanowiąc 93,1% ogólnej powierzchni leśnej, zaś lasy państwowe zajmują 6,9%. W porównaniu do 2005 roku zmieniła się struktura własnościowa, gdzie zwiększyła się powierzchnia lasów prywatnych o 1,5%, a tym samym uległa zmniejszeniu powierzchnia lasów państwowych. Lasy państwowe i lasy prywatne posiadają aktualne plany urządzania lasów (obecnie trwają prace przy sporządzaniu planu urzędniowego lasów w 3 sołectwach, są to wsie po scaleniu: Jeleń, Ostrówek i Ostrówek - Kolonia). Przeważa drzewostan w średnim wieku w przedziale 30 – 50 lat tj. poniżej okresu rębności. Są to głównie lasy gospodarcze stanowiące 91,6% powierzchni.

W latach 2005 - 2012 wyłączono z użytkowania leśnego 9,225 ha na cele nieleśne. Wyłączenia gruntów leśnych dotyczyły obszarów leśnych położonych na terenie projektowanego lotniska regionalnego.

Ocena uwarunkowań gospodarowania zasobami rolnymi i leśnymi

- znaczne powierzchnie wyłączone z produkcji rolnej i leśnej;
- w dalszym ciągu niekorzystna struktura agrarna z przewagą gospodarstw małych i średnich nieefektywnych ekonomicznie;

- wysoki wskaźnik zatrudnienia w rolnictwie;
- słabo rozwinięte „otoczenie rolnictwa”;
- umacnianie się specjalizacji drobiarskiej, chowu trzody chlewnej, produkcji zdrowej żywności przy regresie w hodowli owiec w analizowanym okresie;
- rolnicza przestrzeń produkcyjna, dająca możliwość rozwoju specjalizacji w zakresie określonych gatunków roślin, a także hodowli zwierząt gospodarskich;
- zmniejszająca się powierzchnia nieużytków;
- wzrost powierzchni lasów;
- wyłączenia z użytkowania rolnego 263,18 ha i leśnego 9,225 ha na cele nierolnicze i nieleśne, które dotyczyły obszarów rolnych i leśnych położonych na terenie projektowanego lotniska regionalnego;
- niski wskaźnik lesistości.

5. Infrastruktura komunikacyjna

Sieć drogowa gminy

Układ podstawowy dróg publicznych w gminie Ostrówek tworzą: odcinek drogi wojewódzkiej nr 815, sieć dróg powiatowych i gminnych. Droga wojewódzka nr 815 pełni rolę łącznika pomiędzy drogami krajowymi: nr 19 Kuźnica Białostocka – Lublin – Rzeszów (włączenie w Lubartowie) oraz nr 63 Węgorzewo – Łuków – Sławatycze (włączenie w Wisznicach), tworząc najkrótsze połączenie Lublina z drogowym przejściem granicznym w Sławatyczach. Odcinek drogi wojewódzkiej nr 815 o długości 1,1 km przebiega przez południowo – wschodnią część obszaru gminy Ostrówek. Droga ta winna posiadać parametry przypisane klasie KDG, obecnie jej stan techniczny jest dalece niezadowolający.

Generalne Pomiary Ruchu wykonywane co 5 lat na drogach krajowych i wojewódzkich wykazują wzrost średniodobowego ruchu pojazdów samochodowych na drogach województwa lubelskiego. Dotyczy to również dróg położonych na terenie gminy Ostrówek, na których w okresie 1995-2010 r. wielkość ruchu zwiększyła się niemal dwukrotnie.

Drogi powiatowe w gminie Ostrówek - to sieć o długości 44, 873 km, w tym 37,763 km dróg o nawierzchni utwardzonej. Większość dróg powiatowych przebiegających przez obszar gminy jest utwardzonych, za wyjątkiem odcinków dróg nr: 1538L, 1537L oraz nr 1540L, które wymagają utwardzenia na długości 7,11 km. Przy drogach powiatowych istnieje 1550 m chodników dla pieszych, z czego we wsi Ostrówek – 1000 m, w Cegielni - 450m oraz w Żurawińcu – 100 m. Na terenie gminy istnieją dwa obiekty mostowe znajdujące się w Zarządzie Dróg Powiatowych: przeprawa przez rzekę Wieprz w Luszawie w ciągu drogi nr 1538L i przeprawa w miejscowości Leszkowice w ciągu drogi nr 1540L.

Bezpośrednie połączenie z drogą krajową nr 19 zapewnia droga nr 1532L relacji Kock – Tarkawica – Ostrówek Kolonia – do drogi powiatowej nr 1536L.

Do drogi wojewódzkiej nr 815 włączają się drogi powiatowe:

- 1253L (Czemierniki) – granica powiatu – Cegielnia – Leszkowice ;

– nr 1537L (od drogi powiatowej nr 1253L– Kamienowola).

W/wym. drogi wraz z drogami powiatowymi: 1532L (od drogi krajowej nr 19 – Kock – Tarkawica – Ostrówek Kolonia – do drogi powiatowej nr 1536L) i 1533L (Bełcząc) – granica powiatu – Dębica – Zawada – do drogi powiatowej nr 1532L - należą do głównych ciągów drogowych gminy i stanowią uzupełnienie systemu zewnętrznych powiązań gminy. Dla centralnej i zachodniej części gminy ważne są drogi: 1536L (od drogi powiatowej nr 1539L – Firlej - Serock – Luszawa – Ostrówek – do drogi gminne) oraz 1534L (od drogi powiatowej nr 1532L – Tarkawica – Żurawiniec – do drogi powiatowej nr 1536L).

Tabela 18. Drogi powiatowe w gminie Ostrówek

Lp.	Nr drogi i lokalizacja	Długość całkowita drogi w powiecie lubartowskim (km)	Długość drogi w granicach gminy (km)	Rodzaj nawierzchni		Klasa techniczna drogi	
				Utwardzona (km)	Nieutwardzona (km)		
1.	1533L (Bełcząc) – granica powiatu – Dębica – Zawada – do drogi powiatowej nr 1532L	3,930	3,930	3,930	-	Z	Z
2.	1532L Od drogi krajowej nr 19 – Kock – Tarkawica – Ostrówek Kolonia – do drogi powiatowej nr 1536L	15,726	10,963	10,963	-	Z	Z
3.	1534L Od drogi powiatowej nr 1532L – Tarkawica – Żurawiniec – do drogi powiatowej nr 1536L	4,584	4,584	4,584	-	L	L
4.	1253L (Czemierniki) – granica powiatu – Cegielnia – Leszkowice – do drogi wojewódzkiej nr 815	13,866	9,311	9,311	-	Z	Z
5.	1536L Od drogi krajowej nr 19 – Wola Skromowska - Sułozyn – Żurawiniec – Kolonia Ostrówek – do drogi powiatowej nr 1253L	13,023	6,025	6,025	-	L	L
6.	1538L Od drogi powiatowej nr 1539L – Firlej - Serock – Luszawa – Ostrówek – do drogi gminne	9,007	1,996	0,000	1,996	L	L
7.	1537L Od drogi powiatowej nr 1253L– Kamienowola - do drogi wojewódzkiej nr 815	5,077	5,077	2,950	2,127	L	L

8.	1540L Od drogi powiatowej nr 1539L – Przypisówka - Leszkowice – do drogi powiatowej nr 1253L	3,790	2,987	0,000	3,038		L
----	--	-------	-------	-------	-------	--	---

Źródło: Dane z Zarządu Dróg Powiatowych w Lubartowie i UG Ostrówek 2013 r.;

W 2013 roku w gminie Ostrówek istniało 62,022 km dróg gminnych, z czego 15,632 km to drogi utwardzone. Przy drogach gminnych istnieje 2300 m chodników dla pieszych tj. we wsi Luszawa – 700 m i Leszkowice - 1600 m.

W obszarze gminy drogi gminne posiadają szerokość w liniach rozgraniczających od 3 m do 15 m. Wśród nich niewiele, bo tylko 30% dróg posiada szerokość, co najmniej 10 m, do których należy zaliczyć drogi: nr 103340L; nr 103323L; nr 103328L; nr 103674L; nr 103341L; nr 103346L; nr 112608L; nr 103344L; odcinek drogi nr 103338L.

Tabela 19. Drogi gminne w gminie Ostrówek

Lp.	Nazwa i nr drogi	Długość ogółem (km)	Nawierzchnia utwardzona (km)	Nawierzchnia nieutwardzona (km)	Szerokość drogi (m)
1.	Nr 103322 L – od drogi pow. 1532L do Kępiny	2,315	-	2,315	9,0
2.	Nr 103323 L - od drogi pow. 1532L do drogi pow. 1533L przez wieś Babczyzna	3,105	3,105	-	10,0
3.	Nr 103324L- od drogi pow. 1532L obok szkoły- do drogi gminnej Nr 103329L	2,215	1,370	0,845	6,0
4.	Nr 103325L – w Tarkawicy – równoległa do powiatowej Nr 1532L (cegielniana)	2,289	1,100	1,189	6,0
5.	Nr 103326L- od drogi pow. 1532L do dr. gminnej 103329L (Józefki)	0,707	-	0,707	5,0
6.	Nr 103327L – w Tarkawicy od drogi pow. 1532L do drogi gminnej 103325L (cegielnianej)	0,364	-	0,364	6,0
7.	Nr 103328L od drogi powiat. 1532L na Podlas w Tarkawicy	1,032	0,443	0,589	10,0
8.	Nr 103329L od drogi cegielnianej Koło szkoły w Dębicy do drogi pow. Nr 1533L	1,686	0,850	0,836	9,0
9.	Nr 103330L od drogi pow. nr 1532L do drogi pow. Nr 1534L (przez Bindugę)	3,354	-	3,354	6,0
10.	Nr 103331L – Zawada II linia (od drogi pow. Nr 1532L	1,050	-	1,050	4,0
11.	Nr 103332L od drogi pow. 1534L w Żurawińcu Kol. przez Jeleń do drogi pow. 1532L (w stronę Czemiernik)	5,364	1,050	4,314	zmienna
12.	Nr 103333L od drogi pow. 1532L (w stronę Czemiernik) do drogi gminnej 103335L w Dębicy Kolonii	1,465	-	1,465	4,0

13.	Nr 103334L W Ostrówku wsi od drogi powiatowej 1536L do gminnej 112611L	2,023	1,095	0,928	8,0
14.	Nr 103335L w Dębicy Kolonii – I linia od drogi powiatowej 1532L do drogi powiatowej 1253L	2,223	-	2,223	3,0
15.	Nr 103336L w Dębicy Kolonii II linia od drogi powiatowej 1532L do drogi powiatowej 1253L	1,713	1,713	-	3,0
16.	Nr 103337L Od drogi powiatowej 1536 L – Kol. Luszawa Górydo drogi gminnej 103332L	2,718	0,92	1,798	7,0
17.	Nr 103338 L od drogi powiatowej Nr 1534 L w Luszawie przez Kol.Borek-Leszkowice do drogi powiatowej 1253L w Leszkowicach – kierunek Lubartów	6,06	3,1	2,96	10,0 i 15,0
18.	Nr 103339 L droga w Leszkowicach koło hydroforni od dr. powiat. 1253L do drogi gminnej 103338 L w Leszkowicach	0,626	0,3	0,326	6,0
19.	Nr 1033340 L droga w Ostrówku (poscaleniowa) od drogi powiatowej 1253 L do gminnej 103674 L(w kier. wysypiska)	3,017	-	3,017	12,0
20.	Nr 103341 L od drogi powiatowej 1537 L (Kamienowola - Antoniówka –Woj. 815) w kierunku Leśniczówki Działyń)	2,825	-	2,825	12,0
21.	Nr 103342 L Kamienowola II linia (od drogi pow. 1253 L do drogi pow. 1537L w Antoniówce	1,993	-	1,993	9,0
22.	Nr 103343 L od drogi pow. 1537 L w Antoniówce do granicy Gminy Niedźwiada	1,059	-	1,059	6
23.	Nr 103344I (LSM) od drogi pow. 1253 L w Leszkowicach do granicy gminy Niedźwiada	3,147	-	3,147	15
24.	Nr 103345 L od drogi gminnej Nr 103323L (Babczyzna) do drogi gminnej Nr 103324 L (Dębica Podjesionie)	0,402	-	0,402	7
25.	Nr 103346 L od skrzyżowania dróg pow. 1532L i 1536L w Ostrówku Kol. do drogi pow. 1253L (droga koło szkoły)	0,671	0,671	-	10
26.	Nr 103673L od drogi pow. 1532L do drogi Gminnej 103332L (droga w Jeleniu)	1,909	-	1,909	8
27.	Nr 103674 L od drogi powiatowej1536L (Luszawa Wysypisko) do drogi gminnej 103338L (z Luszawy do Leszkowic)	2,601	-	2,601	11
28.	Nr 103675 L od drogi pow. 1253L do drogi gminnej 103340L (we wsi Ostrówek)	1,332	-	1,332	8
29.	Nr 112608 L Przedłużenie drogi powiatowej 1537L w Antoniówce do drogi wojewódzkiej	0,598	-	0,598	15
30.	Nr 112611 L od drogi gminnej 103674L (w kier. wysypiska) do drogi powiatowej 1253L	3,159	-	3,159	8

Źródło: Dane z UG Ostrówek 2013 r.;

Publiczna komunikacja pasażerska

Obsługa komunikacyjna gminy w zakresie komunikacji zbiorowej jest w zasadzie wystarczająca. Istniejące regularne linie autobusowe obsługiwanych przez PKS zapewniają w podstawowym zakresie połączenia z większymi jednostkami osadniczymi w gminie oraz z ośrodkami: gminnym, powiatowym i wojewódzkim.

Infrastrukturę obsługującą transport na terenie gminy tworzą: stacja CPN w miejscowości Ostrówek - Kolonia prowadząca sprzedaż paliw tj. gaz i benzynę zlokalizowany w pobliżu tej stacji - zakład napraw pojazdów mechanicznych, a także warsztat samochodowy w Tarkawicy. Zakłady te zapewniają wykonanie tylko podstawowych napraw, natomiast specjalistyczne usługi są dostępne w Lubartowie lub w Lublinie.

Problemy rozwoju komunikacji

Istniejąca droga wojewódzka nr 815 stwarza możliwość dobrego połączenia komunikacyjnego dla obsługi terenów inwestycyjnych planowanej strefy usługowo-przemysłowej w południowo - zachodniej części gminy. Fakt zmiany lokalizacji lotniska regionalnego, będzie skutkować w najbliższym czasie zaniechaniem ważnych dla gminy Ostrówek inwestycji drogowych. Dotyczy to w szczególności przebiegającego przez obszar gminy odcinka drogi nr 815, który winien posiadać docelowo parametry klasy KDG. Podobna sytuacja dotyczyć będzie budowy odcinka drogi tj. obwodnicy Leszkowic (na drodze powiatowej nr 1253L).

Sieć dróg publicznych w gminie Ostrówek spełnia swoje zadania w zakresie zapewnienia połączeń pomiędzy poszczególnymi jednostkami osadniczymi gminy i obszarów przyległych.

Stan techniczny drogi wojewódzkiej nr 815 jest niezadowalający, z lokalnymi ubytkami, odształceniami nawierzchni, lokalnie uszkodzonymi poboczami, brakami w oznakowaniu poziomym, lokalnie niewystarczającym odwodnieniem korpusu drogi. Sieć dróg powiatowych jest dobrze rozwinięta i spełnia swoje zadanie, łącząc jednostki osadnicze ze sobą i z ośrodkiem gminnym, z gminami sąsiednimi oraz z drogą wojewódzką nr 815. Drogi gminne o funkcji obsługi ruchu związanego z produkcją rolną łączą zabudowę kolonijną z drogami powiatowymi.

Należy podkreślić fakt istotnego przyrostu długości dróg gminnych, w tym o nawierzchni twardej, dotychczas charakteryzujących się najniższą jakością techniczną. Pomimo sukcesywnej poprawy standardu dróg, uzyskanie efektu docelowego jest jeszcze odległe, na co ma wpływ ciągle zbyt długi proces inwestycyjny oraz brak wystarczających środków finansowych. Niewykonanie w przewidzianym terminie niezbędnych robót liniowych powoduje pogorszenie stanu dróg, co skutkuje zwiększeniem kosztów odłożonych zadań umożliwiających zapewnienie odpowiednich parametrów sieci drogowej. Dotyczy to w szczególności dróg powiatowych.

W celu usprawnienia obsługi komunikacyjnej gminy i poprawienia jej dostępności oraz zminimalizowania uciążliwości, należy przyjąć następujące zasady i kierunki działania poprzez :

- systematyczną budowę i modernizację sieci dróg na terenie gminy,
- budowę dróg powiatowych i gminnych pozwalającą mieszkańcom na właściwe wykorzystanie posiadanych środków transportu oraz poprawę dostępu rolników do gruntów ornych i użytków zielonych,
- budowę chodników przy drogach powiatowych na terenach zabudowanych, co pozwoliłoby na przeniesienie z jezdni ruchu pieszego i części ruchu rowerowego,

- dla zaspokojenia potrzeb motoryzacji konieczne będzie uruchomienie nowych punktów zaopatrzenia w paliwo – stacji paliw, punktów naprawy i przeglądu pojazdów.

Modernizacji i przebudowy wymaga przebiegający przez obszar gminy odcinek drogi wojewódzkiej nr 815, stanowiącej główne połączenie gminy z ośrodkami miejskimi: Lubartowem i Parczewem. Inwestycja ma znaleźć się w opracowywanym obecnie Planie Rozwoju Sieci Dróg Wojewódzkich Województwa Lubelskiego na lata 2012-2020. Istotne znaczenie dla rozwoju gminy będzie również miała realizacja drogi ekspresowej S19 przebiegającej przez gminę Lubartów. Droga będzie prowadzić od przejścia granicznego w Kuźnicy Białostockiej do przejścia granicznego w Barwinku.

6. Infrastruktura techniczna

Elektroenergetyka

Gmina Ostrówek zasilana jest w energię elektryczną za pomocą napowietrznych linii magistralnych SN 15 kV Lubartów – Parczew oraz Kock – Zawada powiązanych ze stacjami 110/15 kV w Lubartowie, Kocku i Radzynie Podlaskim. Z linii tych zasilane są napowietrzne stacje transformatorowe o napięciu 15/0,4 kV. Układy sieci 15 kV oparte na liniach napowietrznych, stosowane w obszarach o większym rozproszeniu zabudowy i odbiorców, wykazują często znaczną rozległość, przez co odczuwa się w nich problemy z utrzymaniem wymaganych parametrów napięciowych. Stan linii elektroenergetycznych, zarówno magistralnych 15 kV, jak również sieci niskiego napięcia jest dobry i w pełni pokrywa bieżące zapotrzebowanie na energię elektryczną. Na terenie gminy zlokalizowanych jest kilkadziesiąt napowietrznych stacji transformatorowych 15/04 kV.

Z chwilą realizacji znaczących inwestycji w gminie i zwiększonego ruchu budowlanego zaistnieje konieczność budowy nowych stacji 15/0,4 kV, odcinków linii 15 kV je zasilających oraz linii niskiego napięcia w poszczególnych miejscowościach.

Obszar gminy preferowany jest do rozwoju energetyki z biomasy ze względu na nadwyżki siana, jednakże potencjał ten dotychczas nie został wykorzystany.

Telekomunikacja

Na skutek malejącego zainteresowania usługami telefonii stacjonarnej w gminie następuje spadek liczby abonentów telefonii przewodowej. Jednym z powodów tego zjawiska jest dynamiczny rozwój telefonii komórkowej. Funkcjonują tu trzy centrale automatyczne we wsiach: Ostrówek – Kolonia, Leszkowice i Tarkawica. Na obszarze gminy wiodącym operatorem świadczącym usługi telekomunikacyjne dla abonentów telefonii przewodowej jest Telekomunikacja Polska S.A. Działa tu także Netia Telekom S.A. oraz inni operatorzy telefonii komórkowej. Przez teren gminy przebiega kabel telefonii światłowodowej, który w przypadku podjęcia eksploatacji kopalni przewidywany jest do przełożenia. Należy nadmienić, że na terenie gminy został zrealizowany maszt telefonii komórkowej w miejscowości Luszawa.

Sektor telekomunikacji obejmuje infrastrukturę niezbędną do transmisji danych, m.in. na potrzeby dostępu do Internetu. W ciągu ostatnich kilku lat występuje wzrost zainteresowania możliwością dostępu do sieci Internet i do usług, jakie ta sieć oferuje – strony www, poczta elektroniczna, przesyłanie plików, możliwości komunikowania się (m.in. połączenia głosowe, wizyjne) i inne.

Gmina Ostrówek została objęta realizowanym przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego projektem „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej”, którego celem jest zapewnienie do końca 2013 roku dostępu do usług szerokopasmowych dla 90% mieszkańców i 100% instytucji publicznych i przedsiębiorców. W 2010 roku został zakończony projekt pn. „Wprowadzenie elektronicznego obiegu

dokumentów oraz udostępnienie usług elektronicznych on-line i organizacja PIAP” dla ludności gminy Ostrówek, jak również podjęto prace przy budowie wieży stacji bazowej L 19 C dla potrzeb szerokopasmowego Internetu z przyłączami energetycznymi w miejscowości Dębica. Należy to nadmienić, że pod koniec miesiąca lipca 2013 r. na terenie gminy została uruchomiona „Regionalna Sieć Szerokopasmowa Lublin Północny-Wschód”. W gminie nadajniki rozmieszczone są w następujących miejscowościach: Leszkowice (budynek szkoły), Ostrówek-Kolonia (budynek gimnazjum), Żurawiniec (budynek OSP), Tarkawica (budynek OSP) oraz Dębica (budynek OSP). Zasięg Internetu to 300 metrów od nadajnika (promień). Prędkość to 512 Kb/s czyli (0.5 Mb/s).

Zaopatrzenie w wodę

Długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosiła 73,4 km, z 1052 przyłączami do budynków. W gminie zwodociągowane są wszystkie sołectwa. Źródłem wody pitnej w zdecydowanej większości są wody podziemne zalegające w utworach poziomu kredowego, sporadycznie są to również wody występujące w utworach poziomu trzeciorzędu i czwartorzędu. Eksploatowane są trzy ujęcia wody. Ujęcie wody w Leszkowicach o docelowej przepustowości 600 m³/h zaopatruje w wodę mieszkańców wsi Leszkowice, natomiast z ujęcia wody Ostrówek - Kolonia (docelowa przepustowość 1207,2 m³/h) korzystają mieszkańcy wsi środkowej części gminy. Północna część gminy zaopatrywana jest z ujęcia wody w Dębicy o wydajności 448,8 m³/h. Eksploatowane ujęcia wody posiadają znaczne rezerwy w zakresie możliwości poboru wody. Wszystkie ujęcia posiadają wyznaczone zgodnie z ustawą Prawo wodne strefy ochrony bezpośredniej ujęć wody. Ze względu na pokrycie warstwy wodonośnej nieprzepuszczalną warstwą gruntu nie było potrzeby wyznaczania strefy ochrony pośredniej ujęć wody w w/wym. miejscowościach.

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

W gminie funkcjonują dwie nowe oczyszczalnie ścieków mechaniczno – biologiczne: w Leszkowicach – o przepustowości 100 m³/d oraz w Ostrówku – Kolonii o przepustowości 110 m³/d. Wraz z budową oczyszczalni wybudowano 18,2 km sieci kanalizacyjnej²⁵. W sieć kanalizacyjną wyposażone zostały jedynie 3 miejscowości tj. Leszkowice, Cegielnia i Ostrówek – Kolonia. Są to obszary występowania zwiększonego ruchu budowlanego. Stopień skanalizowania gminy określony za pomocą wskaźnika udziału korzystających z instalacji kanalizacyjnej waha się w granicach 35 - 36%. Pomimo, zrealizowania wymienionych inwestycji należy stwierdzić, iż za wzrostem sieci wodociągowej nie nadąża rozwój sieci kanalizacyjnej. Uzupełnieniem istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej są zbiorniki bezodpływowe, których na terenie gminy funkcjonuje aż 450 (w 42% gospodarstw). Rozproszona zabudowa, rozdrobnione gospodarstwa oraz brak środków finansowych na budowę kanalizacji sanitarnej nie stwarzają możliwości do budowy zbiorowych systemów odprowadzenia i oczyszczania ścieków, co stanowi w dalszym ciągu istotne zagrożenie dla środowiska przyrodniczego poprzez dużą liczbę nieoczyszczonych ścieków wprowadzanych do gleby i wód.

W gminie funkcjonują dwie przydomowe, indywidualne, ekologiczne oczyszczalnie ścieków w Dębicy. W celu realizacji zadań wynikających z Traktatu Akcesyjnego, w zakresie wyposażenia w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków komunalnych, zgodnie z ustawą Prawo wodne sporządzony został „Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych” (KPOŚ). Gmina Ostrówek, nie została zakwalifikowana do obszarów zdefiniowanych jako aglomeracje, które winny zostać wyposażone w system kanalizacji zbiorczej dla ścieków komunalnych, zakończony oczyszczalnią ścieków, z uwagi na niską gęstość zaludnienia oraz niewielką koncentrację działalności gospodarczej. Niemniej jednak, brak obecności gminy w wykazie aglomeracji nie narusza obowiązku gminy w zakresie zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty, w szczególności kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych.

²⁵ Dane Rocznik statystyczny województwa lubelskiego. Podregiony, powiaty, gminy WUS Lublin 2012r.;

Gospodarka odpadami

Na terenie gminy istnieje nieczynne gminne wysypisko śmieci we wsi Luszawa, które zostało zrehabilitowane w 2012 roku. Należy podkreślić, że zlikwidowano i zrehabilitowano dawne dzikie składowiska odpadów będące wyrobiskami poeksploatacyjnymi piasku (w Tarkawicy, Luszawie, Ostrówku i Antoniówce).

Na terenie gminy funkcjonuje zorganizowany system odbioru odpadów komunalnych z gospodarstw domowych oraz z innych źródeł. Powstające odpady są odbierane przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Lubartowie. W gminie został rozwiązany problem segregacji odpadów, polegający na wyposażeniu gospodarstw domowych w pojemniki na poszczególne rodzaje odpadów. Pojemniki te dostarcza Zakład Gospodarki Komunalnej w Lubartowie.

Od 2011 roku gmina realizuje projekt usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, który jest dotowany ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie.

Gazyfikacja

W gminie Ostrówek brak jest sieci gazowej. Opracowany został program gazyfikacji gminy siecią średniego ciśnienia od projektowanej stacji redukcyjnej w okolicach Kocka. Budynki mieszkalne ogrzewane są węglem i drewnem. Istniejące kotłownie modernizuje się wymieniając kotły na opalane lekkim olejem opałowym lub gazem propan - butan.

Uwarunkowania i wnioski wynikające ze stanu wyposażenia w elementy infrastruktury technicznej

Z uwagi na podstawowy czynnik dezaktualizacji obecnej polityki przestrzennej gminy, jakim była decyzja o zmianie lokalizacji budowy regionalnego portu lotniczego, przewidywane inwestycje z zakresu infrastruktury komunalnej dla planowanego lotniska jak: ujęcie wody, oczyszczalnia ścieków wraz z kompleksem urządzeń do oczyszczania i retencjonowania wód opadowych oraz zaopatrzenia w gaz zostały zaniechane. Niewielkie odcinki sieci kanalizacyjnej, brak przydomowych, ekologicznych oczyszczalni ścieków w gminie przy równoczesnym pełnym zwodociągowaniu gminy stanowi duże zagrożenie dla wód powierzchniowych i podziemnych, stąd też konieczne jest wdrożenie programu sanitacji gminy i uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej. Zakładana poprawa warunków życia mieszkańców oraz uwarunkowania ekologiczne tj.: ochrona powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniami, będzie wymuszać realizację gazyfikację wszystkich wsi na obszarze gminy (zgodnie z posiadany programem). Przy powiększaniu terenów pod zabudowę mieszkaniową w poszczególnych miejscowościach lub przy realizacji większych inwestycji będzie istniała konieczność budowy nowych stacji 15/04 kV oraz odcinków linii średniego i niskiego napięcia. Zakłada się, że pożądanym kierunkiem rozwoju energetyki będzie wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii, jak również realizacja inwestycji z zakresu OZE.

Uwarunkowania wynikające z założeń przeznaczenia terenów

Strategiczną politykę przestrzenną gminy, kierunki zmian w zagospodarowaniu przestrzeni określa studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Z kolei przeznaczenie terenów na różne formy użytkowania i zagospodarowania określają miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego z zachowaniem wymogu zgodności z przyjętą przez samorząd gminy polityką przestrzenną.

Obecnie w gminie Ostrówek funkcjonuje 1 miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Plan miejscowy został opracowany dla realizacji Regionalnego Portu Lotniczego „Lublin – Niedźwiada” wraz z terenami około lotniskowymi i powiązanymi elementami infrastruktury technicznej.

Uwarunkowania wynikające ze stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

Zgodnie z obowiązującą ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w planie miejscowym „określa się obowiązkowo” zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego”. W związku z tym, że plan miejscowy musi być zgodny ze studium, w konsekwencji w studium należy uwzględnić uwarunkowania wynikające ze „... stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony”.

Głównym kierunkiem regionalnej polityki przestrzennej jest budowa konkurencyjnych struktur funkcjonalno-przestrzennych, co wymaga przyjęcia naczelnych zasad zagospodarowania przestrzennego takich jak: rozwój zrównoważony, wielofunkcyjność rozwoju struktur przestrzennych oraz ład przestrzenny. Powyższe założenia winny być realizowane poprzez:

- kompleksowe opracowywanie planów zagospodarowania przestrzennego dla wybranych obszarów gminy;
- eliminacja konfliktów przestrzennych;
- kształtowanie indywidualnej i harmonijnie współgrającej z tradycją i charakterem gminy zabudowy;
- zapobieganie nadmiernemu i nieuzasadnionemu rozpraszaniu zabudowy z jednoczesną rewitalizacją najwartościowszych jej elementów;
- ochronę przed zainwestowaniem obszarów czynnych przyrodniczo, spełniających rolę ochronną i krajobrazową.

W celu uzyskania widocznego podniesienia poziomu ładu przestrzennego i estetyki realizowane zespoły zabudowy jednorodzinnej wymagają przestrzegania:

- ustaleń dotyczących parametrów technicznych ulic;
- linii zabudowy;
- parametrów technicznych obiektów i działek budowlanych określanych we wskazaniach warunków zabudowy, tzn. wysokości obiektów, kształtu dachu, intensywności zabudowy, formy ogrodzeń, frontu działek, dopuszczalnych form zabudowy działek, uzbrojenia komunalnego.

Ogólne wytyczne dla kształtowania ładu przestrzennego zawarte zostały w części II „Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy” oraz w „Miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego” w poszczególnych rozdziałach, jak również w ustaleniach dla poszczególnych form zagospodarowania terenów wskazanych na rysunku Zmiany Studium.

Bilans uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy Ostrówek

Synteza uwarunkowań

Gmina Ostrówek dysponuje dość dużym potencjałem umożliwiającym dalszy jej rozwój, ale jednocześnie posiada ograniczenia potencjalnego rozwoju. W otoczeniu występują zarówno korzystne czynniki zewnętrzne, jak i stanowiące barierę dla dalszego rozwoju.

Długofalowe planowanie rozwoju ma szczególne znaczenie dla ukierunkowania bieżącej działalności samorządów gminnych. Dla rozwiązywania problemów społecznych i gospodarczych właściwe jest wykorzystanie zasobów przestrzeni gminy. Rozwój równoważący sferę środowiskową, społeczną i gospodarczą, odbywający się bez degradacji środowiska ma szczególne znaczenie na terenie

gminy Ostrówek, gdzie znaczną część obszaru zajmują: obszar NATURA 2000, proponowany do ochrony Tyśmienicki Obszar Chronionego Krajobrazu oraz korytarz ekologiczny o randze krajowej - dolina Wieprza. Kierunek przemian prowadzący do podniesienia jakości życia społeczności lokalnych z wyłączeniem degradacji środowiska, przyjazny środowisku i ludziom spełnia rozwój zrównoważony jako podstawa dla przyjętych w studium rozwiązań przestrzennych.

Wśród uwarunkowań zewnętrznych korzystnym czynnikiem jest położenie gminy w ponadlokalnym systemie przyrodniczo-ochronnym tj.:

- obszar specjalnej ochrony ptaków „Dolina Tyśmienicy”,
- projektowany Tyśmienicki Obszar Chronionego Krajobrazu obejmujący dolinę rzeki Tyśmienica oraz lasy wschodniej części gminy wchodzące w skład kompleksu Lasów Czemiernickich;
- korytarz ekologiczny o randze krajowej - dolina rzeki Wieprz.

Walory przyrodnicze oraz położenie drogi wojewódzkiej nr 815 i przewidywanej realizacji drogi ekspresowej S19 przebiegającej w bliskim sąsiedztwie przez gminę Lubartów są m.in. ważnymi uwarunkowaniami dla rozwoju gospodarczego. Droga będzie prowadzić od przejścia granicznego w Kuźnicy Białostockiej do przejścia granicznego w Barwinku, co może stwarzać korzystne warunki do rozwoju funkcji turystycznej na terenie gminy.

Rozwój turystyki uwarunkowany jest również wymogami ochrony, nałożonymi przez poszczególne formy ochrony przyrody. Może prowadzić to do konfliktu interesów społeczności lokalnej, chcącej realizować cele działalności gospodarczej i organów administrujących terenami chronionymi. Zwłaszcza północna część gminy Ostrówek objęta jest wysoką rangą ochronną w zakresie przyrody i krajobrazu, co narzuca specjalne wymagania dla polityki przestrzennej gminy.

W ramach uwarunkowań wewnętrznych wyróżnić można uwarunkowania, które pobudzają rozwój, ograniczają go oraz takie, które stanowią kwestie konfliktowe. Wśród elementów, które warunkują dalszy rozwój gminy należy wyróżnić dość dobrze rozwiniętą sieć osadniczą z centrum usługowym we wsi Ostrówek - Kolonia, ośrodkiem wspomagającym ośrodek gminny w Leszkowicach, wysokie walory przyrodnicze, zróżnicowaną szatę roślinną, dość dużą powierzchnię terenów leśnych oraz urozmaiconą rzeźbę terenu (strefa krawędziowa doliny Wieprza). Do czynników pozytywnych należą również zasoby kulturowe. W zakresie uwarunkowań gospodarczych ważną kwestią dla rozwoju stanowić może wzrastająca dostępność do usług, znaczący, skoncentrowany przestrzennie zasób terenów inwestycyjnych w miejscowości Leszkowice, stanowiących w przewadze własność Samorządu Województwa Lubelskiego, w mniejszości własność Skarbu Państwa i osób prywatnych, możliwość współpracy z zapleczem badawczo-rozwojowym na terenie Lublina i Świdnika w zakresie rozwoju firm stosujących nowoczesne technologie.

Gmina posiada doskonale warunki do prowadzenia gospodarki rybackiej. We wsi Dębica na powierzchni ok. 50ha stawów stanowiących własność gminy produkuje się narybek: karpia, karasia, jazia i sandacza. Przynależność gminy do Lokalnej Grupy Rybackiej (LGR) „W dolinie Tyśmienicy i Wieprza” pozwoli w najbliższym czasie na wsparcie prowadzenia działań ukierunkowanych na rozwój branż związanych z gospodarką rybacką jak również rewitalizacja miejscowości w zrzeszonych gminach w LGR, organizowanie kół zainteresowań dla dzieci i młodzieży, budowa przystani, kąpielisk, tras turystycznych, łowisk dla wędkarzy, dróg dojazdowych do miejsc objętych inwestycją.

W warunkach społeczno-gospodarczych gminy Ostrówek rozwój funkcji turystycznej może stać się czynnikiem aktywizacji obszaru i źródeł dochodów ludności. Czynnikiem ograniczającym obecnie wykorzystanie walorów turystycznych gminy jest niedostateczny poziom rozwoju bazy turystycznej, w tym zwłaszcza noclegowej i gastronomicznej. Istotę przydatności obszaru gminy Ostrówek do rozwoju funkcji turystycznej stanowi dostępność rzek – Wieprza (zaliczanego do I kategorii

przydatności turystycznej) i Tyśmienicy (do II) oraz występowanie obszarów przyrodniczych o ponadprzeciętnych walorach krajoznawczych i wypoczynkowych. Ponadprzeciętnymi walorami krajobrazowymi charakteryzują się tereny dolinne rzek: Wieprza i Tyśmienicy (naturalny charakter i meandry rzeczne) oraz Lasy Czemiernickie.

Obszary wyżej wymienione posiadają predyspozycje do rozwoju rekreacji i turystyki, skierowanej zwłaszcza na agroturystykę i inne formy turystyki kwalifikowanej, w tym turystykę pieszą, rowerową, wędkarstwo, myślistwo, jazdę konną, sporty wodne (kajakarstwo) oraz rozwój indywidualnej zabudowy letniskowej i rekreacyjnej (Dębica) i przekształcenie istniejącego zagospodarowania (opuszczone siedliska) pod zabudowę letniskową (Tarkawica - Zabagnie, Żurawiniec, Luszawa, Leszkowice). Najciekawsza pod względem krajobrazowym jest największa i najliczniejsza wieś Leszkowice, położona w strefie krawędziowej doliny rzeki Wieprz. Posiada dobrze zachowany zwarty wielodrożnicowy układ urbanistyczny. Na jej terenie znajdują się dobrze zachowane domy drewniane o charakterystycznym dla tej części województwa detalu i formie architektonicznej oraz kościoł z początku XX wieku.

Natomiast w zakresie infrastruktury ważną rolę pełni wysoki stopień zwodociągowania gminy oraz dwie oczyszczalnie ścieków i zorganizowany system gospodarowania odpadami. Szansą dla rozwoju gminy jest przede wszystkim kierunek rozwoju gospodarki rolnej oraz turystyki i rekreacji, jednakże działalność ta wiąże się jednak z zainwestowaniem w infrastrukturę turystyczną.

Wśród uwarunkowań sprzyjających dla dalszego rozwoju gminy znajdują się kwestie dotyczące złóż kopalin, zwłaszcza wstępnie rozpoznanych złóż bursztynu.

Za czynniki, które mogą ograniczać rozwój gminy należy uznać przede wszystkim: niezbyt korzystną strukturę wieku ludności, niski poziom wykształcenia ludności, znaczny poziom bezrobocia, trudną sytuację ekonomiczną mieszkańców. Wśród uwarunkowań gospodarczych za negatywne dla rozwoju można uznać mało sprzyjające warunki dla rolnictwa (niska produkcja towarowa rolnicza czy trudność w zagospodarowaniu surowców rolniczych). Negatywnie skutkować z pewnością może niezadowolający system gospodarki ściekowej.

CZEŚĆ II

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY OSTRÓWEK

1. Funkcje gminy, cele rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy

Z analiz dokumentów strategicznych gminy Ostrówek wynika, iż w obszarze gminy występuje bardzo niekorzystna struktura gospodarki lokalnej, która zdominowana jest przez rozdrobnione i nisko dochodowe rolnictwo, niezadowalający stan infrastruktury społecznej oraz technicznej. Należy tu podkreślić, że gmina dysponuje znaczącymi potencjałami rozwojowymi, które jeśli zostaną właściwie wykorzystane mogą w znaczący sposób przyczynić się do podniesienia jej atrakcyjności.

Zgodnie z przyjętymi celami rozwojowymi w „Aktualizacji Strategii rozwoju gminy Ostrówek”, podstawowym celem rozwoju jest uzyskanie takiej struktury, która w harmonijny i zrównoważony sposób wykorzysta własne zasoby oraz walory przyrodnicze i kulturowe, do poprawy warunków życia ludności. Tak więc, wiodącym celem rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy jest **podniesienie jakości życia ludności poprzez zrównoważony rozwój gospodarczy przy jednoczesnym zachowaniu zasobów i walorów środowiska kulturowego oraz trwałości funkcjonowania procesów przyrodniczych**. Gmina powinna wykreować swój wizerunek – jako gminy rozpoznawalnej pod względem funkcji gospodarczych oraz ekologicznych produktów rolniczych. Natomiast głównym zadaniem winna stać się rozwój przedsiębiorczości na terenach polotniskowych, modernizacja i przekształcenia gospodarki rolnej w celu jej unowocześnienia i wzmocnienia konkurencyjności, a także rozwój różnych form turystyki.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest dokumentem określającym przestrzenny wymiar polityki, zmierzającej do osiągnięcia określonych celów rozwoju gminy. Zakłada się, że realizacja strategii polityki przestrzennej będzie opierać się na następujących priorytetach:

- rozwój przestrzenny miejscowości Leszkowice jako ośrodka koncentracji inwestycji;
- rozwój Ostrówka – Kolonii jako atrakcyjnego ośrodka administracyjno - usługowego i centrum kulturalno – turystycznego;
- przekształcanie istniejącego zagospodarowania w zabudowę agroturystyczno - letniskową w strefie naddolinnej Tyśmienicy i Wieprza z wykreowaniem stanowisk archeologicznych na organizowanie „pikników archeologicznych”;
- wykorzystanie walorów doliny Wieprza i Tyśmienicy oraz walorów kompleksów leśnych Lasów Czemiernickich do rozwoju turystyki kwalifikowanej powiązanej z istniejącymi i projektowanymi szlakami rowerowymi, a także udostępniania brzegów rzek poprzez budowę infrastruktury turystycznej (pomostów, przystani kajakowej, stanic wodnych);
- poprawę estetyki i walorów kulturowo - krajobrazowych osadnictwa oraz kształtowanie przestrzeni publicznych.

Realizacja założeń polityki przestrzennej winna zmierzać w kierunku:

- kształtowania ładu przestrzennego poprzez ochronę terenów otwartych i struktury terenów zabudowanych tj. zachowania zwartego układu osadniczego terenów wiejskich - rozwoju sieci osadniczej w oparciu o wyznaczone obszary zabudowy z możliwością realizacji funkcji agroturystycznej i letniskowej;
- harmonizowania struktury przestrzennej gminy w aspekcie racjonalnego wykorzystania jej zasobów dla poprawy warunków zamieszkiwania, pracy i odpoczynku;
- wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich;

- aktywizacji gospodarczej i rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy, poprzez zagospodarowanie terenów przemysłowych i przemysłowo – składowo - usługowych głównie w miejscowościach: Leszkowice, Ostrówka oraz w Jeleniu;
- podniesienia standardu obsługi ludności poprzez rozwój i wzbogacenie funkcji mieszkalno - usługowych, rozbudowę i modernizację bazy lokalowej usług publicznych i komercyjnych oraz wyposażenie terenów zabudowy w urządzenia komunalne i infrastrukturę techniczną;
- poprawy efektywności wykorzystania terenów budowlanych poprzez zagospodarowanie terenów polotniskowych, baz obsługi rolnictwa i tzw. pustostanów;
- ochrony wartości przyrodniczych powiązanej z rozbudową systemu obszarów chronionych europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000 i krajowej ECONET-PL;
- ochrony walorów środowiska przyrodniczego i zasobów wód podziemnych wynikającej z uwarunkowań regionalnych, kształtowania racjonalnej gospodarki wodno – ściekowej i gospodarki odpadami, uwzględniającej podatność środowiska i krajobrazu na degradację;
- ochrony krajobrazu kulturowego oraz kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu z uwzględnieniem wymogów zachowania walorów dziedzictwa kulturowego;
- rozwoju sieci i urządzeń infrastruktury technicznej dla poprawy obsługi mieszkańców gminy w sposób nie wpływający ujemnie na środowisko przyrodnicze;
- racjonalnego wykorzystania walorów i zasobów gminy, kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy w zgodzie z naturalnymi predyspozycjami, harmonizowania celów ochronnych, ekonomicznych i społecznych na zasadzie zrównoważonego rozwoju.

2. Ogólne zasady polityki przestrzennej gminy

Diagnoza stanu zagospodarowania przestrzennego obszaru gminy oraz jego uwarunkowań pozwala na określenie podstawowych zasad kształtowania i rozwoju struktury przestrzennej tych terenów. W *Zmianie* Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przyjęto zasady długookresowej polityki przestrzennej, służące zapewnieniu zrównoważonego rozwoju tj.:

- zharmonizowania w obszarze gminy funkcji osadniczych z aktywizacją gospodarczą, rozwojem gospodarki rolnej oraz wykorzystaniem predyspozycji dla agroturystyki i funkcji letniskowych;
- ochronę i odtworzenie połączeń pomiędzy obszarami o znaczącej funkcji środowiskowej;
- zakaz podejmowania działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru specjalnej ochrony ptaków „Dolina Tyśmienicy”, w szczególności mogących pogorszyć właściwy stan ochrony siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, wpływać negatywnie na gatunki dla których ochrony został wyznaczony obszar NATURA 2000, a także pogorszyć integralność obszaru NATURA 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami;
- dopuszcza się realizację przedsięwzięć zaliczanych do mogących znacząco oddziaływać na środowisko pod warunkiem braku znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko;
- niedopuszczanie do lokalizowania w najbliższym otoczeniu terenów i obiektów o najwyższych wartościach przyrodniczych, krajobrazowych i ekologicznych wszelkich form użytkowania terenu zagrażających równowadze środowiska;
- poprawę sprawności funkcjonowania struktur i układów przestrzennych, głównie poprzez rozwój infrastruktury technicznej i społecznej;
- tworzenie sieciowych układów przestrzennych sprzyjających rozwojowi gospodarczemu i społecznemu;

- zabezpieczenie rezerw terenowych dla przyszłego rozwoju.

3. Kierunki kształtowania i rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy i rozwoju przestrzennego stymulowane są przez liczne uwarunkowania, z których do głównych należą:

- wytyczne z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego przyjętego przez Sejmik Województwa Lubelskiego Uchwałą Nr XLV/597/02 z dnia 29 lipca 2002 r. z późn. zm.;
- ustalenia dotychczas obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ostrówek przyjęte przez Radę Gminy Ostrówek Uchwałą Nr XV/72/2004 z dnia 25 września 2004 r.;
- ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego Regionalnego Portu Lotniczego „Lublin – Niedźwiada” przyjęty Uchwałą Nr XXI/111/2005 Rady Gminy Ostrówek z dnia 28 czerwca 2005 roku;
- wnioski wynikające z opracowania ekofizjograficznego opracowanego na potrzeby zmiany Studium;
- ocena projektu zmiany Studium przeprowadzona w prognozie oddziaływania na środowisko;
- położenie gminy na tle ponadlokalnych systemów ochrony przyrody i krajobrazu;
- istniejący stan zagospodarowania przestrzennego gminy;
- istniejąca infrastruktura techniczna i komunikacja;
- stan rozwoju gospodarki;

oraz ustalenia innych dokumentów planistycznych i programowych:

- Zmiana Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (projekt);
- Program Ochrony Środowiska Województwa Lubelskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019 przyjęty przez Sejmik Województwa Lubelskiego Uchwałą Nr XXIV/398/2012 z dnia 30 lipca 2012 r.;
- Plan Gospodarki Odpadami Dla Województwa Lubelskiego 2017 przyjęty przez Sejmik Województwa Lubelskiego Uchwałą Nr XXIV/396/2012 z dnia 30 lipca 2012 r.;
- Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami w województwie lubelskim na lata 2011-2014 przyjęty przez Sejmik Województwa Lubelskiego Uchwałą Nr IX/122/2011 z dnia 30 maja 2011 r.;
- Program Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego (2013).

Analiza uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy Ostrówek i przyjęty cel rozwoju stanowią podstawę do sformułowania kierunków kształtowania struktury przestrzennej, w ramach, których wskazano główne kierunki i wskaźniki ich zagospodarowania. Polityka kształtowania struktury przestrzennej gminy zakłada racjonalne wykorzystanie przestrzeni.

Tereny te wydzielono biorąc pod uwagę:

- istniejący sposób zagospodarowania i użytkowania terenu;
- uwarunkowania ekofizjograficzne, w tym przydatność terenów dla zagospodarowania przestrzennego;

- *Przyrodniczy System Gminy (SPG); którego osnowę tworzą doliny rzeki Wieprz i Tyśmienica, OSO „Dolina Tyśmienicy” oraz projektowany Tyśmienicki Obszar Chronionego Krajobrazu;*
- *cechy i walory środowiska przyrodniczego;*
- *optymalne ze względu na ochronę walorów i wykorzystanie zasobów przyrodniczych sposoby zagospodarowania;*
- *kierunki przemian sposobów użytkowania wynikające z aktualnych procesów społeczno – gospodarczych zachodzących na terenie gminy;*
- *przeznaczenie terenów w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego;*
- *inne uwarunkowania formalne zagospodarowania obszaru;*
- *cele ochrony obszarów o znaczącej funkcji środowiskowej i zachowanie lub kształtowanie połączeń pomiędzy nimi;*
- *ograniczenia w zagospodarowaniu wynikające z reżimów ochrony obszarów o znaczącej funkcji środowiskowej oraz ochrony krajobrazu kulturowego i otwartego.*

Główne elementy struktury funkcjonalno-przestrzennej

- *ośrodek gminny podlegający rozbudowie i modernizacji. Na terenach rozwojowych zakłada się możliwość lokalizacji większych obiektów handlowo-usługowych wymagających obsługi parkingowej oraz lokalizacji budownictwa mieszkaniowego. Centrum ośrodka gminnego powinno uzyskać nową, atrakcyjną i formę, dostosowaną do obsługi mieszkańców gminy i przybywających turystów oraz wszystkich rozwojowych funkcji gospodarczych;*
- *sieć osadnicza rozwijająca się w oparciu o wyznaczone obszary zabudowy z możliwością realizacji funkcji agroturystycznej i letniskowej;*
- *wielofunkcyjna strefa rozwoju przedsiębiorczości wraz z towarzyszącymi usługami oraz urządzeniami technicznym w miejscowości Leszkowice;*
- *tereny rekreacji i turystyki obejmujące: tereny dolinne Tyśmienicy i Wieprza oraz Lasy Czemiernickie;*
- *obszary objęte ochroną prawną na podstawie przepisów odrębnych;*
- *tereny usługowe, usługowo-produkcyjne, produkcyjne i przemysłowo-składowe winny rozwijać się głównie w miejscowościach: Ostrówek i Jeleń;*
- *zmodernizowany i rozbudowany system komunikacyjny gminy obejmujący:*
  - *układ drogowy (drogę wojewódzką, drogi powiatowe i gminne);*
  - *układ ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych.*

Wzajemne relacje i powiązania wymienionych wyżej elementów struktury funkcjonalnej gminy określają kierunki i kształt rozwoju przestrzennego gminy. Dla wyróżnionych głównych elementów struktury funkcjonalno - przestrzennej powinna być przyjęta, odpowiednia do stanu zagospodarowania lub przydatności terenów do zabudowy polityka przestrzenna oraz związane z nią działania wynikające z przepisów odrębnych. Polityka ta, wyrażona w niniejszej *Zmianie Studium*, przez określenie funkcji, jakie mogą być realizowane w poszczególnych obszarach, jak i przez określenie zasadniczych cech i warunków zagospodarowania przestrzennego tych obszarów, realizowana być musi przez sporządzanie niezbędnych opracowań planistycznych.

3.1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenu

Z uwagi na fakt, że podlegające obecnej zmianie Studium było sporządzone w szczególności na potrzeby realizacji zadania Samorządu Województwa Lubelskiego pn. Budowa

Międzynarodowego Portu Lotniczego Lublin – Niedźwiada z lokalizacją na terenie gmin Ostrówek i Niedźwiada, znacząca część terenów przeznaczona została pod tę inwestycję. W wyniku rezygnacji z realizacji lotniska regionalnego uwolniona została rezerwa terenów inwestycyjnych o powierzchni ponad 200 ha. Należy przy tym zauważyć, że wycofanie się z realizacji lotniska regionalnego wywołało zasadnicze zmiany w przestrzeni gminy. Dotyczą one w szczególności terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, zabudowę przeznaczoną pod funkcje usługowe, produkcyjne, składy i magazyny oraz infrastrukturę techniczną. Stąd też wskazuje się nowy sposób zagospodarowania tego obszaru. Dla terenów wyznaczonych w Zmianie Studium określono główne funkcje, kierunki i standardy zagospodarowania terenu. Standardy urbanistyczne powinny być przestrzegane przy formułowaniu polityk przestrzennych i strategii rozwoju czy też przy sporządzaniu planów zagospodarowania. Określone parametry powinny stosować się do zasad zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego.

Zakłada się, że na obszarze gminy Ostrówek rozwijać się będzie:

- **przedsiębiorczość, w tym przemysł i usługi**, obejmujące zróżnicowane usługi komercyjne, składowo - magazynowe, działalność baz technicznych, urzędzeń i usług obsługi rolnictwa;
- **osadnictwo** poprzez przekształcenia i uzupełnienie zabudowy i usług w istniejących terenach zainwestowanych oraz na wyznaczonych w Zmianie Studium terenach przeznaczonych pod budownictwo;
- **gospodarka rolna**, która winna być skoncentrowana na modernizacji i rozwoju zabudowy zagrodowej, jej zaplecza i wyposażenia gospodarczego, a także na przekształceniach w strukturze i kierunkach rolnictwa;
- **wykorzystanie złóż kopalin** poprzez wydobywanie dla potrzeb gospodarczych udokumentowanych złóż piasku, żwiru, surowców ilastych ceramiki budowlanej, a w szczególności złóż bursztynu;
- **gospodarka rybacka** poprzez wykorzystanie istniejących kompleksów stawów i zbiorników wodnych do hodowli ryb na cele chowu narybku, konsumpcyjne oraz potrzeby turystyki i rekreacji;
- **turystyka** poprzez promocję walorów kulturowo - krajobrazowych i rozwój zróżnicowanych funkcji turystycznych.

Główne zmiany w strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy dotyczą rozwoju przemysłu i usług na terenach przeznaczonych w obowiązującym dotychczas studium pod funkcję lotniska regionalnego wraz z zapleczem usługowo-przemysłowym (tereny polotniskowe) w miejscowości Leszkowice, które powinny skutkować dostosowywaniem skali rozwoju osadnictwa do wyznaczonych, nowych kierunków rozwoju przestrzennego i gospodarczego.

W ramach terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową na podstawie obowiązującego Studium, występuje ponad 650 ha rezerw terenowych jeszcze nie zabudowanych. Zakłada się, że w perspektywie długookresowej tak duża rezerwa terenowa pod budownictwo mieszkaniowe nie będzie wykorzystana.

W Zmianie Studium wskazuje się na konieczność uwolnienia części terenów przeznaczonych pod:

- zabudowę mieszkaniową w miejscowościach: Tarkawica (część wschodnia), obręb Wygon, Żurawiniec – Kolonia, Dębica – Kolonia, Luszawa, Ostrówek, Ostrówek – Kolonia, Kamienowola oraz Leszkowice;
- zabudowę przeznaczoną pod funkcje usługowe, produkcyjne, składy i magazyny na obszarach wsi Cegielnia, Antoniówka, Ostrówek – Kolonia i Leszkowice (część zachodnia).

Funkcje mieszkaniowe oraz usługowe realizowane w formie adaptacji istniejącej zabudowy zagrodowej, uzupełnianej zabudową mieszkaniową oraz usługową o charakterze ekstensywnym powinny być skupiane przede wszystkim na terenach obecnie zurbanizowanych oraz przewidywanych na cele mieszkaniowo - usługowe. Funkcje mieszkaniowe oraz usługowe realizowane w formie adaptacji istniejącej zabudowy zagrodowej i uzupełnienie jej zabudową mieszkaniową o charakterze ekstensywnym oraz usługową, w odniesieniu do terenów zlokalizowanych w obszarach położonych w projektowanym Tyśmienickim Obszarze Chronionego Krajobrazu mogą być realizowane pod warunkiem ograniczenia sposobu użytkowania wynikające z przepisów odrębnych.

Kształtując sieć osadniczą obszaru, należy uwzględnić potrzebę zapewnienia mieszkańcom odpowiedniego dostępu do usług, w tym usług sektora publicznego. Ostrówek - Kolonia jest wielofunkcyjnym ośrodkiem obsługi ludności gminy, konieczne jest jednak stopniowe, na miarę możliwości wzmacnianie funkcji usługowych na terenie gminy (w szczególności we wsi Leszkowice, Tarkawica i Cegielnia), co powinno znaleźć wyraz w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Nowa zabudowa mieszkaniowo-usługowa wykraczająca poza tereny wskazane powyżej, powinna być lokalizowana w rejonie głównych ciągów komunikacyjno - infrastrukturalnych, w szczególności we wsi Leszkowice i Tarkawica (część zachodnia) jako tereny potencjalnego rozwoju funkcji mieszkaniowych i mieszkaniowo - usługowych.

Funkcje usługowe o charakterze niewymagającym stałego pobytu ludzi mogą być rozwijane na terenie strefy gospodarczej we wsi Leszkowice. Funkcje usługowe o charakterze podstawowym, w tym obiekty oświatowe, ochrony zdrowia, administracji, powinny być rozwijane w miejscowości gminnej tj. w Ostrówku - Kolonii.

Funkcje terenu o charakterze przemysłowo-składowym, bądź infrastrukturalnym, należy zachować w istniejących lokalizacjach bez powiększania granic ich terenów. Tereny o charakterze przemysłowym (w tym przemysł energetyczny oparty na źródłach odnawialnych, wydobywczy związany z eksploatacją złoża bursztynu, spożywczy, drzewny, budowlany, kosmetyczny, farmaceutyczny, maszynowy) oraz z udziałem usług (usługi informatyczne, badawczo-rozwojowe, remontowo-budowlane, transportowe, itp.) wskazuje się lokalizować na terenach polotniskowych w miejscowości Leszkowice.

Na obszarach objętych ochroną prawną na podstawie przepisów odrębnych oraz cechujących się wysokimi walorami przyrodniczymi, należy realizować funkcje turystyczne w oparciu o istniejące gospodarstwa rolne, agroturystykę, domy letniskowe w obrębie istniejącej i projektowanej zabudowy. Natomiast w rejonach dolin rzek dopuszcza się lokalizację infrastruktury turystycznej związanej z turystyką wodną (m.in. stacje wodne, przystanie kajakowe itp.). Tereny leśne oraz przeznaczone do zalesienia, powinny pozostać w użytkowaniu leśnym lub pozostawać w formie przyrodniczo aktywnej.

Dopuszcza się wykorzystanie złóż kopalin poprzez wydobywanie dla potrzeb gospodarczych udokumentowanych złóż piasku, żwiru, surowców ilastych ceramiki budowlanej, a w szczególności złóż bursztynu. W granicach tych terenów dopuszcza się lokalizację obiektów budowlanych związanych z eksploatacją i przetwarzaniem kopalin, przy czym po zakończeniu eksploatacji obiekty te powinny zostać usunięte. Sposób zagospodarowania terenu powinien być dostosowany do potrzeb prowadzonej działalności i nie powinien powodować zagrożenia bezpieczeństwa na terenach sąsiednich. Zakłada się docelową rekultywację wyznaczonych obszarów górniczych – po zakończeniu eksploatacji poddanie procesowi przekształceń.

Znaczącą funkcją jest gospodarka rybacka, którą winno się rozwijać poprzez wykorzystanie istniejących we wsi Dębica stawów rybnych i zbiorników wodnych do produkcji narybku i hodowli

ryb. Oprócz produkcji narybku i hodowli ryb, stawy rybne i zbiorniki wodne winny być wykorzystywane na potrzeby turystyki i rekreacji poprzez budowę przystani czy łowisk dla wędkarzy.

Wyznacza się obszar, na którym rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii – farmę fotowoltaiczną w Leszkowicach.

3.2. Parametry i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy

Przy kształtowaniu nowej zabudowy obowiązują:

Parametry i wskaźniki zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej z dopuszczeniem nieuciążliwych usług

Parametry i wskaźniki zabudowy jednorodzinnej

- minimalna powierzchnia dla działek nowowydzielanych - 1000 m²;
- minimalna szerokość działek nowowydzielanych - 20 m;
- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – w granicach 50 - 55%;
- max. ilość kondygnacji dla budynku mieszkalnego - 2, w tym poddasze użytkowe;
- max. wysokość zabudowy budynku mieszkalnego - 9 m (do dwóch kondygnacji nadziemnych);
- maksymalna wysokość zabudowy mieszkaniowo-usługowej - do 12 m;
- max. ilość kondygnacji dla budynku gospodarczego - 1;
- dla zabudowy mieszkaniowo - usługowej – co najmniej 30% powierzchni poszczególnych działek powinno stanowić powierzchnię terenu biologicznie czynnego;

Parametry i wskaźniki zabudowy zagrodowej

- minimalna powierzchnia dla działek nowowydzielanych – 2000 m²;
- minimalna szerokość działek nowowydzielanych - 25 m;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej - 40%;
- max. ilość kondygnacji dla budynku mieszkalnego w tym poddasze użytkowe - 2;
- max. ilość kondygnacji dla budynku gospodarczego - 1;
- max. wysokość zabudowy dla budynku mieszkalnego - 9 m.

Parametry i wskaźniki zabudowy usługowej – usług publicznych (oświaty, kultury, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa publicznego, administracji, itp.) i usług komercyjnych:

- zabudowa podstawowa – budynki usługowe, budynki składowo-magazynowe nie zaliczające się do grupy potencjalnie znacząco i zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz budynki inne, służące funkcjonowaniu zabudowy usługowej;
- dopuszcza się realizację w budynkach usługowych lokali mieszkalnych o powierzchni nie przekraczającej 30% powierzchni użytkowej budynku;

- dopuszcza się zagospodarowywanie terenów w celu tworzenia publicznych przestrzeni rekreacyjno – sportowo – wypoczynkowych;
- minimalna powierzchnia dla działek nowo wydzielanych dla usług komercyjnych – 1500 m²;
- minimalna powierzchnia dla działek nowo wydzielanych dla usług z zielenią urządzoną i usług publicznych – 2500 m² ;
- minimalna szerokość frontów działek nowo wydzielanych – 25 m;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej na terenach działek budowlanych – 30%, z wyłączeniem terenów rekreacyjno-sportowych;
- maksymalna wysokość budynku usługowego – 15 m;

Tereny przemysłowe i przemysłowo - usługowe

Parametry i wskaźniki zabudowy przemysłowej:

- zabudowa podstawowa – budynki produkcyjne, magazyny, składy i inne obiekty budowlane służące funkcji produkcyjnej;
- dopuszcza się lokalizację budynków, obiektów i urządzeń do produkcji energii elektrycznej i ciepła wykorzystujących odnawialne źródła energii;
- minimalna powierzchnia działek nowo wydzielanych – 5000 m²;
- minimalna szerokość frontów działek nowo wydzielanych – 40 m;
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 20%;
- maksymalna wysokość budynków – 18 m, wskazana wysokość nie obejmuje koniecznych elementów technologicznych, wynikających ze specyfiki branży i danego zakładu produkcyjnego;

Parametry i wskaźniki zabudowy przemysłowo-usługowej:

- zabudowa podstawowa – budynki produkcyjne, usługowe, magazyny, składy, budynki funkcji mieszanych, stacje paliw i inne obiekty budowlane służące funkcji produkcyjnej i usługowej;
- w ramach zabudowy usługowej dopuszcza się realizację usług wyłącznie komercyjnych;
- dopuszcza się lokalizację budynków, obiektów i urządzeń do produkcji energii elektrycznej i ciepła wykorzystujących odnawialne źródła energii;
- minimalna powierzchnia działek nowo wydzielanych – 2500 m²;
- minimalna szerokość frontów działek nowo wydzielanych – 30 m;
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 20%;
- maksymalna wysokość budynków – 16 m w przypadku budynków usługowych i 18 m w przypadku budynków produkcyjnych i magazynowych; wskazana wysokość nie obejmuje koniecznych elementów technologicznych, wynikających ze specyfiki branży i danego zakładu produkcyjnego;

Parametry i wskaźniki w obrębie terenów obiektów i urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii o mocy przekraczającej 100 kW:

- zabudowa podstawowa – obiekty i urządzenia produkcji energii elektrycznej i ciepła;

- minimalna powierzchnia działek nowo wydzielanych – 5000 m²;
- minimalna szerokość frontów działek nowo wydzielanych – 40 m;
- minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – 40%;
- maksymalna wysokość zestawu paneli słonecznych – 2 m;
- maksymalna wysokość budynków produkcyjnych 18 m, wskazana wysokość nie obejmuje koniecznych elementów technologicznych wynikających ze specyfiki branży.

Parametry i wskaźniki na terenach zabudowa usługowa z zakresu usług nauki i badawczo-rozwojowych

- zabudowa podstawowa – zabudowa usługowa z zakresu usług badawczo – rozwojowych i nauki;
- dopuszcza się lokalizację obiektów budowlanych służących realizacji funkcji podstawowej, terenów upraw doświadczalnych do celów badawczo – rozwojowych;
- minimalna powierzchnia działek budowlanych – 0,5 ha;
- minimalna szerokość frontów nowo wydzielanych działek budowlanych - 40 m,
- minimalna powierzchnia biologicznie czynna - 30%,
- maksymalna wysokość zabudowy - 16 m.

W ustaleniach Zmiany Studium do terenów wyłączonych z zabudowy wskazano:

- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO) „Dolina Tyśmienicy”;
- tereny otwarte o najwyższych walorach środowiska przyrodniczego, które tworzą strefę systemu ekologicznego gminy tzw. System Przyrodniczy Gminy (SPG);
- tereny szczególnego zagrożenia powodzią;
- obszary predestynowane do występowania ruchów masowych ziemi;
- strefa ekspozycji krajobrazowej;
- obszary gruntów rolnych;
- obszary gleb chronionych (III klasa bonitacyjna);
- tereny leśne oraz użytki zielone;
- tereny i obszary górnicze;
- wyrobiska poeksploatacyjne (Dębica – Kolonia, Leszkowice);
- doliny rzek, tereny wzdłuż cieków wodnych i rowów melioracyjnych.

Wyżej wymienione tereny podlegają ochronie planistycznej i zakazom lokalizacji zabudowy, a także określonym ograniczeniom w zakresie sposobu użytkowania. Ograniczenia obejmować mogą formy użytkowania stwarzające zagrożenia dla środowiska.

Realizacja wymagań w zakresie ładu przestrzennego, wiąże się z przestrzeganiem standardów w zabudowie i zagospodarowaniu nowo wyznaczonych terenów. Powinny one być ustalane w zmianach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, po rozpoznaniu uwarunkowań lokalnych i programu inwestorskiego. Określone powyżej wielkości należy przyjmować jako wskaźniki minimalne, z zastrzeżeniem możliwości ich weryfikacji, w dostosowaniu do wymogów przepisów szczególnych, z tolerancją do 10- 20%.

4. Kierunki i zasady rozwoju mieszkalnictwa

Planuje się, że w zakresie mieszkalnictwa uczytelnienie struktury funkcjonalno – przestrzennej będzie następować poprzez przestrzeganie wymienionych poniżej zasad polityki przestrzennej tj.:

- kształtowanie nowej zabudowy w ramach dopuszczalnego zainwestowania, poprzez tworzenie zabudowy zwartej (uzupełnienie istniejących luk w zabudowie, realizacja zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zainwestowanych wzdłuż istniejących dróg), po uprzednim dokonaniu podziału nieruchomości na działki budowlane;
- dopuszczenie przekształceń funkcji pierwotnych (zabudowy zagrodowej) do funkcji zabudowy mieszkaniowej lub usług lokalnych;
- adaptację, uzupełnienia i remonty istniejącej zabudowy z doprowadzeniem istniejących zasobów mieszkaniowych do standardów odpowiadających współczesnemu poziomowi rozwoju technicznego i cywilizacyjnego, tak pod względem wyposażenia, jak też parametrów eksploatacyjnych (zwiększenie powierzchni użytkowej w m² na 1 osobę, zmniejszenie przeciętnej liczby osób na 1 mieszkanie);
- realizację zabudowy usługowej, gospodarczej oraz magazynowo-składowej nie zaliczającej się do grupy potencjalnie znacząco i zawsze znacząco oddziaływać na środowisko z dostosowaniem formy architektonicznej do otaczającej zabudowy i krajobrazu;
- kształtowanie zabudowy zagrodowej związanej z produkcją rolną w ramach dopuszczalnego zainwestowania. W uzasadnionych przypadkach, gdy dopuszczalna głębokość działki siedliskowej (100 m) nie pozwala na zlokalizowanie nowych zabudowań koniecznych do produkcji rolnej dopuszcza się ich realizację poza granice działki siedliskowej;
- adaptację rozproszonych siedlisk zabudowy zagrodowej związanych z produkcją rolną, istnieje możliwość modernizacji, rozbudowy i uzupełniania zagród oraz przekształcania ich na nowe formy działalności gospodarczej związanej z rolnictwem. W uzasadnionych przypadkach, dopuszcza się lokalizację nowych zabudowań niezbędnych do produkcji rolnej poza istniejącym siedliskiem;
- adaptację istniejących zagród niezwiązanych z produkcją rolną dla potrzeb rekreacji i wypoczynku oraz usług, a także stopniowe przekształcanie istniejącej zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej w zabudowę letniskową w miejscowościach: Żurawiniec, Luszawa i Antoniówka. W Luszawie i Żurawieńcu dopuszcza się punktowe realizacje nowej zabudowy letniskowej;
- realizację wiejskich zespołów rekreacyjno-sportowych (m.in. boiska sportowe, tereny imprez masowych);
- istniejąca zabudowa rozproszona związana z produkcją rolną do zachowania i utrzymania winna być wyłączona z terenów przeznaczonych pod dolesienia;
- uzupełnienie niezbędnego zakresu usług podstawowych;
- w przypadkach braku możliwości podłączenia do kanalizacji sanitarnej lub w czasie poprzedzającym podłączenie, dla nowo realizowanych budynków zapewnienie odprowadzania ścieków bytowo – gospodarczych do szczelnego, bezodpływowego zbiornika na nieczystości, z zapewnionym wywozem nieczystości do najbliższej oczyszczalni ścieków lub budowę przydomowych oczyszczalni biologicznych.

Planowany rozwój terenów mieszkaniowych wpisuje się w ukształtowaną już strukturę przestrzenną oraz stanowi jej uzupełnienie i kontynuację. Ważnym elementem zachowania harmonii wprowadzanej zabudowy z istniejącą będzie nawiązywanie do parametrów zabudowy oraz formy architektonicznej.

5. Kierunki i zasady rozwoju osadnictwa

Określenie zasad kształtowania zagospodarowania układów osadniczych ma na celu uczynienie przestrzennych granic inwestowania, wskazanie zasad mieszania funkcji dla sprawniejszego funkcjonowania struktury, a także zapobieżenie niekontrolowanym procesom rozprzestrzeniania się osadnictwa. Rozwiązywanie problemów rozwojowych powinno się odbywać przede wszystkim poprzez odpowiednie wykorzystanie terenów, co pozwoli na tworzenie większej zwartości przestrzennej struktury miejscowości. Pozwoli to także na zbliżenie dopełniających się funkcji, skrócenie powiązań komunikacyjnych, oszczędniejsze gospodarowanie terenem. Przekształcenia winny mieć cechy intensyfikacji procesów inwestycyjnych, urbanizacyjnych związanych głównie z funkcją miejscowości Ostrówek – Kolonia jako ośrodka obsługi o charakterze lokalnym (gminnym) oraz miejscowościami Leszkowice i Tarkawica, największymi ośrodkami w gminie. Dla wsi Leszkowice przewiduje się koncentrację działalności inwestycyjnej w zakresie funkcji produkcyjno – usługowej, zaś dla wsi Tarkawica - planuje się funkcje rozwojowe jak: rolnictwo, podstawowe usługi rynkowe, nieuciążliwe działalności produkcyjne, a także usługi rekreacji i turystyki. Wymienione miejscowości predysponowane są do aktywnego wdrażania koncepcji wsi wielofunkcyjnej.

Rozwój osadnictwa, ukierunkowany jest na wzrost atrakcyjności struktury funkcjonalno - przestrzennej i jakości przestrzeni publicznych, co będzie realizowane poprzez:

- kształtowanie nowych zespołów zabudowy o czytelnym układzie i kompozycji przestrzennej, uwzględniających konieczność lokalizowania ogólnodostępnych przestrzeni publicznych;
- zapobieganie dalszemu rozpraszaniu osadnictwa poprzez koncentrację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w obecnych granicach miejscowości w formie zwartych zespołów zabudowy mieszkaniowej, jak również lokowanie zabudowy zagrodowej w zespołach, oddzielnie od zespołów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (lokalizacja siedlisk rolniczych nie może stwarzać uciążliwości dla zabudowy jednorodzinnej);
- porządkowanie i rozbudowa istniejących układów przestrzennych, ze szczególnym uwzględnieniem racjonalnych podziałów gruntów i wytyczania lokalnych układów komunikacyjnych;
- harmonijny rozwój układów zabudowy mieszkaniowej z walorami krajobrazowymi;
- kształtowanie nowych terenów budowlanych, jako kontynuacji wykształconych ciągów zabudowy uzupełnianie zabudowy na wolnych działkach oraz przebudowę i modernizację zabudowy mieszkaniowej z zachowaniem jej historycznych układów;
- możliwość przekształcenia wypadającej z obecnej funkcji zabudowy mieszkaniowej i siedlisk rolniczych na cele letniskowe i rekreacyjne (poza obszarem Natura 2000);
- zapewnienie pełnej dostępności do usług podstawowych i urządzeń elementarnych jako funkcji towarzyszących zabudowie mieszkaniowej, w tym zapewnienie możliwości rozwoju usług komercyjnych (m.in. handlu, gastronomii, rzemiosła) nie stanowiących uciążliwości w terenach zabudowy mieszkaniowej w szczególności na terenie centrum gminnego;
- wzbogacanie struktury biologicznej – zwłaszcza poprzez wprowadzanie zieleni wysokiej towarzyszącej zabudowie;
- rozwój funkcji usługowych, przygotowanie bazy terenowej pod inwestycje związane z działalnością gospodarczą;
- dla obiektów i obszarów objętych ochroną konserwatorską obowiązują wytyczne Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Przy lokalizacji nowej zabudowy bądź adaptacji na ten cel miejsc ze śladami po nieistniejącej już zabudowie siedliskowej, preferuje się translokację tradycyjnych budynków wiejskich lub wznoszenie nowej o charakterze zbliżonym do

wartościowej architektury lokalnej z zastosowaniem tradycyjnych rozwiązań materiałowych. Wyklucza się formy awangardowe, dysharmonizujące z krajobrazem kulturowym. Wojewódzki Konserwator Zabytków ma prawo wnoszenia szczegółowych warunków konserwatorskich w stosunku do obowiązujących w zapisach studium - na etapie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz na etapie projektów budowlanych dla obiektów i obszarów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków oraz w strefach występowania stanowisk archeologicznych.

Obszar centrum gminnego w Ostrówku – Kolonii i centrum wspomagającego ośrodek gminny w Leszkowicach wyodrębniony został w miejscach istniejącej i projektowanej koncentracji usług w wymienionych miejscowościach. Dla identyfikacji przestrzennej centrum gminy i centrum wspomagającego w strukturze przestrzennej gminy istotne jest:

- ukształtowanie terenów publicznych (m.in. miejsc postojowych, terenów zieleni urządzonej);
- lokalizowanie na ich obszarze funkcji sprzyjających integracji społecznej, zwłaszcza z zakresu administracji publicznej, handlu, kultury, oświaty i zdrowia, sportu i turystyki;
- uzupełnianie centrów zabudową wielofunkcyjną (usługową i mieszkaniową);
- kształtowanie zabudowy centrów w sposób tworzący spójną kompozycję przestrzenną, podkreślającą rangę miejsca, m.in. poprzez wprowadzanie wysokiego standardu rozwiązań architektonicznych; technicznych i materiałowych;
- zapewnienie dobrej dostępności centrów i połączeń między nimi.

5. Kierunki i zasady rozwoju przedsiębiorczości pozarolniczej

Założeniem Studium jest wskazanie kierunków rozwoju przestrzennej funkcji produkcyjnych i usługowych, zmierzające do poprawy standardu obsługi ludności oraz wzmocnienia pozycji gospodarczej gminy z wykorzystaniem potencjałów rozwojowych, przy dostosowaniu zagospodarowania do struktury demograficzno - społecznej mieszkańców, rangi ośrodków i uwarunkowań środowiskowych.

Rozwój sieci usług powinien nastąpić zarówno w aspekcie ilościowym, rodzajowym jak i jakościowym, dostosowując się do kierunków przekształceń w strukturze gospodarczej gminy, w tym rozwoju sektora turystyki, wzrostu znaczenia funkcji przemysłowej oraz zmian w strukturze zawodowej ludności. Przewiduje się poprawę dostępności do usług podstawowych (publicznych i komercyjnych) poprzez wzbogacenie ich programu w ośrodku gminnym, miejscowości wspomagającej ten ośrodek oraz preferowanych do rozwoju funkcji obsługi turystyki. Zakłada się adaptację i możliwość modernizacji oraz rozbudowy istniejących obiektów i zespołów usługowych na terenach przeznaczonych pod funkcje usługowe. Preferuje się zagospodarowywanie niewykorzystanych budynków po dawnych szkołach, obiektach usługowych, bazach, zakładach produkcyjnych poprzez ich adaptację do nowych funkcji, modernizację i odnowę. Usługi komercyjne mogą być realizowane na terenach zabudowy mieszkaniowej pod warunkiem ograniczenia ich uciążliwości do granic własności terenu.

Istniejące zakłady bazujące na lokalnych surowcach przeznacza się do adaptacji z możliwością modernizacji i rozbudowy, bez powiększania granic terenów ich lokalizacji. Koncentrację działalności przemysłowych o znaczeniu ponadlokalnym i usług związanych z obsługą funkcji przemysłowych przewiduje się na terenach polotniskowych, stanowiących w ponad 70% własność komunalną i Skarbu Państwa. Preferencje rozwoju mają tutaj: przemysł energetyczny oparty na źródłach odnawialnych, wydobywczy związany z eksploatacją złoża bursztynu i kruszywa naturalnego, spożywczy, drzewny, budowlany, kosmetyczny, farmaceutyczny, maszynowy, a z sektora usługowego – usługi informatyczne, badawczo-rozwojowe, remontowo-budowlane, transportowe, itp.

5.1. Kierunki rozwoju usług komercyjnych

W aspekcie rozwoju usług komercyjnych zakłada się wzbogacenie ich programu zarówno w zakresie zaspokojenia potrzeb mieszkańców (handel, gastronomia, transport i obsługa komunikacji, rzemiosło, usługi finansowe, usługi profesjonalne), jak również obsługi turystów (handel, gastronomia, usługi hotelarskie, usługi finansowe, transportowe, usługi z zakresu rozrywki) oraz zakładów przemysłowych (usługi finansowe, profesjonalne, w tym badawczo-rozwojowe, remontowo-budowlane, transportowe, handlowo-gastronomiczne, hotelarskie, itp.). Określa się następujące, główne zasady rozwoju zabudowy usługowej:

- dostosowanie lokalizacji i branż zespołów usługowych do funkcji poszczególnych miejscowości w układzie osadniczym, struktury gospodarczej gminy oraz cech demograficzno-społecznych mieszkańców, a w przypadku funkcji sportowo-rozrywkowych lub turystycznych – do uwarunkowań naturalnych;
- utrzymanie istniejących obiektów usługowych wolnostojących, z możliwością ich modernizacji i/lub rozbudowy;
- zapewnienie obiektom usługowym nieuciążliwym, zlokalizowanym w obrębie zabudowy mieszkaniowej, możliwości modernizacji lub rozbudowy;
- możliwość przekształcania niewykorzystanych obiektów (pustostanów) na funkcje usługowe.

Rozwój funkcji usług komercyjnych realizowanych na bazie terenów wyznaczonych pod tę funkcję w dotychczas obowiązującym Studium przewiduje się w ośrodku gminnym, w Leszkowicach, Tarkawicy i Cegielni. Ustala się realizację nowych obiektów usługowych z dopuszczeniem funkcji mieszkalnej dla właściciela terenu usługowego. Nowe obiekty usług komercyjnych (handel, rzemiosło – nie zaliczających się do grupy przedsięwzięć zaliczanych do mogących znacząco oddziaływać na środowisko) z dopuszczeniem funkcji mieszkalnej jako uzupełniającej, mogą być realizowane w obrębie zabudowy mieszkaniowej. Ponadto dopuszcza się wykorzystanie pustostanów na funkcje usługowe, w tym zwłaszcza na usługi handlu, hotelarskie i gastronomiczne, po ich uprzedniej modernizacji lub ewentualnej rozbudowie.

Nowe tereny z przeznaczeniem pod funkcje usługowe wyznacza się w Leszkowicach w obrębie wielofunkcyjnej strefy rozwoju przedsiębiorczości. Wśród rodzajów usług możliwych do realizacji w obrębie strefy wymienia się usługi handlu, rzemiosła, gastronomii, transportowe, komunikacyjne, remontowe, magazynowe, profesjonalne – w tym finansowe, ubezpieczeniowe, biurowe, projektowe i badawczo-rozwojowe. Na terenie strefy wyznacza się teren pod budowę centrum badawczo-rozwojowego o specjalizacji w dziedzinie odnawialnych źródeł energii wraz z zapleczem usługowym uzupełniającym funkcję podstawową, w tym w zakresie funkcji edukacyjnej, centrum konferencyjnego i turystycznej.

5.2. Kierunki i zasady rozwoju przemysłu i przedsiębiorczości

Funkcja przemysłowa w ujęciu branżowym jest na obszarze gminy ściśle powiązana z zapleczem surowcowym i lokalnym rynkiem zbytu. Nieliczne zakłady przemysłowe zajmują się przetwórstwem drewna (tartaki, wytwórnie palet), przemysłem ceramicznym (cegielnia), przetwórstwem żywności (piekarnia), wydobywaniem surowców mineralnych (kopalnie gliny i kruszywa naturalnego).

Gmina charakteryzuje się zróżnicowaniem uwarunkowań sprzyjających lub ograniczających rozwój przemysłu i terenów o funkcji przemysłowo-usługowej. Z uwagi na lokalizację w północno-zachodniej i północnej oraz północno-wschodniej części gminy terenów podlegających ochronie prawnej (OSO „Dolina Tyśmienicy”) oraz proponowanym do objęcia ochroną – Tyśmienickim Obszarem Chronionego Krajobrazu, obszarami predysponowanymi do

rozwoju tych funkcji jest w głównej mierze środkowa oraz południowo - wschodnia część gminy. Oprócz korzystnego położenia komunikacyjnego pomiędzy drogą wojewódzką nr 815 i drogą powiatową 1253L, łączącą drogę wojewódzką z drogą krajową nr 19 (docelowo ekspresową S19), obszar ten posiada również inne uwarunkowania sprzyjające rozwojowi przedsiębiorczości. Jest zasobny w surowce mineralne - złoża piasków i żwirów, bursztynów i węgla kamiennego (złoża perspektywiczne). Istotnym zasobem w zakresie prowadzenia polityki inwestycyjnej są skoncentrowane obszarowo tereny komunalne i Skarbu Państwa, znajdujące się w obrębie Leszkowic. Gmina posiada ponadto korzystne warunki do rozwoju energetyki wykorzystującej źródła odnawialne, zwłaszcza w oparciu o biomasę oraz energię słoneczną.

Rozwój funkcji przemysłowej na bazie terenów wyznaczonych w Studium przewiduje się w obrębie gruntów miejscowości Ostrówek w rejonie drogi powiatowej nr 1253L, natomiast funkcji przemysłowej i usługowej – w Leszkowicach, Ostrówku-Kolonii, Ostrówku, Tarkawicy i Jeleniu. Zakłada się możliwość modernizacji technicznej i technologicznej i/lub rozbudowy istniejących zakładów oraz zmiany rodzaju produkcji. Przyjmuje się zasadę wielofunkcyjnego rozwoju terenów przedsiębiorczości, z dopuszczeniem lokalizacji obiektów i urzędzeń obsługi rolnictwa, mających na celu zapewnienie optymalnych warunków do funkcjonowania gospodarstw rolniczych i rybackich. W ramach terenów o funkcji przemysłowej możliwa jest realizacja obiektów usługowych, w tym zwłaszcza związanych z obsługą zakładów przemysłowych. Dopuszcza się lokalizację przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, jeżeli ich funkcjonowanie nie jest kolizyjne w stosunku do funkcji terenów sąsiadujących.

Tworzy się wielofunkcyjną strefę rozwoju przedsiębiorczości na terenach przeznaczonych w dotychczas obowiązującym Studium pod realizację lotniska i związanych z nim funkcjonalnie terenów usługowych oraz przemysłowo-usługowych. Obszar strefy wynosi ogółem 430,7 ha, z tego 292,1 ha znajduje się w gminie Ostrówek na terenie wsi Leszkowice. Pozostała część strefy jest położona w gminie Niedźwiada w obrębie wsi Niedźwiada i Górka Lubartowska.

W obrębie wielofunkcyjnej strefy rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy Ostrówek wyznacza się tereny po lokalizację następujących funkcji produkcyjnych i wspomagających procesy produkcyjne:

- przemysłowej i usługowej, ukierunkowanej na rozwój branż: związanych z lokalnym zapleczem surowcowym (drzewny, spożywczy, budowlany, oparty na wykorzystaniu złóż bursztynu - w tym kosmetyczny, farmaceutyczny), wykorzystujących możliwość współpracy z zapleczem badawczo-rozwojowym (wytwarzanie maszyn i urzędzeń do produkcji energii ze źródeł odnawialnych), bazujących na współpracy z przedsiębiorstwami przemysłowymi z terenu Lubartowa, Lublina i Świdnika oraz zapleczem badawczym w Lublinie i Świdniku (elementy i podzespoły dla przemysłu maszynowego, przemysł farmaceutyczny, budowlany), rzemiosła, usług magazynowych, remontowo-budowlanych, usług profesjonalnych dla biznesu;
- przemysłu wydobywczego w zakresie eksploatacji kopalni, zwłaszcza bursztynu;
- odnawialnych źródeł energii.

W celu stworzenia optymalnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości w obrębie strefy, w tym w zakresie transportu surowców i wytworzonych towarów oraz transportu osób i ułatwiania kontaktów biznesowych, niezbędna jest budowa nowych elementów układu komunikacyjnego, łączącego jej obszar z drogą krajową nr 19, drogą wojewódzką nr 815 oraz przebiegającą przez obszar gminy Niedźwiada - linią kolejową nr 30.

Eksploatacja surowców mineralnych prowadzona była dotychczas na niewielką skalę. Pozyskiwany surowiec wykorzystywano głównie na potrzeby drogownictwa i budownictwa. Wśród udokumentowanych złóż kopalni w gminie Ostrówek wymienia się: złoża piasku i żwiru o zasobach

rozpoznanych wstępnie – „Leszkowice”, „Górka Lubartowska”, o zasobach rozpoznanych szczegółowo – „Górka Lubartowska VII”, złoża, z którego wydobyte zostało zaniechane – Dębica Kolonia i Antoniówka, złoża bursztynów o zasobach rozpoznanych wstępnie – „Górka Lubartowska”, złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej zagospodarowane, eksploatowane okresowo – „Jeleń I”.

Potencjalnie, najbardziej istotne z punktu widzenia gospodarki wydobywczej na skalę przemysłową jest złoża bursztynów, mogące stanowić potencjał dla rozwoju nie tylko przemysłu jubilerskiego, lecz również kosmetycznego i farmaceutycznego.

Na obszarach udokumentowanych złóż kopalin ustala się następujące zasady ich eksploatacji:

- wyłącza się z eksploatacji doliny rzek i strefy krawędziowe dolin rzecznych,
- podczas eksploatacji należy zachować pasy ochronne od strony dróg, zabudowy sąsiadującej oraz lasu,
- na terenach poeksploatacyjnych konieczna jest sukcesywna rekultywacja terenów, których kierunek powinien być dostosowany do charakteru złoża oraz wyrobiska poeksploatacyjnego. Dla kopalni wydobywanych spod wody właściwy będzie wodny, wodno – leśny, wodno – rekreacyjny lub rybactwo kierunek zagospodarowania. Dla pozostałych złóż, kierunek rekultywacji powinien być nastawiony na zagospodarowanie terenów poeksploatacyjnych jako leśnych i zielonych, w tym także z funkcjami rekreacyjnymi;
- zagospodarowanie terenów górniczych zgodnie z przepisami odrębnymi, decyzjami koncesyjnymi i projektami zagospodarowania złoża. W przypadku ustanowienia nowych terenów górniczych należy ustalić zasady zagospodarowania, ograniczenia w ich użytkowaniu, w tym zakaz zabudowy z wyjątkiem dopuszczenia realizacji urządzeń kubaturowych, urządzeń komunikacyjnych oraz urządzeń pomocniczych bezpośrednio związanych z eksploatacją kopalni, zgodnie z warunkami określonymi w projekcie złoża i odpowiednich decyzjach koncesyjnych;
- obszary perspektywicznego występowania surowców wymagają opracowania dokumentacji geologicznej w granicach prawa władania terenem.

W odniesieniu do rozwoju **budownictwa przemysłowego i przemysłowo - usługowego** wskazuje się przestrzeganie następujących zasad tj.:

- oszczędne gospodarowanie przestrzenią poprzez efektywne wykorzystanie już istniejących terenów przemysłowych i przemysłowo-usługowych, modernizację i rozbudowę istniejących zakładów, zagospodarowywanie na cele przemysłowe i usługowe budynków, budowli i urządzeń po upadłych podmiotach;
- dostosowanie lokalizacji terenów usługowych do struktury demograficzno-społecznej oraz funkcji miejscowości w układzie osadniczym gminy; w przypadku terenów rekreacyjno-sportowych – również do uwarunkowań środowiska naturalnego i kulturowego;
- rozwój funkcji produkcyjnych i produkcyjno-usługowych powinien być oparty na wykorzystaniu nowoczesnych technologii oraz dostępnych środków technicznych i technologicznych w celu ochrony środowiska przyrodniczego przed degradacją;
- dostosowanie intensywności zagospodarowania i branż działalności gospodarczej do lokalnych uwarunkowań środowiskowych;
- w aspekcie lokalizacji działalności przemysłowych stosowanie segregacji funkcji, zakładanie zieleni izolacyjnej, stosowanie nowoczesnych rozwiązań technicznych i technologicznych w celu minimalizowania ich kolizyjności z zabudową mieszkaniową oraz funkcjami usługowymi;
- wykorzystanie do rozwoju przemysłu lokalnych surowców;

- wykorzystanie terenów o uregulowanym stanie prawnym, w tym zwłaszcza stanowiących własność komunalną na lokalizację terenów aktywności gospodarczej;
- forma architektoniczna projektowanych i modernizowanych budynków powinna się charakteryzować wysokim standardem rozwiązań architektonicznych;
- miejsca parkingowe należy zapewnić w ramach nieruchomości lub na parkingu ogólnodostępnym.

7. Kierunki i zasady rozwoju rolnictwa

Gmina Ostrówek położona jest w obrębie obszarów wskazanych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa do rozwoju specjalizacji w dziedzinie upraw warzywniczych, upraw wieloletnich celowych roślin energetycznych, rozwoju gospodarki rybackiej, rozwoju gospodarstw ekologicznych. Wśród głównych wytycznych w zakresie kierunków rozwoju rolnictwa wskazuje się dla jej obszaru:

- przeznaczenie gleb marginalnych na cele nierolnicze, m.in. zalesienia lub inne zainwestowanie zgodne z projektowanym rozwojem poszczególnych terenów;
- rozwój rolnictwa ekologicznego na terenach prawnie chronionych;
- rozwój gospodarstw ekoenergetycznych;
- przyspieszenie rozwoju średnich i większych gospodarstw rolnych poprzez grupy producenckie;
- rozwój gospodarki rybackiej;
- budowę i rozbudowę zaplecza technicznego dla potrzeb wyspecjalizowanych grup producenckich;
- rozwój bazy przetwórczej zapewniającej zagospodarowanie lokalnych płodów rolnych.

Zakłada się, że rolnictwo pozostanie nadal jednym z głównych kierunków rozwoju gminy. Organizacja produkcji rolnej będzie się opierać na efektywnych gospodarstwach rodzinnych. Przewiduje się utrzymanie wiodących kierunków specjalizacji produkcji rolnej, w tym w zakresie produkcji zwierzęcej - hodowli bydła, trzody chlewnej i drobiu, prowadzenie pasiek pszczół miodnych, a w produkcji roślinnej – uprawy zbóż i ziemniaków oraz preferencje dla rozwoju upraw ogrodniczych. Ze względu na położenie części gruntów na terenie projektowanego Tyśmienickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz w sąsiedztwie obszaru Natura 2000 „Dolina Tyśmienicy” gospodarstwa będą ukierunkowane na rolnictwo proekologiczne. Lokalizację dużych ferm hodowlanych, z uwagi na uciążliwośćy sanitarne, proponuje się sytuować poza obszarami, cechującymi się najwyższymi walorami przyrodniczymi, a także w oddaleniu od zwartej zabudowy mieszkaniowej, pozwalającym na zachowanie strefy ochronnej wynikającej z przepisów odrębnych.

Wśród innych potencjalnych specjalizacji gminy Ostrówek związanych z produkcją rolniczą należy wymienić rozwój energetyki odnawialnej na bazie biomasy z upraw wieloletnich celowych roślin energetycznych, nadwyżek siana oraz odpadów z dużych ferm hodowlanych i przemysłu rolno-spożywczego.

Do produkcji rolnej przeznacza się gleby dobrej jakości produkcyjnej (klasy III – IV), natomiast gleby słabe (V – VI klasy) proponuje się przeznaczyć pod rozwój innych funkcji – usługowo-produkcyjnej, produkcyjnej, rekreacyjnej, leśnej lub inne zainwestowanie zgodne z zakładanym rozwojem terenów.

W celu ochrony użytków rolnych i optymalizacji funkcji rolniczej, ochrony rozłogów i kompleksów przestrzeni produkcyjnej przed rozpraszaniem układów osadniczych, na rysunku zmiany studium wyodrębnia się tereny rolne bez prawa zabudowy. Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed przeznaczeniem na cele inne niż uprawy rolnicze umożliwi poprawę

efektywności gospodarstw i zabiegów agrotechnologicznych produkcji rolnej, ułatwi przeprowadzenie prac scaleniowych. Prace scaleniowe planowane są w następujących miejscowościach: Jeleń, Dębica, Dębica – Kolonia, Zawada, Babczyzna, Ostrówek, Ostrówek – Kolonia.

W zakresie systemu obsługi rolnictwa ustala się adaptację z możliwością rozbudowy i/lub modernizacji istniejących obiektów i urzędzeń obsługi rolnictwa w Ostrówku - Kolonii, Żurawińcu, Ostrówku, Dębicy, Tarkawicy, Antoniówce oraz gospodarki rybackiej w Dębicy. Ustala się możliwość tworzenia nowych obiektów i urzędzeń obsługi rolnictwa w obrębie terenów usług komercyjnych ustalonych w dotychczas obowiązującym studium, nie zaliczających się do grupy przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Dopuszcza się lokalizację nowych obiektów i urzędzeń obsługi rolnictwa w obrębie terenów zabudowy zagrodowej, nie zaliczających się do grupy przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Warunkiem prawidłowego funkcjonowania specjalistycznych gospodarstw ogrodniczych jest dostępność profesjonalnej bazy przechowalniczej. Lokalizację obiektów i urzędzeń bazy przechowalniczej nie zaliczających się do grupy przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko dopuszcza się w obrębie zabudowy zagrodowej lub na terenach gospodarstw ogrodniczych. W przypadku bazy przechowalniczej zaliczanej do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, jej lokalizację proponuje się w obrębie wielofunkcyjnej strefy rozwoju przedsiębiorczości w Leszkowicach.

8. Kierunki rozwoju turystyki

7.1. Przesłanki rozwoju turystyki i rekreacji

Wysokie walory środowiska przyrodniczego jak i kulturowego predestynują obszar gminy do rozwoju funkcji turystycznej. Jej teren jest wskazany do umiarkowanego ruchu turystycznego oraz rozwoju takich form jak agroturystyka, turystyka krajoznawcza oraz kwalifikowana. Udostępnienie obszarów wypoczynku, rekreacji i turystyki będzie mieć miejsce na terenach zainwestowanych miejscowości oraz w ich otoczeniu, a także na terenach leśnych. Rozwój wyznaczonych w zmianie studium obszarów ukierunkowany jest celem stworzenia infrastruktury turystycznej i bazy obsługi. Realizacja przyjętych założeń wiąże się z koniecznością podniesienia rangi turystyki na obszarze gminy i wzbogacenia jej oferty. Ustala się takie zagospodarowanie, które uwzględni możliwości rozwoju turystyki i rekreacji w sposób zharmonizowany z pozostałymi funkcjami i ochroną środowiska przyrodniczego.

Wśród obszarów predysponowanych w największym stopniu do rozwoju funkcji turystycznej należy wymienić doliny rzek – Wieprz i Tyśmienica oraz Lasy Czemiernickie, charakteryzujące się ponadprzeciętnymi walorami krajobrazowymi. Dolina Wieprza stanowi korytarz ekologiczny rangi krajowej, wyznaczony w Polskiej Sieci Ekologicznej ECONET-PL, a dolina Tyśmienicy – obszar o znaczeniu międzynarodowym. Jako najcenniejszy element środowiska przyrodniczego gminy, została ujęta w Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 pod nazwą „Dolina Tyśmienicy” i kodzie PLB060004. Potwierdzeniem wysokiej rangi walorów przyrodniczych tego obszaru, jest fakt nadania dolinie Tyśmienicy statusu ostoi ptasiej o znaczeniu europejskim (IBA), a także statusu ostoi ochrony przyrody (CORINE) również o znaczeniu europejskim. Lasy Czemiernickie, których fragment znajduje się we wschodniej części gminy wraz z doliną Tyśmienicy zostały wyznaczone w planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego do ochrony jako Tyśmienicki Obszar Chronionego Krajobrazu.

Atrakcyjność turystyczną tworzą również walory środowiska kulturowego, w tym zabytki sakralne, tradycyjne budownictwo mieszkaniowe, park dworski, zabytki archeologiczne oraz imprezy kulturalno-sportowe. Na obszarze gminy zachowały się zespoły sakralne wpisane do gminnej ewidencji zabytków – zespół kościoła parafialnego w Leszkowicach i kościoła parafialnego w Ostrówku - Kolonii. Krajobraz kulturowy gminy wzbogacają licznie zachowane przydrożne

kapliczki, wśród których wyróżnić należy murowane kapliczki w Dębicy i Leszkowicach oraz cmentarze w Cegielni, Leszkowicach, Zawadzie i Żurawińcu - Kolonii. Park dworski i aleja dojazdowa w miejscowości Dębica zostały wpisane do rejestru zabytków. Obszar gminy obfituje w ślady osadnictwa pradziejowego, udokumentowane w ponad 150 stanowiskach archeologicznych ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków, wśród których na uwagę zasługuje stanowisko archeologiczne Goci w Tarkawicy. Pozostałości tradycyjnego budownictwa mieszkaniowego sprzed 1945 roku stanowią ok. 10% ogółu zabudowy mieszkalnej. Formy tradycyjnej zabudowy drewnianej z XIX i początku XX wieku zachowały się głównie w Antoniówce, Leszkowicach i Tarkawicy, nieliczne w Kamienowoli, Dębicy, Zawadzie, Żurawińcu, Jeleniu, Ostrówku, Luszawie, Cegielni, Ostrówku - Kolonii i Babczynie.

Korzystne warunki do rozwoju funkcji turystycznej mogą stanowić istotny impuls do rozwoju gospodarczego obszaru gminy, w tym tworzenia się nowych form działalności gospodarczej, stanowiących dodatkowe źródło dochodu miejscowej ludności. Aktualny poziom rozwoju infrastruktury turystycznej jest stosunkowo niski, nie pozwalając na wykorzystanie w pełni posiadanych przez gminę walorów środowiska naturalnego i kulturowego do tworzenia lokalnych produktów turystycznych.

W celu zwiększenia roli funkcji turystycznej we wspomaganiu rozwoju gospodarczego gminy oraz zapewnienia wypoczynku i rekreacji turystom i mieszkańcom, za niezbędne uznaje się podjęcie działań służących wzmocnieniu i podniesieniu atrakcyjności oferty turystycznej. Działania te będą ukierunkowane na:

- rozwój bazy agroturystycznej w aspekcie ilościowym oraz jakościowym, m.in. poprzez wzbogacanie oferty form wypoczynku, wprowadzenie do menu potraw regionalnych, itp.;
- rozwój innych form bazy noclegowo-gastronomicznej;
- zapewnienie ogólnodostępnej bazy sportowo-rozrywkowej w postaci boisk, kortów tenisowych, wypożyczalni sprzętu sportowego, itp.;
- rozwój turystyki kwalifikowanej, w tym:
  - rowerowej, pieszej, w oparciu o szlaki turystyczne rowerowe i piesze;
  - kajakarstwa oraz wędkarstwa na rzekach Wieprz i Tyśmienica, budowę przystani, kąpielisk, łowisk dla wędkarzy;
  - jeździectwa, szkółek jeździeckich, tras konnych;
  - myślistwa;
- tworzenie enklaw zabudowy letniskowej i rekreacyjnej oraz przekształcanie opuszczonych siedlisk pod zabudowę letniskową.

Zbudowanie atrakcyjnej oferty turystycznej wymaga działań wspomagających, do których należy zaliczyć:

- organizację cyklicznych imprez kulturalno-sportowych o zasięgu ponadlokalnym;
- kultywowanie lokalnych tradycji w formie obrzędów, rękodzielnictwa, itp.;
- rozwój lokalnych produktów turystycznych, takich jak potrawy regionalne, tradycyjne produkty rękodzielnicze;
- rewitalizację zabytków;
- aktywną promocję walorów turystycznych gminy na forum ponadregionalnym.

Działania mające na celu podniesienie atrakcyjności turystycznej gminy powinny być poprzedzone inwestycjami w zakresie poprawy stanu środowiska naturalnego.

7.2. Kierunki przestrzennego rozwoju funkcji turystycznych

Szlaki turystyczne

Przez teren gminy, zwłaszcza przez najbardziej atrakcyjne turystycznie miejsca oraz miejscowości przebiegają szlaki rowerowe i piesze. Ich przebieg w zasadzie wyczerpuje ofertę gminy dla zwiedzających. Poprawie powinien ulec stan ich wyeksponowania i oznakowania, m.in. poprzez opatrzenie tablicami informacyjnymi, określającymi walory zwiedzanych miejsc oraz zasady zachowania, co ma szczególne znaczenie w przypadku obszarów objętych ochroną, utrzymanie w dobrym stanie technicznym infrastruktury miejsc odpoczynku oraz wzbogacenie ich o dodatkowe elementy, takie jak miejsca do rozpalania ognisk, sanitariaty, śmietniki. Są to następujące szlaki:

- Trasa R1 (ok. 35 km) – rozpoczyna się przy kościele parafialnym w Leszkowicach, a jej kolejne etapy umożliwiają obejrzenie i zwiedzenie: zabytkowej chaty nr 25 w Leszkowicach, kopalni piasku w Leszkowicach, budynków byłych szkół w Luszawie i Żurawińcu, stanowiska archeologicznego Goci w Tarkawicy, kaplicy pw. Matki Bożej Kodeńskiej w Tarkawicy, stawów w Dębicy, parku podworskiego w Dębicy, kapliczki z II połowy XIX w. w Dębicy, cmentarza kolonistów niemieckich w Zawadzie, budynków cegielni z XIX w. w Jeleniu, płyty upamiętniającej miejsce zbrodni hitleryzmu w Dębicy-Kolonii, Gminnego Centrum Turystycznego w Ostrówku-Kolonii, kościoła parafialnego w Ostrówku-Kolonii, kapliczki w Kamienowoli. Trasa kończy się na terenie zieleni urządzonej w Leszkowicach;
- Trasa R2 (23 km) – rozpoczyna się w Ostrówku - Kolonii, wiodąc następnie przez miejscowości: Cegielnia, Dębica-Kolonia, Zawada, Dębica, Babczynna, Tarkawica, Żurawiniec-Kolonia, Żurawiniec, Luszawa do Ostrówka-Kolonii;
- Trasa R3 (15 km) – rozpoczyna się w Leszkowicach, prowadząc następnie przez Kamienowolę, Ostrówek, Ostrówek-Kolonię oraz kończąc w Leszkowicach.

Przez Leszkowice przebiega również fragment szlaku rowerowego prowadzącego przez gminy: Lubartów, Ostrówek i Niedźwiada. Trasa rozpoczyna się i kończy w Lubartowie, prowadząc przez miejscowości Lisów – Brzeziny – Leszkowice – Górka Lubartowska – Tarło – Chlewiska.

Rekreacja wodna

Dostępność rzek – Tyśmienicy i Wieprza predestynuje gminę Ostrówek do organizacji rekreacji wodnej w ograniczonej formie, w tym spływów kajakowych oraz spływów na tratwach. Fragment rzeki Wieprz przepływającej przez teren gminy stanowi część szlaku kajakowego prowadzącego z Czerniejowa do Dębli. Istnieje możliwość utworzenia szlaku kajakowego na rzece Tyśmienica, łączącego się ze szlakiem kajakowym na Wieprzu. Istotnym utrudnieniem w funkcjonowaniu szlaku może być konieczność zachowania reżimu ochrony obszaru Natura 2000 „Dolina Tyśmienicy”, wiążącego się z utrzymaniem właściwego stanu siedlisk gatunków ptaków wodno-błotnych i łąkowych związanych z terenami otwartymi, dla których ochrony utworzono ten obszar. Szlak kajakowy na Tyśmienicy mógłby się rozpoczynać w gminie Siemień, a następnie prowadzić przez gminy Czemierniki i Ostrówek do Kocka, gdzie łączyłby się ze szlakiem na Wieprzu.

Warunkiem funkcjonowania szlaków kajakowych są stacje wodne. Na terenie gminy Ostrówek proponuje się ich lokalizację w Luszawie w celu obsługi szlaku kajakowego na Wieprzu. W sąsiedztwie stanic postulowana jest lokalizacja terenów z przeznaczeniem pod organizację imprez masowych, np. pikników, zawodów w określonej dziedzinie, itp. Szlaki wodne mogą być wykorzystywane również do spływów tratwą.

Agroturystyka, zabudowa letniskowa

Stanowi ona formę turystyki wiejskiej skierowanej do indywidualnych klientów, ceniących wypoczynek na łonie natury, z możliwością wykorzystania walorów turystycznych terenu, w tym odbywania wycieczek rowerowych, konnych i pieszych, pływania, zbierania płodów runa leśnego, uczestniczenia w warsztatach rękodzielniczych, lokalnych imprezach kulturalnych i sportowych, sporządzania i degustowania regionalnych potraw, itp. Podejmowane w gospodarstwach agroturystycznych prace modernizacyjne, mające na celu podniesienie standardu oferowanych usług, przyczyniają się do poprawy estetyki otoczenia, a częstokroć do zachowania tradycyjnej zabudowy wiejskiej z regionalnymi detalami architektonicznymi, charakterystycznymi dla danego terenu.

Możliwości tworzenia gospodarstw agroturystycznych istnieją w obszarze całej gminy, jednak największe predyspozycje rozwoju tej formy działalności posiadają wsie: Luszawa, Żurawiniec, Antoniówka, Leszkowice, Dębica i Tarkawica. Zachowały się tutaj formy tradycyjnej zabudowy drewnianej z XIX i początku XX wieku. Ponadto ich walory turystyczne wspomaga bliskość dolin rzek – Wieprz i Tyśmienica, jak również innych obszarów cennych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym. W miejscowościach tych można zauważyć występowanie opuszczonych domostw, które można zaadoptować na cele agroturystyki bądź zabudowę letniskową. Rozwój terenów zabudowy letniskowej z wykorzystaniem opuszczonych domostw oraz nowej zabudowy nawiązującej w zakresie formy, detali architektonicznych i użytych materiałów budowlanych do tradycyjnej zabudowy regionalnej, przewiduje się w Żurawincu, Luszawie i Antoniówce.

Turystyka związana z imprezami lokalnymi

Ważną rolę w zakresie promocji walorów turystycznych gminy pełnią cykliczne imprezy kulturalno-sportowe. Obecnie na terenie gminy Ostrówek organizowanych jest kilka imprez, wśród których warto wyróżnić „Święto Roweru”, związane z popularną formą uprawiania turystyki w gminie. Inne wydarzenia kulturalno-sportowe, wpisane na stałe do gminnego kalendarza imprez, to: Przełajowe Biegi Pierwiosnka w Leszkowicach w ramach Grand Prix Polski Środkowo-Wschodniej, Leszkowska Biesiada Świętojańska, Etap Ogólnopolskiego Wyścigu Kolarskiego po Ziemi Lubartowskiej, Indywidualne Mistrzostwa Sportowo – Pożarniczo - Obronne, Ponadwojewódzkie Zawody w Biegach na Orientację, spływy kajakowe na rzece Wieprz.

Potencjał dla organizacji cyklicznej imprezy kulturalnej pn. „Piknik archeologiczny” stanowi stanowisko archeologiczne Goci w Tarkawicy. Impreza miałaby na celu przybliżenie mieszkańcom i turystom historii gminy Ostrówek, zaprezentowanej w atrakcyjny sposób, co mogłoby zaowocować wzrostem liczby osób odwiedzających gminę w celach turystycznych, a w efekcie zwiększeniem dochodów z tego tytułu.

Obsługa ruchu turystycznego

W ośrodku gminnym w Ostrówku - Kolonii funkcjonuje Gminne Centrum Turystyczne. Stanowi ono instytucję informacyjną oraz odpowiedzialną za tworzenie produktu turystycznego, promocję walorów turystycznych i kulturowych gminy, organizację imprez kulturalnych. Planowany wzrost rangi funkcji turystycznej w strukturze gospodarczej gminy i związany z nim wzrost ruchu turystycznego spowoduje konieczność organizacji punktów obsługi turystycznej również w innych częściach gminy, zwłaszcza w miejscowościach, przez które przebiegają szlaki turystyczne lub organizowane są imprezy kulturalne i atrakcje sportowe. Powinny one zapewnić turystom nie tylko miejsce do odpoczynku i zrobienia zakupów, lecz również możliwość zjedzenia posiłku czy zapewnienia noclegu. Punkty obsługi turystyki mogą być zlokalizowane w gospodarstwach agroturystycznych lub w innych placówkach typu pensjonat, dom biesiadny z usługami pensjonatowymi, szkołka jeździecka, itp. Wśród miejscowości proponowanych do

utworzenia punktów obsługi turystyki wymienia się Ostrówek - Kolonię, Leszkowice, Dębicę, Tarkawicę, Luszawę, Cegielnię.

9. Obszary i zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk

Podstawą formułowania ustaleń dotyczących ochrony środowiska jest przyjęcie zasady zrównoważonego rozwoju, stanowiącej warunek przekształceń gospodarczych i społecznych gminy z jednoczesną ochroną jej walorów środowiskowych i kulturowych.

Zasady i warunki ochrony środowiska uwzględniają:

- zasady ochrony środowiska wynikającego z występowania obszarów objętych ochroną prawną oraz obszarów i obiektów o wysokich wartościach przyrodniczych wskazanych do objęcia ochroną prawną bądź planistyczną,
- wykorzystanie walorów turystycznych i rekreacyjnych części północnej stanowiącej obszar NATURA 2000 „Dolina Tyśmienicy”, części zachodniej stanowiącej dolinę rzeki Wieprz oraz części wschodniej obejmującej kompleks Lasów Czemiernickich;
- zakaz lokalizacji zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej;
- podniesienie standardów obsługi ludności;
- rozwój rolnictwa ekologicznego i agroturystyki.

9.1. Zasady ochrony i zagospodarowania przestrzennego obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych

Obszary objęte ochroną prawną

W obszarze gminy najważniejsze cele ochrony przyrody o wymiarze ponadlokalnym dotyczą doliny rzeki Tyśmienicy, wyznaczonej jako obszar specjalnej ochrony ptaków. W granicach obszaru NATURA 2000 zabrania się podejmowania działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony tych obszarów, w szczególności mogących:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub
- wpływać negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
- pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

W przypadku nadrzędnego interesu publicznego i braku rozwiązań alternatywnych, realizacja inwestycji mogącej znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru NATURA 2000 jest możliwa na tych obszarach, przy zapewnieniu kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów NATURA 2000.

Cenne dla Europy siedliska i gatunki uznane za „szczególnie ważne” określane są jako siedliska i gatunki priorytetowe. W dolinie rzeki Tyśmienica stwierdzono występowanie siedlisk priorytetowych takich jak: łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe oraz gatunki priorytetowe takie jak: strzebla błotna. W przypadku siedlisk i gatunków priorytetowych, realizacja przedsięwzięć może być możliwa wyłącznie w celu:

- zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego;

– wynikającym z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego,
po uzyskaniu opinii Komisji Europejskiej.

Zgodnie z regulacjami ustawowymi, prowadzenie jakiejkolwiek działalności gospodarczej w obrębie obszaru NATURA 2000 wymagać będzie wypracowania niezbędnych rozwiązań technicznych, technologicznych lub organizacyjnych minimalizujących negatywne oddziaływania na przedmiot i cel ochrony tego obszaru po zastosowaniu, których integralność obszaru i jego powiązania z innymi obszarami nie zostanie zakłócone. Okolicznością utrudniającą spełnienie tego warunku jest niewątpliwie brak opracowanego dla przedmiotowego obszaru NATURA 2000 planu zadań ochronnych.

Na obszarze gminy Ostrówek, występują gatunki roślin i zwierząt, które objęte są ochroną prawną na mocy ustawy o ochronie przyrody oraz rozporządzeń w sprawie ochrony gatunkowej roślin i zwierząt. W stosunku do w/w gatunków roślin i zwierząt niezbędne jest podjęcie działań chroniących te stanowiska, określonych w przepisach odrębnych.

Obszar Ochrony Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) Nr 406 Lublin i Nr 407 „Chełm Zamość”

Celem ochrony jest tworzenie warunków dla zachowania czystości wód poziomów wodonosnych, dla ich obecnego i przyszłego wykorzystania. Na obszarze pozostającym w zasięgu GZWP Nr 406 i 407, Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa wprowadził szereg ograniczeń i zakazów, wśród których wymienia się zakazy lokalizacji:

- składowisk odpadów i wylewisk oraz stacji dystrybucji paliw płynnych nie zabezpieczonych przed przenikaniem do podłoża;
- nowych ferm z bezściółkową hodowlą zwierząt;
- magazynów substancji toksycznych;

Obszary i obiekty predestynowane do objęcia ochroną prawną

Warunki ochrony obszarów i obiektów wskazanych do objęcia ochroną prawną:

- Tyśmienicki Obszar Chronionego Krajobrazu

Z terenu gminy Ostrówek do statusu obszaru chronionego krajobrazu wskazuje się północną i wschodnią jej część obejmującą kompleks Lasów Czemiernickich i dolinę Tyśmienicy. Do czasu ustanowienia obszaru chronionego krajobrazu tereny przewidzianego do objęcia tą formą ochrony, obejmuje się ochroną planistyczną polegającą w szczególności na:

- szczególnej dbałości o estetykę krajobrazu, w tym:
  - ochronie punktów i panoram widokowych,
  - ochronie naturalnego krajobrazu dolin rzecznych i zbiorników wodnych,
  - ochronie krajobrazu naturalnych ekosystemów,
- szczególnej dbałości o harmonię użytkowania gospodarczego z wartościami przyrodniczo - krajobrazowymi,
- wymogu zachowania przestrzennej zwartości oraz przestrzennych powiązań pomiędzy obszarami o wysokiej aktywności biologicznej,

- o zakazie lokalizacji inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko i wymagających opracowania oceny oddziaływania na środowisko z wyjątkiem gazociągów.

Pomniki przyrody

Do statusu pomnika przyrody wskazuje się obiekty przyrody ożywionej o wyjątkowych walorach przyrodniczych i krajobrazowych tj.:

- grupa drzew - wiąz pospolity o obwód ok. 300cm, wysokość ok. 25m rosnący w Dębicy przy szosie (przed zakrętem), lipa drobnolistna – obwód ok. 400cm (z licznymi odroślami), wysokość ok. 25m, rosnąca w Dębicy (boczna droga w kierunku zachodnim od szosy głównej), wiąz pospolity – obwód ok. 370cm, wysokość ok. 25m, rosnący w Dębicy przy bocznej drodze w pobliżu parku podworskiego, wiąz pospolity – obwód 257cm, wysokość ok. 20m, rosnący przy parku w Dębicy;
- grupa drzew - klon zwyczajny – obwód 318cm, rosnący w parku w Dębicy, dąb szypułkowy – obwód 410cm, na wysokości ok. 5m rozgałęziony na kilka konarów, rosnący w parku w Dębicy, klon jawor – obwód 308cm, na wysokości ok. 3m rozgałęziony na 2 konary, rosnący w parku w Dębicy, lipa drobnolistna – obwód 362cm, na wysokości 60cm rozgałęzioną na 3 konary o obwodach: 120cm, 135cm, 185cm, rosnąca w parku w Dębicy;
- grupa drzew przy drodze Kolonia Żurawiniec – Piaski - kasztanowiec zwyczajny – 4 okazy drzew o obwodach ok. 250cm, 3 okazy o obwodach ok. 200cm (216cm) rosnące przy kapliczce, lipa drobnolistna – 2 okazy o obwodach 275cm, 280cm, topola czarna – kilka drzew, najgrubsze drzewo o obwodzie 250cm;
- grupa drzew przy drodze przebiegającej przez miejscowość Jeleń - wiąz o obwodzie ponad 300cm, rosnący przy zakręcie drogi w Jeleniu, lipa drobnolistna – 10 drzew o obwodach od 237cm do 280cm, dąb szypułkowy – 2 drzewa o wysokości ok. 20m;
- grupa drzew przy drodze w Antoniówce - klon – obwód 250cm, wysokość ok. 20m, rosnący w pobliżu posesji nr 44, lipa drobnolistna – kilkanaście drzew o obwodach od 250cm do 300cm, buk zwyczajny – dwa drzewa o obwodach ok. 200cm;
- grupa drzew w obrębie jednego gospodarstwa w Ostrówku - lipa drobnolistna – 4 drzewa o obwodach: 315cm, 250cm, 260cm, 300cm, grochodrzew o obwodzie 155cm;
- aleja lipowa w pobliżu parku w Dębicy, 28 lip drobnolistnych o obwodach od 85cm do 263cm;
- aleja lipowa rosnąca na południe od Dębicy, 20 lip drobnolistnych o obwodach 194cm – 360cm;
- aleja lipowa w Ostrówku - lipa drobnolistna – kilkanaście drzew o obwodach 210cm – 520cm, rosnących przy drodze, lipa drobnolistna – obwód ok 300cm, wysokość ok 25m, rosnąca przy posesji nr 39, lipa drobnolistna – dwa drzewa o obwodach: 300cm, 320cm, wysokość ok. 20m, rosnąca przy posesji nr 41;
- aleja przy drodze Leszkowice – Górka Lubartowska na granicy gminy - lipa drobnolistna 10 drzew o obwodach 220cm - 230cm.
- wiąz pospolity – obwód 237cm, wysokość ok. 20m, rosnący w pobliżu kępy olszyn w Babczyźnie;
- olsza czarna – obwód 230cm, wysokość 20m, rosnąca w pobliżu rowu w Babczyźnie;
- lipa drobnolistna – obwód ok. 500cm, na wysokości 2m rozwidlona na 4 pnie, rosnąca w miejscowości Zawada;
- dąb szypułkowy – kilkanaście drzew (najgrubsze o obwodach: 283cm, 250cm, 232cm) rosnących na miedzy w Żurawiniec – Kolonii;

- dąb szypułkowy – obwód 370cm, wysokość ok. 20m, rosnący pod lasem, położonym na zachód od miejscowości Jeleń;
- dąb szypułkowy – obwód 350cm, wysokość ok. 25m rosnący na polu położonym w kierunku północno-wschodnim od miejscowości Jeleń;
- dąb szypułkowy – obwód 300cm, rosnący wśród pól wschód od miejscowości Jeleń;
- dąb szypułkowy – obwód ok. 320cm, rosnący wśród pól na wschód od miejscowości Jeleń;
- dąb szypułkowy – kilka drzew o obwodach: 220cm, 230cm, 240cm, 270cm, 272cm, rosnących na skraju lasu w obrębie Wycinka;
- lipa drobnolistna – obwód 280cm, wysokość ok. 20m, rosnąca w gospodarstwie rolnym nr 71 w obrębie Wycinka;
- wiąz górski – obwód 320cm, wysokość ok. 15m, rosnący przy kapliczce w pobliżu szkoły w Żurawincu;
- klon – trzy drzewa, najgrubsze drzewo o obwodzie ok. 230cm rosnący w Dębicy i Kolonia;
- lipa drobnolistna – obwód 297cm, rozgałęziona na wysokości 400cm, rosnąca przy kapliczce w Ostrówku;
- wierzba biała – obwód 372cm, rosnąca na pastwisku w Ostrówku;
- dąb – obwód ok. 220cm, rosnący na opuszczonej posesji w Kamienowoli;
- jałowiec zwyczajny – obwód ponad 3m, wysokość przekraczająca 6m, rosnący na ugorze w pobliżu lasu w Antoniówce;
- modrzew polski – dwa drzewa o obwodach: 300cm, 145cm, rosnące na ugorze w pobliżu lasu w Antoniówce;
- dąb szypułkowy – dwa drzewa o obwodach: 265cm, 305cm, rosnące przy drodze w kierunku północno-wschodnim od Antoniówki;
- klon – obwód ok. 250cm, rosnący przy drodze nad niewielkim ciekim w Antoniówce;
- sosna pospolita – obwód 250cm, wysokość ok. 20m, rosnąca przy drodze na skraju lasu położonego na wschód od Antoniówki;
- topola czarna – obwód 400cm, rosnąca przy drodze nad ciekim w Leszkowicach;

Do statusu pomnika przyrody wskazuje się następujące obiekty przyrody nieożywionej:

- głazy narzutowe – granit czerwony drobnoziarnisty o wymiarach: 134cmx70cmx60cm; granit drobnoziarnisty o wymiarach: 126cmx70cmx40cm, znajdujące się na wschód od drogi w miejscowości Babczyzna;
- głaz narzutowy – granit różowy o wymiarach: 90cmx80cmx45cm znajdujący się w miejscowości Żurawiniec – Kolonia i w obrębie Piaski.

Do czasu objęcia tych obiektów ochroną prawną i określenia tym samym rodzaju przepisów (zakazów, nakazów, ograniczeń i zaleceń) obowiązuje utrzymanie ich w dotychczasowym stanie.

Użytek ekologiczny

Wskazuje się konieczność objęcia ochroną prawną starorzecza Wieprza „Wieprzysko” na odcinku od drogi z Żurawinca do Sułoszyna na południu, po Tyśmienicę na północy w formie użytku ekologicznego. Do czasu objęcia tych obiektów ochroną prawną i określenia tym samym rodzaju przepisów (zakazów, nakazów, ograniczeń i zaleceń) obowiązuje utrzymanie ich w dotychczasowym stanie.

Lasy ochronne

Do statusu lasów glebochronnych i wodochronnych wskazuje się fragmenty lasów prywatnych w miejscowościach:

- Dębica – lasy wodochronne – powierzchnia 19,26 ha;
- Kamienowola – lasy wodochronne – powierzchnia 1,32 ha;
- Ostrówek – lasy wodochronne - powierzchnia 0,64 ha;
- Tarkawica – lasy wodochronne - powierzchnia 1,38 ha;
- Antoniówka – lasy wodochronne - powierzchnia 4,18 ha;
- Zawada – lasy wodochronne - powierzchnia 1,51 ha;
- Żurawiniec – lasy wodochronne - powierzchnia 17,53 ha;
- Żurawiniec - Kolonia – lasy wodochronne - powierzchnia 8,60 ha;
- Leszkowice – lasy glebochronne – powierzchnia 3,50 ha, lasy wodochronne - powierzchnia 73,40 ha.

W obrębie tych lasów konieczne jest podporządkowanie funkcji produkcyjnej funkcjom ochronnym. Gospodarka leśna w granicach w/w lasów winna być prowadzona w sposób ciągły, który będzie zapewniać osiągnięcie celów, dla których zostały wydzielone. Szczegółowe sposoby prowadzenia gospodarki leśnej, w tych lasach, określi akt prawny o uznanie ich za ochronne.

9.2. Zasady ochrony i zagospodarowania przestrzennego obszarów i obiektów wymagających ochrony planistycznej

Ochroną planistyczną konieczne jest objęcie tych elementów struktury przyrodniczej gminy, które cechują się podwyższonym potencjałem ekologicznym i w istotnym stopniu decydują o funkcjonowaniu środowiska.

Krajowe korytarze ekologiczne

W obrębie gminy występują obszary, które zostały dostrzeżone i docenione w Krajowej Sieci Ekologicznej (ECONET – PL), będącej częścią składową Europejskiej Sieci Ekologicznej (EECONET). Największe predyspozycje do kształtowania powiązań przyrodniczych w obszarze gminy mają niewątpliwie tereny związane z dolinami rzek. W ECONET – PL środkowy i dolny odcinek doliny rzeki Tyśmienica zaliczony został do biocentrum Poleskiego Obszaru Węzłowego o kodzie 27 M, który w północnej części gminy Ostrówek styka się z korytarzem ekologicznym doliny rzeki Wieprz o randze krajowej (kod 47 K). Dolinę rzeki Wieprz wskazuje się do ochrony planistycznej jako korytarz ekologiczny, który pełni w sieci funkcję łącznika pomiędzy biocentrami, strefami buforowymi oraz obszarami węzłowymi o randze krajowej i międzynarodowej. Sieć ECONET – PL wprawdzie nie posiada umocowania prawnego, to jednak jest istotną wytyczną polityki przestrzennej, w zakresie ochrony środowiska. Zachowanie ciągłości przestrzennej systemów ekologicznych jest niezbędne dla ochrony i kształtowania różnorodności biologicznej i krajobrazowej całego regionu lubelskiego. W związku z powyższym ochrona drożności tych przestrzennych powiązań ekologicznych wymaga:

- wykluczenia inwestowania kubaturowego w strefie korytarzy dolinnych;
- zakazu szczelnej obudowy korytarzy pasmami osadniczymi;
- zakazu tworzenia barier przegradzających pasmo korytarza z wyjątkiem niezbędnych inwestycji infrastruktury komunikacyjnej i technicznej;
- zakaz przekształcania terenów łąk w grunty orne;
- obowiązek prowadzenia fitomelioracji terenów rolnych (zadrzewień i zakrzewień);

- obowiązek wykaszania łąk dla ochrony przed sukcesją leśną.

System Przyrodniczy Gminy (SPG)

System przyrodniczy gminy (SPG) stanowi ekologicznie aktywny, ciągły przestrzennie układ, na który składają się zarówno elementy o randze krajowej i regionalnej, jak i lokalnej. Jego podstawę tworzą takie główne elementy struktury krajobrazu jak:

- dolina rzeki Tyśmienicy – obszar o znaczeniu międzynarodowym - obszar specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000, projektowany Tyśmienicki Obszar Chronionego Krajobrazu, dolina rzeki łączy od południa PK „Pojezierze Łęczyńskie” z położonym na północ Obszarem Chronionego Krajobrazu „Pradolina Wieprza”
- dolina rzeki Wieprz – wskazana do ochrony planistycznej jako korytarz ekologiczny rangi krajowej, łącząca od południa Nadwieprzański Park Krajobrazowy z Obszarem Chronionego Krajobrazu „Pradolina Wieprza”;
- Lasy Czemiernickie – obszar o znaczeniu ponadlokalnym, wchodzący w skład projektowanego Tyśmienickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Ponadto system współtworzą:

- mniejsze kompleksy leśne (Las Mitros, lasy w rejonach wsi Żurawiniec, Luszawa, Jeleń, Tarkawica);
- obszary torfowiskowe (Owczę Bagno, Podjesionie);
- niewielkie dolinki rzeczne i suche obniżenia dolinne umożliwiające komunikację ekologiczną i kształtowanie nowych powiązań przyrodniczych;
- tereny polno – leśne o podwyższonej różnorodności biologicznej i krajobrazowej;
- strefy ochrony warunków siedliskowych lasu;
- użytki zielone.

Jak wspomniano wyżej, za integralny składnik SPG uznaje się strefę ochrony warunków siedliskowych lasu. Strefa ta powinna być wyłączona spod lokalizacji obiektów uciążliwych dla środowiska leśnego, a także spod takich prac hydrotechnicznych i melioracyjnych, które mogą spowodować degradację ekosystemu oraz wpłynąć negatywnie na gatunki lasu. Ocenia się, iż wyznaczenie tej strefy w odległości około 30 m od linii brzegowej lasu będzie wystarczająca, chroniąc las przed zagospodarowaniem mogącym mieć negatywny wpływ na gatunki wnętrza lasu lub ekoton.

Ustanowienie SPG będzie czynnikiem budującym odporność środowiska na antropopresję i zapewniającym związki pomiędzy ekosystemami naturalnymi i zbliżonymi do naturalnych, a otwartymi terenami rolniczymi, chroniąc tym samym stabilność krajobrazu. Zasady zagospodarowania obszarów SPG podporządkowuje się funkcjom ekologicznym, dopuszcza się gospodarkę leśną i rolną oraz rekreację i sport. Na obszarach objętych granicami systemu SPG wyklucza się:

- lokalizację wszelkich inwestycji mogących destabilizować równowagę ekologiczną i dysharmonizować krajobraz, w szczególności dotyczy zakładów przemysłowych i ferm, a także magazynów, składów i baz w postaci zwartych i monolitycznych form zabudowy kubaturowej, z wyjątkiem koniecznych inwestycji infrastruktury technicznej i komunikacyjnej wskazanych w zmianie Studium;
- tworzenie nasypów ziemnych i innych przeszkód usytuowanych poprzecznie do osi dolin rzecznych – z wyjątkiem jak wyżej;

- składowanie odpadów (bytowych, przemysłowych), a także lokalizację wylewisk gnojowicy i grzebowisk zwierząt;
- lokalizację zabudowy mieszkaniowej, z wyjątkiem uzupełniania istniejących zespołów zabudowy na obszarach wskazanych w zmianie studium;
- odprowadzanie ścieków do wód i gruntu.

Dodatkowo ogranicza się do minimum lokalizację nowych kopalń surowców mineralnych.

Dla zachowania równowagi ekologicznej obszarów SPG i terenów przekształconych, należy podjąć działania chroniące i wzbogacające środowisko poprzez:

- ograniczenie eksploatacji wód podziemnych do poziomu, który nie spowoduje destabilizacji stosunków wodnych;
- stosowanie ekstensywnych upraw rolniczych, a także promowanie rolnictwa ekologicznego;
- prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z funkcją glebochronną i wodochronną lasów;
- zalesianie gleb mniej korzystnych dla wykorzystania rolniczego, w celu ochrony gleb przed erozją oraz dla tworzenia wspomagających ciągów ekologicznych łączących małopowierzchniowe tereny leśne;
- utrzymanie i uzupełnianie zadrzewień i zakrzewień agroekosystemów, w tym szczególnie pasów zieleni śródpolnej przebiegających prostopadle do spadków zboczy;
- ograniczenie stopnia rozwoju funkcji rekreacyjnych do chłonności turystycznej terenów.

Dla zachowania i wzmocnienia struktury ekologicznej sieci obszarów SPG należy:

- sukcesywnie przebudowywać drzewostany zgodnie z ich naturalnym siedliskiem;
- stosować różne formy fitomelioracji dla wzbogacenia najuboższych przyrodniczo terenów, stanowiących potencjalne powiązania przyrodnicze;
- poprawiać funkcjonowanie głównych ciągów ekologicznych poprzez obudowę biologiczną cieków.
- dużych magazynów paliw płynnych o znaczeniu regionalnym;
- rurociągów paliw płynnych o zasięgu regionalnym lub międzynarodowym;
- bezpośredniego zrzutu ścieków do gruntu oraz do wód powierzchniowych i podziemnych.

9.3. Zasady gospodarowania zasobami naturalnymi oraz kierunki ochrony jakości środowiska naturalnego i jego rekultywacji

Zasady ochrony oraz gospodarowania zasobami kopalin

W granicach gminy Ostrówek udokumentowanych zostało 7 złóż kopalin, możliwych do wykorzystania gospodarczego, pod warunkiem, że ich eksploatacja nie będzie kolidowała z obszarami chronionymi na podstawie przepisów odrębnych. Wszystkie udokumentowane w kategoriach bilansowych złoża kopalin objętych prawem własności nieruchomości gruntowej, podlegają ochronie w myśl przepisów ustawy Prawo geologiczne i górnicze z racji aktualnego ich wykorzystania na mocy wydanych koncesji i utworzonych obszarów i terenów górniczych (teren i obszar górniczy utworzony został dla złoża surowca ilastego ceramiki budowlanej w Jeleniu).

Dla terenów przeznaczonych pod eksploatację kopalin, w oparciu o projekty zagospodarowania złóż i decyzji koncesyjnych konieczne jest:

- *prorowadzenie eksploatacji złóż kopalin, z uwzględnieniem racjonalnego ich wykorzystania,*
- *stosowanie technologii zapewniających ograniczenie ujemnych wpływów eksploatacji złoża na środowisko naturalne;*
- *przyjęcie warunków zachowania bezpieczeństwa powszechnego;*
- *spełnienie wymogów dotyczących ochrony środowiska naturalnego;*
- *określenie uwarunkowań zagospodarowania terenów i obszarów górniczych oraz ograniczenia w ich użytkowaniu;*
- *wyznaczenie pasów ochronnych dla terenów sąsiednich nieobjętych eksploatacją oraz określenie warunków i zasad ochrony sąsiednich gruntów rolnych i leśnych;*
- *określenie zasad prowadzenia gospodarki odpadami poeksploatacyjnymi;*
- *realizacja rekultywacji terenu po wyeksploatowaniu kopalin w oparciu o ustalony kierunek i opracowany projekt rekultywacji.*

Prawidłowe gospodarowanie zasobami surowcowymi powinno polegać na minimalizowaniu szkód w środowisku, jakie nieuchronnie wywołuje ta forma działalności gospodarczej. Chodzi nie tylko o obowiązek rekultywacji wyeksploatowanej części złoża, ale również uwarunkowanie eksploatacji złóż na terenach przyleśnych.

Zasady ochrony oraz gospodarowania zasobami wodnymi

Dla ochrony zasobów wodnych przed degradacją oraz dla poprawy stanu ich czystości wskazuje się następujące działania:

- *budowę systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków obejmującego swym zasięgiem obszary zwartej zabudowy – dotyczy miejscowości: Kamienowola, Antoniówka, Luszawa;*
- *budowę indywidualnych oczyszczalni przydomowych;*
- *ograniczenie ładunku zanieczyszczeń poprzez realizację systemu kanalizacji deszczowej dla terenów o utwardzonej powierzchni, w szczególności parkingów i placów – dotyczy głównie wielofunkcyjnej strefy rozwoju przedsiębiorczości;*
- *wprowadzenie i egzekwowanie zakazu odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych i do gruntu;*
- *pozostawienie dolin, jako terenów otwartych, tj. wyłączenie ich spod zabudowy i nie tworzenia przegród utrudniających spływ wody;*
- *nieprzekształcanie trwałych użytków zielonych w grunty orne;*
- *zachowanie istniejących zadrzewień, zakrzewień i zarośli;*
- *ograniczenie do niezbędnego minimum stosowania chemicznych środków ochrony roślin na obszarach dolin i obniżen terenu z płytkim zaleganiem wód gruntowych;*
- *ochronę otuliny ekologicznej rzeki jako niezbędnego filtra biologicznego, służącego m.in. utrzymaniu i poprawie stanu ekosystemów wodnych i od wody zależnych;*
- *ochronę wszystkich mokradel, w tym zwłaszcza torfowisk, ze względu na ich wyjątkowe znaczenie w stabilizowaniu równowagi hydrologicznej;*
- *zakaz eksploatacji kopalin w korytach rzecznych.*

Zasady ochrony oraz gospodarowania zasobami leśnymi

Dla skuteczności ochrony lasów ustala się następujące zasady polityki przestrzennej:

- zakaz lokalizacji zabudowy, za wyjątkiem budowli stanowiących inwestycje celu publicznego w rozumieniu przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz zgodnie z przepisami odrębnymi, w tym w szczególności ustawą o lasach;
- zachowaniu i tworzeniu powiązań istniejących kompleksów leśnych;
- zwiększeniu różnorodności biologicznej z jednoczesnym rozwijaniem wodochronnych i klimatotwórczych funkcji lasów;
- dążeniu do tworzenia drzewostanów wielogatunkowych i wielowiekowych o charakterze lasu naturalnego, gdzie skład drzew powinien odpowiadać właściwemu typowi siedliskowemu lasu na danym terenie;
- realizacji zalesień uwzględniających zachowanie bioróżnorodności i nie powodujących niszczenia istniejących żerowisk;
- zagospodarowaniu zgodnym z uproszczonymi planami urządzenia lasu;
- odpowiednim kształtowaniu granicy rolno – leśnej poprzez realizację zalesień jako uzupełnienie istniejących kompleksów leśnych oraz tworzenie między nimi elementów łącznikowych. Należy ją kształtować zgodnie z zasadami ekologicznymi – z zachowaniem jej urozmaiconego przebiegu, z pozostawieniem enklaw niezalesionych i polan leśnych jako strefy ekotonalnej, stanowiącej siedliska zwierząt, głównie ptaków i owadów.

W kształtowaniu struktury przestrzennej lasów, istotne znaczenie będzie miało wprowadzenie zalesień. Obszary przeznaczone pod zalesienia wskazuje się głównie jako nieprzydatne do produkcji rolniczej, nieużytkowane rolniczo gleby o niskiej przydatności rolniczej oraz nieużytki rolnicze. Zalesienia należy wykonywać zgodnie z planem zalesień, wyłącznie gatunkami zgodnymi z siedliskiem, z uwzględnieniem wielogatunkowości oraz gatunków domieszkowych i biocenotycznych tworzących podszyt. Planuje się zwiększenie powierzchni obszarów leśnych na terenie gminy do wielkości 25%.

Dopuszcza się wykorzystanie turystyczne lasów poprzez urządzenie ścieżek edukacyjnych, szlaków pieszych i ścieżek rowerowych z wykorzystaniem istniejących dróg i ścieżek leśnych.

W celu ochrony warunków siedliskowych lasów postuluje się o uwzględnienie ochrony lasu przed zagospodarowaniem mogącym mieć negatywny wpływ na gatunki wnętrza lasu oraz ekoton. Obowiązują zasady wyznaczania strefy zgodnie z ustaleniami zmiany studium dotyczącymi ochrony planistycznej Systemu Przyrodniczego Gminy. Granicę strefy bez prawa zabudowy należy dostosować do lokalnych warunków, z uwzględnieniem innych elementów przyrodniczych wymagających ochrony. Nie wprowadza się zakazu zabudowy wokół małopowierzchniowych terenów leśnych.

Zasady ochrony oraz gospodarowania zasobami gleb

Ochrona gleb powinna być zagwarantowana poprzez:

- wykluczenie możliwości lokalizacji nowej zabudowy kubaturowej niezwiązanej z produkcją rolną na gruntach cechujących się wysoką przydatnością dla produkcji rolniczej (III klasa bonitacyjna), za wyjątkiem budowli stanowiących inwestycje celu publicznego w rozumieniu przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami;
- w warunkach zagospodarowania terenów przeznaczonych pod mieszkalnictwo - poprzez określenie minimalnej powierzchni działek budowlanych pod różne typy zabudowy celem zapobieżenia nadmiernemu technicznie - przestrzennemu rozdrobnieniu powierzchni gruntów rolnych;

- *wzbogacenie ekologiczne agroekosystemów poprzez zabiegi fitomelioracyjne (utrzymanie i tworzenie nowych zadrzewień śródpolnych);*
- *działania w celu zmniejszania nadmiernej kwasowości gleb i zmniejszania niedoboru składników pokarmowych dla produkcji roślinnej – rozważne stosowanie nawozów sztucznych i środków chemicznej ochrony roślin.*

Zasady ochrony krajobrazu

Wśród działań służących ochronie krajobrazu wymienia się:

- *kształtowanie nowych zespołów zabudowy w harmonii z otaczającym krajobrazem;*
- *zachowanie tradycyjnych form zabudowy wiejskiej;*
- *zachowanie istniejących zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, a także wprowadzanie nowych, jako istotny element dla zachowania różnorodności biologicznej i krajobrazowej;*
- *ochronę walorów widokowych strefy krawędziowej doliny Wieprza w okolicach miejscowości Leszkowice poprzez wyłączenie strefy spod zalesień oraz zakaz wprowadzania zabudowy;*
- *otaczanie wysoką zielenią zabudowy wiejskiej i obiektów dysharmonijnych.*

Zasady ochrony powietrza

Ze względu na planowany rozwój funkcji mieszkaniowej, przemysłowej i usługowej, w celu utrzymania niskich wartości emitowanych zanieczyszczeń, należy stosować następujące zasady zagospodarowania:

- *ograniczenia niskiej emisji ze spalania w kotłowniach i paleniskach domowych paliw stałych emitujących do atmosfery szkodliwe gazy i pyły, zastępując je paliwami ekologicznymi;*
- *budowę sieci gazowej, jako ekonomicznego i nie powodującego zanieczyszczeń nośnika energii;*
- *stworzenie preferencji dla stosowania do celów grzewczych i gospodarczych paliw niskoemisyjnych i nieemisyjnych, w tym energii ze źródeł odnawialnych (kolektory słoneczne, pompy ciepłe);*
- *utrzymanie i rozwój istniejących oraz nowych form zieleni urządzonej, zarówno w przestrzeni publicznej jak i towarzyszącej głównie dla przemysłu i usług.*

Zasady ochrony klimatu akustycznego

Zasadniczym zadaniem, mającym na celu poprawę klimatu akustycznego gminy, jest zmniejszenie uciążliwości komunikacyjnych, które realizowane będzie poprzez:

- *odpowiednie kształtowanie przestrzeni na terenach przyległych do systemu transportowego – głównie poprzez ograniczenie lokalizacji nowych ciągów zabudowy mieszkaniowej wzdłuż istniejących i projektowanych głównych tras komunikacji drogowej;*
- *przeniesieniu ruchu tranzytowego związanego z obsługą wielofunkcyjnej strefy rozwoju przedsiębiorczości na obwodnicę miejscowości Leszkowice;*
- *poprawę stanu nawierzchni dróg;*
- *dążenie do zachowywania bezpiecznych odległości przy lokalizowaniu przemysłowych i usługowych źródeł hałasu, na terenach aktywizacji gospodarczej oraz źródeł hałasu komunikacyjnego w stosunku do terenów wymagających komfortu akustycznego w środowisku.*

Rekultywacja powierzchni ziemi

Konieczne jest określenie zasad prowadzenia gospodarki odpadami poeksploatacyjnymi, realizacja rekultywacji terenu po wyeksploatowaniu kopalni w oparciu o opracowany projekt rekultywacji. Do rekultywacji i zagospodarowania terenu wskazuje się wyrobiska i tereny poeksploatacyjne oznaczone na rysunku zmiany studium (w Dębicy – Kolonii i w Leszkowicach).

9.4. Zasady ochrony obszarów naturalnych zagrożeń środowiska

Obszary zagrożone erozją – strefy krawędziowe doliny Wieprza

- strefa krawędzi doliny w rejonach: Kolonia Borek i Tarkawicy (Na Kole), dla której ustala się:
  - zakaz zabudowy mieszkaniowej;
  - zalecenia: zalesianie, zadarnianie, zakrzewianie, stosowanie płodozmianów przeciwoerozyjnych, zmianę użytkowania terenu z ornego na użytki zielone.
- strefa krawędziowa na odcinku: granica gminy – Leszkowice odznaczają się dużą ekspozycyjnością, dla której ustala się:
  - zakaz: zalesiania, zabudowy kubaturowej;
  - zalecenia: zadarnianie, użytkowanie terenu w formie łąk i pastwisk, prowadzenie orki poprzecznostokowej;
- strefa krawędziowa położona w kierunku północno-zachodnim od Leszkowic, dla której ustala się:
  - zakaz zabudowy kubaturowej;
  - zalecenia: zadarnianie, stosowanie orki poprzecznostokowej.

10. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

W gminie Ostrówek ochronie podlegać powinny wszystkie elementy krajobrazu kulturowego oraz nieruchome zabytki kultury materialnej. Kształt nowej zabudowy kreowany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego powinien ochraniać zabytkowy charakter wsi ulicowych (Zawada, Żurawiniec, Ostrówek - Kolonia) i sposób ich zabudowy oraz ekspozycję przestrzenną poprzez właściwe kształtowanie linii, wysokości i gęstości zabudowy, warunki realizacji ogrodzeń oraz zieleni wiejskiej, jak również wsi wielodrożnicowych (Leszkowice i Tarkawica). Ochronie, polegającej na zachowaniu i podkreśleniu w układzie przestrzennym cech zabytkowych powinny podlegać na terenie gminy pozostałości parku dworskiego i aleja dojazdowa we wsi Dębica oraz obiekty kościołów, a także zabytkowe zagrody, domy wiejskie i zabudowania gospodarcze.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków, wojewódzkiej ewidencji zabytków lub znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków, o których była mowa w części „Uwarunkowania wewnętrzne rozwoju gminy – ocena zagospodarowania” rozdz. III pkt. 2 „Uwarunkowania kulturowe” powinny podlegać ochronie na zasadach określonych w przepisach szczególnych. Wszelkie prace budowlane, adaptacyjne, remontowe dokonywane w tych zabytkach lub w ich otoczeniu, zmiany drzewostanu i inne zmiany zagospodarowania terenu powinny być każdorazowo uzgadniane z Konserwatorem Zabytków.

Ochronie podlegają obiekty zarówno wpisane do rejestru zabytków jak i obiekty o charakterze zabytkowym wyróżniające się wartościami kulturowymi, które winny zostać wskazane do objęcia ochroną w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków w Dębicy ustala się strefę ochrony konserwatorskiej parku dworskiego oraz strefę ochrony konserwatorskiej alei dojazdowej. W strefie tej należy określić następujące zasady użytkowania terenu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego:

- sposób użytkowania terenu znajdującego się w zasięgu strefy;
- wysokość dopuszczalnych obiektów w strefie, ich formę architektoniczną, sposób użytkowania i kolorystykę elewacji i dachów, która winna podkreślać walory parku dworskiego i alei dojazdowej.

Na mocy ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r., Nr 162, poz.1568 z późn. zm.) ochrona zabytków polega m.in. na zapobieganiu zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków i uwzględnieniu zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a opieka nad zabytkami polega m.in. na zabezpieczeniu i utrzymaniu zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie, a także korzystaniu z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości.

Stosownie do art.19 ust.1 w/wym. ustawy ochroną w szczególności objęte są:

- zabytki wpisane do rejestru zabytków;
- zabytki nieruchome znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków;
- parki kulturowe.

Na terenie gminy Ostrówek nie występują obszary pomników zagłady, miejsca pamięci narodowej oraz dobra kultury współczesnej.

10.1. Ochrona szczególna

Obiekty wpisane do rejestru zabytków

W wykazie obiektów wpisanych do rejestru zabytków (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2014 r., poz. 1230) znajduje się park dworski i aleja dojazdowa w miejscowości Dębica (Nr w rejestrze A/775). Na terenach i przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków oraz w ich otoczeniu wszelkie zamierzenia inwestycyjne, w tym:

- prowadzenie prac konserwatorskich, restauracyjnych lub robót budowlanych;
- prowadzenia badań konserwatorskich, badań archeologicznych;
- przemieszczania zabytków;
- dokonywania podziałów zabytku;
- zmiany przeznaczenia lub sposobu korzystania z zabytku;
- umieszczania na zabytku urządzeń technicznych, reklam oraz napisów;
- podejmowania innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku

wymagają uzyskania pozwolenia konserwatorskiego w formie decyzji . Prace mogą zostać poprzedzone wykonaniem zaleceń konserwatorskich zgodnie z odpowiednimi przepisami szczegółowymi (art.27 oraz art.36 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162 poz. 1568 z późn. zm.)). Obowiązuje również zachowanie obiektów w stanie przestrzennie niezmienionym wraz z najbliższym otoczeniem oraz zagwarantowanie strefy widokowej na zabytek (poprzez zakaz zabudowy terenów upraw rolnych), zakaz sytuowania tymczasowej zabudowy i obudowania historycznych obiektów budynkami gospodarczymi i obiektami dyszarmijnymi.

Odkrycie w trakcie prac budowlanych i ziemnych przedmiotu, co, do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, zobowiązuje inwestora do wstrzymania wszelkich robót budowlanych mogących uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot, zabezpieczenia, przy użyciu dostępnych środków, przedmiotu i miejsca jego odkrycia, a także niezwłocznego zawiadomienia

Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, wójta (art. 32 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

Pośredniej ochronie konserwatorskiej powinny podlegać pomniki i cmentarze oraz obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków, posiadające cenne walory architektury tradycyjnej wraz z ich otoczeniem. Ochrona powinna polegać między innymi na zapewnieniu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego właściwego otoczenia tych obiektów.

Obiekty umieszczone w ewidencji zabytków

Dla obiektów i terenów znajdujących się w ewidencji zabytków ustala się następujące kierunki działania:

- zachowanie w miarę możliwości w celu utrzymania tożsamości kulturowej miejsca;
- użytkowanie gwarantujące zachowanie i utrzymanie zabytku;
- obejmowanie ochroną na mocy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- odpowiednie zagospodarowanie terenów otaczających w celu wyeksponowania zabytku w krajobrazie;
- *roboty budowlane i prace remontowe prowadzone przy zabytkach nie wpisanych do rejestru, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków wymagają uzgodnienia z konserwatorem zabytków zgodnie z przepisami odrębnymi (art.39 ust.3 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. Prawo budowlane z późn.zm. oraz art. 7 i 8.3. ustawy z dnia 18 marca 2010 roku o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz zmianie niektórych innych ustaw), a do czasu jej założenia w odniesieniu do zabytków ujętych w wojewódzkiej ewidencji;*
- pozyskiwanie inwestorów zainteresowanych zagospodarowaniem i rewaloryzacją obiektów zabytkowych;
- podnoszenie jakości funkcjonalnej i technicznej obiektów;
- zachowanie i utrzymanie kapliczek, figur, krzyży przydrożnych wraz z towarzyszącym drzewostanem i małą architekturą.

Cmentarze

Ochronie podlegają cmentarze, dla których obowiązuje utrzymanie funkcji, zachowanie historycznych nagrobków, alejek i drzewostanu, obejmowanie ochroną na mocy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Stanowiska archeologiczne

Na obszarze gminy znajduje się prawie 160 zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych – są to ślady osadnicze, będące pozostałościami pradziejowego i historycznego osadnictwa, gdzie największe ich nasycenie obserwuje się w Leszkowicach i Tarkawicy, Luszawie, Dębicy, Ostrówku i Żurawińcu. Obszary przez nie zajmowane mogą być dostępne do celów inwestycyjnych pod warunkiem szczegółowego uzgodnienia z WKZ zakresu i formy ingerencji w substancję stanowiska. Prace ziemne prowadzone w obrębie wyznaczonych stanowisk archeologicznych wymagają przeprowadzenia badań archeologicznych w formie nadzoru. Na badania te należy uzyskać pozwolenie Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Planowane w obrębie stanowisk archeologicznych zamierzenia inwestycyjne m.in. związane z budową nowych budynków i inwestycji liniowych (infrastruktura komunikacyjna, melioracje, infrastruktura techniczna), którym towarzyszą prace ziemne i przekształcenia naturalnego ukształtowania – wymagają wcześniejszego uzgodnienia w celu uzyskania zaleceń konserwatorskich dla przedmiotowej inwestycji.

W przypadku ujawnienia podczas pozostałych, nie nadzorowanych archeologicznie prac ziemnych i budowlanych przedmiotów, które posiadają cechy zabytku archeologicznego np. fragmenty naczyń glinianych, szklanych, kafla, fragmenty konstrukcji murowanych, drewnianych, wyroby metalowe, znaleziska monetarne, materiały kostne będące pozostałością pochówków, itp.) osoby prowadzące roboty obowiązane są wstrzymać wszelkie prace mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryte zabytki, a także zabezpieczyć je oraz miejsce ich odkrycia i niezwłocznie zawiadomić Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków lub Wójta Gminy.

Najwartościowsze stanowiska archeologiczne oraz zabytki architektury powinny być przystosowane do eksponowania i zwiedzania, przy czym preferuje się ścieżki kulturowo przyrodnicze, dostosowane dla potrzeb turystów pieszych i rowerowych.

W obszarze gminy nie powołano parku kulturowego. Zachowany stan dziedzictwa kulturowego nie pretenduje do utworzenia parku kulturowego.

10.2. Obiekty i tereny proponowane do objęcia ochroną poprzez miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego

Na mocy ustawy z dnia 31 stycznia 1959 roku o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz.U. z 2000r. Nr 23, poz. 259) ochronie pośredniej podlega cmentarz rzymskokatolicki, czynny w m. Cegielnia, dla którego obowiązuje utrzymanie funkcji.

Ustalenia Programu Ochrony Zabytków na terenie gminy Ostrówek (zatwierdzonego Uchwałą Nr VII/41/07 Rady Gminy Ostrówek z dnia 28 sierpnia 2007 roku).

Program ten ustala zasady ochrony obiektów i podkreśla wagę obiektów ważnych dla tożsamości tego obszaru oraz wskazuje drogi dla osiągnięcia w perspektywie pożądanego stanu zabezpieczenia i funkcjonalnego ich wykorzystania. Dobrze utrzymane, zadbane, zagospodarowane i dostępne obiekty nadają gminie prestiż, zwłaszcza w kontekście położenia północnych, zachodnich i częściowo południowych obszarów o wysokich walorach zarówno krajobrazu przyrodniczego jak i kulturowego.

Celami strategicznymi Programu Ochrony Zabytków na terenie gminy Ostrówek są w szczególności:

- opracowanie w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków planu renowacji nagrobków cmentarza w Zawadzie;*
- pozyskanie od Skarbu Państwa na własność gminy działki gruntu w Zawadzie na której położony jest cmentarz kolonistów niemieckich;*
- oznakowanie terenu cmentarza kolonistów niemieckich w Żurawińcu – Kolonii po uzgodnieniu z właścicielami gruntów;*
- zapisanie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego szczegółowych ustaleń w zakresie działań inwestycyjnych właściwych z punktu widzenia ochrony krajobrazu kulturowego;*
- administracyjne egzekwowanie rygorów określonych m.in. w planach zagospodarowania przestrzennego, głównie w zakresie wysokości zabudowy, jej charakteru i funkcji, a także ochrony wyznaczonych obszarów, budynków. Ważną rzeczą jest również skuteczna egzekucja prawa budowlanego, a co za tym idzie walka z samowolami budowlanymi. To właśnie prawdopodobnie samowole budowlane przyczyniły się do utraty cech zabytkowych przez znaczną część budynków. Należą do nich głównie wymiany okien, najczęściej wiążące się z poszerzeniem otworów, zmiany kształtu dachu, dowolny dobór poszycia, zbijanie tynków i docieplanie kosztem podziałów architektonicznych i wystroju;*

- edukacja mieszkańców w zakresie konieczności ochrony dziedzictwa kulturowego. Propagowanie idei poszanowania lokalnej specyfiki budowlanej i zachowania ciągłości tradycji. Wskazane są także inicjatywy jak tworzenie ścieżek edukacyjnych dla młodzieży szkolnej, mającej na celu uświadomienia roli zabytków w krajobrazie kulturowym. Utworzenie na terenie szkół izb regionalnych gromadzących przedmioty z przeszłości;
- inicjowanie działań w celu aktywnej ochrony wybranych obiektów reprezentujących tradycyjną drewnianą zabudowę;
- podnoszenie atrakcyjności obiektów podlegających ochronie zarówno dla potrzeb społecznych, turystycznych, edukacyjnych oraz dla promocji gminy;
- wydzielanie corocznie w budżecie gminy środków finansowych na ochronę zabytków z przeznaczeniem najwcześniej na renowację nagrobków, ich poszanowania jako świadectwo współistnienia na tych terenach i wzajemnego przenikania się narodów polskiego i niemieckiego;
- prezentacja na stronie internetowej gminy walorów krajobrazowych z wyeksponowaniem zabytków;
- pomoc mieszkańcom gminy w wyszukiwaniu i pisaniu programów na pozyskanie środków finansowych z funduszy unijnych.

10.3. Kształtowanie harmonijnego krajobrazu kulturowego

W celu kształtowania harmonijnego krajobrazu ustala się prowadzenie działań w sferze ochrony krajobrazu kulturowego, które powinny zmierzać do:

- kontynuowania tradycyjnych form osadnictwa, w tym zachowania istniejącej zabudowy o wartościach zabytkowych i kompozycyjnych;
- utrzymanie regionalno -historycznej skali i struktury jednostek osadniczych;
- konserwacji, rewaloryzacji i porządkowania zabytkowego parku i cmentarzy oraz innych terenów publicznych;
- zachowania i ochrony stanowisk archeologicznych;
- usunięcia lub przebudowy obiektów dysharmonijnych;
- utrzymania istniejących kapliczek i krzyży przydrożnych.

Zasada harmonijnego wkomponowania nowej zabudowy w istniejący krajobraz kulturowo-przyrodniczy powinna być realizowana poprzez:

- wkomponowanie nowej zabudowy w istniejący układ topograficzno-przestrzenny;
- podkreślenie walorów położenia rozumiane jako nie stwarzanie konfliktowej konkurencji wizualnej poprzez wyraz architektoniczny obiektu (w tym również poprzez jego kolorystykę lub dominację kubaturowo-wysokościową);
- rewaloryzację otoczenia obiektu zabytkowego zgodnie z historycznym zagospodarowaniem;
- opracowanie rozwiązań inwestycyjnych na podstawie zaleceń konserwatorskich, po uzyskaniu pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zgodnie przepisami odrębnymi.

Ochrona elementów o wartości kulturowej, objętych i nieobjętych ochroną prawną, powinna być podporządkowana niżej wymienionym działaniom:

- dla zabudowy mieszkaniowej

- utrzymanie istniejącej zabudowy w należyłym stanie technicznym, z dopuszczeniem zmiany funkcji obiektu i podniesieniem standardu wyposażenia techniczno-użytkowego, z zastrzeżeniami dotyczącymi zachowania w maksymalnym stopniu, a tam gdzie jest to możliwe, odtworzenia historycznej kompozycji obiektu (wysokość, kształt, układ eksponowanych elewacji, kształt dachu, rozmieszczenie, wielkość i proporcje otworów), zewnętrznego detalu architektonicznego, a także dostosowania nowej funkcji i nowego programu użytkowego do specyfiki obiektu;
- zachowanie w przypadku remontów i modernizacji historycznego detalu architektonicznego i wyposażenia wnętrz (o ile występują);
- zachowanie historycznych relacji przestrzennych i obiektów wspomagających (np. zabudowa gospodarcza) oraz zieleni towarzyszącej w obrębie działek, na których są zlokalizowane;
- sukcesywna likwidacja funkcji i obiektów kolizyjnych;
- dla cmentarzy przykościelnych i cmentarzy położonych poza obszarami zabudowy wsi:
  - zakaz lokalizacji obiektów i urządzeń kolidujących z pierwotną funkcją;
  - ochrona zachowanych elementów, uporządkowanie i podkreślenie symboliki miejsca poprzez utrzymanie bądź uczytelnienie zachowanego układu dróg, alejek, kwater, ochronę nagrobków, krzyży, zachowanego drzewostanu, likwidację samosiejek, wyłącznie na podstawie specjalistycznego opracowania;
- dla kapliczek i figurek:
  - ochrona przed dewastacją, bieżące prace konserwacyjne, z maksymalnym zachowaniem pierwotnego wyrazu architektonicznego;
- dla stanowisk archeologicznych nie posiadających własnej formy krajobrazowej występuje konieczność wykonania archeologicznych badań wykopaliskowych poprzedzających procesy inwestycyjne, wiąże się to z koniecznością wyprzedzającego zawiadomienia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o przystąpieniu do przygotowań inwestycji.

11. Kierunki rozwoju systemów komunikacji

Wykształcenie sprawnego systemu komunikacji jest jednym z podstawowych czynników warunkujących rozwój gminy. System komunikacji, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju powinien utrzymywać harmonię z otoczeniem społeczno – gospodarczym, przyrodniczym i kulturowym. Ustala się następujące kierunki rozwoju układu komunikacji drogowej w gminie polegające na:

- zapewnieniu dogodnych powiązań drogowych z terenami zewnętrznymi oraz zapewnienie powiązań wewnętrznych, lokalnych;
- odpowiednim utrzymaniu drogi wojewódzkiej nr 815, dróg powiatowych i gminnych;
- podniesieniu standardu funkcjonalnego i bezpieczeństwa ruchu na wszystkich drogach, co można osiągnąć poprzez urządzenie ciągów pieszych i rowerowych poza jezdniami dróg, realizację chodników dla pieszych oraz przebudowę niebezpiecznych.

W Zmianie Studium określa się zasady ukształtowania spójnego, hierarchicznego układu powiązań komunikacyjnych opartych o system dróg: wojewódzkiej - będącej łącznikiem dróg krajowych nr 19 i nr 63; powiatowych i gminnych, wzajemnie współdziałających w powiązaniach zewnętrznych gminy i jej obsłudze wewnętrznej.

Zasadniczy układ komunikacyjny zapewniający zewnętrzne powiązanie obszaru gminy tworzyć będzie:

- istniejąca droga wojewódzka nr 815 relacji Wisznice – Parczew – Lubartów klasy KDG (główna), wraz z nowoprojektowaną drogą klasy KDZ/KDG (zbiorcza/główna) obsługującą wielofunkcyjną strefę rozwoju przedsiębiorczości, zapewnić będzie główne zewnętrzne powiązanie obszaru gminy poprzez gminę Lubartów z planowaną drogą ekspresową S-19 (GP);
- nowoprojektowana droga o parametrach klasy KDG/KDGP, od skrzyżowania z drogą powiatową nr 1253L łącząca pośrednio wielofunkcyjną strefę rozwoju przedsiębiorczości z drogą krajową nr 19 (w rejonie miejscowości Żurawie Bagno) oraz z drogą wojewódzką nr 815 (w rejonie m. Niedźwiada). Przewidywana klasa drogi – KDG/KDGP, z zapewnieniem bezkolizyjności ruchu;
- droga powiatowa nr 1253L relacji: Czemierniki – Cegielnia – Leszkowice – Klementynów po wybudowaniu obwodnicy Leszkowic (od strony północno-wschodniej) winna posiadać parametry klasy KDZ (zbiorcza), co usprawni skrótowe połączenie w relacji północ – południe (kierunek Radzyń Podlaski - Lubartów), zaś na odcinku istniejącego skrzyżowania i połączenia z drogą gminną nr 103338L i nr 103339L przewiduje się drogę klasy KDL (lokalna);
- droga powiatowa nr 1532L od drogi krajowej nr 19 – Kock – Tarkawica do drogi powiatowej nr 1253L winna posiadać parametry klasy KDL;
- droga nr 1533L (Belcząc) – granica powiatu – Dębica – Zawada – do drogi powiatowej nr 1532L – droga winna posiadać parametry klasy KDL.

Sieć dróg głównych i zbiorczych na obszarze gminy uzupełniona jest drogami klasy KDL i KDD, których zadaniem jest bezpośrednia obsługa obszarów zabudowanych:

- droga nr 1534L od drogi powiatowej nr 1532L – Tarkawica – Żurawiniec – do drogi powiatowej nr 1536L;
- droga nr 1536L od drogi krajowej nr 19 – Wola Skromowska - Sułozyn – Żurawiniec – Kolonia Ostrówek – do drogi powiatowej nr 1253L;
- droga nr 1538L od drogi powiatowej nr 1539L – Firlej - Serock – Luszawa – Ostrówek do drogi gminnej;
- droga nr 1537L Od drogi powiatowej nr 1253L– Kamienowola - do drogi wojewódzkiej nr 815;
- droga nr 1540L od drogi powiatowej nr 1539L – Przypisówka - Leszkowice – do drogi powiatowej nr 1253L
- droga nr 103322 L – od drogi powiatowej nr 1532L do Kopiny;
- droga nr 103323 L - od drogi powiatowej nr 1532L do drogi powiatowej nr 1533L;
- droga nr 103324L- od drogi powiatowej nr 1532L obok szkoły- do drogi gminnej nr 103329L;
- droga nr 103325L – w Tarkawicy – równoległa do powiatowej nr 1532L;
- droga nr 103326L- od drogi powiatowej nr 1532L do drogi gminnej nr 103329L;
- droga nr 103327L – w Tarkawicy od drogi powiatowej nr 1532L do drogi gminnej nr 103325L;
- droga nr 103328L od drogi powiatowej nr 1532L na Podlas w Tarkawicy;
- droga nr 103329L od drogi cegielnianej Koło szkoły w Dębicy do drogi powiatowej nr 1533L;
- droga nr 103330L od drogi powiatowej nr 1532L do drogi powiatowej nr 1534L;
- droga nr 103331L – Zawada II linia (od drogi powiatowej nr 1532L;

- droga nr 103332L od drogi powiatowej nr 1534L w Żurawińcu - Kolonii przez Jeleń do drogi powiatowej nr 1532L;
- droga nr 103333L od drogi powiatowej 1532L (w stronę Czemiernik) do drogi gminnej nr 103335L;
- droga nr 103334L w Ostrówku od drogi powiatowej nr 1536L do gminnej nr 112611 L;
- droga nr 103335L w Dębicy Kolonii – I linia od drogi powiatowej 1532L do drogi powiatowej 1253L;
- droga nr 103336L w Dębicy Kolonii II linia od drogi powiatowej nr1532L do drogi powiatowej nr 1253L;
- droga nr 103336L w Dębicy Kolonii II linia od drogi powiatowej nr1532L do drogi powiatowej nr 1253L;
- droga nr 103337L od drogi powiatowej nr1536 L – Kol. Luszawa Górydo drogi gminnej nr 103332L;
- droga nr 103338 L od drogi powiatowej nr 1534 L w Luszawie przez Kol. Borek - Leszkowice do drogi powiatowej nr 1253L w Leszkowicach – kierunek Lubartów;
- droga nr 103339 L droga w Leszkowicach koło hydroforni od drogi powiatowej nr 1253L do drogi gminnej nr 103338 L w Leszkowicach;
- droga nr 103338 L od drogi powiatowej nr 1534 L w Luszawie przez Kol. Borek - Leszkowice do drogi powiatowej nr 1253L w Leszkowicach – kierunek Lubartów;
- droga nr 103341 L od drogi powiatowej nr 1537 L (Kamienowola - Antoniówka –droga wojewódzka nr815) w kierunku Leśniczówki;
- droga nr 103342 L Kamienowola II linia (od drogi powiatowej nr 1253 L do drogi powiatowej nr 1537L w Antoniówce;
- droga nr 103343 L od drogi powiatowej nr 1537 L w Antoniówce do granicy gminy Niedźwiada;
- droga nr 103344l (LSM) od drogi powiatowej nr 1253 L w Leszkowicach do granicy gminy Niedźwiada;
- droga nr 103345 L od drogi gminnej nr 103323L (Babczyzna) do drogi gminnej nr 103324 L;
- droga nr 103346 L od skrzyżowania dróg powiatowych nr 1532L i 1536L w Ostrówku - Kolonii do drogi powiatowej nr 1253L;
- droga nr 103673L od drogi powiatowej nr 1532L do drogi gminnej nr 103332L ;
- droga nr 103674 L od drogi powiatowej nr 1536L (Luszawa - wysypisko) do drogi gminnej nr 103338L;
- droga nr 112608 L przedłużenie drogi powiatowej nr 1537L w Antoniówce do drogi wojewódzkiej nr 815;
- droga nr 112611 L od drogi gminnej nr 103674L (w kierunku wysypiska) do drogi powiatowej nr 1253L.

Powiązania komunikacyjne przenoszące ruch wewnątrz gminy opierają się głównie na sieci dróg gminnych i częściowo powiatowych, wspomaganych siecią dróg wewnętrznych dojazdowych w relacjach wieś - ośrodek gminny, wieś – tereny zabudowane. Zakłada się zachowanie układu sieci dróg gminnych zróżnicowanych klasami technicznymi - KDL i KDD, w zależności od pełnionej funkcji lokalnej, bądź bezpośredniej obsługi zabudowy, z przewidywaną

rozbudową dróg dojazdowych na obszarach rozwoju osadnictwa oraz korektą przebiegu niektórych odcinków w dostosowania do potrzeb wynikających z zagospodarowania terenu. Projektowany układ lokalny będzie uściślony w planie miejscowym.

11.1. Zasady kształtowania parametrów podstawowej sieci drogowej i sytuowania obiektów przy drogach

Ustala się następujące ogólne zasady kształtowania sieci drogowej:

1. w liniach rozgraniczających sieci drogowej przewiduje się możliwość lokalizowania:

- zieleni pod warunkiem nie utrudniania organizacji ruchu;
- sieci i urządzeń infrastruktury technicznej;
- ścieżek rowerowych;
- obiekty budowlane przy drogach powinny być usytuowane zgodnie z przepisami odrębnymi;

2. przy trasowaniu nowych dróg oraz przebudowie istniejących należy uwzględniać wymagania ochrony środowiska;

3. dopuszcza się inne niż określone przepisami odrębnymi szerokości dróg w liniach rozgraniczających, w sytuacjach, gdy uwarunkowania terenowe uniemożliwiają wprowadzenie wymaganych szerokości.

Dla wybranych dróg publicznych, tworzących podstawowy układ komunikacyjny w gminie określa się klasy techniczne:

- droga wojewódzka nr 815 droga główna klasa KDG (główna)
  - przebudowa drogi nr 815 w celu zapewnienia parametrów technicznych, w tym budowa nowego połączenia dla obsługi wielofunkcyjnej strefy rozwoju przedsiębiorczości;
  - należy dążyć do ograniczania bezpośrednich zjazdów;
  - minimalna szerokość w liniach rozgraniczających 30 – 40 m;
- nowoprojektowana droga klasy KDZ/G od drogi wojewódzkiej nr 815 do skrzyżowania z drogą powiatową nr 1253L
  - budowa drogi klasy KDZ/G;
  - minimalna szerokość drogi w liniach rozgraniczających 30 - 40 m;
  - oddzielenie ruchu pieszego od kołowego;
- nowoprojektowana droga klasy KDG/GP od skrzyżowania z drogą powiatową nr 1253L łącząca się z planowaną drogą krajową nr 19
  - budowa nowej drogi klasy KDG/GP;
  - minimalna szerokość drogi w liniach rozgraniczających 30 – 40 m;
- drogi powiatowe - modernizacja oraz budowa nowych odcinków dróg w celu zapewnienia parametrów odpowiadających dla klasy KDZ - zbiorcza oraz KDL – lokalna:
  - 1) dla klasy KDZ (zbiorcza):
    - szerokość w liniach rozgraniczających 20 – 30 m;
    - oddzielenie ruchu pieszego od kołowego;
  - 2) dla klasy KDL (lokalne):

- szerokość w liniach rozgraniczających 12 – 15 m;
- urządzenie dróg w przekroju ulicznym lub półulicznym na terenach zwartej zabudowy;
- realizacja miejsc postojowych w liniach rozgraniczających w ważniejszych ciągach dróg powiatowych;
- ochrona dróg poprzez prawidłowe sytuowanie zabudowy;
- w zakresie dróg gminnych – funkcje dominujące tych dróg to obsługa przyległego zagospodarowania bez ograniczeń oraz zapewnienie parametrów odpowiadających dla klasy KDL – lokalnej lub KDD – dojazdowej:
  - minimalna szerokość w liniach rozgraniczających 10 – 15 m;
  - ochrona dróg poprzez prawidłowe sytuowanie zabudowy.

Dla dróg wewnętrznych ustala się wydzielenie pasów technicznych o szerokościach dostosowanych do potrzeb, nie mniejszych jednak niż wynika to z przepisów technicznych i przeciwpożarowych. Dopuszcza się przekształcenia dróg wewnętrznych, oznaczonych w zmianie Studium symbolem „W” na drogi publiczne – gminne, z zastrzeżeniem, że zostaną spełnione łącznie następujące warunki:

- ustalenia planu miejscowego dla wymienionych dróg spełniają wymogi przepisów odrębnych dotyczące parametrów dróg gminnych klasy D-dojazdowe lub L-lokalne;
- zostaną zachowane procedury określone w przepisach odrębnych w sprawie zaliczenia drogi do kategorii dróg gminnych.

Podkreśla się, że w uzasadnionych przypadkach na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dopuszcza się zmianę klasy technicznej dróg wskazanych w zmianie Studium. Dopuszcza się możliwość lokalizacji dróg publicznych niewskazanych w zmianie Studium, na zasadach zgodnych z przepisami odrębnymi. Dla dróg publicznych niewyznaczonych w zmianie Studium – klasy technicznej do określenia na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

11.2. Techniczne zaplecze komunikacji

Zwiększająca się ilość przewożonych towarów wymagać będzie odpowiedniego zaplecza technicznego dla ich obsługi. Dlatego przewiduje się powstanie stacji diagnostyki i napraw pojazdów oraz stacji paliw. Realizacja wielofunkcyjnej strefy rozwoju przedsiębiorczości zintensyfikuje i przyspieszy ten proces, a zakres usług wykonywanych przez stacje obsługi pojazdów obejmie różne grupy pojazdów, w tym specjalistyczne i najcięższe.

11.3. System powiązań trasami rowerowymi

Na terenie gminy wyznacza się układ ścieżek rowerowych i rowerowych tras turystycznych. Zapewnią one dogodne połączenia najciekawszych miejsc i planowanych terenów rekreacji i wypoczynku. Za podstawę do kształtowania sieci ścieżek rowerowych przyjęto zasadę powiązania siedziby gminy z pozostałymi miejscowościami. Ścieżki przebiegają wzdłuż istniejących dróg.

11.4. Tereny i urządzenia związane z komunikacją

Rozwój sieci komunikacyjnej połączony ze wzrostem ruchu drogowego spowoduje konieczność realizacji parkingów przy ważniejszych ciągach drogowych. Dla poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego niezbędna jest realizacja chodników przy drogach w obszarach zurbanizowanych, o parametrach umożliwiających także ruch rowerowy oraz oddzielnych ścieżek rowerowych. Drogi

publiczne w obszarach zabudowanych powinny być wyposażone w oświetlenie. Wszystkie obiekty obsługi powinny spełniać warunki techniczne wynikające z odpowiednich przepisów oraz powinny być dostępne dla osób niepełnosprawnych.

Funkcjonowanie *wielofunkcyjnej strefy rozwoju przedsiębiorczości* stworzy impuls do znacznego wzrostu ilości miejsc postojowych, zwłaszcza w jej rejonie. Konieczność zapewnienia odpowiedniego standardu parkingów spowoduje, że będą one w pełni urządzone.

Parkowanie pojazdów

Potrzeby parkingowe powinny być zabezpieczone na terenie lokalizacji własnej inwestora. Minimalna ilość miejsc parkingowych powinna być obliczona wg wskaźników w zależności od proponowanego zagospodarowania. Zaleca się, aby w sporządzanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego określać minimalne wskaźniki parkingowe dla obiektów nowo realizowanych i rozbudowywanych na poziomie:

- dla zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej - 1 m.p. na 1 lokal mieszkalny;
- dla obiektów administracji – 25 m.p./1000 m² p.u.
- dla handlu (sklepy, punkty usługowe) – 30 m.p./1000 m² p.u.;
- dla hurtowni – od 5 do 10 m.p./1000 m² p.u.;
- dla zakładów produkcyjnych – 35 m.p./100 zatrudnionych;
- dla obiektów sportowych – 20 m.p./100 użytkowników jednocześnie;
- dla przychodni zdrowia – 10 m.p./1000 m² p.u.;
- dla klubów i domów kultury – 20 m.p./100 użytkowników jednocześnie;
- dla stacji obsługi samochodów – 4 m.p./1 stanowisko naprawcze;
- dla kościołów – 10 m.p./1000 mieszkańców;
- dla cmentarzy – 7 m.p./ha;
- dla pozostałych obiektów – 30 m.p./ 1000 m² p.u.;

Dopuszcza się urządzenie parkingów ogólnodostępnych w obrębie linii rozgraniczających dróg przy zachowaniu wymaganych parametrów technicznych ulic.

11.5. Publiczna komunikacja pasażerska

Celem działań kierunkowych jest zwiększenie długości regularnych linii autobusowych w ten sposób, aby cała sieć osadnicza gminy znalazła się w zasięgu obsługi przez komunikację publiczną. Dla osiągnięcia rentowności linii, co jest warunkiem ich istnienia istotne jest dostosowanie częstotliwości kursowania pojazdów oraz pojemności taboru do występujących potrzeb. Funkcjonowanie *wielofunkcyjnej strefy rozwoju przedsiębiorczości* wymusi konieczność zmian w komunikacji publicznej w kierunku zwiększenia ilości połączeń głównie z Lublinem, ale także połączeń dalszych.

11.6. Komunikacja lotnicza

W obszarze gminy nie wyznacza się terenów o funkcji lotniczej. W ramach obsługi komunikacyjnej *wielofunkcyjnej strefy rozwoju przedsiębiorczości* dopuszcza się lokalizację lądowisk dla śmigłowców, niezbędnych do prowadzenia aktywnej działalności gospodarczej.

12. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Określa się, że inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym służące zaspokojeniu potrzeb w szczególności mieszkańców gminy Ostrówek mogą być lokalizowane na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzji lokalizacyjnych podejmowanych zgodnie z procedurą określoną w aktualnych przepisach prawa, w tym w formie:

- obiektów usług publicznych;
- urządzeń infrastruktury technicznej i komunikacyjnej zgodnie z przyjętymi programami rozwiązań tych urządzeń;
- terenów usług sportu i rekreacji;
- tereny zieleni urządzonej;
- tereny cmentarzy;
- inne cele publiczne określone na zasadzie przepisów odrębnych.

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym przewidziane do realizacji na terenie gminy rozmieszczone będą w obszarze centrum gminnego ośrodka, w którym znajdują się obiekty gminnej administracji i użyteczności publicznej. Zespoły usługowe w Ostrówku - Kolonii oraz w ośrodku wspomagającym w Leszkowicach wymagają przebudowy, działań modernizacyjnych, w zespołach tych przewiduje się inwestycje komunalne infrastruktury społecznej. Do inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym będą należały działania inwestycyjne na obszarze wpisanym do rejestru zabytków – parku dworskiego i alei dojazdowej w Dębicy.

Zakłada się, że inwestycjami celu publicznego o znaczeniu lokalnym będą realizacje wszystkich urządzeń i sieci infrastruktury technicznej, przebudowa i modernizacja większości dróg publicznych gminnych na obszarze gminy.

Określenie docelowej i zamkniętej listy inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym dla nieokreślonego okresu obowiązywania Zmiany Studium jest niemożliwe. Uznaje się, że lista takich inwestycji powinna być określana na czas kadencji samorządu gminy z uwzględnieniem występujących potrzeb, realnych możliwości finansowych ich wykonania, stopnia przygotowania warunków lokalizacyjnych.

13. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym i związane z nimi obszary wymagają z jednej strony przyjętych programów rządowych, wojewódzkich, ofert inwestorów, a z drugiej strony propozycji samorządu lokalnego wyrażonych w dokumentach określających i kształtujących politykę

Inwestycjami celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, realizowanymi na terenie gminy Ostrówek, będą inwestycje infrastruktury technicznej, w tym gazociąg wysokiego i średniego ciśnienia, droga łącząca obszar planowanej wielofunkcyjnej strefy rozwoju przedsiębiorczości z drogą krajową nr 19 i drogą wojewódzką nr 815. Inwestycją celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym wynikającą z przyjętych kierunków zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego będzie elektrownia gazowo-parowa w Luszawie, planowana linia elektroenergetyczna 400kV, 110 kV.

14. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych

o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² oraz obszary przestrzeni publicznej

Przepisy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003r. ustalają obowiązek określenia w studium obszarów, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Są to:

- obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości;
- obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²;
- obszary przestrzeni publicznej.

W Zmianie Studium nie wyznacza się obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² i obszarów przestrzeni publicznej.

Wskazuje się przeprowadzenie scaleń i podział nieruchomości na obszarach wsi: Jeleń, Dębica, Dębica-Kolonia, Zawada, Babczyzna, Ostrówek, Ostrówek-Kolonia.

W studium wskazuje się potencjalne tereny, które ze względu na swój charakter i rolę w strukturze gminy powinny być wyeksponowane. Są to obszary przestrzeni publicznej, do których zaliczono m.in. place, lasy komunalne, park podworski, tereny zieleni – stanowiące zarówno urządzone enklawy zieleni towarzyszącej terenom zurbanizowanym, tereny cmentarzy, drogi publiczne - sieć dróg publicznych oraz ścieżki rowerowe. Do obszarów przestrzeni publicznych należą również tereny lokalizacji obiektów użyteczności publicznej:

- obiekty zdrowia – przychodnia zdrowia, prywatne gabinety lekarskie,
- obiekty kultu religijnego – kościoły, plebania, itp.,
- obiekty sportowe, tereny sportu i rekreacji,
- tereny usług,
- obiekty kultury,
- obiekty administracji lokalnej,
- obiekty przedszkoli, szkół.

Za obszary przestrzeni publicznej uznaje się obszary silnie identyfikowane przez mieszkańców jako miejsca kształtujące tożsamość gminy, sprzyjające nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na swoje położenie, charakter i świadomość mieszkańców. Przyszłe zagospodarowanie znacznej grupy zidentyfikowanych przestrzeni publicznych jest zdeterminowane obecnym użytkowaniem oraz uwarunkowaniami kulturowymi i przyrodniczymi – nie wymagają one sporządzenia planów miejscowych.

Przestrzenie publiczne kreują wizerunek gminy, stanowią charakterystyczne i łatwo rozpoznawalne tło dla organizowanych imprez masowych, ich jakość zależy od wyposażenia w elementy zagospodarowania wyróżniające je spośród innych. Kształtowanie przestrzeni publicznej wymaga:

- ukształtowania jego nawierzchni w sposób umożliwiający poruszanie się osobom niepełnosprawnym ruchowo,
- stosowanie reklam ujednoliconych pod względem formy,
- lokalizacji obiektów małej architektury o spójnej formie pod względem stylu i zastosowanych materiałów,
- zagospodarowania terenu w sposób umożliwiający organizację imprez masowych.

Należy dążyć do rehabilitacji zdegradowanej zabudowy towarzyszącej przestrzeniom publicznym, eliminować zagrożenia bezpieczeństwa publicznego. Powiązanie funkcjonalne tych terenów z otoczeniem wymaga wprowadzenia ogólnodostępnej i odpowiednio wkomponowanych elementów „małej architektury” zachęcającej mieszkańców do czynnego korzystania z jej zasobów. Obszary przestrzeni publicznej będą pełniły swoją rolę, gdy staną się częścią określonej społeczno-przestrzennie całości.

14.1. Obszary objęte obowiązkiem sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

W Zmianie Studium wyznaczono obszary wymagające scaleń i podziału nieruchomości zlokalizowane w miejscowości Leszkowice, (granice obszarów zostaną uszczegółowione na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego), dla których winien być sporządzony miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

14.2. Obszary, dla których opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest wskazane

W studium określono obszary, dla których wskazane jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obejmujących:

- obszar ośrodka gminnego Ostrówek -Kolonia;
- obszar funkcjonalny Regionalnego Portu Lotniczego „Lublin – Niedźwiada” położony w obrębie miejscowości Leszkowice;
- obszar miejscowości Tarkawica, *Cegielnia*, Kamienowola;
- obszar położony na północ od drogi powiatowej 1533L przebiegającej przez wieś Dębica do granicy gminy.

15. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej

15.1. Zaopatrzenie w wodę

Za priorytetowe uznaje się wyposażenie obszaru gminy w obiekty i urządzenia infrastruktury komunalnej. Niezbędne jest ograniczenie poboru wód podziemnych tylko na cele gospodarki komunalnej. Dla potrzeb przemysłu pobór wód podziemnych powinien być ograniczony do niezbędnego minimum. Wskazane jest stosowanie wodno - oszczędnych technologii, zamkniętych obiegów wody z jednoczesnym zaleceniem korzystania z wód powierzchniowych w procesach technologicznych. Dla planowanej wielofunkcyjnej strefy rozwoju przedsiębiorczości dopuszcza się lokalizację ujęcia wody z rzeki Wieprz powyżej zrzutu ścieków projektowanej oczyszczalni ścieków.

15.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, odprowadzanie wód opadowych

W gminie funkcjonują dwie oczyszczalnie ścieków mechaniczno – biologiczne: w Leszkowicach – o przepustowości 100 m³/d oraz w Ostrówku – Kolonii o przepustowości 110 m³/d. Moc przerobowa istniejących oczyszczalni ścieków obecnie jest wykorzystywana jedynie w ok. 40%. Wiąże się to z bardzo niskim skanalizowaniem gminy.

Poprawa sytuacji w zakresie wód powierzchniowych i podziemnych wymaga wyposażenia w kanalizację sanitarną zespołów zabudowy. Zakłada się następujące kierunki rozwoju w zakresie odprowadzania ścieków:

- dla miejscowości Kamienowola, Antoniówka i Luszawa przewiduje się budowę sieci kanalizacji sanitarnej;

- wyposażenie terenów zabudowanych w zbiorczą kanalizację ściekową;
- sukcesywną likwidację bezodpływowych zbiorników na ścieki komunalne;
- stosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków;
- dla potrzeb planowanej strefy gospodarczej ustala się potrzebę realizacji oczyszczalni ścieków przemysłowych i sanitarnych oraz kompleksu urządzeń do oczyszczania i retencjonowania wód opadowych.

W kanalizację deszczową z urządzeniami podczyszczającymi powinny zostać wyposażone drogi, parkingi o zwiększonym natężeniu ruchu oraz place postojowe zwłaszcza w strefie gospodarczej. Dla pozostałych terenów przewiduje się odprowadzanie wód opadowych do istniejących rowów bądź do gruntu.

15.3. Gospodarka odpadami

Zgodnie z przyjętym Uchwałą Nr XXIV/396/2012 z dnia 30 lipca 2012 roku przez Sejmik Województwa Lubelskiego „Planem gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2017” przyjmuje się następujące zasady postępowania z odpadami:

- intensyfikację działań edukacyjno - informacyjnych promujących zapobieganie powstawaniu odpadów oraz właściwe postępowanie z wytworzonymi odpadami;
- promowanie wykorzystywania produktów wytwarzanych z materiałów odpadowych poprzez odpowiednie działania promocyjne i edukacyjne;
- wspieranie wprowadzania niskoodpadowych technologii produkcji oraz zapewniających wykorzystanie możliwie wszystkich składników stosowanych surowców;
- promowanie wdrażania czystych technologii i systemów zarządzania środowiskowego.

Nowe regulacje prawne zawarte w znowelizowanej ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, a także w ustawie o odpadach mają umożliwić gminom zarządzanie strumieniem wytwarzanych odpadów komunalnych, a także stworzyć system gospodarowania odpadami komunalnymi oparty na selektywnym ich zbieraniu, w którym wykorzystuje się potencjał energetyczny odpadów, a składa je tylko odpady przetworzone.

W niniejszym planie gospodarki odpadami kontynuowane są działania mające na celu budowę regionów gospodarowania odpadami zgodnie z zapisami Planu gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego z 2003 r. (uchwała Nr IX/134/03 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 16 czerwca 2003 r.). Uwzględniono przy tym także wykazy gmin, które mają być obsługiwane przez instalacje w projektach finansowanych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Dokonano przy tym niezbędnych zmian, które wprowadzono po konsultacjach z gminami.

Gmina Ostrówek przynależy do Regionu Centralnego, w którym uruchomiony został w 2013 roku Zakład Zagospodarowania Odpadów w Lubartowie Związek Komunalny Gmin Ziemi Lubartowskiej. Na terenie gminy funkcjonuje zorganizowany system odbioru odpadów komunalnych z gospodarstw domowych oraz z innych źródeł. Powstające odpady są odbierane przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Lubartowie. W gminie został rozwiązany problem segregacji odpadów. Natomiast do chwili obecnej w gminie nie został rozwiązany problem odzysku surowców wtórnych, stąd też ustala się rozwiązanie tego problemu.

15.4. Gazyfikacja

Przez gminę Ostrówek planowany jest przebieg gazociągu przesyłowego wysokiego ciśnienia z Białorusi do Puław (od DN 600 do 300 mm). Przewiduje się zaopatrzenie gminy w gaz ziemny siecią średniego ciśnienia od strony Lubartowa lub Kocka. W przypadku wcześniejszej realizacji planowanego gazociągu przesyłowego z Białorusi do Puław, możliwe będzie zasilenie miejscowości w gminie z dwóch projektowanych stacji redukcyjnych I-go stopnia, zlokalizowanych na jej terenie. Ustala się wyposażenie gminy w gaz ziemny zgodnie z opracowanym „Programem gazyfikacji gminy (1990r.), po uprzednim dokonaniu aktualizacji tego programu. Gazociągi należy lokalizować zachowując obowiązujące wymagania, w tym szerokość strefy kontrolowanej, której linia środkowa pokrywa się z osią gazociągu²⁶.

15.5. Ciepłownictwo

Zakłada się, że podstawowym źródłem zasilania w energię grzewczą większych kotłowni lokalnych (w tym kotłowni dla potrzeb wielofunkcyjnej strefy rozwoju przedsiębiorczości) będzie gaz ziemny z planowanej sieci średniego ciśnienia od strony Lubartowa lub Kocka lub projektowanego gazociągu przesyłowego z Białorusi do Puław (od DN 600 do 300mm).

Zaleca się eliminację uciążliwych palenisk węglowych i stosowanie do celów grzewczych i bytowych gazu ziemnego lub lekkiego oleju opałowego oraz pozyskiwanie ciepła z odnawialnych źródeł energii (biomasa z roślin energetycznych i energia solarna).

15.6. Elektroenergetyka

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego zakłada pełne zaspokojenie zapotrzebowania ludności i gospodarki regionu na energię elektryczną. Planowany wzrost zużycia energii elektrycznej na terenie województwa, poprawa pewności zasilania jak i dostosowanie krajowego systemu energetycznego do standardów zachodnioeuropejskich wymaga realizacji szeregu przedsięwzięć m.in. budowy lokalnej elektrowni gazowo-parowej w Luszawie o mocy ~ 1840MW, budowy linii 400kV łączących je z krajowym systemem elektroenergetycznym poprzez elektrownię Lublin Wschód (Bogdanka) – Siedlce Ujrzanów. W odniesieniu do planowanej linii WN 400 kV należy przewidzieć strefę bezpieczeństwa zgodnie z przepisami odrębnymi. Realizacja w/w inwestycji wzmocni pewność zasilania z krajowego systemu elektroenergetycznego 400 kV i zapewni pokrycie ewentualnego wzrostu zapotrzebowania na energię elektryczną, między innymi mieszkańców gminy Ostrówek i inwestorów wielofunkcyjnej strefy rozwoju przedsiębiorczości.

W zakresie infrastruktury elektroenergetycznej zachowuje się istniejący system oparty o linie średnich napięć dwukierunkowego zasilania gminy w energię elektryczną ze stacji GPZ 110/15 kV Lubartów oraz stacji GPZ 110/15 kV Parczew. W zakresie rozwoju energetyki dla obsługi istniejącej i planowanej zabudowy zakłada się konieczność modernizacji i rozbudowy istniejącej sieci rozdzielczej średniego napięcia, lokalnych stacji transformatorowo-rozdzielczych oraz sieci niskiego napięcia.

W związku z lokalizacją wielofunkcyjnej strefy rozwoju przedsiębiorczości w Leszkowicach zakłada się budowę na przedmiotowym obszarze sieci elektroenergetycznej niskich i średnich napięć obsługującej obszar inwestycyjny. Sieć ta powinna być zasilana projektowanymi liniami 15 kV z kierunku istniejących stacji GPZ 110/15 kV Lubartów oraz GPZ 110/15 kV Parczew, a docelowo z projektowanej stacji GPZ 110/15 kV zlokalizowanej w miejscowości Leszkowice. Ustala się zasilanie projektowanych napowietrznych linii elektroenergetycznych 110 kV od projektowanej stacji GPZ zlokalizowanej na terenie gminy (GPZ Leszkowice) do:

²⁶ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie – Dz.U.2013 poz.640)

- projektowanego GPZ Lubartów 2 alternatywnie do GPZ Lubartów.

- nacięcia istniejącej linii 110 kV relacji GPZ Lublin Systemowa – GPZ Parczew.

Dla istniejących i planowanych napowietrznych linii elektroenergetycznych SN, projektowanych kablowych podziemnych linii SN 15 KV należy przewidzieć strefę techniczną zgodnie z przepisami odrębnymi.

15.7. Telekomunikacja

Działający w obszarze gminy operatorzy telefonii przewodowej (Telekomunikacja Polska S.A., Netia Telekom S.A.) i komórkowej posiadają rezerwy dla zaspokojenia zapotrzebowania na usługi telefoniczne.

Do obsługi planowanej wielofunkcyjnej strefy rozwoju przedsiębiorczości zakłada się, że kanalizacja telefoniczna ułożona będzie wzdłuż istniejących ciągów drogowych. W celu uniknięcia kolizji z terenem eksploatacji bursztynu, a istniejącą linią światłowodową – wskazuje się istniejący kabel światłowodowy OKO 44205 do przebudowy poza obszar kolizji.

16. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Kierunki i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Rolnictwo obok gospodarki leśnej w gminie Ostrówek pozostanie jedną z wiodących funkcji, pomimo dość niskiej przydatności gruntów do produkcji rolnej. Zakłada się, że rolnictwo pozostanie jednym z wiodących kierunków rozwoju gminy, zaś dominującą formą organizacji produkcji rolnej będą efektywne gospodarstwa rodzinne, ukierunkowane na rolnictwo proekologiczne z uwagi na sąsiedztwo obszaru NATURA 2000. Powszechnym działaniem powinno być wspieranie wielofunkcyjnego rozwoju wsi i obszarów wiejskich. Podejmowane w jego ramach działania winny obejmować i zaspokajać wszystkie potrzeby mieszkańców wsi. Produkcyjność nie powinna być traktowana jako wartość nadrzędna. Rozwój funkcji pozarolniczych wymaga wzbogacenia gminy o funkcje alternatywne lub komplementarne wobec rolnictwa: *przemysł, składy, magazyny, eksploatację złóż kopalin, zwłaszcza bursztynu i jego przetwórstwo, drobne przetwórstwo rolne, rzemiosło, usługi, rybołówstwo*. Wykorzystanie naturalnych walorów gminy może służyć czerpaniu dodatkowych dochodów przez mieszkańców wsi – turystyka pobytowa, agroturystyka, organizacja imprez promujących przyrodę, tradycję i funkcję wiejską.

Główne kierunki w zagospodarowaniu obszarów o wiodącej funkcji rolniczej powinny uwzględniać następujące zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej:

- *przeciwdziałanie rozdrabnianiu gospodarstw rolnych oraz podziałom ich na działki rolne o powierzchni poniżej 1 ha;*
- *wzmocnienie struktury ekologicznej gminy poprzez wprowadzanie zadrzewień śródpolnych i zalesianie obszarów gleb marginalnych, co będzie skutkowało również przeciwdziałaniem procesom erozyjnym oraz lokalizowanie stawów i oczek wodnych. Zalesienia dopuszcza się (oprócz lokalizacji na glebach o klasach bonitacyjnych V-VIz) również na terenach o spadkach powyżej 6%;*
- *kształtowanie właściwej struktury upraw, w tym przeciwdziałanie ubytkowi w powierzchni upraw roślin intensyfikujących, w tym przemysłowych;*
- *postuluje się wymiennosc struktury upraw oraz wzrost udziału użytków zielonych kosztem gruntów ornych w dolinach rzek;*

- *przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy rolniczej, wpływającemu na pogorszenie walorów otwartego krajobrazu rolniczego;*
- *dopuszcza się adaptację rozproszonych siedlisk zabudowy zagrodowej związanych z produkcją rolną, wprowadza się możliwość modernizacji, rozbudowy i uzupełniania zagród oraz przekształcania ich na nowe formy działalności gospodarczej związanej z rolnictwem. W uzasadnionych przypadkach, gdy dopuszczalna głębokość działki siedliskowej (100 m) nie pozwala na lokalizację nowych zabudowań niezbędnych do produkcji rolnej dopuszcza się ich realizację poza granice działki siedliskowej;*
- *na gruntach rolnych o klasie bonitacyjnej IV – VI i niższych dopuszcza się budowę ogniw fotowoltaicznych. Szczegółowe ustalenia, wymogi i zasady budowy oraz obsługi zespołów ogniw fotowoltaicznych, w tym minimalne odległości od zabudowy, należy sprecyzować w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.*

Zakładany wielofunkcyjny rozwój wsi i obszarów wiejskich będzie decydować o jej rozwoju społeczno-gospodarczym. Stabilna, przewidywalna i konsekwentnie realizowana polityka rolna wymaga:

1. podejmowania działań, które skutecznie poprawią ekonomikę gospodarki rolnej oraz zwiększą wydajność rolniczej przestrzeni *produkcyjnej poprzez:*
  - *wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich w celu obniżenia dominującego zatrudnienia ludności w rolnictwie, tworzenie dodatkowych źródeł utrzymania dla gospodarstw mało- i średniorolnych, rozwój produkcji surowców nie stanowiących produktów rolniczych, np. uprawa roślin energetycznych;*
  - *ochronę gleb najwyższej jakości, gdzie inne formy zagospodarowania poza rolnictwem nie powinny być realizowane. Obszary gleb podlegające ochronie oznaczone są w Zmianie Studium jako wolne od zabudowy, z zabudową związaną wyłącznie z produkcją rolną i agroturystyką, a także gleb pochodzenia organicznego;*
  - *zahamowanie lokalnej degradacji gleb (erozja strefy krawędziowej doliny Wieprza);*
  - *przywrócenie właściwych stosunków wodnych na gruntach ornych i użytkach zielonych;*
  - *przeznaczanie gleb nieprzydatnych dla rolnictwa pod zalesienia;*
  - *scalanie i wymianę gruntów;*
  - *poprawianie kultury agrarnej (nawożenie organiczne i mineralne, melioracje, neutralizacja zakwaszenia gleb);*
  - *zachowanie i wzbogacanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej zadrzewieniami i zakrzaczeniami śródpolnymi;*
  - *rozwój rolnictwa ekologicznego w celu produkcji zdrowej żywności i jej przetwórstwa z wykorzystaniem m. in. zaopatrzenia turystów przebywających na terenie gminy oraz mieszkańców miast i miejscowości położonych w pobliżu gminy;*
  - *rozwój agroturystyki oraz wykorzystanie starych i nieużytkowanych zagród do rozwoju różnych form turystyki.*
2. dostosowanie wielkości gospodarstw do uwarunkowań rynku oraz tworzenie nowych miejsc pracy na terenach wiejskich. W efekcie tych procesów zakłada się wytworzenie nowej struktury obszarowej gospodarstw, opartej przede wszystkim na gospodarstwach dużych, ukierunkowanych na produkcję towarową, w tym roślinną oraz hodowlę bydła i trzody chlewnej. Gospodarstwa te o znacznej dynamice rozwoju i dużym, zainwestowanym kapitale będą w pełni dostosowane do konkurencyjności na rynkach zbytu i będą motorem gospodarki gminy;

3. podniesienia jakości wiejskiej przestrzeni ekonomicznej poprzez poprawę cywilizacyjnych standardów życia:

- wyposażenie obszarów wiejskich w media infrastrukturalne (sieć kanalizacyjną, oczyszczalnię ścieków, gaz przewodowy, reelektryfikację) i poprawę stanu usług publicznych;
- radykalne podniesienie poziomu wykształcenia ludności wiejskiej jako warunku unowocześniania gospodarstw i rozwoju przedsiębiorczości;
- opracowanie programu zagospodarowania doliny rzeki Wieprz i jej dopływów z uwzględnieniem wprowadzania nowych form gospodarowania (hodowla ryb, turystyka, uprawy dla celów gospodarczych);

4. poprawa efektywności sektora rolno-spożywczego poprzez:

- sukcesywnie przeprowadzaną prywatyzację gruntów rolnych;
- tworzenie grup producenckich dla poprawy rynku produktów rolnych i skutecznego zbytu wytwarzanych artykułów;
- dostosowanie wielkości gospodarstw i ich możliwości produkcyjnych do warunków zmieniających się na rynkach zbytu;
- rozwijanie gospodarki rybackiej w oparciu o istniejące stawy rybne i zbiorniki wodne;
- wprowadzanie funkcji komplementarnych w stosunku do rolnictwa, tzn. szeroko pojętych usług agroturystyki oraz funkcji alternatywnych – turystyki i rekreacji w oparciu o walory przyrodnicze (na terenie projektowanego Tyśmienickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, korytarza ekologicznego rangi krajowej obejmującego dolinę Wieprza i fragment starorzecza „Wieprzysko”);

Kompleksy trwałych użytków zielonych występują głównie w dolinach rzek: Tyśmienicy i Wieprza oraz w środkowej części gminy i położone są w większości na glebach pochodzenia organicznego podlegając ochronie na podstawie przepisów odrębnych. Wskazuje się na właściwe zachowanie sposobu użytkowania, gdyż przekształcenie w grunty orne spowodowałoby ich osuszanie i degradację.

Kierunki i zasady kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej

Kierunki rozwoju produkcji leśnej na terenach pozostających we władaniu Lasów Państwowych ustalane są w okresowo sporządzanych planach urzędniowych gospodarstw leśnych Nadleśnictwa Lubartów oraz w opracowanych planach urzędniowych dla lasów będących w posiadaniu osób fizycznych. *Dla powiększenia zasobów leśnych wskazuje się grunty nieprzydatne rolniczo. W obszarach przewidzianych do zalesienia niewskazane jest lokalizowanie nowych inwestycji niezwiązanych z gospodarką leśną oraz zakładanie nowych gospodarstw rolnych. Zakłada się zwiększenie lesistości gminy z 19,8% do ok. 25%, największe powierzchnie zalesień ustala się w obszarach: Dębica, Tarkawica, Żurawiniec, Żurawiniec-Kolonia, Cegielnia, Antoniówka, Kamienowola, Luszawa, Luszawa-Kolonia. Ich przeprowadzenie spowoduje znaczne zmiany w strukturze lokalnego krajobrazu.*

Z zalesień winny być wyłączone grunty położone w granicach obszaru specjalnej ochrony ptaków „Dolina Tyśmienicy”, do czasu opracowania planu zadań ochronnych dla tego terenu. Podyktowane jest to koniecznością ochrony cennych siedlisk oraz gatunków roślin i zwierząt.

Realizacja racjonalnego prowadzenia zalesień powinna być poprzedzona opracowaniem gminnego programu zwiększania lesistości bądź aktualizacją „Studium granicy rolno - leśnej”, stanowiącego uszczegółowienie ustaleń dokumentu Zmiany Studium.

Dla prowadzenia skutecznej gospodarki leśnej w obszarze gminy zakłada się w szczególności utrzymanie dotychczasowego znaczenia gospodarki leśnej jako jednej z *wiodących* funkcji rozwojowych gminy poprzez:

- rozwój funkcji produkcyjnej zgodnie z uproszczonymi planami urzędzenia lasu;
- rozwój funkcji produkcyjnej zgodnie z planami urzędzeniowymi gospodarstw leśnych;
- dążenie do tworzenia ciągłości ekosystemów leśnych;
- wykluczenie wszelkich działań inwestycyjnych na terenie lasów poza niezbędnymi dla obsługi gospodarki leśnej;
- maksymalne ograniczenie zmiany sposobu użytkowania gruntów leśnych na cele nieleśne;
- wzbogacanie struktury drzewostanów zgodnie z siedliskiem, utrzymanie właściwego stanu zwierzyny;
- zachowanie na terenach leśnych istniejących obiektów związanych z turystyką z ograniczeniem wprowadzania nowych elementów.
- zachowanie dotychczasowej lokalizacji osad leśnych oraz innych obiektów związanych z prowadzeniem gospodarki leśnej i budowę nowych w miarę potrzeb;
- modernizację istniejącej sieci dróg leśnych oraz gminnych przebiegających przez większe kompleksy leśne dla transportu pozyskiwanego drewna;
- udostępnienie dla rekreacji i turystyki obszarów leśnych (Lasy Czemiernickie), a w tym: wykorzystanie części dróg leśnych jako szlaków pieszych i rowerowych (dolina Wieprza i Tyśmienicy);

ujęcie w kosztach wprowadzania programu dolesień ewentualnych prac archeologicznych w obrębie stanowisk archeologicznych.

Obok prowadzenia planowanej gospodarki leśnej zakłada się nadanie kategorii ochronnej lasów glebochronnych o powierzchni 3,50 ha w miejscowości Leszkowice oraz wodochronnych o powierzchni 127,64 ha na obszarach wsi: Dębica, Leszkowice, Ostrówek, Tarkawica, Antoniówka, Zawada, Żurawiniec, Żurawiniec-Kolonia.

Oprócz działań ochronnych należy podejmować działania wzmacniające środowisko takie jak wykonanie programu zadrzewień oraz objęcie bezwzględną ochroną przed zabudową terenów cennych przyrodniczo, stanowiących korytarze przewietrzające przestrzeń gminy. Ustala się również ochronę stosunków wodnych poprzez:

- zachowanie w stanie naturalnym i odtwarzanie śródleśnych zbiorników i cieków wodnych;
- zachowanie naturalnych form przyrodniczych jako ostoi rzadkich gatunków ptaków i roślin;
- zachowanie w stanie naturalnym śródleśnych nieużytków np. zabagnień.

W Zmianie Studium nie wskazuje się obszarów wymagających zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, gdyż polityka przestrzenna zakłada ochronę gruntów rolnych klasy III i gleb organicznych oraz gruntów leśnych przed zmianą przeznaczenia. Niemniej jednak w przypadku konieczności zmiany przeznaczenia gruntów rolnych klasy III i gruntów leśnych na tereny infrastruktury komunikacyjnej i technicznej należy sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego i uzyskać odpowiednie zgody na zmianę przeznaczenia gruntów na podstawie przepisów odrębnych.

17. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią

Ważnym kierunkiem rozwoju przestrzennego dla gminy jest ochrona przed powodzią. Znaczne obszary gminy w dolinie Wieprza i Tyśmienicy są narażone na niebezpieczeństwo powodzi i stanowią naturalne rejonów działań ochronnych i ograniczania istniejących i potencjalnych konfliktów przestrzennych. Zgodnie z zasadą zapobiegania zagrożeniom poprzez planowanie przestrzenne, ochrona obszarów zagrożonych zalaniem musi wiązać się z zakazem zabudowy naturalnych terenów zalewowych, w tym dolin rzecznych, a tam gdzie konieczne – ze stopniowym wycofywaniem z nich zabudowy istniejącej.

Zgodnie z art. 82 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (tj. Dz. U. z 2012 r. poz. 145, z późn. zm.) na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią:

- zabrania się wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, w tym:
  - wykonywania urządzeń wodnych oraz budowy innych obiektów budowlanych;
  - sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmacniania brzegów, obwałowań lub odsypisk;
  - zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymywaniem wód oraz brzegu morskiego, a także utrzymywaniem, odbudową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych wraz z obiektami związanymi z nimi funkcjonalnie.

Jeżeli nie utrudni to ochrony przed powodzią, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej może, w drodze decyzji, na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, zwolnić od zakazów wymienionych powyżej, jak również może zasięgnąć opinii państwowej służby hydrologiczno-meteorologicznej dla stwierdzenia czy zamierzone działanie nie utrudni ochrony przed powodzią.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, w celu zapewnienia właściwych warunków przepływu wód powodziowych, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej może, w drodze decyzji wskazać sposób uprawy i zagospodarowania gruntów oraz rodzaje upraw wynikające z wymagań ochrony przed powodzią i nakazać usunięcie drzew lub krzewów.

Ustala się:

- wspieranie wszelkich działań zmierzających do zwiększenia naturalnej retencji zlewni poprzez kształtowanie pokrycia terenu sprzyjającego retencji wód, ochronę naturalnych terenów charakterystycznych dla dolinnych terenów podmokłych (starorzecza, szuwarowiska, trzcinowiska, tereny podmokłe, bagienne i pobagienne, oczka wodne) i stosowanie metod agrotechnicznych w rolnictwie sprzyjających retencji glebowej i ograniczających spływ powierzchniowy;
- prewencyjną ochronę terenów otwartych poprzez zachowanie naturalnego pokrycia terenu, nie zabudowanych i nieprzekształconych;
- respektowania zakazów określonych w ustawie Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 roku ((tj. Dz. U. z 2012 r. poz. 145 z późn. zm.);
- zwiększenie ochrony przeciwpowodziowej szczególnie na terenach zurbanizowanych (południowa część miejscowości Leszkowice);

- ograniczanie rozwoju zagospodarowywania dolin rzecznych i dostosowywanie ich zainwestowania do stopnia zagrożenia powodziowego;
- preferowanie możliwe najmniej inwazyjnych w środowisku rozwiązań przestrzennych służących ochronie przed powodzią.

Obszary osuwania się mas ziemnych

Na terenie gminy znajdują się obszary predestynowane do występowania ruchów masowych ziemi. Skoncentrowane są one wzdłuż strefy krawędziowej doliny rzeki Wieprz oraz wzdłuż starorzecza Wieprzysko na zachód od miejscowości Tarkawica. Opracowanie i wyznaczenie granic obszarów zagrożonych występowania ruchami masowymi ziemi zostało zaplanowane na lata 2019 – 2022, w ramach realizowanego projektu p.n. „System Ochrony Przeciwoświsiskowej”.

W Zmianie Studium obszary predestynowane do występowania ruchów masowych ziemi zaliczone zostały do terenów wyłączonych spod nowej zabudowy, z utrzymaniem istniejącej zabudowy z możliwością przebudowy i modernizacji.

Po wyznaczeniu granic obszarów zagrożonych występowania ruchami masowymi ziemi przez Państwowy Instytut Geologiczny, na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dopuszcza się uszczegółowienie przebiegu granic tych obszarów w oparciu o opracowaną dokumentację.

W obrębie w/wym. obszarów postuluje się następujące działania:

- zakaz lokalizacji nowej zabudowy;
- przeznaczenie terenu głównie na funkcje związane z terenami zielonymi;
- umocnienie zboczy przy użyciu materiałów i środków naturalnych.

18. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Filar ochronny jest obszarem, w granicach którego, ze względu na ochronę określonych dóbr, wydobywanie kopaliny nie może być prowadzone, albo może być dozwolone tylko w sposób zapewniający ochronę tych dóbr. Zgodnie z opracowanymi projektami zagospodarowania złoża, na obszarach górniczych wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny. Filary ochronne wyznacza się w przypadku wystąpienia na terenach górniczych obiektów budowlanych, dróg, elementów linii elektroenergetycznych (np. słupy elektroenergetyczne). Zadaniem jego jest zabezpieczenie tychże elementów przed negatywnym skutkiem eksploatacji górniczej. W projektach zagospodarowania złoża w odniesieniu do filarów ochronnych określa się takie elementy jak:

- zachowanie bezpieczeństwa powszechnego
- wymogi dotyczące ochrony środowiska
- ochrona złoża i obiektów budowlanych przed zagrożeniem wodnym, pożarami i wybuchami.

Pas ochronny o szerokości 6 m wyznacza się w złożu surowca ilastego ceramiki budowlanej w Jeleniu wzdłuż południowo – wschodniej granicy złoża, z uwagi na fakt, iż obszar złoża od tej strony graniczy z terenem nie należącym do użytkowników wyrobiska.

19. Obszary pomników ząglady i ich stref ochronnych

Na obszarze gminy nie występują pomniki ząglady.

20. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych

Na obszarze gminy nie występują tereny zamknięte.

21. Zabezpieczenie warunków obronności i obrony cywilnej

W Zmianie Studium uznaje się:

- możliwość wykorzystania istniejących terenów zielonych (boisk sportowych, placów, zalesień) w sytuacjach szczególnych na cele obronności;
- maksymalne ograniczenie zabudowy obszarów przyległych do cieków wodnych z uwzględnieniem dojazdów do ich brzegów – pojazdów mechanicznych w sytuacji szczególnej;
- za niezbędne, przygotowanie awaryjnych ujęć wody pitnej oraz sieci hydrantowej lub zbiorników wody dla celów przeciwpożarowych oraz zabezpieczenie niezbędnej łączności z możliwością wykorzystania tych elementów w sytuacjach kryzysowych;
- za wytyczną, dążenie aby na etapie określenia warunków zabudowy uwzględnione były w podpiwniczeniach (lub odpowiednich pomieszczeniach parterowych) nowej zabudowy, zwłaszcza obiektów użyteczności publicznej i znaczących zakładów pracy, pomieszczenia o konstrukcji odpornej na zagruzowanie z możliwością ich bezkolizyjnej i szybkiej adaptacji dla celów ochrony ludności w sytuacji zagrożenia.

Tereny wolne od zabudowy, a oznaczone na rysunku Zmiany Studium jako tereny rolnicze mogą być wykorzystane na ewakuację mieszkańców i ewentualne doraźne budowle ochronne w przypadkach szczególnych zagrożeń.

22. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji

Rehabilitacji, przekształceń oraz działań naprawczych (rozumianej ogólnie jako działania mające na celu przywrócenie pierwotnych lub nadanie nowych cech zarówno zdegradowanej przestrzeni i zabudowie zarówno historycznej jak i współczesnej) wymagają obszary miejscowości Ostrówek - Kolonia, Tarkawica i Leszkowice. Na tych obszarach przekształcenia powinny być prowadzone w celu podtrzymania istniejących funkcji i substancji budowlanych. Zarówno zabudowa, jak i funkcje będą ulegać pewnym zmianom, modyfikacjom, wynikającym z dostosowania do wymaganych obecnie warunków technicznych i funkcjonalnych. Działania prowadzić powinny do wzbogacania funkcji i uzupełniania zabudowy.

Prowadzona działalność eksploatacyjna złóż kopalń przeobraziła na trwałe tereny rolne w często trudne do rekultywacji- nieużytki. Mając na względzie przywrócenie terenom przekształconym dawnych funkcji produkcyjnych i rekreacyjno-krajobrazowych, należy dążyć do likwidacji na obszarach przeobrażonych powstałych deformacji powierzchni. W głównym zarysie polegać ona powinna na przemieszczeniu zdjętych i zdeponowanych w trakcie robót górniczych mas nadkładu do powstałych pustek poeksploatacyjnych. Dopuszcza się również pozostawienie głębszych wyrobisk celem zapelnienia ich wodą i utworzenia sztucznych zbiorników wodnych. W obszarze gminy rekultywacji wymagają wyrobiska poeksploatacyjne w Dębicy – Kolonii i w Leszkowicach, która powinna być prowadzona w oparciu o opracowany kierunek rekultywacji.

23. Obszary, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW

W zakresie rozwoju wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, wyznacza się potencjalne obszary lokalizacji elektrowni fotowoltaicznych (obiektów i urządzeń wykorzystujących energię słoneczną) o mocy przekraczającej 100 kW. Wyznaczony obszar obejmuje tereny rolne miejscowości Leszkowice. Przewiduje się możliwość wykorzystania energii promieniowania słonecznego na potrzeby ogrzewania i przygotowania ciepłej wody dla celów m.in.: budownictwa mieszkalnego i użyteczności publicznej z dopuszczeniem kierowania nadwyżek do sieci elektroenergetycznej. Dopuszcza się lokalizację urządzeń wykorzystujących energię promieniowania słonecznego pod warunkiem zachowania wymogów wynikających z przepisów odrębnych. W zmianie Studium przyjmuje się, iż obszar ograniczenia w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu od urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych powyżej 100 kW, nie będzie wykraczał poza tereny wyznaczone pod lokalizację tego typu urządzeń. Stąd też w zmianie Studium dla instalacji wykorzystujących energię słoneczną nie wyznacza się specjalnych stref ochronnych wykraczających poza granice terenów wskazanych pod ich lokalizację, a oddziaływanie instalacji na otoczenie zawierać się będzie w ich granicach.

Dla instalacji farm fotowoltaicznych, w granicach wyznaczonych obszarów, zakazuje się:

- budowy budynków i budowli niezwiązanych z pozyskiwaniem energii słonecznej;
- zalesień i zadrzewień,
- lokalizowania plantacji roślin wysokich (np.: roślin energetycznych, sadów, chmielników, itp.).

Na obszarze całej gminy, ustala się, po spełnieniu warunków określonych przepisach odrębnych, możliwość lokalizacji urządzeń i obiektów energetyki odnawialnej o mocy do 100 kW wykorzystujących różne źródła energii (oprócz farm wiatrowych).

24. Uzasadnienie przyjętych rozwiązań oraz synteza ustaleń zmiany studium

Główne cele kształtowania kierunków polityki zagospodarowania przestrzennego gminy stanowią rozwinięcie długookresowych celów społeczno-gospodarczych oraz mają zapewnić możliwość ich realizacji, zgodnie z zasadami zrównoważonego, kompleksowego rozwoju. Realizacja kierunków przyczyni się do:

- zapewnienia rozwoju gospodarczego;
- zrównoważenia elementów naturalnych i kulturowych środowiska;
- wykorzystania możliwości dalszego harmonijnego rozwoju gospodarczego w oparciu o oszczędne dysponowanie zasobami przyrody.

Przyjęte w studium kierunki i rozwiązania wynikają z obecnego stanu zainwestowania i zagospodarowania przestrzeni, a także wszelkich innych uwarunkowań, które zostały zebrane, przeanalizowane, zbadane i usystematyzowane w konfrontacji z realnymi możliwościami oraz potencjałem gminy. Są to uwarunkowania zarówno w sferze społecznej, przestrzennej, gospodarczej i przyrodniczej, w kompletnym zakresie analizowanych zagadnień.

W celu stworzenia dogodnych warunków dla lokalizacji pozarolniczych aktywności gospodarczych, wskazano w Zmianie Studium wielofunkcyjną strefę rozwoju przedsiębiorczości – o węzłowym położeniu w gminie i korzystnych warunkach powiązań komunikacyjnych z układem zewnętrznym. Funkcje te zlokalizowane są w południowej części gminy we wsi Leszkowice, nie powodując uciążliwości dla funkcji mieszkalnych. Dostępność komunikacyjną tego obszaru będzie zwiększać planowana infrastruktura komunikacyjna. Dla tej strefy winien być sporządzony

miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego uwzględniający obszar funkcjonalny Regionalnego Portu Lotniczego „Lublin – Niedźwiada” – dający możliwość względnie szybkiej realizacji obiektów przemysłowych, produkcyjnych i usługowych.

Poprawie sytuacji gospodarczej gminy służyć może także, realizacja farmy fotowoltaicznej. Z tego względu, wyznaczono w Zmianie Studium, obszar potencjalnej lokalizacji farmy fotowoltaicznej. Pod jej lokalizację wskazano obszary nie kolidujące z istniejącą i planowaną zabudową mieszkaniową.

Potencjalną, wspomagającą aktywnością gospodarczą w gminie może być turystyka, w tym zwłaszcza agroturystyka. Uwarunkowania przyrodnicze, tereny leśne i położenie nad Wieprzem i Tyśmienicą, określają przysze kierunki i możliwości jej rozwoju. W Zmianie Studium, wskazano północno – zachodnią część gminy jako preferowany rejon rozwoju turystyki. Rozwój turystyki na obszarze gminy warunkowany jest m.in. utrzymaniem i poprawą ładu przestrzennego oraz przestrzeganiem zasad rozwoju zrównoważonego. Wskazano standardy i warunki realizacji zagospodarowania przestrzennego, w tym zabudowy, nakierowane na osiągnięcie tego celu. Obszary i zasady realizacji omawianych działań zostały wskazane przy uwzględnieniu wymogów ochrony przyrody, środowiska i dziedzictwa kulturowego, czemu służą odpowiednie ustalenia Zmiany Studium.

Ze względu na uwarunkowania przyrodniczo - krajobrazowe, a także konieczność ochrony zachowanych zasobów rolniczej przestrzeni produkcyjnej, ustalono zakaz zabudowy na obszarach gruntów rolnych niewskazanych do zainwestowania - oznaczone na rysunku Zmiany Studium jako obszary wyłączone z zabudowy.

Treść tekstu i rysunku Zmiany Studium wyraża kierunki polityki przestrzennej gminy Ostrówek, nie jest jednak ścisłym przesądzeniem o granicach zainwestowania i użytkowania terenów. W stosunku do tekstu i rysunku Zmiany Studium przyjmuje się następującą interpretację:

- w związku z ogólnością mapy topograficznej, na której sporządzono Zmianę Studium nie jest możliwe precyzyjne wyznaczenie granic terenów, dlatego mogą występować niewielkie przesunięcia w stosunku do granicy działki ewidencyjnej i faktycznej lokalizacji zagospodarowania; ostateczne ustalenie granic terenów powinno być dokonywane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, co umożliwi dokładne zlokalizowanie granicy terenu inwestycyjnego w odniesieniu do granicy działki inwestycyjnej;
- w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w szczególności dopuszcza się korekty przebiegu wyznaczonych linii rozgraniczających dróg publicznych, w zależności od zaistniałych uwarunkowań i potrzeb oraz możliwości technicznych wytyczania i budowy tych dróg;
- układ komunikacyjny wskazany na rysunku Zmiany Studium ma przebieg orientacyjny i nie obejmuje w pełni lokalnego układu komunikacyjnego;
- wskazane w Zmianie Studium przebiegi sieci infrastruktury technicznej są przebiegami orientacyjnymi i mogą ulec korektom na etapie planów miejscowych lub projektów technicznych, zgodnie z przepisami odrębnymi;
- urządzenia i obiekty infrastruktury technicznej oraz ich strefy ochronne stanowią element informacyjny, dopuszcza się zmiany w uzasadnionych przypadkach, zgodnie z przepisami odrębnymi;
- przedstawiono zgeneralizowany obraz użytkowania każdego z terenów, tzn., że określone na rysunkach przeznaczenie terenu oznacza funkcję dominującą (a nie wyłączną) i może być uzupełnione innymi funkcjami, które jednak nie mogą być przeciwstawne funkcji dominującej i pogarszać warunków jej egzystencji;

- uznaje się za istotne koordynowanie polityki przestrzennej w odniesieniu do graniczących z gminą Ostrówek gmin, celem zapobiegania przeznaczania terenów na cele, które mogłyby wywrzeć negatywny wpływ na zlokalizowane funkcje w gminie Ostrówek;
- podane powierzchnie działek zróżnicowanych form zabudowy jednorodzinnej są traktowane jako optymalne, z tym, że w konkretnych warunkach powierzchnie te i usytuowanie budynków muszą spełniać przede wszystkim ustalenia prawa odnoszące się do minimalnych odległości od granic sąsiadów, komunikacji, elementów uzbrojenia infrastrukturalnego;
- podane parametry są wskazaniem i w uzasadnionych przypadkach, w oparciu o szczegółowe analizy terenowe sporządzone na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, mogą ulec zmianie;
- wybrane ustalenia w zakresie zagospodarowania w obszarach objętych prawną formą ochrony przyrody określone zostały ogólnie i mogą one ulec zmianie w przypadku zmiany przepisów je ustanawiających.

Zapisy dokumentu Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Ostrówek uwzględniają wizję rozwoju gminy określoną przez cele i działania zawarte w obowiązującej Strategii Rozwoju Gminy Ostrówek” uchwalonej Uchwałą Nr XIX/88/08 w dniu 29 listopada 2008 roku przez Radę Gminy Ostrówek, a także w szczególności wytyczne z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, uwarunkowania przyrodniczo-fizjograficzne i kulturowe, uwarunkowania wynikające ze stanu zagospodarowania gminy w tym prognozy ludności, uwarunkowania wynikające z wyposażenia gminy w urządzenia infrastruktury technicznej.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy wyodrębniono główne elementy:

- ośrodek gminny Ostrówek – Kolonia – jako ośrodek administracyjno – usługowy i centrum kulturalno – turystyczne;
- ośrodek koncentracji inwestycji - miejscowość Leszkowice;
- istniejąca sieć osadnicza rozwijana w oparciu o istniejące rezerwy terenowe z możliwością realizacji funkcji agroturystycznej i lotniskowej;
- wielofunkcyjna strefa rozwoju przedsiębiorczości wraz z towarzyszącymi jej usługami oraz urządzeniami technicznymi w miejscowości Leszkowice;
- wykorzystanie walorów turystycznych i rekreacyjnych części północnej stanowiącej obszar NATURA 2000 „Dolina Tyśmienicy”, części zachodniej stanowiącej dolinę rzeki Wieprz oraz części wschodniej obejmującej kompleks Lasów Czemiernickich;
- przyrodnicze obszary i obiekty prawnie chronione oraz proponowane do objęcia ochroną prawną i planistyczną;
- zmodernizowany i rozbudowany system komunikacyjny gminy.

W polityce przestrzennej gminy przyjmuje się zasadę zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska. Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy przedstawione w studium uwzględniają zachowanie najcenniejszych wartości środowiska oraz działania wzmacniające środowisko i podnoszące jego różnorodność biologiczną i krajobrazową.

W zakresie ochrony wartości i zasobów środowiska przyrodniczego Zmiana Studium:

- utrzymuje istniejący stan ochrony prawnej obszarów i obiektów o wysokich wartościach przyrodniczych:
  - pomniki przyrody;

- lasy, w tym wodochronne i glebochronne w środkowej i południowej części gminy (Dębica, Kamienowola, Ostrówek, Tarkawica, Antoniówka, Zawada, Żurawiniec, Żurawiniec–Kolonia, Leszkowice);
- grunty orne przed nierolniczym użytkowaniem klasy III;
- udokumentowane złoża kopalin: złoża piasków i żwirów: Górka Lubartowska VII, Górka Lubartowska, Leszkowice, Antoniówka, Dębica–Kolonia, złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej w Jeleniu oraz złoża bursztynu Górka Lubartowska;
- ustanawia zasady gospodarowania na obszarach o dużych walorach przyrodniczych projektowanych do objęcia ochroną prawną:
  - Tyśmienicki Obszar Chronionego Krajobrazu;
  - planowany użytek ekologiczny - starorzecze Wieprza (Wieprzysko) na odcinku od drogi z Żurawinca do Sułoszyna na południu, po Tyśmienicę na północy;
  - planowane pomniki przyrody;
  - lasy ochronne;
- określa System Przyrodniczy Gminy, który obejmuje się ochroną planistyczną i określa zasady zagospodarowania gwarantujące zachowanie funkcji ekologicznych:
  - dolina Tyśmienicy – obszar o znaczeniu międzynarodowym - obszar specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000, projektowany Tyśmienicki Obszar Chronionego Krajobrazu, dolina rzeki łączy od południa PK „Pojezierze Łęczyńskie” z położonym na północ Obszarem Chronionego Krajobrazu „Pradolina Wieprza”
  - dolina Wieprza – wskazana do ochrony planistycznej jako korytarz ekologiczny rangi krajowej, łącząca od południa Nadwieprzański Park Krajobrazowy z Obszarem Chronionego Krajobrazu „Pradolina Wieprza”;
  - Lasy Czemiernickie – obszar o znaczeniu ponadlokalnym, wchodzący w skład projektowanego Tyśmienickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu;
- wskazuje obszary zalesień w obrębie gruntów o małej przydatności dla produkcji rolniczej;
- wprowadza zasady ochrony jakościowej i ilościowej zasobów Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 407 i nr 406;
- określa warunki eksploatacji surowców mineralnych i kierunki rekultywacji terenów poeksploatacyjnych;
- ustanawia strefę ekspozycji krajobrazowej podlegającej ochronie przez zainwestowaniem ze względu na wysokie walory krajobrazowe;
- wyznacza obszar szczególnego zagrożenia powodziowego w dolinie Wieprza i Tyśmienicy oraz ustanawia zasady zagospodarowania terenu w celu ograniczenia skutków występowania powodzi;
- określa obszary predestynowane do występowania ruchów masowych ziemi (wzdłuż strefy krawędziowej doliny rzeki Wieprz oraz wzdłuż starorzecza Wieprzysko na zachód od miejscowości Tarkawica);
- określa główne kierunki rozwoju gminy wynikające ze stanu środowiska:
  - zachowanie najcenniejszych wartości środowiska przyrodniczego i krajobrazu, poprawa elementów przekształconych oraz wzbogacanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej;
  - rolnictwo jako dominujący kierunek rozwoju gospodarczego;

- rozwój funkcji rekreacji i agroturystyki w szczególności w obszarze doliny Wieprza, Tyśmienicy i Lasów Czemiernickich;
- rozwój osadnictwa w kierunku intensyfikacji istniejącego zainwestowania oraz w rejonach występowania gleb o niskich wartościach produkcyjnych,
- wyposażanie terenów zabudowy w systemy wodno-kanalizacyjne spełniające wymogi ochrony środowiska,
- rekultywacja terenów przyszłej eksploatacji złóż kopalin w kierunkach: rolnym, leśnym, wodnym lub w kierunkach umożliwiających prowadzenie innej działalności gospodarczej.

W zakresie ochrony wartości środowiska kulturowego w Zmianie Studium:

- utrzymuje ochronę prawną pozostałości parku dworskiego i alei dojazdowej w miejscowości Dębica wpisanego do wojewódzkiego rejestru zabytków wraz z określeniem warunków związanych z prowadzeniem zamierzeń inwestycyjnych na terenie zabytku i w jego otoczeniu;
- obejmuje ochroną zabytki ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków i ustala dla nich działania ochronne;
- wskazuje stanowiska archeologiczne i określone czynności związanym z prowadzeniem prac ziemnych w ich obrębie;
- przyjmuje zasady kształtowania harmonijnego krajobrazu kulturowego.

W zakresie kierunków rozwoju przestrzennego Zmiana Studium:

- wyznacza obszary rozwoju i zasady kształtowania zabudowy o funkcji mieszkaniowej w podziale na zabudowę mieszkaniowo-usługową oraz na zabudowę mieszkaniową zagrodową i mieszkaniową jednorodzinną;
- określa wymagania i warunki zagospodarowywania terenów wyłączonych z zabudowy i terenów wymagających ochrony przed zabudową nie związaną z produkcją rolną i agroturystyką;
- wyznacza obszary rozwoju funkcji usługowych, w tym inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym;
- wskazuje lokalizację wielofunkcyjnej strefy rozwoju przedsiębiorczości i wydziela w jej obrębie tereny zabudowy produkcyjno-usługową, składów i magazynów oraz teren eksploatacji złóż kopalin;
- zakłada utrzymanie rolnictwa, jako jednego z podstawowych działów gospodarki wymagającego podjęcia działań mających na celu jego gruntowną restrukturyzację i modernizację;
- wskazuje główne obszary rozwoju funkcji pozarolniczych, obok wielofunkcyjnej strefy rozwoju przedsiębiorczości- głównie w Tarkawicy, Ostrówku – Kolonii i Leszkowicach oraz wskazuje obszar rozmieszczenia obiektów i urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii o mocy przekraczającej 100 kW w zakresie lokalizacji farmy fotowoltaicznej.

W zakresie kierunków rozwoju komunikacji Zmiana Studium:

- określa podstawowy układ komunikacyjny zapewniający zewnętrzne powiązanie obszaru gminy składający się z dróg wojewódzkich i powiatowych wraz z zasadą zewnętrznej obsługi komunikacyjnej wielofunkcyjnej strefy rozwoju przedsiębiorczości;
- ustala sieć dróg gminnych i powiatowych obsługujących obszary zabudowane, w tym projektowane drogi publiczne obsługujące tereny wielofunkcyjnej strefy rozwoju przedsiębiorczości;

- zakłada na obszarze gminy realizację usług komunikacji zbiorowej, lokalizację stacji paliw oraz stacje obsługi samochodów;
- ustala przebieg i zasady rozwoju ścieżek rowerowych;
- określa parametry i wymagania kształtowania dróg publicznych i wewnętrznych.

W zakresie kierunków rozwoju infrastruktury technicznej Zmiana Studium:

- określa kierunki rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w oparciu o istniejący system wodociągów gminnych i oczyszczalnie ścieków;
- zakłada możliwość zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzenie ścieków z terenów wielofunkcyjnej strefy rozwoju przedsiębiorczości z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury komunalnej;
- określa wymagania odnośnie gospodarki odpadami,
- zakłada sposób zaopatrywania zabudowy w ciepło z oparciu o gaz ziemny z sieci, z zaleceniami wykorzystywania źródeł alternatywnych w tym odnawialnych;
- ustala rozwój sieci gazu ziemnego w gminie w oparciu o planowany gazociąg;
- zachowuje istniejący system elektroenergetyczny oparty o linie średniego i niskiego napięcia wskazując na konieczność rozbudowy i modernizacji w tym realizacji linii średniego napięcia dla obsługi terenów wielofunkcyjnej strefy rozwoju przedsiębiorczości;
- ustala przebieg ponadlokalnej tranzytowej infrastruktury energetycznej: linia 400 kV Siedlce Ujrzanów – Lublin Wschód (Bogdanka), gazociąg wysokiego ciśnienia Białoruś – Puławy;
- zakłada rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej stosownie do zapotrzebowania.

W zakresie kierunków i zasad zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszarów osuwania się mas ziemnych w Zmianie Studium ustala się ograniczenia i wymagania realizacji inwestycji w obszarze szczególnego zagrożenia występowaniem powodzi w dolinie rzeki Wieprz i Tyśmienicy.

W zmianie Studium:

- określono tereny przekształceń i rehabilitacji oraz działań naprawczych (rozumianej ogólnie jako działania mające na celu przywrócenie pierwotnych lub nadanie nowych cech zdegradowanej przestrzeni i zabudowie) w miejscowościach: Ostrówek - Kolonia, Tarkawica i Leszkowice oraz wyrobiska poeksploatacyjne w Dębicy – Kolonii i Leszkowicach.

W studium wskazane są tereny, dla których opracowanie planu miejscowego jest wskazane.

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Zmiany liczby ludności gminy w wybranych latach

Wykres 2. Przyrost naturalny w wybranych latach w gminie Ostrówek

Wykres 2. Migracje ludności gminy Ostrówek w latach 2002 – 2012

Wykres 4. Liczba bezrobotnych w gminie Ostrówek w latach 2002 – 2012

Wykres 5. Liczba wydanych pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych w sołectwach gminy Ostrówek w latach 2005-2012